

โครงการวิจัยประเมินการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น
ประจำปี 2566
(Decentralization Report)

นักวิจัย

นางสาวจิตรานุช เกียรติอดิศร

วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า

กันยายน 2566

บทคัดย่อ

ทุก 2 ปี วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า จะดำเนินโครงการวิจัยรายงานสถานการณ์การกระจายอำนาจ (Decentralization Report) เพื่อรายงานสถานการณ์การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ควบคู่กับประเด็นที่สังคมและวงการปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสำคัญในช่วงเวลานั้น ๆ

ในปี 2566 ประเด็นบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจมากขึ้น เนื่องจากประเทศไทยต้องเผชิญผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ชัดเจนและรุนแรงมากขึ้นทุกปี ดังนั้น งานวิจัยชิ้นนี้จึงจัดทำขึ้นเพื่อศึกษาบทบาท ความรับผิดชอบ และความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณที่สำรวจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ 2,149 แห่ง ผ่านแบบสอบถามใน 3 มิติ ได้แก่ มิติด้านการปรับตัว (adaptation) มิติด้านการลดก๊าซเรือนกระจก (mitigation) และมิติด้านการสร้างขีดความสามารถและขับเคลื่อนการดำเนินงานรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ผลการศึกษาพบว่า ในมิติด้านการปรับตัว (adaptation) ได้ทำการสำรวจความรู้ทั่วไปด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อนและการปล่อยก๊าซเรือนกระจก พบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตอบข้อคำถามถูกสูงถึงร้อยละ 75.34 และมีความตระหนักถึงปัญหาสูงถึงร้อยละ 85.70 โดยตระหนักถึงผลกระทบต่อสุขภาพและการเติบโตของพืชผลการเกษตรที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนโดยตรงเป็นอันดับแรก โดยปัจจุบัน ร้อยละ 38.43 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ดำเนินกิจกรรมด้านการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งมักเป็นกิจกรรมเชิงรับด้านนโยบายเยียวยาเกษตรกร หรือการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางด้านสาธารณสุข นอกจากนี้ยังพบว่าความเพียงพอของพื้นที่สีเขียวในท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยไม่เกินร้อยละ 20 ของพื้นที่ทั่วประเทศ ในมิติด้านการลดก๊าซเรือนกระจก (mitigation) พบว่าท้องถิ่นได้ดำเนินกิจกรรมด้านการลดก๊าซเรือนกระจก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 36.82 ซึ่งมักเป็นกิจกรรมหลักตามภารกิจท้องถิ่น เช่น ปฏิบัติการจัดการขยะและการออกเทศบัญญัติหรือข้อบัญญัติควบคุมอาคาร และเมื่อสำรวจในประเด็นความเพียงพอของการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล พบว่า ไม่มีเพียงพอสูงถึงร้อยละ 47.15 ของพื้นที่สำรวจ และในการสำรวจมิติด้านการสร้างขีดความสามารถและขับเคลื่อนการดำเนินงานรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พบว่าร้อยละ 60.66 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดกิจกรรมด้านการพัฒนาข้อมูล งานวิจัย และเทคโนโลยีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ นอกจากนี้ยังได้มีการสำรวจความเห็นเกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศด้วยการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ ร้อยละ 70.40 เห็นด้วยกับข้อเสนอการอนุญาตให้ท้องถิ่นสามารถประกาศเขตภัยพิบัติเองได้ เพื่อสามารถใช้อำนาจหน้าที่และงบประมาณ ในการแก้ไข

ปัญหาภัยพิบัติได้อย่างทันท่วงที รองลงมา ร้อยละ 63.70 เห็นด้วยกับการเพิ่มงบประมาณให้ท้องถิ่นใช้พัฒนา และปรับปรุงแหล่งน้ำในพื้นที่ และ ร้อยละ 55.80 ต้องการให้ส่วนกลางสนับสนุนงบประมาณให้ท้องถิ่นพัฒนา เมืองอัจฉริยะสีเขียว

คำสำคัญ: การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ; การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ; การบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ; ก๊าซเรือนกระจก; ภาวะเรือนกระจก; การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ; เมืองพร้อมรับมือภัยพิบัติ; เมืองที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

Abstract

Every two years, the College of Local Government Development at King Prajadhipok's Institute releases a report on the state of decentralization and local governance called the "Decentralization Report." The report covers Thailand's current decentralization situation and current important issues relevant to the Thai local government.

In 2023, the consideration of the roles played by local government organizations in Thailand regarding environmental management for climate change adaptation has increasingly become a topic of interest. This rise in attention is attributed to the fact that Thailand consistently confronts global climate change on an annual basis. Therefore, this research aims to investigate the roles, responsibilities, and capacities of local government concerning environmental management, particularly in relation to addressing climate change conditions. Employing a quantitative research approach, this study surveys 2,149 local government organizations across the country through a structured questionnaire that addressed three dimensions: adaptation, mitigation, and capacity-building, all of which are linked to climate change conditions. The research findings are as follows:

In the dimension of adaptation, a general knowledge assessment of climate change/global warming and greenhouse gas emissions revealed that the target local governments answered questions correctly at a rate of 75.34%. Moreover, there was a heightened awareness of the issues, with 85.70% demonstrating recognition of the associated challenges, including impacts on health and the growth of agricultural produce, which significantly affect the well-being of the population. At present, approximately 38.43% of local government organizations have undertaken adaptation activities to address changing climatic conditions. These activities commonly encompass policy-driven measures, agricultural remedies, or assistance to vulnerable groups in public health. Additionally, there aren't enough local green spaces available, and on average, these spaces cover less than 20% of the whole land in the country.

In the dimension of greenhouse gases mitigation, it was found that local governments have been carrying out activities to reduce greenhouse gases, with an average value of 36.82%. These are usually the main activities according to Local Administration Act, such as waste management operations and building controls. Also, it was found that the waste management is not sufficient for up to 47.15% of the surveyed area.

When examining the dimension of capacity building and driving efforts to support climate change adaptation, it was found that 60.66% of local government organizations still lack activities

related to data development, research, and technology concerning climate change adaptation. Moreover, there has been a survey on opinions regarding the approach to addressing climate change through decentralizing power to local government organizations. The findings indicate that the majority of local government organizations, at 70.40%, agree with the proposal to allow local government to declare emergencies themselves. This would enable them to use their authority and budget to promptly address disaster issues. Following this, 63.70% of respondents support increasing the budget for local areas to develop and enhance water sources in their regions. Additionally, 55.80% express the desire for central authorities to support local budgets for the development of sustainable green cities.

Keywords: Climate Change; Climate Change Adaptation; Climate Change Mitigation; Greenhouse Gas; Greenhouse Effect; Resilient City; Green City

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ	ก
Abstract	ข
สารบัญ	ค

**ส่วนที่ 1 บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม
เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ**

บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์	3
1.3 ขอบเขตการดำเนินงาน	3
1.4 คำถามการวิจัย	4
1.5 คำนิยามศัพท์	4
1.6 กลุ่มเป้าหมาย	6
1.7 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย	7
1.8 วิธีดำเนินการ	9
1.9 กรอบการวิจัย	13
1.10. ระยะเวลา	15
1.11. การวางแผนการวิจัย	15
1.12. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	15

บทที่ 2 การทบทวนแนวคิดหรือทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัย	16
2.1 กรอบแนวคิดเรื่องการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในอนาคต	16
2.1.1 ประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก	16
2.1.2 ประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมประเทศไทย	18
2.1.3 บทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการจัดการสิ่งแวดล้อม	29

	หน้า
2.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการถ่ายโอนภารกิจ	33
2.2.1 บทบัญญัติที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560	36
2.2.2 กฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	36
2.2.3 กฎหมายเฉพาะที่ให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการสิ่งแวดล้อม	42
2.2.4 กฎหมายให้อำนาจท้องถิ่นจัดการทรัพยากรธรรมชาติ	43
2.2.5 กฎหมายกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น	
บทที่ 3 ระเบียบวิธีการศึกษาวิจัย	48
3.1 วิธีการศึกษาวิจัย	48
3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล	49
3.3 การแบ่งกลุ่มประชากรในการศึกษาวิจัย	50
3.4 การออกแบบการศึกษาวิจัย	50
3.5 การตรวจสอบข้อมูล	51
3.6 การสรุปและวิเคราะห์ข้อมูล	52
3.7 การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย	52
3.8 แผนผังกระบวนการดำเนินงานวิจัย	53
บทที่ 4 บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศภายใต้โครงการวิจัยประเมินการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นประจำปี 2566 (Decentralization Report 2023)	54
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	54
ส่วนที่ 2 ความสามารถ บทบาท และการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	59
บทที่ 5 บทสรุป	102
บทสรุป	102
ข้อเสนอแนะสำหรับการก้าวต่อไปในอนาคต	120

	หน้า
ส่วนที่ 2 สถิติข้อมูลสถานการณ์การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น	123
1. ด้านโครงสร้างการปกครองท้องถิ่น	125
1.1 จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	126
1.2 ขนาดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	129
1.3 การยกฐานะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	149
2. ด้านภารกิจอำนาจหน้าที่	150
2.1 แผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจฯ ฉบับที่ 1	150
2.2 แผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจฯ ฉบับที่ 2	154
2.3 ร่างแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจฯ ฉบับที่ 3	157
3. ด้านรายได้	158
3.1 รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาพรวม	158
3.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้มากที่สุด - น้อยที่สุด	165
3.3 รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำแนกตามแหล่งรายได้	175
4. ด้านการบริหารงานบุคคล	223
4.1 ภาพรวมบุคลากรท้องถิ่น	224
4.2 จำนวนบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำแนกตามเพศ	227
4.3 บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำแนกตามระดับการศึกษา	227
5. ด้านธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	228
5.1 สถิติเรื่องร้องเรียนและเรื่องตรวจสอบสืบสวน โดยสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.)	229
5.2 สถิติเรื่องร้องเรียนและการชี้มูลความผิด โดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)	234
5.3 สถิติเรื่องร้องเรียนและเรื่องตรวจสอบสืบสวนโดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.)	242
5.4 สถิติเรื่องร้องเรียนและชี้มูลความผิด โดยสำนักงานศาลปกครอง	243
5.5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการคอร์รัปชันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	244

	หน้า
6. ด้านการได้รับรางวัลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	246
6.1 รางวัลของสถาบันพระปกเกล้า	247
6.2 รางวัลของสำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	249
6.3 รางวัล United Nations Public Service Awards (UNPSA)	250
6.4 รางวัลเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน	251
7. ด้านความพึงพอใจต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	254
7.1 ความเชื่อมั่นที่มีต่อการทำงานของคณะบุคคล/หน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ	255
7.2 ความพึงพอใจต่อการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	256
7.3 การร้องเรียนเกี่ยวกับการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	258
รายการเอกสารอ้างอิง	262
ภาคผนวก	267

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า ได้จัดทำรายงานสถานการณ์การกระจายอำนาจ (Decentralization Report) ในทุก ๆ 2 ปี เพื่อรายงานสถานการณ์การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นที่เกิดขึ้น โดยริเริ่มโครงการวิจัยประเมินการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นนี้ ในปี พ.ศ. 2560 เป็นปีแรก

การกระจายอำนาจมีผลต่อการสร้างความเข้มแข็งประชาธิปไตยท้องถิ่น และเป็นตัวชี้วัดหนึ่งที่สำคัญของการมีประชาธิปไตยที่ดีอันมีรากฐานมาจากการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรในพื้นที่ให้เหมาะสมต่อความต้องการประชาชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ตลอดช่วงชีวิตของประชาชนที่ดีขึ้น การกระจายอำนาจทางการปกครองไปสู่ท้องถิ่นจึงเป็นเสมือนกลไกสำคัญของการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงการเป็นกลไกสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนในศตวรรษปัจจุบัน ดังเห็นได้จากเป้าหมายของการพัฒนาแห่งสหประชาชาติที่มุ่งเน้นกลไกของการขับเคลื่อนการพัฒนาในระดับพื้นที่ ผ่านหลักการหนุนเสริมของการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เพราะหลักการกระจายอำนาจเป็นเสมือนการพัฒนาที่เอื้อให้ทุกภาคส่วนได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาระดับพื้นที่โดยตรง

สำหรับการกระจายอำนาจของประเทศไทยนับตั้งแต่รัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 เป็นต้นมา แม้จะมีทิศทางการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นที่มีความเป็นพลวัตมากกว่าเดิม แต่ยังคงขาดเสถียรภาพเพียงพอที่จะบรรลุเป้าหมายของการกระจายอำนาจได้อย่างแท้จริง เพราะปัจจัยหลักยังคงขึ้นอยู่กับการส่งเสริมของรัฐบาลที่มีต่อมุมมองการกระจายอำนาจที่แตกต่างกันในแต่ละยุคสมัย

ปัญหาสำคัญที่ทำให้การปกครองท้องถิ่นไทยไม่สามารถบรรลุเจตนารมณ์ของการกระจายอำนาจได้นั้น ส่วนหนึ่งมาจากความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีสาเหตุมาจากการกำกับดูแลของหน่วยงานราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ส่งผลให้การจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประสบปัญหาจากข้อจำกัดทางกฎหมายและการดำเนินงานที่ถูกกำกับควบคุมดูแลการทำหน้าที่ในทุกระดับ จนทำให้ในบางครั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถจัดบริการสาธารณะให้กับประชาชนในพื้นที่ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันความเชื่อมั่นต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็เป็นอีกประเด็นสำคัญที่มักถูกหยิบขึ้นมาพิจารณาในวงกว้าง โดยเฉพาะการทุจริตในการทำหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การใช้อำนาจของผู้มีอิทธิพล รวมถึงการเข้ามาเป็นผู้บริหารภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของผู้นำชุมชนบางประเภท สิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือและการยอมรับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในวงกว้าง

ดังนั้นบริบทแวดล้อมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีความสำคัญต่อการทำงานโดยปริยาย ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ของการเข้าถึงอำนาจการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับประชาชนในท้องถิ่น การส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างกลุ่มคนต่าง ๆ ในท้องถิ่น หรือแม้แต่ปัจจัยเหนี่ยวนำ เช่น ความรุนแรงจากความขัดแย้งภายในท้องถิ่น ความเหลื่อมล้ำทางสังคม ล้วนแต่เป็นประเด็นที่ควรพิจารณาในแง่ของพลวัตที่เปลี่ยนแปลงตามพัฒนาการของการกระจายอำนาจในประเทศไทยทั้งสิ้น

ด้วยเหตุนี้ การสำรวจสถานการณ์การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นไทย จึงเป็นการทำความเข้าใจสภาพความเป็นจริงของอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสภาพแวดล้อมของการปกครองท้องถิ่นในบริบทปัจจุบันเป็นสำคัญ ด้วยกรอบความคิดการบริหารภาครัฐสมัยใหม่ที่เน้นเรื่องการปรับเปลี่ยนแนวทางการจัดบริการสาธารณะให้สอดคล้องกับลักษณะเชิงภูมิสังคมมากขึ้น จึงพบว่าโจทย์ท้าทายการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหลากหลายมุมมองที่น่าสนใจอย่างยิ่ง ทั้งในแง่การลดความเหลื่อมล้ำเพื่อสร้างความเท่าเทียมทางสังคม การคุ้มครองผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มผู้เปราะบางทางสังคม การส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากในระดับชุมชน ตลอดจนการใช้ประโยชน์จากทุนทางสังคม ประเด็นเหล่านี้ล้วนมีความน่าสนใจในแง่ของการศึกษาและเพิ่มพูนคุณค่าของการปกครองท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้น

ในปี 2566 นี้ ประเด็นเรื่องท้องถิ่นกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจมากขึ้น เนื่องจากประเทศไทยได้รับผลกระทบที่ชัดเจนและรุนแรงมากขึ้นทุกปี ทั้งในเรื่องอุณหภูมิสูงขึ้น ปริมาณน้ำฝนซึ่งเกี่ยวข้องกับภาวะน้ำท่วมน้ำและภัยแล้งที่มีแนวโน้มจะรุนแรงและเกิดบ่อยมากขึ้น และสภาพอากาศแปรปรวนที่ไม่ตรงกับฤดู ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ สถานการณ์เศรษฐกิจ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ประเด็นการปรับตัวและรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในอนาคต ทั้งในด้านการบูรณาการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในมิติโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อมโดยตรง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการจัดบริการสาธารณะที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เป็นสิ่งที่ท้าทายถึงแม้ระยะเวลาที่ผ่านมาประเทศไทยจะมีความพยายามเดินหน้าถ่ายโอนภารกิจด้านสิ่งแวดล้อมให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการดูแลสิ่งแวดล้อมในแต่ละพื้นที่เรื่อยมา เนื่องจากเป็นองค์กรที่รู้ปัญหาและความต้องการของประชาชนดีที่สุด และสามารถตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาตรงจุดและรวดเร็ว แต่บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภารกิจดังกล่าวยังคงมีการดำเนินการไปอย่างค่อยเป็นค่อยไป

ด้วยเหตุนี้ วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า ในฐานะศูนย์กลางในการศึกษาวิจัย ฝึกอบรม เผยแพร่ความรู้ และเสริมสร้างความร่วมมือการพัฒนาการปกครองท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน ได้เล็งเห็นความสำคัญของการจัดทำฐานข้อมูลด้านการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น ตลอดจนการติดตามสถานการณ์การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น จึงจัดทำโครงการศึกษาวิจัยประเมินการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ประจำปี 2566 ขึ้นมา เพื่อรายงานสถานการณ์การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น โดยนำเสนอข้อมูลการรายงานออกเป็น 2 ส่วน คือ *ส่วนแรก* เป็นการสำรวจสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการปกครองท้องถิ่นที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน โดยในปีนี้ประเด็นสำคัญที่ได้ศึกษาและสำรวจนั้นเกี่ยวข้องกับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาและการ

รับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศปัจจุบันที่มีผลกระทบต่อภาคประชาชน เพื่อเป็นสิ่งยืนยันให้เห็นบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในระดับพื้นที่ อีกทั้งยังสะท้อนมิติพัฒนาการของการกระจายอำนาจให้เห็นได้อย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น สำหรับ *ส่วนที่สอง* เป็นการนำเสนอและเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติที่สะท้อนให้เห็นมิติของการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น เช่น ข้อมูลด้านโครงสร้างการปกครองท้องถิ่น การเมืองท้องถิ่น การจัดการรายได้ท้องถิ่น การบริหารงานบุคคล และการกำกับดูแลธรรมาภิบาลท้องถิ่น เป็นต้น ซึ่งข้อมูลส่วนนี้จะช่วยให้ผู้กำหนดนโยบายสามารถมองเห็นทิศทางและแนวโน้มสถานการณ์การกระจายอำนาจได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น และสามารถพัฒนาเป็นฐานข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวกับการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นของไทยต่อไปในอนาคต วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น คาดหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้กำหนดนโยบาย และผู้ที่สนใจทุกท่าน สามารถนำผลการศึกษาดังกล่าวนี้ไปประยุกต์ใช้ให้เข้ากับบริบทในแต่ละพื้นที่ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น และศึกษาบทบาท ความรับผิดชอบ และความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

2.2 เพื่อรายงานสถานการณ์การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น และบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปี 2566

1.3 ขอบเขตการดำเนินงาน

3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่การวิจัย คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ 7,850 แห่ง (ขนาดกลุ่มตัวอย่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตัวอย่างไม่น้อยกว่า 1,840 แห่ง)

(1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) 76 แห่ง

(2) สังกัดเทศบาล 2,472 แห่ง :

- เทศนคร 30 แห่ง

- เทศบาลเมือง 195 แห่ง

- เทศบาลตำบล 2,247 แห่ง

(3) สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล 5,300 แห่ง

(4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ : กรุงเทพมหานคร พัทยา รวม 2 แห่ง

3.2 ขอบเขตด้านระยะเวลา คือ 1 ปี เริ่มตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2565 ถึง 30 กันยายน 2566

3.3 ขอบเขตด้านกลุ่มประชากรเป้าหมาย ได้แก่ ปลัด หรือรองปลัด หรือผู้อำนวยการฝ่าย/กอง/สำนักซึ่งเป็นบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรับผิดชอบและมีความรู้เรื่องการบริหารงานภาพรวมขององค์กรและงานด้านสิ่งแวดล้อม อย่างน้อยท้องถิ่นละ 1 ท่าน

1.4 คำถามการวิจัย

4.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทเพียงใดในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

4.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเพียงใด

4.3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการวางแผนอะไรบ้างเพื่อรับมือด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติ

1.5 คำนิยามศัพท์

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงลักษณะอากาศเฉลี่ยในพื้นที่หนึ่ง ซึ่งรวมถึงลักษณะทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับอากาศ เช่น อุณหภูมิ ฝน ลม เป็นต้น อันเป็นผลทางตรงหรือทางอ้อมจากกิจกรรมมนุษย์ที่ทำให้องค์ประกอบของบรรยากาศเปลี่ยนแปลงไป¹

ภาวะโลกร้อน (Global Warming)² หมายถึง กระบวนการที่อุณหภูมิบนผิวโลกเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยที่มีส่วนใหญ่ของปัญหานี้เกิดขึ้นจากกิจกรรมของมนุษย์ที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Greenhouse Gas) ไปยังบรรยากาศ

ก๊าซเรือนกระจก (Greenhouse Gas) คือ ก๊าซที่เป็นองค์ประกอบของบรรยากาศ และมีคุณสมบัติยอมให้รังสีคลื่นสั้นจากดวงอาทิตย์ผ่านทะลุมายังพื้นผิวโลกได้ และดูดกลืนรังสีคลื่นยาวช่วงอินฟราเรดที่แผ่ออกมาจากพื้นผิวโลกเอาไว้ ก๊าซเรือนกระจกที่สำคัญ และเป็นผลมาจากกิจกรรมของมนุษย์ ได้แก่ คาร์บอนไดออกไซด์ (เกิดจาก การเผาไหม้เชื้อเพลิง โรงงานอุตสาหกรรม และการตัดไม้ทำลายป่า) มีเทน (เกิดจากการย่อยสลายซากสิ่งมีชีวิตในพื้นที่ที่มีน้ำขัง เช่น นาข้าว) ไนตรัสออกไซด์ (เกิดจาก อุตสาหกรรมที่ใช้กรดไนตริกในกระบวนการผลิต และการใช้ปุ๋ยไนโตรเจนในการเกษตร) ฯลฯ³

ภาวะเรือนกระจก (Greenhouse Effect) คือ ภาวะที่ชั้นบรรยากาศของโลกกระทำตัวเสมือนกระจกที่ยอมให้รังสีคลื่นสั้นจากดวงอาทิตย์ผ่านลงมายังพื้นผิวโลกได้และดูดกลืนรังสีคลื่นยาวช่วงอินฟราเรดที่แผ่ออกจาก

¹ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2561). บทนำ นิยาม และหลักการจัดทำแผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศแห่งชาติ. แผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

² ศูนย์ภูมิอากาศ กรมอุตุนิยมวิทยา. (2565). ภาวะเรือนกระจก (Greenhouse effect). สืบค้น 3 เมษายน 2566. จาก <http://climate.tmd.go.th/content/article/10>

³ ศูนย์ภูมิอากาศ กรมอุตุนิยมวิทยา. (2565). ภาวะเรือนกระจก (Greenhouse effect). สืบค้น 3 เมษายน 2566. จาก <http://climate.tmd.go.th/content/article/10>

พื้นผิวโลกเอาไว้ จากนั้นจะคายพลังงานความร้อนให้กระจายอยู่ภายในบรรยากาศจึงเปรียบเสมือนกระจกที่ปกคลุมผิวโลก⁴

รอยเท้าคาร์บอน (Carbon footprint)⁵ หมายถึง ปริมาณของก๊าซเรือนกระจกที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมและพฤติกรรมของบุคคล หรือองค์กรใดๆ ซึ่งรวมถึงการใช้งานพลังงาน การเดินทาง การผลิตสินค้า และการบริโภคทรัพยากรต่าง ๆ รอยเท้าคาร์บอนนี้เป็นวิธีการวัดและประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมมนุษย์ต่อโลก

ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม (Environmental Governance) หมายถึง การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามภารกิจอย่างมีประสิทธิภาพบนหลักธรรมาภิบาล⁶ โดยประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร กระบวนการทางการปกครองและกฎหมาย⁷ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผน โครงการและกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม⁸

เมืองพร้อมรับภัยพิบัติ (Resilient City)⁹ หมายถึง เมืองที่สามารถเตรียมความพร้อมก่อนเกิดภัยพิบัติ และสามารถยกระดับความสามารถในการปรับตัว รวมถึงฟื้นฟูได้อย่างรวดเร็ว เมื่อเกิดภัยพิบัติต่าง ๆ

เมืองขจัดมลพิษ (Clean City)¹⁰ หมายถึง เมืองที่มีการจัดการมลพิษและของเสียอย่างมีประสิทธิภาพตลอดกระบวนการ เพื่อลดผลกระทบของประชาชนในเมืองและเมืองรอบข้างให้น้อยที่สุด

⁴ ศูนย์ภูมิอากาศ กรมอุตุนิยมวิทยา. (2565). ภาวะเรือนกระจก (Greenhouse effect). สืบค้น 3 เมษายน 2566. จาก <http://climate.tmd.go.th/content/article/10>

⁵ ศูนย์ภูมิอากาศ กรมอุตุนิยมวิทยา. (2565). ภาวะเรือนกระจก (Greenhouse effect). สืบค้น 3 เมษายน 2566. จาก <http://climate.tmd.go.th/content/article/10>

⁶ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2566). *ที่มาและความสำคัญของการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน. คู่มือการประเมินสิ่งแวดล้อมยั่งยืนสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม.

⁷ สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย (2548). , *ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ตัวชี้วัดการมีส่วนร่วมของประชาชน พ.ศ.2548*. นนทบุรี: สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย.

⁸ ศิวพา สิริจามร และ จำลอง โพธิ์บุญ (2558). *ธรรมาภิบาลในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองศรีราชา*. วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม. ชลบุรี: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

⁹ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2566). *Resilient City*. เอกสารประกอบหลักสูตร การจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองยั่งยืนมุ่งสู่ Resilient City.กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ.

¹⁰ ศิวพา สิริจามร และ จำลอง โพธิ์บุญ (2558). *ธรรมาภิบาลในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองศรีราชา*. วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม. ชลบุรี: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

เมืองที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green City) หมายถึง เมืองที่มีกระบวนการจัดการเมืองแบบบูรณาการ¹¹ ทั้งในด้านการวางผังเมือง การคมนาคมขนส่ง การใช้พลังงาน และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมองกิจกรรมภายในเมืองและการดำเนินชีวิตของคนให้มีความสัมพันธ์กันแบบองค์รวม ซึ่งคำนึงถึงประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร การประหยัดพลังงาน และการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในเมืองและโดยรอบเมืองอย่างยั่งยืน¹²

1.6 กลุ่มเป้าหมาย

ในการศึกษาสถานการณ์การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น และบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ต้องทราบถึงความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความรับผิดชอบ และการวางแผนในอนาคต เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กลุ่มประชากรเป้าหมายในการสำรวจครั้งนี้ ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศรวมทั้งสิ้น 7,850 แห่ง ซึ่งประกอบด้วย

(1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) 76 แห่ง

(2) สังกัดเทศบาล 2,472 แห่ง :

- เทศนคร 30 แห่ง

- เทศบาลเมือง 195 แห่ง

- เทศบาลตำบล 2,247 แห่ง

(3) สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล 5,300 แห่ง

(4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ : กรุงเทพมหานคร พัทยา รวม 2 แห่ง

จำนวนกลุ่มตัวอย่างภายใต้การศึกษานี้ ถูกกำหนดขึ้นโดยใช้การกระจายตามสัดส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ จำนวน 7,840 แห่ง (จำนวนนี้ไม่รวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ 2 แห่ง) โดยได้กำหนดให้ขนาดความคลาดเคลื่อนจากการเลือกตัวอย่างไม่เกิน 2% ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

จากกรอบระยะเวลาและงบประมาณในการทำงานวิจัย ซึ่งใช้สูตรสมการคณิตศาสตร์ในการคำนวณดังนี้

---

¹¹ อรทัย ก๊กผล. (2559). *Urbanization: เมื่อเมืองกลายเป็นโจทย์ของการบริหารจัดการท้องถิ่นสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

¹² ศิวพา สิริจามร และ จำลอง โพธิ์บุญ (2558). ธรรมชาติในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองศรีราชา. วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม. ชลบุรี: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

$$\text{Finite population: } n' = \frac{n}{1 + \frac{z^2 \times \hat{p}(1-\hat{p})}{\varepsilon^2 N}}$$

z คือ คะแนนมาตรฐาน (z score)

ε คือ ค่าความคลาดเคลื่อน (margin of error)

N คือ สัดส่วนของประชากร (population proportion)

$\hat{p}$ คือ สัดส่วนของประชากร (population proportion)

ระดับความเชื่อมั่น (confidence level) 95%

ค่าความคลาดเคลื่อน (margin of error) 2%

สัดส่วนของประชากร (population proportion) 50%

สัดส่วนของประชากร (population proportion) 7,850 คน

ดังนั้น จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ดังนี้

ประเภทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด (แห่ง)	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกลุ่มตัวอย่าง (แห่ง)
(1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด	76	18
(2) เทศบาลนคร	30	7
(3) เทศบาลเมือง	195	46
(4) เทศบาลตำบล	2,247	527
(5) องค์การบริหารส่วนตำบล	5,300	1,242
รวม	7,848	1,840

และทำการสำรวจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ : กรุงเทพมหานคร พัทยา รวม 2 แห่ง

ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นตัวแทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งละ 1 คน โดยเป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งปลัด หรือรองปลัด หรือผู้อำนวยการฝ่าย / กอง / สำนักที่เกี่ยวข้องกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.7 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

การศึกษาครั้งนี้แบ่งการรวบรวมข้อมูลเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 การเก็บข้อมูลปฐมภูมิผ่านแบบสอบถาม นำเสนอบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ส่วนนี้ใช้แบบสอบถามในการสำรวจบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

1) ข้อมูลทั่วไปขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยข้อคำถาม ได้แก่ ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม ที่ตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวนประชากร รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วาระการดำรงตำแหน่งของผู้บริหารท้องถิ่น

2) ความสามารถ บทบาท และการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

2.1) สถานการณ์การจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2) บทบาทและการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยสำรวจการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งพื้นฐานและรูปแบบเฉพาะ 3 มิติ ตามแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558 – 2593 ได้แก่

2.2.1 มิติด้านการปรับตัว (adaptation)

- การจัดการน้ำ อุทกภัยและภัยแล้ง	- สาธารณสุข
- การเกษตรและความมั่นคงทางอาหาร	- การท่องเที่ยว
- การตั้งถิ่นฐานและความมั่นคงของประชาชน	- การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

2.2.2 มิติด้านการลดก๊าซเรือนกระจก (mitigation)

- การไฟฟ้า	- ภาคของเสีย
- การคมนาคมขนส่ง	- ภาคการเกษตร
- การใช้พลังงานภายในอาคาร	- ภาคป่าไม้
- ภาคอุตสาหกรรม	- การจัดการเมือง

2.2.3 มิติด้านการสร้างขีดความสามารถและขับเคลื่อนการดำเนินงานรองรับการ

เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

- การพัฒนาข้อมูล งานศึกษาวิจัยและเทคโนโลยี	- การพัฒนากลไกสนับสนุนการดำเนินงาน
- การสร้างความตระหนักรู้และเสริมสร้างศักยภาพ	- แนวทางความร่วมมือกับภาคีภายนอก

ส่วนที่ 2 การเก็บข้อมูลทุติยภูมิผ่านการวิจัยเอกสารและข้อมูลทางสถิติ นำเสนอข้อมูลสถิติที่สะท้อนให้เห็นมิติของการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 จนกระทั่งปี พ.ศ. 2565

โดยเก็บรวบรวมเอกสารและแหล่งข้อมูลทางสถิติจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อแสดงให้เห็นถึงสถานการณ์และภาพรวมที่เกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ โดยเนื้อหาแบ่งออกเป็น 7 ส่วน ดังนี้

- 1) ด้านโครงสร้างการปกครองท้องถิ่น
- 2) ด้านภารกิจอำนาจหน้าที่
- 3) ด้านรายได้
- 4) ด้านการบริหารงานบุคคล
- 5) ด้านธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 6) ด้านรางวัลสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 7) ด้านความพึงพอใจของประชาชนต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.8 วิธีดำเนินการ

โครงการวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นหลัก โดยอาศัยวิธีการสำรวจจากแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดการสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีวิธีการดำเนินงานแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1) การสำรวจข้อมูล ได้ใช้แบบสอบถามบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยข้อคำถาม ได้แก่ ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม ที่ตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รายได้ วาระการดำรงตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่น

ส่วนที่ 2 ความสามารถ บทบาท และการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยสำรวจสถานการณ์การจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งพื้นฐานและรูปแบบเฉพาะ 3 มิติ ได้แก่ มิติด้านการปรับตัว (adaptation) มิติด้านการลดก๊าซเรือนกระจก (mitigation) และมิติด้านการสร้างขีดความสามารถและขับเคลื่อนการดำเนินงานรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

2) การวิเคราะห์ข้อมูล อาศัยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรม SPSS

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อหาความถี่ (frequency) การกระจายตัวของข้อมูล ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรอิสระ ได้แก่ ประเภทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ กับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยในเบื้องต้นนั้นได้ใช้กระบวนการวิเคราะห์เปรียบเทียบด้วย Cross Tab จากนั้นจึงวิเคราะห์หาความสัมพันธ์แบบ Pearson Correlation

3) แนวทางการนำเสนอผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

นำเสนอผลการศึกษาระดับประเทศตาม

- ประเภทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ที่ตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามภูมิภาค
- ขนาดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามจำนวนประชากร
- รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยแยกตามประเภทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- วาระการดำรงตำแหน่งของนายกฯ โดยแยกตามประเภทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ส่วนที่ 2 ความสามารถ บทบาท และการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ส่วนที่ 2.1 สถานการณ์การจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สำรวจข้อมูลในส่วนของงาน งบประมาณ ระบบ บุคลากรในเรื่องการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมโดยรวมและดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

2.1.1 แสดงผลการวิเคราะห์ตามการพิจารณาความหมายของคำถาม ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ เชิงบวก หมายความว่าสถานการณ์การจัดการสิ่งแวดล้อมของอปท. เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม เชิงลบ หมายความว่า สถานการณ์การจัดการสิ่งแวดล้อมของอปท. ไม่เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

2.1.2 ในข้อ 1.) – 4.) แสดงสัดส่วนโครงการด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ต่อโครงการทั้งหมด โดยตามเกณฑ์การประเมินเมืองสิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กำหนดว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีโครงการด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นร้อยละ 30 ขึ้นไป รวมทั้งยังแสดงสัดส่วนโครงการและงบประมาณที่ท้องถิ่นใช้กับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ในข้อ 5.) แสดงสัดส่วนของที่มาโครงการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมใน อปท. โดยเปรียบเทียบระหว่างภาคประชาชน ภาควิชาการ ภาครัฐ (3 ข้อรวมกันได้ร้อยละ 100)

2.1.3 แสดงการให้ความสำคัญกับการจัดสรรโครงการด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ โดยแสดงในรูปสัดส่วนงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อมต่องบประมาณทั้งหมด

2.1.4 แสดงการเก็บข้อมูลและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเกี่ยวข้องกับภารกิจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ส่วนที่ 2.2 บทบาทและการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ในส่วนนี้เป็นการสำรวจข้อมูล 3 มิติ ตามแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558 – 2593 ซึ่งจะมีการสำรวจองค์ความรู้ (knowledge) ความตระหนักรู้ (awareness) และการปฏิบัติหน้าที่ (practice) ทั้งหน้าที่พื้นฐานและรูปแบบเฉพาะ ในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของ อปท.

มิตินี้ 1 มิติด้านการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Adaptation)

รายละเอียดในมิตินี้จะประกอบไปด้วยบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับ

-การจัดการน้ำ อุทกภัยและภัยแล้ง	-สาธารณสุข
-การเกษตรและความมั่นคงทางอาหาร	-การท่องเที่ยว
-การตั้งถิ่นฐานและความมั่นคงของประชาชน	-การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

2.2.1 แสดงผลการสำรวจความรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสภาวะโลกร้อนของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นตัวแทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รายละเอียดประกอบด้วย 3 ด้านใหญ่ ได้แก่ ความรู้ทั่วไปด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อน ความรู้ด้านการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและความรู้เรื่องด้านการปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อน (ข้อ 6-7) กรุณาตอบคำถามต่อไปนี้

2.2.2 แสดงผลการสำรวจความตระหนักรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสภาวะโลกร้อนของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นตัวแทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2.3 – 2.2.4 เป็นสอบถามถึงการวางแผน และการปฏิบัติงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของท้องถิ่นในมิติการปรับตัวต่อผลกระทบ

แสดงผลการวิเคราะห์ตามการพิจารณาความหมายของคำถาม ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบเชิงบวกหมายความว่า สถานการณ์การจัดการสิ่งแวดล้อมของอปท. เป็นไปตามแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558 – 2593 และการพัฒนาเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน เชียงใหม่ หมายความว่า สถานการณ์การจัดการสิ่งแวดล้อมของอปท. ไม่เป็นไปตามแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558 – 2593และการพัฒนาเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

มิตินี้ 2 การลดก๊าซเรือนกระจกและส่งเสริมการเติบโตที่ปล่อยคาร์บอนต่ำ (Mitigation)

รายละเอียดในมิตินี้จะประกอบไปด้วยบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับ

-การไฟฟ้า	-ภาคของเสีย
-การคมนาคมขนส่ง	-ภาคการเกษตร
-การใช้พลังงานภายในอาคาร	-ภาคป่าไม้
-ภาคอุตสาหกรรม	-การจัดการเมือง

2.2.5 แสดงการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาสิ่งแวดล้อมหลักที่ อปท. ต้องดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

2.2.6 – 2.2.7 เป็นสอบถามถึงการวางแผน และการปฏิบัติงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของท้องถิ่นในมิติการลดก๊าซเรือนกระจกและส่งเสริมการเติบโตที่ปล่อยคาร์บอนต่ำ แสดงผลการวิเคราะห์ตามการพิจารณาความหมายของคำถาม ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบเชิงบวก หมายความว่า สถานการณ์การจัดการสิ่งแวดล้อมของอปท. เป็นไปตามแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558 – 2593 และการพัฒนาเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนเชิงลบ หมายความว่า สถานการณ์การจัดการสิ่งแวดล้อมของอปท. ไม่เป็นไปตามแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558 – 2593 และการพัฒนาเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

มิตินี้ 3 มิติด้านการสร้างขีดความสามารถและขับเคลื่อนการดำเนินงานรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

รายละเอียดในมิตินี้จะประกอบไปด้วยบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับ

-การพัฒนาข้อมูล งานศึกษาวิจัยและเทคโนโลยี	-การพัฒนากลไกสนับสนุนการดำเนินงาน
-การสร้างความรู้และเสริมสร้างศักยภาพ	-แนวทางความร่วมมือกับภาคีภายนอก

2.2.8 – 2.2.9 แสดงกิจกรรมที่ อปท. ทำเพื่อพัฒนากลไกสนับสนุนการดำเนินงาน สร้างความรู้ และเสริมสร้างศักยภาพให้พื้นที่ที่สามารถเตรียมปรับตัวและเตรียมความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้

2.2.10 แสดงกิจกรรมที่ อปท. ทำเพื่อสร้างแนวทางความร่วมมือกับภาคีภายนอกให้พื้นที่ที่สามารถเตรียมปรับตัวและเตรียมความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้

2.2.11 – 2.2.12 แสดงข้อมูลช่องทางที่เป็นทางเลือกให้ประชาชนและท้องถิ่นสามารถติดต่อสื่อสาร และแสดงการมีส่วนร่วมด้านสิ่งแวดล้อม

2.2.13 – 2.2.14 เป็นการสอบถามองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถึงความรู้ในทางเลือกการลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของท้องถิ่นเอง

2.2.15 แสดงความคิดเห็นถึงนโยบายหรือวิธีการการแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศด้วยการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นที่พรรคการเมืองนำเสนอต่อประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเลือกตั้ง ปี 2566

1.9 กรอบการวิจัย

<p>ความสามารถของ อปท. ในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Capability) มีการวางระบบงานและทรัพยากรให้เพียงพอต่อการปฏิบัติตามหน้าที่ขั้นพื้นฐานตามกฎหมาย, ข้อบัญญัติ, การใช้จ่ายเงินของอปท. :</p> <ul style="list-style-type: none"> • งาน • งบประมาณ • ระบบ • คน
<p>ความรับผิดชอบและการรับผิดชอบต่อ อปท. ใน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Responsibility and Accountability) - การเตรียมความพร้อมของ อปท. เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Resilience) <p>โดยสำรวจการปฏิบัติหน้าที่ของ อปท. ทั้งพื้นฐานและรูปแบบเฉพาะ โดย สสำรวจ 3 มิติ ตามแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> • มิติด้านการปรับตัว (adaptation) • มิติด้านการลดก๊าซเรือนกระจก (mitigation) • มิติด้านการสร้างขีดความสามารถและขับเคลื่อน <p>การดำเนินงานรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ</p>

ตัวแปรอิสระ (independent variable)	ตัวแปรตาม (Dependent variable)																		
<p>1. ประเภทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p> <p>1.1 องค์กรบริหารส่วนจังหวัด</p> <p>1.2 เทศบาล</p> <p>1.) เทศบาลนคร</p> <p>2.) เทศบาลเมือง</p> <p>3.) เทศบาลตำบล</p> <p>1.3 องค์กรบริหารส่วนตำบล</p> <p>2. ที่ตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p> <p>2.1 ภาคเหนือ</p> <p>2.2 ภาคอีสาน</p> <p>2.3 ภาคกลาง</p> <p>2.4 ภาคตะวันออก</p> <p>2.5 ภาคตะวันตก</p> <p>2.6 ภาคใต้</p> <p>3. จำนวนประชากร (มาก/ปานกลาง/ต่ำ)</p> <p>4. รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p> <p>4.1 องค์กรบริหารส่วนจังหวัด (มาก/ปานกลาง/ต่ำ)</p> <p>4.2 เทศบาล</p> <p>1) เทศบาลนคร (มาก/ปานกลาง/ต่ำ)</p> <p>2) เทศบาลเมือง (มาก/ปานกลาง/ต่ำ)</p> <p>3) เทศบาลตำบล (มาก/ปานกลาง/ต่ำ)</p> <p>4.3 องค์กรบริหารส่วนตำบล (มาก/ปานกลาง/ต่ำ)</p> <p>5. การดำรงตำแหน่งของนายกฯ</p> <p>5.1 นายกดำรงตำแหน่ง 1 สมัย</p> <p>5.2 นายกดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 2 สมัย ติดต่อกันขึ้นไป</p> <p>5.3 ปลัดฯ ทำหน้าที่รักษาราชการแทนนายกฯ</p>	<p>1. ความสามารถ (Capability) ของ อปท. ในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ</p> <p>1.1 แผนงาน</p> <p>1.2 ข้อบัญญัติ</p> <p>1.3 บุคลากร</p> <p>1.4 งบประมาณ</p> <p>1.5 อื่น ๆ</p> <p>2. บทบาทและความรับผิดชอบของ อปท. ใน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Responsibility and Accountability) - การเตรียมความพร้อมของ อปท. เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Resilience) <p>โดยสำรวจองค์ความรู้ (knowledge) ความตระหนักรู้ (awareness) และการปฏิบัติหน้าที่ (practice) ของ อปท. ทั้งพื้นฐานและรูปแบบเฉพาะ โดยทำการสำรวจ 3 มิติ ตามแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558 – 2593 ได้แก่</p> <p>2.1 มิติด้านการปรับตัว (adaptation)</p> <table border="1" data-bbox="818 1182 1525 1384"> <tr> <td>-การจัดการน้ำ อุทกภัยและภัยแล้ง</td> <td>-สาธารณสุข</td> </tr> <tr> <td>-การเกษตรและความมั่นคงทางอาหาร</td> <td>-การท่องเที่ยว</td> </tr> <tr> <td>-การตั้งถิ่นฐานและความมั่นคงของประชาชน</td> <td>-การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ</td> </tr> </table> <p>2.2 มิติด้านการลดก๊าซเรือนกระจก (mitigation) เกี่ยวกับภาคต่อไปนี</p> <table border="1" data-bbox="818 1429 1525 1630"> <tr> <td>-การไฟฟ้า</td> <td>-ภาคของเสีย</td> </tr> <tr> <td>-การคมนาคมขนส่ง</td> <td>-ภาคการเกษตร</td> </tr> <tr> <td>-การใช้พลังงานภายในอาคาร</td> <td>-ภาคป่าไม้</td> </tr> <tr> <td>-ภาคอุตสาหกรรม</td> <td>-การจัดการเมือง</td> </tr> </table> <p>2.3 มิติด้านการสร้างขีดความสามารถและขับเคลื่อนการดำเนินงานรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ</p> <table border="1" data-bbox="818 1731 1525 1921"> <tr> <td>-การพัฒนาข้อมูล งานศึกษาวิจัยและเทคโนโลยี</td> <td>-การพัฒนากลไกสนับสนุนการดำเนินงาน</td> </tr> <tr> <td>-การสร้างความตระหนักรู้และเสริมสร้างศักยภาพ</td> <td>-แนวทางความร่วมมือกับภาคีภายนอก</td> </tr> </table>	-การจัดการน้ำ อุทกภัยและภัยแล้ง	-สาธารณสุข	-การเกษตรและความมั่นคงทางอาหาร	-การท่องเที่ยว	-การตั้งถิ่นฐานและความมั่นคงของประชาชน	-การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ	-การไฟฟ้า	-ภาคของเสีย	-การคมนาคมขนส่ง	-ภาคการเกษตร	-การใช้พลังงานภายในอาคาร	-ภาคป่าไม้	-ภาคอุตสาหกรรม	-การจัดการเมือง	-การพัฒนาข้อมูล งานศึกษาวิจัยและเทคโนโลยี	-การพัฒนากลไกสนับสนุนการดำเนินงาน	-การสร้างความตระหนักรู้และเสริมสร้างศักยภาพ	-แนวทางความร่วมมือกับภาคีภายนอก
-การจัดการน้ำ อุทกภัยและภัยแล้ง	-สาธารณสุข																		
-การเกษตรและความมั่นคงทางอาหาร	-การท่องเที่ยว																		
-การตั้งถิ่นฐานและความมั่นคงของประชาชน	-การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ																		
-การไฟฟ้า	-ภาคของเสีย																		
-การคมนาคมขนส่ง	-ภาคการเกษตร																		
-การใช้พลังงานภายในอาคาร	-ภาคป่าไม้																		
-ภาคอุตสาหกรรม	-การจัดการเมือง																		
-การพัฒนาข้อมูล งานศึกษาวิจัยและเทคโนโลยี	-การพัฒนากลไกสนับสนุนการดำเนินงาน																		
-การสร้างความตระหนักรู้และเสริมสร้างศักยภาพ	-แนวทางความร่วมมือกับภาคีภายนอก																		

1.10. ระยะเวลา

ระยะเวลาการดำเนินการวิจัย 1 ปี เริ่มตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2565 ถึง 30 กันยายน 2566

1.11. การวางแผนการวิจัย

กิจกรรม	ระยะเวลา
1. ออกแบบและวางแผนการวิจัย	1 ต.ค. – 30 พ.ย. 2565
2. แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับโครงการวิจัย	1 – 31 ธ.ค. 2565
3. ทบทวนวรรณกรรม/พัฒนาแบบสอบถาม	1 ธ.ค. 2565 – 31 มี.ค. 2566
4. ส่งแบบสอบถามไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ	1 เม.ย. 2566 – 16 มิ.ย. 2566
5. รวบรวมแบบสอบถาม และวิเคราะห์ประมวลผล	17 มิ.ย. 2566 – 31 ก.ค. 2566
6. จัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์	1 – 31 ส.ค. 2566
7. คณะกรรมการกำกับโครงการฯ พิจารณารายงาน	1 – 30 ก.ย. 2566

1.12. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผู้กำหนดนโยบาย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ประกอบการกำหนดนโยบายด้านการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นและนโยบายสาธารณะ เพื่อให้เกิดการกระจายอำนาจสู่ชุมชนท้องถิ่นตามเจตนารมณ์แห่งการปกครองตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดทำฐานข้อมูลประกอบการพัฒนาการจัดให้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การจัดบริการสาธารณะตอบสนองต่อความต้องการ/ปัญหาของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง

นอกจากนี้งานวิจัยครั้งนี้ยังได้เชื่อมโยงผลงานวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ไม่ว่าจะเป็นการเผยแพร่องค์ความรู้จากการศึกษาวิจัยในรูปแบบ e-books ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ และการเผยแพร่ข้อมูลงานวิจัยให้แก่คณะกรรมการธิการการปกครองท้องถิ่น ตลอดจนประชาชนทั่วไป ที่สนใจศึกษาข้อมูลด้านการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น

บทที่ 2

การทบทวนแนวคิดหรือทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัย

ในการตอบคำถามงานวิจัยเกี่ยวกับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งรวมไปถึงการดำเนินการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม และการวางแผนเพื่อรับมือด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติในอนาคต งานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาบริบทด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลกในปัจจุบันและประเด็นผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม จากนั้นพิจารณาบทบาทของ อปท. ต่อการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อม ตลอดจนกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องซึ่งให้อำนาจแก่ อปท. ในการดูแลสิ่งแวดล้อม รวมถึงมิติด้านการบริหารและการคลังของ อปท. โดยงานวิจัยครั้งนี้ได้อาศัยแนวคิด/ทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องจำนวน 2 แนวคิด คือ กรอบแนวคิดเรื่องการวางแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในอนาคต และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการถ่ายโอนภารกิจ มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 กรอบแนวคิดเรื่องการวางแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในอนาคต

2.1.1 ประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก

การเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิโลกเข้าสู่ภาวะโลกร้อนเกิดขึ้นมายาวนาน จากสาเหตุของการพัฒนาอุตสาหกรรม ช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 18 ซึ่งต้องพึ่งพาพลังงานจากการเผาเชื้อเพลิงฟอสซิล¹³ เช่น น้ำมัน ถ่านหิน เป็นต้น ปัจจุบันโลกมีสถิติอุณหภูมิที่สูงกว่ายุคก่อนอุตสาหกรรมแล้วประมาณ 1.2 องศาเซลเซียส โดยใช้ข้อมูลเฉลี่ยระหว่างช่วงปี ค.ศ.1850 - 1900 เป็นมาตรวัด ซึ่งเป็นเวลาที่โลกของเรายังไม่ได้ก้าวเข้าสู่การพึ่งพาพลังงานฟอสซิลอย่างเต็มตัวในเวลาต่อมา¹⁴

ภายในปี 2030 (พ.ศ.2573) อุณหภูมิโลกโดยเฉลี่ยจะสูงขึ้นเกิน 1.5 องศาเซลเซียสจากระดับก่อนยุคปฏิวัติอุตสาหกรรม การเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิเร็วกว่าที่ผู้เชี่ยวชาญ คาดการณ์ไว้ถึง 10 ปี ซึ่งสามารถส่งผลกระทบต่อโลก ทั้งในเรื่องการเกิดภัยพิบัติธรรมชาติที่จะเลวร้ายขึ้นอย่างมาก ระดับน้ำทะเลที่กำลังจะสูงขึ้นอย่างรวดเร็วจากการละลายของน้ำแข็งขั้วโลก

ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจึงเป็นประเด็นใหญ่ที่ผู้คนจากหลายมุมโลกกำลังให้ความสนใจ และเกิดกิจกรรมการเคลื่อนไหวรณรงค์เรื่องภาวะโลกร้อนของเหล่ามวลชนกลุ่มใหม่ ๆ ที่ขยายตัวขึ้นต่อเนื่อง ซึ่งรวมไปถึงการเคลื่อนไหวในช่วงการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพ

¹³ สุวัฒน์ อัครชัยชาญ, “โลกร้อน โลกรวน ประเทศไทย กบตัม,” นิตยสารสารคดี (มิถุนายน 2566): 29.

¹⁴ ไทยพีบีเอส, “นักวิทยาศาสตร์เตือนอุณหภูมิโลกจ่อเพิ่มขึ้น 1.5 องศาฯ ในปี 2027,” ไทยพีบีเอส (18 พ.ค. 2566).

ภูมิอากาศครั้งที่ 26 (COP26) ณ เมืองกลาสโกว์ ประเทศสกอตแลนด์ เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2021 (พ.ศ. 2564) ซึ่งนับเป็นการประชุมที่ได้รับการติดตามอย่างใกล้ชิดจากทั่วโลกอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน

ด้วยภาวะโลกร้อนอย่างต่อเนื่องที่เกิดจากความหนาแน่นของก๊าซเรือนกระจก¹⁵ ที่เพิ่มขึ้น ทำให้สภาพอากาศโลกมีการเปลี่ยนแปลงที่รุนแรงมาก ตามรายงานของคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Intergovernmental Panel on Climate Change หรือ IPCC) ขององค์การสหประชาชาติ ในปี 2022 (พ.ศ. 2565)¹⁶ ระบุว่า อุณหภูมิโลกสูงขึ้น 1.1 องศาเซลเซียส และกำลังจะพุ่งสูงขึ้นถึง 1.5 องศาเซลเซียส จากอุณหภูมิในช่วงก่อนยุคปฏิวัติอุตสาหกรรม และหากอุณหภูมิเพิ่มสูงขึ้นจากอุณหภูมิในช่วงก่อนยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมไปถึง 1.7 องศาเซลเซียสขึ้นไป IPCC ประเมินการว่าครึ่งหนึ่งของประชากรโลกอาจต้องเผชิญหน้ากับความร้อนและความชื้นรุนแรงที่เข้ามาคุกคามชีวิตพวกเขา ดังนั้น เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดภัยคุกคามนี้ จึงมีการประชุมรัฐภาคีกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change Conference of the Parties: UNFCCC COP) ครั้งที่ 27 หรือการประชุม COP 27 ที่จัดขึ้น ณ เมืองชาร์มเอลชีค ประเทศอียิปต์ ระหว่างวันที่ 6 - 18 พฤศจิกายน ค.ศ. 2022 (พ.ศ. 2565) ซึ่งได้เน้นย้ำถึงความพยายามในทุกระดับเพื่อบรรลุเป้าหมายการรักษาอุณหภูมิทั่วโลกไม่ให้สูงขึ้นเกินกว่า 2 องศาเซลเซียส รวมถึงพยายามบรรลุเป้าหมายตาม

¹⁵ จากนิยามของกรมอุตุนิยมวิทยา ก๊าซเรือนกระจก (Greenhouse Gas) ก๊าซที่เป็นองค์ประกอบของบรรยากาศ มีคุณสมบัติยอมให้รังสีคลื่นสั้นจากดวงอาทิตย์ผ่านทะลุมายังพื้นผิวโลกได้ และดูดกลืนรังสีคลื่นยาวช่วงอินฟราเรดที่แผ่ออกจากพื้นผิวโลกเอาไว้ ก๊าซเรือนกระจกที่สำคัญ และเป็นผลมาจากกิจกรรมของมนุษย์ ได้แก่ คาร์บอนไดออกไซด์

ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO₂) เป็นก๊าซชนิดที่ทำให้เกิดพลังงานความร้อนสะสมในบรรยากาศของโลกมากที่สุด ในบรรดาก๊าซเรือนกระจกชนิดอื่น ๆ เป็นตัวการสำคัญที่สุดของปรากฏการณ์เรือนกระจกที่มนุษย์เป็นผู้กระทำ ซึ่งเกิดจากการเผาไหม้เชื้อเพลิงถ่านหินเพื่อผลิตไฟฟ้า การตัดไม้ทำลายป่า

ก๊าซมีเทน (CH₄) เป็นก๊าซที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เกิดจากของเสียจากสัตว์เลี้ยง เช่น วัว ควาย การทำนาที่ลุ่มน้ำท่วมขัง การเผาไหม้เชื้อเพลิงถ่านหินก๊าซธรรมชาติ และการทำเหมืองถ่านหิน

ก๊าซไนตรัสออกไซด์ (N₂O) เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และจากการใช้ปุ๋ยไนเตรดในไร่ นา การขยายพื้นที่เพาะปลูก การเผาไหม้ เมาหญ้า มูลสัตว์ที่ย่อยสลาย และเชื้อเพลิงถ่านหินจากอุตสาหกรรมที่ใช้กรดไนตริกในขบวนการผลิต เช่น อุตสาหกรรมผลิตเส้นใยไนลอน อุตสาหกรรมเคมี หรืออุตสาหกรรมพลาสติกบางชนิด

คลอโรฟลูโอโรคาร์บอน (Chlorofluorocarbon- CFCs) เป็นก๊าซที่สังเคราะห์ขึ้นเพื่อใช้ในการผลิตทางอุตสาหกรรม เช่น ใช้ในเครื่องทำความเย็นชนิดต่าง ๆ เป็นก๊าซชนิดหนึ่งในกระป๋องสเปรย์ และเป็นสารผสมทำให้เกิดฟองในการผลิตโฟม เป็นต้น ซีเอฟซี มีผลกระทบต่อบรรยากาศ ทั้งในด้านทำให้โลกร้อนขึ้น ทำให้เกิดปรากฏการณ์เรือนกระจก และทำลายบรรยากาศโลกจนเกิดรูรั่วในชั้นโอโซน

¹⁶ Disaster Risk Management Knowledge Centre, E. C. (2021). *Inform climate change risk*. Retrieved March 7, 2023, from <https://dmkc.jrc.ec.europa.eu/inform-index/Other-INFORM-Products/INFORM-Climate-Change-Risk>

ข้อตกลงปารีส (Paris Agreement) ซึ่งเป็นการลงนามระหว่าง 194 ประเทศทั่วโลก ในการให้คำมั่นสัญญา การจำกัดอุณหภูมิไม่ให้เกิน 1.5 องศาเซลเซียส ภายในปี ค.ศ. 2100 (พ.ศ. 2643) เพราะผลกระทบจากความเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมีความรุนแรงและส่งผลต่อการเกิดภัยพิบัติที่สูงขึ้น

2.1.2 ประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศกับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมประเทศไทย

ประเด็นการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals-SDGs)¹⁷ เป้าหมายที่ 13 การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในเรื่องของ (13.1) การเสริมภูมิคุ้มกันและขีดความสามารถในการปรับตัวต่ออันตรายและภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับภูมิอากาศในทุกประเทศ (13.2) บูรณาการมาตรการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการวางแผนระดับชาติ และ (13.a) ดำเนินการให้เกิดผลตามพันธกรณีที่ผูกมัดต่อประเทศพัฒนาแล้วซึ่งเป็นภาคีของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีเป้าหมายร่วมกันระดมทุนจากทุกแหล่งให้ได้จำนวน 1 แสนล้านเหรียญสหรัฐฯ ต่อปี ภายในปี 2563 เพื่อจะแก้ปัญหาความจำเป็นของประเทศกำลังพัฒนาในบริบทของการดำเนินการด้านการบรรเทาที่ชัดเจนและมีความโปร่งใสในการดำเนินงานและทำให้กองทุน Green Climate Fund ดำเนินการอย่างเต็มที่โดยเร็วที่สุดผ่านการให้ทุน และ เป้าหมายที่ 17 ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ในเรื่อง (17.3) ระดมทรัพยากรทางการเงินเพิ่มเติมจากแหล่งที่หลากหลายไปยังประเทศกำลังพัฒนา (17.9) เพิ่มทุนการสนับสนุนระหว่างประเทศสำหรับการดำเนินการด้านการเสริมสร้างขีดความสามารถที่มีประสิทธิผลและมีการตั้งเป้าในประเทศกำลังพัฒนาเพื่อสนับสนุนแผนระดับชาติที่จะดำเนินงานในทุกเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมถึงผ่านทางความร่วมมือแบบเหนือ-ใต้ ใต้-ใต้ และไตรภาคี และ (17.16) ยกกระดับหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยร่วมเติมเต็มหุ้นส่วนความร่วมมือจากภาคส่วนที่หลากหลายซึ่งจะระดมและแบ่งปันความรู้ ความเชี่ยวชาญ เทคโนโลยี และทรัพยากรด้านการเงิน เพื่อจะสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกประเทศ โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา

จากการรายงานของ Global Risk Report ปี ค.ศ. 2023¹⁸ (พ.ศ. 2566) มีจัดลำดับความเสี่ยงทั่วโลกตามระดับความรุนแรง พบว่าในระยะสั้น (2 ปี) ภัยธรรมชาติและภาวะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศฉับพลันถือเป็นความเสี่ยงที่มีความรุนแรงเป็นลำดับ 2 รองจากเรื่องค่าครองชีพ และในระยะยาว

¹⁷ Sirilurt, P. (2022, November 29). *COP27 Summary*. SDG Move. Retrieved March 8, 2023, from <https://www.sdgmovement.com/2022/11/29/cop27-climate-change-conference-2022/>

¹⁸ World Economic Forum. (2023). *Global risks report 2023*. World Economic Forum. Retrieved March 8, 2023, from <https://www.weforum.org/reports/global-risks-report-2023>

(10 ปี) การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและผลกระทบจากภาวะโลกรวนจะสร้างความรุนแรงด้านผลกระทบให้กับโลกมากที่สุด โดยเฉพาะเรื่อง ความล้มเหลวในการบรรเทาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

จากอุณหภูมิเฉลี่ยที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและปริมาณน้ำฝนอย่างฉับพลันในหลายพื้นที่ทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย

ในปี ค.ศ. 2000 – 2019 (พ.ศ. 2543 - 2562) ดัชนีชี้วัดความเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก (Global Global Climate Risk Index) ขององค์กร Germanwatch ได้วิเคราะห์ผลกระทบจากภาวะร้อนโลกรวนที่เกิดขึ้นใน 180 ประเทศ พบว่า ไทยติด 1 ใน 10 อันดับ ของประเทศที่ได้รับผลกระทบสูงสุด ซึ่งลำดับ ดังนี้ 1.ประเทศเปอร์โตริโก 2.เมียนมา 3.เฮติ 4.ฟิลิปปินส์ 5.โมซัมบิก 6.บาฮามาส 7.บังกลาเทศ 8.ปากีสถาน 9.ไทย และ 10. ประเทศเนปาล โดยประเทศไทยซึ่งอยู่ลำดับ 9 ได้รับผลกระทบ 146 ครั้ง อัตราการตาย 0.1 รายต่อประชากร 100,000 คน มูลค่าความเสียหายทางเศรษฐกิจรวม 206,000 ล้านบาท¹⁹ เมื่อนำมาเทียบแล้วพบว่า มีปริมาณที่มากใกล้เคียงกับงบประมาณเงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศแต่ละปี

นอกจากนี้ตลอดระยะเวลา 20 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2540 -2559 ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติถึง 137 ครั้ง โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2554 ซึ่งเป็นปีที่เกิดมหาอุทกภัย 65 จังหวัด จาก 77 จังหวัด มีประชากรกว่า 13.6 ล้านคนได้รับผลกระทบ ผู้เสียชีวิตประมาณ 900 ราย และพื้นที่การเกษตรเสียหายมากกว่า 20,000 ตารางกิโลเมตร²⁰ ถึงแม้การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและปริมาณน้ำฝนอย่างฉับพลันจะไม่ใช่อุปสรรคเดียว แต่ก็ถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการเกิดอุทกภัยและการเปลี่ยนแปลงของปริมาณน้ำในพื้นที่อย่างฉับพลัน

ในการดำเนินการเพื่อรับมือกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ประเทศไทยต้องรับผิดชอบในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเช่นกัน ตามพันธกรณีตามความตกลงปารีส (COP21) และตามการประชุม COP 26 โดยภายในปีค.ศ. 2050 (พ.ศ. 2593) ประเทศไทยจะเป็นกลางทางคาร์บอน (Carbon Neutrality) ซึ่งหมายถึงสามารถปล่อยคาร์บอน (CO2) เข้าสู่ชั้นบรรยากาศเท่ากับปริมาณคาร์บอนที่ถูกดูดซับกลับคืนมาผ่านป่าหรือเทคโนโลยีดูดซับคาร์บอน และภายในปีค.ศ. 2065 (พ.ศ. 2608) ประเทศไทยจะมีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero GHG Emissions) อย่างไรก็ตามประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่จำกัดสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยระบบอนุญาต รวมถึงไม่มีมาตรการในการตรวจวัด รายงาน หรือ

¹⁹ สุวัฒน์ อัสวไชยชาญ, “โลกร้อน โลกรวน ประเทศไทย กบตัม,” นิตยสารสารคดี (มิถุนายน 2566): 29.

²⁰ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2561). *บทนำ นโยบาย และหลักการจัดทำแผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศแห่งชาติ*. แผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

ติดตามตรวจสอบปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่จะนำไปสู่การซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจก²¹

ความเป็นกลางทางคาร์บอน (Carbon neutrality) และการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net zero emissions) เป็นสองแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (greenhouse gas emissions) เพื่อช่วยลดผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และบรรลุเป้าหมายในการสร้างโลกให้มีสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนมากขึ้น

ความเป็นกลางทางคาร์บอน (Carbon Neutrality) หมายถึง สถานะที่ไม่มีมีการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ (carbon dioxide emissions) เข้าสู่บรรยากาศในกระบวนการหรือกิจกรรมใด ๆ เช่น การผลิตสินค้าโดยมีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกน้อยลง หรือในกระบวนการผลิตมีจำนวนก๊าซเรือนกระจกที่ปล่อยออกไปถูกดัดแปลงด้วยการลดหรือเอาชนะโดยใช้วิธีการอื่น ๆ

ในขณะที่การปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net zero emissions) หมายถึง สถานะที่ปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ถูกปล่อยออกไปเท่ากับหรือน้อยกว่าปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ถูกดูดซับออกจากชั้นบรรยากาศ เช่น การปลูกต้นไม้หรือการใช้เทคโนโลยีกำจัดก๊าซเรือนกระจกจากบรรยากาศ เพื่อความสมดุลในการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และการล้างก๊าซเรือนกระจกออกไปจากระบบน้ำหรือป่าไม้

ปัจจุบันประเทศไทยใช้กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change : UNFCCC)²² และพิธีสารเกียวโต (Kyoto Protocol, KP) เป็นหลักการในการจัดทำแผนและนโยบายระดับชาติที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศระยะยาว โดยมีสำนักรับนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นผู้รับผิดชอบจัดทำแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558-2593 เพื่อใช้เป็นกรอบการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของไทย

---

²¹ คุณาชา ไชยชุมพร และ สุนีย์ มัลลิกะมาลย์. (2565). *กฎหมายต้นแบบว่าด้วยการซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจก*.วารสารสหวิทยาการการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ((1) , 60 - 70).
บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

²² สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2561). *บทนำ นิยาม และหลักการจัดทำแผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศแห่งชาติ*. แผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

แผนและนโยบายระดับชาติที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ²³

เป้าหมายแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558-2593²⁴

ในปี พ.ศ. 2558 สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวง
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้จัดทำแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558-
2593 ขึ้น เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางการดำเนินงานของภาคส่วน ในการปฏิบัติการเพื่อขับเคลื่อนการแก้ไข
ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในระดับประเทศ

สามารถแบ่งเป็น 3 ระยะคือ

	ปี 2559	ปี 2563	ปี 2593
	เป้าหมายระยะสั้น	เป้าหมายระยะกลาง	เป้าหมายระยะยาว
1.ด้านการปรับตัว ต่อผลกระทบการ เปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ	1) มีแผนที่แสดงพื้นที่เสี่ยงที่ เชื่อมโยงกับฐานข้อมูลมิติทาง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม	1) มีระบบพยากรณ์สภาพอากาศ และเตือนภัยล่วงหน้า 2) มีระบบประกันภัยสำหรับ	1) สัดส่วนพื้นที่และเกษตรกรที่ได้รับ ประโยชน์ต่อพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น 2) สัดส่วนพื้นที่เกษตรกรนอกเขต

²³ จีรวัดน์ ระติสุนทร. (2564).ประเด็นการยกระดับการทำงาน จาก COP 26. ในเอกสารการสัมมนา
วิชาการสาธารณะจาก COP26 สู่ COP27 เดินหน้าภาคพลังงานสู่ความเป็นกลางทางคาร์บอน 2050 . การ
ประชุมสัมมนาจัดโดย Clean, Affordable, and Secure Energy for Southeast Asia: CASE สถาบันวิจัย
เพื่อการพัฒนาประเทศไทย TDRI และ องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมัน GIZ, กรุงเทพฯ.

²⁴ แสงจันทร์ ลิ้มจิรกาล. (2558). แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558-
2593. วารสารสิ่งแวดล้อม, ปีที่ 19 (ฉบับที่ 4), 9-15. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

	ปี 2559 เป้าหมายระยะสั้น	ปี 2563 เป้าหมายระยะกลาง	ปี 2593 เป้าหมายระยะยาว
(adaptation)	<p>2) รักษาพื้นที่อนุรักษ์ไว้ 19 % ขึ้นไป และเพิ่มพื้นที่ป่าชายเลนไม่น้อยกว่าปีละ 5,000 ไร่</p> <p>3) 50 % ของจังหวัดชายทะเลมีแผนบูรณาการการฟื้นฟูพื้นที่ชายฝั่งที่ได้รับผลกระทบ</p>	<p>ผลผลิตทางการเกษตรที่ได้รับ ความเสียหายจากภูมิอากาศ</p> <p>3) มีกองทุนเพื่อการฟื้นฟู เยียวยา และปรับตัวต่อผลกระทบ</p> <p>4) พื้นที่ป่าเพิ่มขึ้นเป็น 40% ของพื้นที่ประเทศ</p> <p>5) สัดส่วนพื้นที่อนุรักษ์มีปริมาณตามสัดส่วนที่ควรเป็น</p> <p>6) ทุกจังหวัดชายทะเลมีแผนบูรณาการการฟื้นฟูพื้นที่ชายฝั่งที่ได้รับผลกระทบ</p> <p>7) มีแผนปฏิบัติการระดับท้องถิ่นในการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศครบทุกพื้นที่เสี่ยง</p>	<p>ชลประทานที่ได้รับการพัฒนาแหล่งน้ำเพิ่มขึ้น</p> <p>3) สัดส่วนของเกษตรกรในพื้นที่เสี่ยงภัยที่ได้รับการอบรมการป้องกันบรรเทา และหลีกเลี่ยงภัยธรรมชาติ รวมถึงการฝึกอบรมอาชีพเสริมเพิ่มขึ้น</p> <p>4) สัดส่วนของเกษตรกรผู้ประกันภัยผลผลิตจากภูมิอากาศเพิ่มขึ้น</p> <p>5) สัดส่วนมูลค่าความเสียหายของผลผลิตทางการเกษตรจากปัจจัยทางภูมิอากาศต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์รวมในภาคการเกษตรลดลง</p>
2. ด้านการลดก๊าซเรือนกระจก (mitigation)	<p>1) มีการจัดทำเป้าหมายและ Roadmap ในการลดก๊าซเรือนกระจกในระยะกลางและระยะยาว</p> <p>2) มีการจัดการกลไก เพื่อสร้างแรงจูงใจให้เกิดการพัฒนาแบบปล่อยคาร์บอนต่ำ</p>	<p>1) การปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศลดลง 7 -20% ในภาคพลังงานและคมนาคมเมื่อเทียบกับกรณี BAU ที่ไม่มีการดำเนินมาตรการลดก๊าซเรือนกระจก (เป้าหมาย พ.ศ. 2564)</p> <p>2) มีสัดส่วนพลังงานหมุนเวียนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายของประเทศอย่างน้อย 25% (ปี พ.ศ. 2564)</p> <p>3) สัดส่วนเทศบาลที่มีพื้นที่สีเขียวของชุมชนไม่น้อยกว่า 10 ตารางเมตร/คน เพิ่มขึ้น</p>	<p>1) ค่าความเข้มของการใช้พลังงาน (energy intensity) ลดลงอย่างน้อย 25 % เมื่อเทียบกับกรณี BAU (เป้าหมาย พ.ศ. 2573)</p> <p>2) สัดส่วนการเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะเพิ่มขึ้น</p> <p>3) สัดส่วนการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการคมนาคมขนส่งทางบกลดลง</p> <p>4) สัดส่วนการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมที่ปล่อยคาร์บอนต่ำและที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น</p>

	ปี 2559 เป้าหมายระยะสั้น	ปี 2563 เป้าหมายระยะกลาง	ปี 2593 เป้าหมายระยะยาว
			5) จำนวนพื้นที่กำจัดมูลฝอยแบบเทกอง (open dumping) ลดลง
3. ด้านการสร้างขีดความสามารถและการขับเคลื่อนการดำเนินงาน	<p>1) มีศูนย์รวมเครื่องข่ายงานวิจัยและพัฒนา</p> <p>2) มีข้อมูลสนับสนุนการดำเนินงานการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ</p> <p>3) มียุทธศาสตร์หรือแผนปฏิบัติการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ</p> <p>4) ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ</p> <p>5) มีการจัดตั้งกลไกเพื่อรองรับการสนับสนุนเพื่อเพิ่มศักยภาพ</p>	<p>1) มีการนำเทคโนโลยีโครงข่ายไฟฟ้าอัจฉริยะ (smart grid) มาใช้ในระดับประเทศ</p> <p>2) มีการพัฒนามาตรฐานกลไกและเครื่องมือการลดก๊าซเรือนกระจกภายในประเทศให้มีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับและสามารถเชื่อมโยงกับกลไกและเครื่องมือระดับนานาชาติได้</p>	<p>1) สัดส่วนของหน่วยงานใน ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นที่มีแผนพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับแนวทาง</p> <p>การพัฒนาแบบปล่อยคาร์บอนต่ำ และการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเพิ่มขึ้น</p>

โดยสำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้กำหนดดำเนินงานตามแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558-2593 ให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งประกอบด้วย 3 เรื่องหลัก ได้แก่ 1) การปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 2) การลดก๊าซเรือนกระจกและส่งเสริมการปล่อยคาร์บอนต่ำ 3) การสร้างขีดความสามารถและขับเคลื่อนการดำเนินงานรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

แนวทางการดำเนินงานตามแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558-2593²⁵

<p>แนวทางการดำเนินงาน 3 เรื่องหลัก</p>	<p>สาขาของแนวทางและมาตรการการดำเนินงานตามแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558-2593</p>
<p>1. การปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Adaptation)</p>	<p>1) การจัดการน้ำ อุทกภัย และภัยแล้ง : เน้นบูรณาการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความเป็นธรรม ในการเข้าถึงทรัพยากรน้ำ การสร้างความพร้อมในการรับมือและลดความเสียหายจากอุทกภัยและภัยแล้ง และการจัดการความเสี่ยงจากอุทกภัยและภัยแล้ง</p> <p>2) การเกษตรและความมั่นคงทางอาหาร : เน้นการจัดการความเสี่ยง สร้างความพร้อมในการรับมือและปรับตัว ในภาคเกษตรกรรมจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยทางภูมิอากาศ ซึ่งรวมไปถึงการสร้างรายได้และพัฒนาสินค้าเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการรักษาความมั่นคงทางอาหารอย่างยั่งยืน</p> <p>3) การท่องเที่ยว : พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน</p> <p>4) สาธารณสุข : เน้นการเฝ้าระวังโรคและการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยทางภูมิอากาศที่มีผลต่อสุขภาพและการป้องกันการเกิดและแพร่ระบาดของโรครวมถึงการส่งเสริมการเข้าถึงบริการทางสาธารณสุขที่มีคุณภาพ</p> <p>5) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ : เน้นการสงวนรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศน์ให้คงความสมบูรณ์ ดูแลการตั้งถิ่นฐานและความมั่นคงของมนุษย์ ลดความเสี่ยงและความเสียหายจากภัยธรรมชาติ และการสร้างความพร้อมและขีดความสามารถในการปรับตัวของชุมชน</p> <p>6) การตั้งถิ่นฐานและความมั่นคงของมนุษย์ : ลดความเสี่ยงและความ</p>

²⁵ แสงจันทร์ ลิ้มจิรกาล. (2558). แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558-2593. วารสารสิ่งแวดล้อม, ปีที่ 19 (ฉบับที่ 4), 9-15. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

<p>แนวทางการดำเนินงาน</p> <p>3 เรื่องหลัก</p>	<p>สาขาของแนวทางและมาตรการการดำเนินงานตามแผนแม่บทรองรับ</p> <p>การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558-2593</p>
	<p>เสียหายจากภัยธรรมชาติ และการสร้างความพร้อมและขีดความสามารถในการปรับตัวของชุมชน</p>
<p>2. การลดก๊าซเรือนกระจก</p> <p>และส่งเสริมการเติบโตที่ปล่อย</p> <p>คาร์บอนต่ำ (Mitigation)</p>	<p>1) การผลิตไฟฟ้า : ลดสัดส่วนการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล เพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานหมุนเวียน พัฒนาพลังงานหมุนเวียนที่จะสนับสนุนการเติบโตที่ปล่อยคาร์บอนต่ำ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อนำไปสู่การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก</p> <p>2) การคมนาคมขนส่ง : เพิ่มประสิทธิภาพของการเดินทางและขนส่ง พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งที่มีประสิทธิภาพสูงและปล่อยคาร์บอนต่ำ จัดการอุปสงค์การเดินทาง ตามแนวทางการจัดการการคมนาคมขนส่งที่ยั่งยืน (sustainable transport management)</p> <p>3) การใช้พลังงานภายในอาคาร : เพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานภายในอาคารและอนุรักษ์พลังงาน โดยการลดการใช้พลังงานภายในอาคาร</p> <p>4) ภาคอุตสาหกรรม : เพิ่มประสิทธิภาพเครื่องจักรและการจัดการเพื่อประหยัดพลังงานและลดของเสีย สนับสนุนการผลิตและใช้พลังงานหมุนเวียนในภาคอุตสาหกรรม และส่งเสริมการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมที่ปล่อยคาร์บอนต่ำและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม</p> <p>5) ภาคของเสีย : จัดการของเสียอย่างครบวงจรของผลิตภัณฑ์ จัดลำดับความสำคัญของแนวทางและมาตรการตามหลักการ waste hierarchy โดยลดปริมาณของเสียจากแหล่งกำเนิด การลดปริมาณของเสียตามแนวทาง 3Rs (reduce, reuse, recycle) ควบคู่ไปกับการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการของเสียและการสนับสนุนการเปลี่ยนของเสียให้เป็นพลังงาน (waste-to-energy)</p> <p>ด้วยเทคโนโลยีที่ไม่ก่อให้เกิดสารพิษอันตราย</p> <p>6) ภาคการเกษตร : จัดการด้านการเกษตรที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่ำและ</p>

<p>แนวทางการดำเนินงาน</p> <p>3 เรื่องหลัก</p>	<p>สาขาของแนวทางและมาตรการการดำเนินงานตามแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558-2593</p>
	<p>ก่อให้เกิดผลประโยชน์ร่วม (co-benefits) ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ และเพิ่มรายได้และสร้างศักยภาพความพร้อมของเกษตรกรเพื่อรองรับเทคโนโลยีและการจัดการด้านการลดก๊าซเรือนกระจก</p> <p>7) ภาคป่าไม้ : อนุรักษ์ เพิ่มพื้นที่ และเร่งฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรมเพื่อเป็นแหล่งกักเก็บคาร์บอน โดยประเมินผลควบคู่กับผลกระทบต่อสังคมและมีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นที่มีการสื่อสารข้อมูลอย่างครบถ้วนและโปร่งใสในระยะเวลาที่เพียงพอต่อการตัดสินใจโดยอิสระ มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียม และมีกลไกในการนำผลจากการรับฟังความคิดเห็นไปประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบาย</p> <p>8) การจัดการเมือง : เน้นการเพิ่มพื้นที่สีเขียวเพื่อเป็นแหล่งดูดซับมลพิษ และแหล่งกักเก็บคาร์บอน ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากกิจกรรมการพัฒนาต่าง ๆ ในเมืองหลักของประเทศ ตามแนวทางการจัดการเมืองอย่างยั่งยืน (sustainable cities)</p>
<p>3. การสร้างขีดความสามารถด้านการบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ</p>	<p>1) การพัฒนาข้อมูล งานศึกษาวิจัย และเทคโนโลยี : เน้นการพัฒนาข้อมูลและงานศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน และการพัฒนาเทคโนโลยีรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ</p> <p>2) การพัฒนากลไกสนับสนุนการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ : เน้นการพัฒนากลไกสนับสนุนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ กลไกสร้างแรงจูงใจในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและพัฒนาแบบปล่อยคาร์บอนต่ำ และกลไกในการขับเคลื่อนภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง</p> <p>3) การสร้างความตระหนักรู้และเพิ่มศักยภาพด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ : เน้นการพัฒนาคน สร้างองค์ความรู้ที่เข้มแข็ง และสร้างวัฒนธรรมของการมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยมีกลุ่มเป้าหมายทั้งสถานศึกษา นักวิชาการ หน่วยงานทุก</p>

<p>แนวทางการดำเนินงาน</p> <p>3 เรื่องหลัก</p>	<p>สาขาของแนวทางและมาตรการการดำเนินงานตามแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558-2593</p>
	<p>ส่วนที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สื่อมวลชน และสาธารณชนในวงกว้าง เพื่อให้เกิดความตระหนัก ความเข้าใจ สามารถวิเคราะห์เกี่ยวกับนโยบายด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศบนพื้นฐานขององค์ความรู้ที่ถูกต้อง และมีศักยภาพในการมีส่วนร่วมช่วยบรรเทาและแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้อย่างมีประสิทธิภาพตามบทบาทและภารกิจที่รับผิดชอบ</p> <p>4) แนวทางความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ : เสริมสร้างความเข้มแข็งด้านการเจรจาและการสร้างความร่วมมือด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในเวทีระหว่างประเทศเพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพเชิงนโยบายและนำไปสู่การ ดำเนินการที่สมประโยชน์ (win-win)</p>

จะเห็นได้ว่าแนวคิดเรื่องการวางแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในอนาคต กับแนวทางการจัดการกับปัญหาและพัฒนาความยั่งยืนของเมืองตามเป้าหมายสากลและระดับชาติมีความสอดคล้องกัน

สำหรับสถานการณ์ปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่สำคัญระดับประเทศในปัจจุบัน มลพิษทางอากาศจากฝุ่นขนาดเล็ก PM 2.5 เป็นหนึ่งในความเดือดร้อนของประชาชน ซึ่งไม่ได้เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโดยตรง แต่เกี่ยวข้องกับมลภาวะทางอากาศและสิ่งแวดล้อม โดยประเทศไทยมีการฟ้องร้องคดี ซึ่งผู้ฟ้องร้องเป็นองค์กรอิสระและประชาชนซึ่งได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย อันเนื่องมาจากผู้ถูกฟ้องคดีซึ่งเป็นภาครัฐไม่ดำเนินการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากฝุ่นละออง PM 2.5 โดยการออกหรือปรับปรุงแก้ไขกำหนดค่ามาตรฐานฝุ่นละออง PM 2.5 ในบรรยากาศทั่วไปและจากแหล่งกำเนิดมลพิษ ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล ทำให้ประชาชนต้องอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นพิษและเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ทั้งในระยะสั้นและยาว กระทบต่อสิทธิในการดำรงชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี²⁶

²⁶ ชาญวิทย์ ชัยกันย์. (2566). บทบาทของศาลในการแก้ไขปัญหา อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ. ในเอกสารการสัมมนาวิชาการ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ : แง่มุมการพิจารณาในด้าน

ถึงแม้ประเทศไทยจะมีกรณีศึกษาทางกฎหมายโดยเฉพาะการฟ้องร้องคดีความเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอยู่น้อย แต่ในอนาคตมีแนวโน้มจะมีมากขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมที่ฉับพลัน สถานการณ์เหล่านี้มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ภาคประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะผู้ให้บริการสาธารณะภายในพื้นที่โดยตรง อย่างไรก็ตามในการสัมมนา “การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ : แง่มุมการพิจารณาในด้านกฎหมายปกครองและคดีปกครองของต่างประเทศและของไทย”²⁷ ซึ่งจัดขึ้นโดยศาลปกครอง ในวันที่ 8 มีนาคม 2566 มีการนำเสนอหลักการทางกฎหมายที่ศาลใช้ในการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ดังนี้

หลักการทางกฎหมายที่ศาลใช้ในการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

- 1) การนำหลักนิติธรรม/นิติรัฐ (Rule of Law) มาปรับใช้
- 2) การนำหลักธรรมาภิบาล (Principle of Good Governance) มาปรับใช้ ซึ่งรวมถึงหลักความรับผิดชอบร่วมกันในระดับที่แตกต่างกัน
- 3) การนำหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) มาปรับใช้
- 4) การนำหลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluter Pays Principle) มาปรับใช้
- 5) กระบวนการพิจารณาคดีของศาลจะต้องอาศัยหลักฐานต่าง ๆ เพื่อนำมาสรุปและค้นหาสาเหตุของปัญหา
- 6) คำพิพากษาของศาลมีความศักดิ์สิทธิ์ในคำบังคับ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร รวมทั้งมีการให้เหตุผลทางกฎหมายในคำพิพากษา
- 7) ภาคสังคมมีความเชื่อมั่นและศรัทธาในการทำงานของศาล เมื่อเกิดข้อพิพาทขึ้นทำให้เกิดการตื่นตัวในเรื่องสิ่งแวดล้อม สร้างคุณค่าทางกฎหมายสิ่งแวดล้อม และ ทำให้ประชาชนหันมาให้ความสำคัญมากขึ้น

แง่มุมที่น่าสนใจของคดีและหลักการทางกฎหมายเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในอนาคตเหล่านี้สามารถนำมาพิจารณาเพื่อใช้ประกอบการสร้างเกณฑ์การสำรวจมิติด้านธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในงานวิจัยชิ้นนี้ได้

กฎหมายปกครองและคดีปกครองของต่างประเทศและของไทย. การประชุมสัมมนาจัดโดยศาลปกครอง, กรุงเทพฯ.

²⁷ ชาญวิทย์ ชัยกันย์. (2566). *บทบาทของศาลในการแก้ไขปัญหา อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ*. ในเอกสารการสัมมนาวิชาการ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ : แง่มุมการพิจารณาในด้านกฎหมายปกครองและคดีปกครองของต่างประเทศและของไทย. การประชุมสัมมนาจัดโดยศาลปกครอง, กรุงเทพฯ.

ในวันที่ 26 ตุลาคม 2565 ปลัดกระทรวงมหาดไทย ได้ออกประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจัดการมูลฝอย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2565²⁸ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการรองรับการบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจกอันเนื่องมาจากการจัดการมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ การกำหนดขั้นตอนในการบริหารจัดการคาร์บอนเครดิตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถขายคาร์บอนเครดิตได้จากขยะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการตามภารกิจ โดยผ่านมาตรฐานการรับรองจากองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) ซึ่งการดำเนินการเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง โดยรายได้จากการขายคาร์บอนเครดิตถือเป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งสามารถนำไปดำเนินการและจัดสรรบริการสาธารณะได้

จะเห็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศยังมีผลต่อการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและการจัดการทางสาธารณสุขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งในมิติด้านธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม มิติด้านความพร้อมรับภัยพิบัติ มิติด้านการจัดการของเสียและมลพิษ และมิติด้านความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

2.1.3. บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการจัดการสิ่งแวดล้อม

กรอบแนวคิดเรื่องการวางแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมในอนาคตจากเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนสู่การพัฒนาเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals-SDGs) เป็นเป้าหมายที่ประชาคมโลกเห็นพ้องต้องกันกำหนดให้เป็นเครื่องมือให้แต่ละประเทศได้ใช้ในการกำหนดนโยบายการพัฒนาและปฏิบัติ รวมทั้งสิ้น 17 เป้าหมาย ซึ่งมีความสัมพันธ์กัน ทั้งมิติคุณภาพชีวิตของผู้คน ความยั่งยืนและครอบคลุมของการเจริญทางเศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สันติภาพ สถาบันที่เข้มแข็ง และความยุติธรรม รวมถึงการเป็นหุ้นส่วนเพื่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน²⁹ โดยเกิดขึ้นในการประชุมสุดยอดว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Summit) เมื่อวันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2558³⁰ ซึ่งได้กำหนดวาระการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อบรรลุเป้าหมายในปี ค.ศ.2030 จากเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 17

²⁸ ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจัดการมูลฝอย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2565. (2565, ตุลาคม 25). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139/ ตอนพิเศษ 253 ง. หน้า 5 - 6.

²⁹ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2566). *ที่มาและความสำคัญของการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน*. คู่มือการประเมินสิ่งแวดล้อมยั่งยืนสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม.

³⁰ นิตยา โพธิ์นอก (2564). *การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development)*. เอกสารการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้น SDGs. สถาบันพระปกเกล้า.

เป้าหมาย มีเป้าหมายที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับการพัฒนาเมืองยั่งยืน ซึ่งสามารถจัดกลุ่ม SDGs ด้วย 5 มิติ (5P)³¹ ได้แก่

มิติที่ 1 การพัฒนาคน (People) ให้ความสำคัญกับการขจัดปัญหาความยากจนและความหิวโหย และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

มิติที่ 2 สิ่งแวดล้อม (Planet) ให้ความสำคัญกับการปกป้องและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพภูมิอากาศเพื่อพลเมืองโลกรุ่นต่อไป

มิติที่ 3 เศรษฐกิจและความมั่งคั่ง (Prosperity) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีและสอดคล้องกับธรรมชาติ

มิติที่ 4 สันติภาพและความยุติธรรม (Peace) ยึดหลักการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ มีสังคมที่สงบสุข และไม่แบ่งแยก

มิติที่ 5 ความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา (Partnership) ซึ่งเกี่ยวกับความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อน

สำหรับประเทศไทย ได้นำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals-SDGs) มาใช้ในกลไกเชิงนโยบายและแผนในระดับต่าง ๆ เริ่มจากการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ซึ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน พัฒนาพื้นที่เกษตรกรรมปลอดภัย พัฒนาชนบทมั่นคง และพัฒนาอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ³² โดยมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ที่ให้ความสำคัญกับการสร้างเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนผ่านการกำหนดแผนงานและโครงการสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ด้วยการสร้างกลไกมาตรการต่าง ๆ และเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2560 คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบในหลักการแนวทางการขับเคลื่อนเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน โดยมีการกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาปรับปรุงเกณฑ์ชี้วัดเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน เพื่อใช้เป็นเกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทุกกระดับ ในการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชน³³

³¹ นิตยา โพธิ์นอก (2564). *การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development)*. เอกสารการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้น SDGs. สถาบันพระปกเกล้า.

³² กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2566). *ที่มาและความสำคัญของการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน*. คู่มือการประเมินสิ่งแวดล้อมยั่งยืนสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม.

³³ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2566). *ที่มาและความสำคัญของการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน*. คู่มือการประเมินสิ่งแวดล้อมยั่งยืนสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม.

การประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Performance Assessment: LPA)

นอกจากนี้ในการประเมินการปฏิบัติงาน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ยังได้บรรจุตัวชี้วัดด้านสิ่งแวดล้อมในการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Performance Assessment: LPA) ประจำปี ซึ่งในปี 2564 ได้แบ่งตัวชี้วัดแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่

ด้านที่ 1 การบริหารจัดการ

ด้านที่ 2 การบริหารงานบุคคลและกิจการสภา

ด้านที่ 3 การบริหารงานการเงินและการคลัง

ด้านที่ 4 การบริการสาธารณะ

ด้านที่ 5 ธรรมาภิบาล

โดยมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนถูกบรรจุอยู่ในด้านที่ 4 การบริการสาธารณะ ในหน่วยที่ 6 ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ตัวชี้วัดที่ 156-176 จำนวน 21 ตัวชี้วัด หน่วยย่อยที่ 4 สิ่งแวดล้อมยั่งยืน ตัวชี้วัดที่ 170-174 จำนวน 7 ตัวชี้วัด ประกอบด้วยตัวชี้วัดจริง ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 170-173 , 175-176 จำนวน 6 ตัวชี้วัด คะแนนรวม 30 คะแนน และตัวชี้วัดนำร่อง ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 174 จำนวน 1 ตัวชี้วัด คะแนนรวม 5 คะแนน³⁴

กรอบแนวคิดธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

การพัฒนาเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนเป็นสำคัญ ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนมีเงื่อนไขสำคัญ คือ ประชาชนต้องสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ (Access to Information) มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Access to Decision-Making) และมีกระบวนการที่เอื้ออำนวยให้ประชาชนสามารถเรียกร้องความยุติธรรมและเยียวยาความเสียหาย (Access to Justice) ได้³⁵

สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ได้ร่วมกับสถาบันพระปกเกล้า และสำนักงานคณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชน ได้ใช้เงื่อนไขทั้งสามประการข้างต้น พัฒนาตัวชี้วัดธรรมาภิบาลที่จับต้องได้ ซึ่งให้ความสำคัญกับการวัดความมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วย³⁶

³⁴ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2566). นโยบายและแผนในระดับนานาชาติและระดับประเทศ 10 ที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการบริหารจัดการเมืองและการส่งเสริม การจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง. คู่มือการประเมินสิ่งแวดล้อมยั่งยืนสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม.

³⁵ สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย (2548). , ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ตัวชี้วัดการมีส่วนร่วมของประชาชน พ.ศ.2548. นนทบุรี: สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย.

³⁶ สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย (2548). , ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ตัวชี้วัดการมีส่วนร่วมของประชาชน พ.ศ.2548. นนทบุรี: สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย.

- 1) กฎหมายที่เกี่ยวข้องซึ่งเอื้ออำนวยต่อการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชน ให้ ความยุติธรรมในเรื่องการเยียวยาความเสียหายด้านสิ่งแวดล้อม และการให้สิทธิแก่ ประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้านสิ่งแวดล้อม
- 2) การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งประกอบด้วย การรายงานข้อมูลเกี่ยวกับ อุบัติภัย คุณภาพสิ่งแวดล้อม สถานการณ์สิ่งแวดล้อม และข้อมูลอุตสาหกรรมที่มี ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
- 3) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจนโยบายและโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมใน พื้นที่
- 4) การเพิ่มศักยภาพของประชาชนในการมีส่วนร่วม

จากกรอบแนวคิดเรื่องการวางแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมในอนาคตจากเป้าหมายการพัฒนา ที่ยั่งยืนและตัวชี้วัดเรื่อง ธรรมนูญสิ่งแวดล้อมของไทย ในงานวิจัยชิ้นนี้ จึงให้คำนิยามเรื่องธรรมนูญ สิ่งแวดล้อม ดังนี้

ธรรมนูญสิ่งแวดล้อม (Environmental Governance) หมายถึง การบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามภารกิจอย่างมีประสิทธิภาพบนหลักธรรมาภิบาล³⁷ โดยประชาชน สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร กระบวนการทางการปกครองและกฎหมาย³⁸ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจใน นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผน โครงการและกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม³⁹

กรอบแนวคิดเรื่องเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน การประเมินประสิทธิภาพท้องถิ่น และธรรมนูญสิ่งแวดล้อมนี้ จะใช้เป็นกรอบแนวคิดในพัฒนาแบบสอบถามในส่วนของ การสำรวจ ความสามารถและบทบาทความรับผิดชอบ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อ รองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อไป

³⁷ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2566). *ที่มาและความสำคัญของการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อม ยั่งยืน. คู่มือการประเมินสิ่งแวดล้อมยั่งยืนสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมคุณภาพ สิ่งแวดล้อม.

³⁸ สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย (2548). *ธรรมนูญสิ่งแวดล้อม ตัวชี้วัดการมีส่วนร่วมของประชาชน พ.ศ.2548*. นนทบุรี: สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย.

³⁹ ศิวพา สิริจามร และ จำลอง โพธิ์บุญ (2558). *ธรรมนูญในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองศรีราชา*. วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม. ชลบุรี: สถาบัน บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

2.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองท้องถิ่นและการถ่ายโอนภารกิจ

การกำหนดอำนาจหน้าที่สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับการจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ นอกจากนี้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังสามารถออกข้อบัญญัติหรือข้อกำหนดของท้องถิ่น เพื่อการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองด้วย โดยเป็นไปตามที่กฎหมายแม่บทกำหนดไว้ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองท้องถิ่นที่สำคัญ⁴⁰ มีดังนี้

2.2.1 บทบัญญัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560

บทบัญญัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 มีความคล้ายคลึงกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 และ 2550 แต่อาจแตกต่างการใช้ถ้อยคำ รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่บัญญัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมไว้อย่างละเอียด ในขณะที่รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ปรับบทบัญญัติให้ประชาชนมีบทบาทด้านสิ่งแวดล้อมมากกว่ารัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ศาสตราจารย์ ดร. อำนาจ วงศ์บัณฑิต ได้รวบรวมบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ ดังนี้

2.2.1.1 สิทธิ

1) สิทธิและเสรีภาพ (มาตรา 25)

ตามมาตรา 25 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำการนั้นได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นว่านั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของ รัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น

บทบัญญัตินี้หมายความว่า ถ้าไม่มีกฎหมายห้าม บุคคลสามารถทำได้ทุกอย่าง แต่ก็มีข้อยกเว้น คือ ห้ามกระทำการที่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น ดังนั้น ถึงแม้รัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติไว้ ประชาชนก็มีสิทธิทราบที่ไม่ได้กระทบผู้อื่น

สิทธิหรือเสรีภาพใดที่รัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ แม้ยังไม่มีกฎหมายนั้นขึ้นใช้บังคับ บุคคลหรือชุมชนย่อมสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้นได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

⁴⁰ อำนาจ วงศ์บัณฑิต. (กันยายน 2565). องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดการสิ่งแวดล้อม. เอกสารประกอบการบรรยายหลักสูตร ประกาศนียบัตรกฎหมายท้องถิ่น รุ่นที่ 11, กรุงเทพฯ: วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า.

2) สิทธิเข้าถึงข้อมูลและการร้องทุกข์ (มาตรา 41)

ตามมาตรา 41 บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ

(1) ได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ (พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องให้ข้อมูล ถ้าไม่ให้ข้อมูลสาธารณะต้องมีการอธิบาย

(2) เสนอเรื่องราวร้องทุกข์ต่อหน่วยงานของรัฐและได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว

(3) ฟ้องหน่วยงานของรัฐให้รับผิดชอบเนื่องจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ (พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539)

ตามมาตรา 43 บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ (มาตรานี้เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมโดยตรง โดยบทบัญญัตินี้มีที่มาจากตั้งแต่รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 บัญญัติเรื่อยมาในฉบับ พ.ศ. 2550 และฉบับปัจจุบัน แต่ถ้อยคำมีการเปลี่ยนแปลงไป)

(1) อนุรักษ์ ฟื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามทั้งของท้องถิ่นและของชาติ

(2) จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

(3) เข้าชื่อกันเพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการใดอันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือชุมชน หรืองดเว้นการดำเนินการใดอันจะกระทบต่อความเป็นอยู่อย่างสงบสุขของประชาชนหรือชุมชน และได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐต้องพิจารณาข้อเสนอแนะนั้นโดยให้ประชาชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วยตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

(4) จัดให้มีระบบสวัสดิการของชุมชน

ตามพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551

ชุมชน หมายความว่า กลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันโดยมีผลประโยชน์และวัตถุประสงค์ร่วมกัน เพื่อช่วยเหลือหรือสนับสนุนกัน หรือทำกิจกรรมอันชอบด้วยกฎหมายและศีลธรรมร่วมกัน หรือดำเนินการอื่นอันเป็นประโยชน์ร่วมกันของสมาชิก มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและมีระบบบริหารจัดการและการแสดงเจตนาแทนกลุ่มได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นคนหมู่บ้านเดียวกัน หรือพื้นที่เดียวกัน

ชุมชนท้องถิ่น หมายความว่า ชุมชนที่อยู่ร่วมกันในพื้นที่หมู่บ้านหรือตำบล

ชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม หมายความว่า ชุมชนที่อยู่ร่วมกันในพื้นที่หมู่บ้านหรือตำบลซึ่งเกิดขึ้นก่อนประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

2.2.1.2 หน้าที่ของประชาชน

หมวด 4 หน้าที่ของปวงชนชาวไทย

มาตรา 50 (8) กำหนดว่า บุคคลมีหน้าที่ร่วมมือและสนับสนุนการอนุรักษ์และคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งมรดกทางวัฒนธรรม

2.2.1.3 หน้าที่ของรัฐ

1) หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ

มาตรา 51 การใดที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของรัฐตามหมวดนี้ ถ้าการนั้นเป็นการทำเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนโดยตรง ย่อมเป็นสิทธิของประชาชนและชุมชนที่จะติดตามและเร่งรัดให้รัฐดำเนินการ รวมตลอดทั้งฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง

ถ้ารัฐธรรมนูญกำหนดว่าเป็นหน้าที่รัฐ ถ้าภาครัฐไม่ทำมีความผิด เพื่อจัดให้ประชาชนหรือชุมชนได้รับประโยชน์นั้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

2) มาตรา 57 รัฐต้อง

(1) อนุรักษ์ ป่าไม้ และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ และจัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย

(2) อนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ป่าไม้ บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวด้วยตามที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งนี้ ถ้าเป็นหน้าที่ของรัฐ แล้วรัฐไม่ทำ ประชาชนสามารถฟ้องได้

3) มาตรา 58 การประเมินสิ่งแวดล้อม

มาตรา 58 การดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการ ถ้าการนั้นอาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง รัฐต้องดำเนินการให้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนหรือชุมชน และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้องก่อนเพื่อนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินการหรืออนุญาตตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยมาตรา 58 นี้ เน้นโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมคุณภาพชีวิตประชาชนอย่างรุนแรง

- คำว่า "รัฐ" หมายความรวมถึง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
- คำว่า "รุนแรง" ต้องอาศัยดุลพินิจและการตีความ
- รายละเอียดเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ อย่างไรก็ตาม กฎหมายไม่ได้บัญญัติไว้

โดยตรง เช่น ไม่ได้ระบุว่าโครงการใดที่จะส่งผลกระทบต่อรุนแรง การจัดรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนต้องทำอย่างไร เช่น รับฟังก็คน

2.2.2 กฎหมายจัดตั้งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

- พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496
- พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537
- พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540
- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528
- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542

จากกฎหมายทั้ง 5 ฉบับ ประมวลอำนาจหน้าที่ด้านสิ่งแวดล้อมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้ ดังนี้

- จัดการขยะมูลฝอยและน้ำเสีย
- การรักษาความสะอาดของบ้านเมือง
- การสาธารณสุข
- จัดการ บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ดูแลรักษาที่สาธารณะ
- บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- ให้น้ำสะอาดหรือการประปา
- ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
- การวางผังเมืองและการควบคุมการก่อสร้าง
- จัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและการปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม

2.2.3 กฎหมายเฉพาะที่ให้อำนาจองค์การปกครองท้องถิ่นในการจัดการสิ่งแวดล้อม

2.2.3.1 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

พ.ศ. 2535

ตามมาตรา 55 ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 กำหนดให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีอำนาจออกกฎหมายกำหนดมาตรฐานควบคุมมลพิษจาก

แหล่งกำเนิด ซึ่งรวมไปถึงมลพิษทางอากาศและเสียง มลพิษทางน้ำ มลพิษอื่นและของเสียอันตราย เพื่อรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้ได้ตามมาตรฐาน

มาตรา 32 ให้อำนาจคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม

มาตรา 35 กำหนดให้มีการจัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศ โดยรวมแล้วกฎหมายฉบับนี้ไม่ได้บัญญัติถึงองค์ประกอบโครงสร้างส่วนท้องถิ่นโดยตรง แต่มีบางมาตราที่เกี่ยวข้อง

- การกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมและมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด

มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นเหมือนตัวชี้วัดหรือเกณฑ์มาตรฐาน เช่น การกำหนดว่า อากาศควรมีค่าฝุ่นเท่าไรเพื่อความสะดวกความบริสุทธิ์ เป็นต้น คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีประกาศมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นเกณฑ์ให้ทราบถึงมาตรฐาน แต่ไม่มีสภาพบังคับ มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมตั้งไว้เป็นเป้าหมาย หากไม่ได้ตามเป้าหมายจะออกมาตรฐานอันที่สอง คือ มาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด

มาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด เช่น มาตรฐานควบคุมมลพิษจากน้ำ แม้จะมีการกำหนดมาตรฐานแบบนี้ แต่ไม่มีสภาพบังคับ เพราะไม่ได้มีการกำหนดบทลงโทษ

ดังนั้น มาตรฐานทั้งสองจึงเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกัน และมาตรฐานทั้งสองนี้ใช้เป็นมาตรฐานเหมือนกันทุกพื้นที่ทั่วประเทศ โดยองค์ประกอบโครงสร้างส่วนท้องถิ่นไม่ได้มีอำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัตินี้แต่อย่างใด

- การกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม พื้นที่ให้ใช้มาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม และเขตควบคุมมลพิษ

การกำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม⁴¹ เป็นกลไกทางกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขและฟื้นฟูสภาพวิกฤตของคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมถึงป้องกันเหตุแห่งความวิกฤตในด้านต่าง ๆ อันจะเกิดขึ้นในพื้นที่นี้ เพื่อให้การคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่จะส่งผลให้การพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่บนพื้นฐานที่ยั่งยืน ตลอดจนป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่มิให้เสื่อมสภาพลงไป โดยบทบัญญัติตามมาตรานี้มีความเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบโครงสร้างส่วนท้องถิ่น

⁴¹ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2564). *พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม*. สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2566, จากเว็บไซต์: <https://www.onep.go.th/>

พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม

อาจกำหนดให้พื้นที่ที่มีลักษณะ ดังนี้

- เป็นพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ได้แก่ พื้นที่ต้นน้ำลำธารระบบนิเวศน์ตามธรรมชาติ

ต่างจากที่อื่น

- ระบบนิเวศน์ตามธรรมชาติอาจถูกทำลายได้ง่าย

- มีคุณค่าทางธรรมชาติหรือศิลปกรรม

โดยสามารถออกกฎกระทรวงให้พื้นที่ดังกล่าวข้างต้นเป็นพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม โดยจะมีการกำหนดมาตรการ ดังนี้

(1) กำหนดการใช้ประโยชน์ในที่ดิน

(2) ห้ามกระทำกิจกรรมบางประการ อาทิ ห้ามสร้างโรงแรมเพิ่มเติม (ห้ามสร้างใหม่)

ห้ามทำเตาเผาศพ ห้ามโรงงานบางประเภท หากฝ่าฝืนมีโทษทางอาญา โทษขึ้นอยู่กับแต่ละพื้นที่ไม่เหมือนกัน

(3) กำหนดให้มีการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมในบางโครงการ

(4) กำหนดมาตรการคุ้มครองอื่น ๆ

โดยส่วนใหญ่ส่วนกลางมักออกกฎกระทรวงตามคำร้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องการรักษาคู่ครองสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของตน กฎกระทรวงส่วนใหญ่ที่ออกมามีบทลงโทษ ดังนั้น แม้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้ร้องขอให้ออกกฎกระทรวงแต่ต้องให้ความสนใจ

พื้นที่ให้ใช้มาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม

เป็นพื้นที่ที่มีกฎหมายกำหนดคุ้มครองอยู่แล้ว แต่มีปัญหาสิ่งแวดล้อมเข้าขั้นวิกฤติ มีการขอคณะรัฐมนตรีให้ใช้ มาตรา 45 อนุมัติ หากผู้ใดฝ่าฝืนไม่ทำตามมีโทษอาญา

มาตรา 45 ในพื้นที่ใดที่ได้มีการกำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์ เขตผังเมืองรวม เขตผังเมืองเฉพาะ เขตควบคุมอาคาร เขตนิคมอุตสาหกรรม ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น หรือเขตควบคุมมลพิษตามพระราชบัญญัตินี้ไว้แล้ว แต่ปรากฏว่ามีสภาพปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมรุนแรงเข้าขั้นวิกฤตซึ่งจำเป็นจะต้องได้รับการแก้ไขโดยทันทีและส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ไม่มีอำนาจตามกฎหมายหรือไม่สามารถที่จะทำการแก้ไขปัญหาได้ ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐมนตรีขอ อนุมัติเข้าดำเนินการเพื่อใช้มาตรการคุ้มครองอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างตาม มาตรา 44 ตามความจำเป็นและเหมาะสม เพื่อควบคุมและแก้ไขปัญหาในพื้นที่นั้นได้

เขตควบคุมมลพิษ

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติอาจประกาศให้พื้นที่ที่มีปัญหามลพิษซึ่งมีแนวโน้มจะร้ายแรงถึงขนาดเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน หรืออาจก่อให้เกิดผลเสียหายต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมเป็นเขตควบคุมมลพิษ

เมื่อประกาศเป็นเขตควบคุมมลพิษ เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีหน้าที่

- สืบค้นและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดมลพิษ
- จัดทำบัญชีรายละเอียดแสดงจำนวน ประเภท และขนาด
- แหล่งกำเนิดมลพิษ
- วิเคราะห์และประเมินสถานการณ์และกำหนดมาตรการที่เหมาะสม
- จัดทำแผนให้นำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษไปรวมเป็นส่วนหนึ่งของ

แผนปฏิบัติการฯ ของจังหวัด (แผนสิ่งแวดล้อมจังหวัด)

เมื่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นส่งแผนให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้ว่าฯ จัดทำแผนควบคุมมลพิษจังหวัดส่งต่อให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเพื่อให้ความเห็น เขตควบคุมมลพิษไม่มีทลงโทษใด เป็นเพียงเขตพื้นที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการ การออกประกาศเขตควบคุมมลพิษไม่มีทลงโทษ ไม่มีสภาพบังคับที่แท้จริง

การจัดทำระบบบำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสียรวม

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจจัดทำระบบบำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสียรวม หากใช้เงินจากกองทุนสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ต้องให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเป็นผู้กำหนดอัตราค่าบำบัดน้ำเสีย และส่งเงินบางส่วนคืนกองทุน (มาตรา 88)
- มีอำนาจเรียกค่าเสียหายจากผู้ไม่ยอมจ่ายค่าบำบัดหรือผู้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบบำบัด (มาตรา 93)
- หากมีแหล่งกำเนิดมลพิษ มีหน้าที่รับแจ้งรายงานการดำเนินงานของระบบบำบัดน้ำเสียหรืออากาศเสีย และทำความเข้าใจส่งต่อให้เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ (มาตรา 80-81)

2.2.3.2 อำนาจในการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยตาม พ.ร.บ. การสาธารณสุข

พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ.2535 กำหนดมาตรฐานสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน

มาตรา 10 กำหนดให้มีคณะกรรมการสาธารณสุข มีอำนาจหน้าที่เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีในการกำหนดนโยบาย แผนงานและมาตรการเกี่ยวกับการสาธารณสุข และให้คำแนะนำต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวง และต่อราชการส่วนท้องถิ่นในการออกข้อกำหนดของท้องถิ่น

มาตรา 18 การเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในเขตราชการส่วนท้องถิ่นใดให้เป็นอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น โดยหากราชการท้องถิ่นต้องการออกข้อกำหนดของท้องถิ่นจะต้องดำเนินการสอดคล้องกับที่ระบุไว้ในกฎหมายนั้น

วิธีการจัดการขยะมูลฝอย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถทำได้หลายรูปแบบ
ได้แก่

- ท้องถิ่นดำเนินการเอง
- ท้องถิ่นอาจร่วมกับหน่วยงานของรัฐ หรือท้องถิ่นอื่นดำเนินการภายใต้ข้อตกลง
ร่วมกันก็ได้

ร่วมกันก็ได้

ดำเนินการ

- มอบหมายให้บุคคลอื่นดำเนินการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจ้างให้บริษัทเอกชน
ดำเนินการ
- อนุญาตให้บุคคลอื่นดำเนินการบริษัทเอกชนเข้ามาจัดเก็บเองต้องขออนุญาต
มาตรา 19 ห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินการรับทำการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูล
ฝอย โดยทำเป็นธุรกิจหรือโดยได้รับประโยชน์ตอบแทนด้วยการคิดค่าบริการ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้า
พนักงานท้องถิ่น

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.
2535⁴² นี้ มีหลักการสำคัญที่น่าสนใจ 2 ประเด็น ได้แก่ *ประเด็นแรก* เป็นเรื่องการกระจายอำนาจในการ
บริหารจัดการสิ่งแวดล้อมจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น ส่วนกลางเป็นผู้จัดทำกรอบหลักของนโยบายและแผนการ
ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ในขณะที่ท้องถิ่นเป็นผู้จัดทำแผนปฏิบัติการ ที่เรียกว่า
“แผนการจัดการคุณภาพจังหวัด เพราะท้องถิ่นมีความใกล้ชิดกับปัญหามากที่สุด และเพื่อให้สอดคล้องกับ
พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542
ประเด็นที่สอง เป็นเรื่อง การกำหนดเขตควบคุมมลพิษ (Pollution control area) สำหรับพื้นที่ที่มีประกาศให้
เป็นเขตควบคุมมลพิษ ซึ่งมีปัญหามลพิษในระดับที่มีแนวโน้มเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนหรือ
ก่อให้เกิดผลกระทบเสียหายต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างร้ายแรง เพื่อการควบคุม ลดและขจัดมลพิษ โดยใช้
มาตรการ 2 ด้าน คือ มาตรการด้านกฎหมาย และมาตรการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษ

ขอบเขตของ พ.ร.บ. การสาธารณสุข พ.ศ. 2535

• มิให้ใช้บังคับกับการจัดการของเสียอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน หากไม่ใช่
ขยะอันตราย ยังเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

• แต่ให้ผู้ดำเนินการโรงงานที่มีของเสียอันตราย และผู้ดำเนินการรับทำการ
เก็บ ขนหรือกำจัดของเสียอันตรายดังกล่าว แจ้งการดำเนินการเป็นหนังสือต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น (เพื่อให้
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบ หรือมีข้อมูล แต่ไม่ใช่อำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตาม พ.ร.บ.
สาธารณสุข พ.ศ. 2535)

⁴² โสภารัตน์ จารุสมบัติ. (2564). ศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการสิ่งแวดล้อม.
วารสารสถาบันพระปกเกล้า, 9(1), 5–35. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการออกข้อกำหนด

- ห้ามการถ่าย เท ทิ้ง หรือทำให้มีขึ้นในที่หรือทางสาธารณะซึ่งสิ่งปฏิกูล หรือมูลฝอย นอกจากในที่ที่ราชการส่วนท้องถิ่นจัดไว้ให้
- กำหนดให้มีที่รองรับสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยตามที่หรือทางสาธารณะและสถานที่เอกชน
- กำหนดวิธีการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยหรือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่ใด ๆ ปฏิบัติให้ถูกต้องด้วยสุขลักษณะตามสภาพหรือลักษณะการใช้อาคารหรือสถานที่นั้น ๆ
- กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมในการให้บริการของราชการส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลอื่นที่ราชการส่วนท้องถิ่นมอบให้ดำเนินการแทน ในการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย ไม่เกินอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ การจะกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยราชการส่วนท้องถิ่นนั้นจะต้องดำเนินการให้ถูกต้องด้วยสุขลักษณะตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
- กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย เพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา 19 ปฏิบัติ ตลอดจนกำหนดอัตราค่าบริการขั้นสูงตามลักษณะการให้บริการที่ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา 19 จะพึงเรียกเก็บได้
- กำหนดการอื่นใดที่จำเป็นเพื่อให้ถูกต้องด้วยสุขลักษณะ

2.2.3.3 อำนาจหน้าที่การจัดการมูลฝอยตาม พ.ร.บ. รักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 (แก้ไข พ.ศ. 2560)

มาตรา 34/1

- การเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยในเขตพื้นที่ของราชการส่วนท้องถิ่นใด ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น แต่ไม่รวมถึงองค์การบริหารส่วนจังหวัด

- วิธีการดำเนินงาน 4 รูปแบบ ได้แก่

- (1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐ
- (2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นรวมทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- (3) เอกชนเป็นผู้ดำเนินการ
- (4) ทำร่วมกับราชการส่วนท้องถิ่นก็ได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข

ที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ทั้งนี้ การมอบให้เอกชนดำเนินการหรือร่วมดำเนินการดังกล่าว มิให้ถือว่าเป็นการร่วมลงทุนตามกฎหมายว่าด้วยการให้

2.2.3.4 พ.ร.บ. การผังเมือง พ.ศ. 2562

- ผังนโยบาย วางกรอบให้ส่วนราชการปฏิบัติตาม ไม่มีสภาพบังคับ ไม่มีบทลงโทษอาทิ ผังระดับประเทศ ผังระดับจังหวัด
- เจ้าพนักงานท้องถิ่นอาจวางและจัดทำผังเมืองรวมหรือผังเมืองเฉพาะโดยได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการผังเมืองได้ มาตรา 23 และ 41
- เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการบังคับใช้ผังเมือง มาตรา 97

2.2.3.5 พ.ร.บ.ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

- กฎหมายฉบับนี้มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องสิ่งแวดล้อม
- รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจออกกฎกระทรวงเกี่ยวกับอาคารได้หลายเรื่อง รวมถึงการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เช่น การระบายอากาศ บำบัดน้ำเสีย และการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
  - ท้องถิ่นต้องบังคับการให้เป็นไปตามกฎกระทรวงข้างต้น ขณะเดียวกันก็สามารถออกข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ไม่ขัดแย้งกับกฎกระทรวงได้ หากออกข้อบัญญัติขัดแย้งกับกฎกระทรวง ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการควบคุมอาคาร
  - ท้องถิ่นเป็นผู้มีอำนาจอนุญาตให้สร้างอาคารในเขตของตน

2.2.4 กฎหมายให้อำนาจท้องถิ่นจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

2.2.4.1 พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2560

- ท้องถิ่นมีอำนาจออกใบอนุญาตสำรวจแร่
- ท้องถิ่นมีอำนาจออกใบอนุญาตขุดหาแร่รายย่อย
(เดิมไม่ใช่อำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำหรับผู้ขุดรายย่อยให้ขออนุญาตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพียงพอแล้ว ไม่จำเป็นต้องทำสัมปทาน)
- ท้องถิ่นมีหน้าที่รับแจ้งการร่อนแร่

2.2.4.2 พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

- นายกรัฐมนตรีอาจมอบให้ท้องถิ่นดูแลรักษาทรัพยากรน้ำสาธารณะได้ หรือมอบให้หน่วยงานอื่น ๆ ก็ได้
- ท้องถิ่นอาจกำหนดหลักเกณฑ์การเข้าใช้สอยแหล่งน้ำตามกรอบที่คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติกำหนด แต่ต้องมีใช้เรื่องการจัดสรรน้ำและการใช้น้ำในหมวด 4 มาตรา 41 การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

(1) การใช้น้ำประปาที่หนึ่ง ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการดำรงชีพ การอุปโภคบริโภคในครัวเรือน การเกษตรหรือการเลี้ยงสัตว์เพื่อยังชีพ การอุตสาหกรรมในครัวเรือน การรักษา ระบบนิเวศ จารัตประเพณี การบรรเทาสาธารณภัย การคมนาคม และการใช้น้ำในปริมาณเล็กน้อย

(2) การใช้น้ำประปาที่สอง ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการ อุตสาหกรรม อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การผลิตพลังงานไฟฟ้า การประปาและกิจการอื่น

(3) การใช้น้ำประปาที่สาม ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อกิจการขนาดใหญ่ที่ใช้น้ำปริมาณมาก หรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อขั้มลุ่มน้ำ หรือครอบคลุมพื้นที่อย่างกว้างขวาง อาทิ การ ผันน้ำ

2.2.5 กฎหมายกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วย

ในปี พ.ศ. 2542 มีการออกพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 เพื่อถ่ายโอนภารกิจจากราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาค ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยในมาตรา 16, 17, 18 และ 19 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดระบบบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง

มาตรา 16⁴³ ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจและหน้าที่ใน การจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

- (1) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
- (2) การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
- (3) การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
- (4) การสาธารณสุขโรคและการก่อสร้างอื่น ๆ
- (5) การสาธารณสุขการ
- (6) การส่งเสริม การฝึก และประกอบอาชีพ
- (7) การพาณิชย์และการส่งเสริมการลงทุน
- (8) การส่งเสริมการท่องเที่ยว
- (9) การจัดการศึกษา
- (10) การสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรีคนชรา และผู้ด้อยโอกาส
- (11) การบำรุงรักษาศิลปะ จารัตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- (12) การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
- (13) การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
- (14) การส่งเสริมกีฬา

⁴³ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542. (2542, พฤศจิกายน 11). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116/ตอนที่ 114 ก. หน้า 53 - 54 .

- (15) การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
- (16) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
- (17) การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
- (18) การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
- (19) การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
- (20) การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
- (21) การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
- (22) การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
- (23) การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย โรงมหรสพ และ
สาธารณสุขสถานอื่น ๆ
- (24) การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อม
- (25) การผังเมือง
- (26) การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร
- (27) การดูแลรักษาที่สาธารณะ
- (28) การควบคุมอาคาร
- (29) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- (30) การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและรักษาความ
ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- (31) กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศ
กำหนด

มาตรา 17⁴⁴ ภายใต้บังคับมาตรา 16 ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ในการ
จัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

- (1) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง และประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตาม
ระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด
- (2) การสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น
- (3) การประสานและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น
- (4) การแบ่งสรรเงินซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น
- (5) การคุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

⁴⁴ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.
2542. (2542, พฤศจิกายน 11). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116/ตอนที่ 114 ก. หน้า 54 - 55 .

- (6) การจัดการศึกษา
- (7) การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
- (8) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
- (9) การส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสม
- (10) การจัดตั้งและดูแลระบบบำบัดน้ำเสียรวม
- (11) การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลรวม
- (12) การจัดการสิ่งแวล้อมและมลพิษต่าง ๆ
- (13) การจัดการและดูแลสถานีขนส่งทั้งทางบกและทางน้ำ
- (14) การส่งเสริมการท่องเที่ยว
- (15) การพาณิชย์การส่งเสริมการลงทุน และการทำกิจการไม่ว่าจะดำเนินการเองหรือร่วมกับ

บุคคลอื่นหรือจากสหการ

- (16) การสร้างและบำรุงรักษาทางบกและทางน้ำที่เชื่อมต่อระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

- (17) การจัดตั้งและดูแลตลาดกลาง
- (18) การส่งเสริมการกีฬา จารีตประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น
- (19) การจัดให้มีโรงพยาบาลจังหวัด การรักษาพยาบาล การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ
- (20) การจัดให้มีพิพิธภัณฑ์และหอจดหมายเหตุ
- (21) การขนส่งมวลชนและการวิศวกรรมจราจร
- (22) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- (23) การจัดให้มีระบบรักษาความสงบเรียบร้อยในจังหวัด
- (24) จัดทำกิจการใดอันเป็นอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขต

และกิจการนั้นเป็นการสมควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมกันดำเนินการหรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ ทั้งนี้ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

- (25) สนับสนุนหรือช่วยเหลือส่วนราชการ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น

- (26) การให้บริการแก่เอกชน ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

- (27) การสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรีคนชรา และผู้ด้อยโอกาส
- (28) จัดทำกิจการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น กำหนดให้เป็นอำนาจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

- (29) กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา 18⁴⁵ ให้กรุงเทพมหานครมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองตามมาตรา 16 และมาตรา 17

มาตรา 19⁴⁶ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษไม่เต็มพื้นที่จังหวัด มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองตามมาตรา 16 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษเต็มพื้นที่จังหวัด มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองตามมาตรา 16 และมาตรา 17

การถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากจะมีการบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจ ยังมีแผนการกระจายอำนาจและแผนปฏิบัติการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นการกระจายงานทั้งในส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาคมายังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตารางต่อไปนี้แสดงจำนวนภารกิจถ่ายโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตารางที่ 1 แสดงภารกิจถ่ายโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น⁴⁷

	ภารกิจถ่ายโอน	จำนวนภารกิจ	ภารกิจที่เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม	จำนวนภารกิจ
1	ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	87	การผังเมืองและการควบคุมอาคาร	6
2	ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต	103	การจัดให้มีและการดูแลรักษาสวนสาธารณะ	1
3	ด้านการจัดระเบียบชุมชนและการรักษาความสงบเรียบร้อย	17	-	-
4	ด้านการวางแผน การส่งเสริม	19	การจัดทาแผนพัฒนาท้องถิ่น ระบบข้อมูล	9

⁴⁵ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542. (2542, พฤศจิกายน 11). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116/ตอนที่ 114 ก. หน้า 55 .

⁴⁶ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542. (2542, พฤศจิกายน 11). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116/ตอนที่ 114 ก. หน้า 55 .

⁴⁷ โสภารัตน์ จารุสมบัติ. (2564). ศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการสิ่งแวดล้อม. วารสารสถาบันพระปกเกล้า, 9(1), 5-35. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

	การลงทุนพาณิชย์กรรมและ การท่องเที่ยว		เพื่อการวางแผน การควบคุมดูแลโรงงาน การส่งเสริมการท่องเที่ยว	
5	ด้านการบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	17	การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การควบคุมและบำบัดมลพิษ การดูแลที่ สาธารณะ	17
6	ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	2	การดูแลรักษาโบราณสถาน	2
	รวม	245	รวม	35

โสภารัตน์ จารุสมบัติ⁴⁸ วิเคราะห์ว่า ภารกิจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเป็นภารกิจสำคัญที่จำเป็นต้องดำเนินการตามกฎหมายที่กำหนด ดังนั้นการกระจายอำนาจด้านสิ่งแวดล้อมจำเป็นต้องคำนึงถึงโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างภารกิจด้านอื่น ๆ อย่างเป็นองค์รวม แต่ภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอน มักจะเป็นภารกิจที่มีลักษณะงานย่อย และซ้ำซ้อนกันบ้าง เนื่องจากภารกิจของหน่วยราชการส่วนกลางมีการทำงานที่ซ้ำซ้อนกันอยู่เดิม ทำให้การถ่ายโอนภารกิจก็มีความซ้ำซ้อนกันด้วย จึงส่งผลกระทบต่อท้องถิ่นทำงานที่ซ้ำซ้อนกัน และแม้ว่าจะมีขนาดที่แตกต่างกัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ต้องรับภารกิจที่มากเท่ากัน

การสำรวจกฎหมายและภารกิจที่เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมนี้ เป็นการรวบรวมบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะใช้ในการพัฒนาแบบสอบถามเพื่อสำรวจความสามารถและบทบาทความรับผิดชอบ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อไป

⁴⁸ โสภารัตน์ จารุสมบัติ. (2564). ศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการสิ่งแวดล้อม. วารสารสถาบันพระปกเกล้า, 9(1), 5-35. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เรื่อง “โครงการวิจัยประเมินการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นประจำปี 2566 (Decentralization Report)” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาท ความรับผิดชอบ และความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และเพื่อวิเคราะห์สถานการณ์การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น และบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จากแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ จากนั้นรายงานสถานการณ์การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น และบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปี 2566

โดยผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการศึกษาวิจัย 7 ประเด็น ดังนี้

1. วิธีการศึกษาวิจัย
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การแบ่งกลุ่มประชากรในการศึกษาวิจัย
4. การออกแบบการศึกษาวิจัย
5. การตรวจสอบวิจัย
6. การสรุปและวิเคราะห์ข้อมูล
7. การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย

3.1 วิธีการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “โครงการวิจัยประเมินการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ประจำปี 2566 (Decentralization Report)” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาท ความรับผิดชอบ และความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และเพื่อวิเคราะห์สถานการณ์การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น และบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จากแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ จากนั้นรายงานสถานการณ์การกระจายอำนาจและ

การปกครองท้องถิ่น และบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปี 2566 ที่เก็บรวบรวมได้จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศลงในโปรแกรม SPSS ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research Methods) โดยการประมวลผลข้อมูลผ่านโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) เพื่อหาข้อมูลเชิงสถิติ อันจะส่งผลก่อให้เกิดประสิทธิผลในการบริหารงานที่สำคัญต่อไป

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม “บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภายใต้โครงการรายงานวิจัยประเมินการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ประจำปี 2566” ทั่วประเทศโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ตอบกลับแบบสอบถามฯ จำนวนทั้งสิ้น 2,149 แห่ง

จากจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ 7,850 แห่ง (ขนาดกลุ่มตัวอย่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตัวอย่างไม่น้อยกว่า 1,840 แห่ง)

- (1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) 76 แห่ง
- (2) สังกัดเทศบาล 2,472 แห่ง :
  - เทศนคร 30 แห่ง
  - เทศบาลเมือง 195 แห่ง
  - เทศบาลตำบล 2,247 แห่ง
- (3) สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล 5,300 แห่ง
- (4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ : กรุงเทพมหานคร พัทยา รวม 2 แห่ง

จำนวนกลุ่มตัวอย่างภายใต้การศึกษานี้ ถูกกำหนดขึ้นโดยใช้การกระจายตามสัดส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ จำนวน 7,840 แห่ง (จำนวนนี้ไม่รวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ 2 แห่ง) โดยได้กำหนดให้ขนาดความคลาดเคลื่อนจากการเลือกตัวอย่างไม่เกิน 2% ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

จากกรอบระยะเวลาและงบประมาณในการทำงานวิจัย ซึ่งใช้สูตรสมการคณิตศาสตร์ในการคำนวณ ดังนี้

$$\text{Finite population: } n' = \frac{n}{1 + \frac{z^2 \times \hat{p}(1-\hat{p})}{\epsilon^2 N}}$$

z คือ คะแนนมาตรฐาน (z score)

E คือ ค่าความคลาดเคลื่อน (margin of error)

N คือ สัดส่วนของประชากร (population proportion)

$\hat{p}$ คือ สัดส่วนของประชากร (population proportion)

ระดับความเชื่อมั่น (confidence level) 95%

ค่าความคลาดเคลื่อน (margin of error) 2%

สัดส่วนของประชากร (population proportion) 50%

สัดส่วนของประชากร (population proportion) 7,850 คน

ดังนั้น จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ดังนี้

ประเภทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด (แห่ง)	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกลุ่มตัวอย่าง (แห่ง)
(1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด	76	18
(2) เทศบาลนคร	30	7
(3) เทศบาลเมือง	195	46
(4) เทศบาลตำบล	2,247	527
(5) องค์การบริหารส่วนตำบล	5,300	1,242
รวม	7,848	1,840

และทำการสำรวจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ : กรุงเทพมหานคร พัทยา รวม 2 แห่ง

3.3 การแบ่งกลุ่มประชากรในการศึกษาวิจัย

ประชากรในการศึกษาวิจัย คือ ปลัด หรือรองปลัด หรือผู้อำนวยการฝ่าย/กอง/สำนักซึ่งเป็นบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรับผิดชอบและมีความรู้เรื่องการบริหารงานภาพรวมขององค์กรและงานด้านสิ่งแวดล้อม อย่างน้อยท้องถิ่นละ 1 ท่าน

3.4 การออกแบบการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “โครงการวิจัยประเมินการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ประจำปี 2566 (Decentralization Report)” มีขั้นตอนการวางแผนการออกแบบกระบวนการดำเนินงาน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 : ออกแบบแผนการดำเนินงาน ขั้นตอนการดำเนินงาน พัฒนาแบบสอบถาม “บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ภายใต้โครงการรายงานวิจัยประเมินการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ประจำปี 2566” และส่งออกแบบสอบถามฯ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผ่านระบบ google form

ขั้นตอนที่ 2 : ออกแบบการกำหนดคู่มือลกรหัส (Coding Form) จากแบบสอบถาม “บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภายใต้โครงการรายงานวิจัยประเมินการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ประจำปี 2566” ประกอบด้วยข้อมูลที่สำคัญ ดังนี้

2.1 ลำดับที่ของตัวแปร : ลำดับที่ของตัวแปรแต่ละตัวที่ผู้วิจัยกำหนดและทำการศึกษา

2.2 ชื่อของตัวแปร (Name) : การกำหนดชื่อของตัวแปรที่ผู้วิจัยศึกษาในแต่ละ

2.3 ชนิดของตัวแปร (Type) : การกำหนดชนิดของตัวแปรว่าเป็นตัวแปรต้น/ตัวแปรอิสระ หรือตัวแปรตาม

2.4 ขนาดของข้อมูล (Width) : ขนาดของตัวเลขซึ่งเป็นค่าของตัวแปร เช่น ตัวแปรเพศ มีค่าที่เป็นไปได้ คือ เพศชาย และเพศหญิง ซึ่งเป็นตัวเลขเพียงตัวเดียว ฉะนั้นขนาดของข้อมูลจึงเท่ากับ 1

2.5 ความหมายของตัวแปร (Label) : การอธิบายความหมายของชื่อตัวแปร เช่น Org คือ Organization

2.6 ค่าของตัวแปร/ค่าที่เป็นไปได้ (Values) : เป็นการกำหนดค่าของตัวแปร/ข้อมูลต่าง ๆ ที่แสดงค่าของตัวแปร เช่น Sex ค่าของตัวแปร/ค่าที่เป็นไปได้ คือ ชาย = 1 / หญิง = 2

2.7 ขนาดของคอลัมน์ (Column) : จำนวนชื่อของตัวแปรที่กำหนดไว้ในหัวข้อที่ 2 เช่น ตัวแปร Sex มีขนาดของตัวอักษรของตัวแปร เท่ากับ 3

2.8 ระดับการวัดตัวแปร (Measure) : เป็นการระบุระดับการวัดตัวแปรว่าอยู่ในระดับใด ได้แก่ Nominal Scale , Ordinal Scale , Interval Scale และ Ratio Scale

3.5 การตรวจสอบข้อมูล

เมื่อคีย์ข้อมูลลงใน Coding Forms เสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะนำข้อมูลทั้งหมดไปทำการตรวจสอบความถูกต้อง (Data Editing) ของข้อมูลและความสมบูรณ์ของการคีย์ข้อมูลจากแบบสอบถาม “บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภายใต้โครงการรายงานวิจัยประเมินการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ประจำปี 2566”

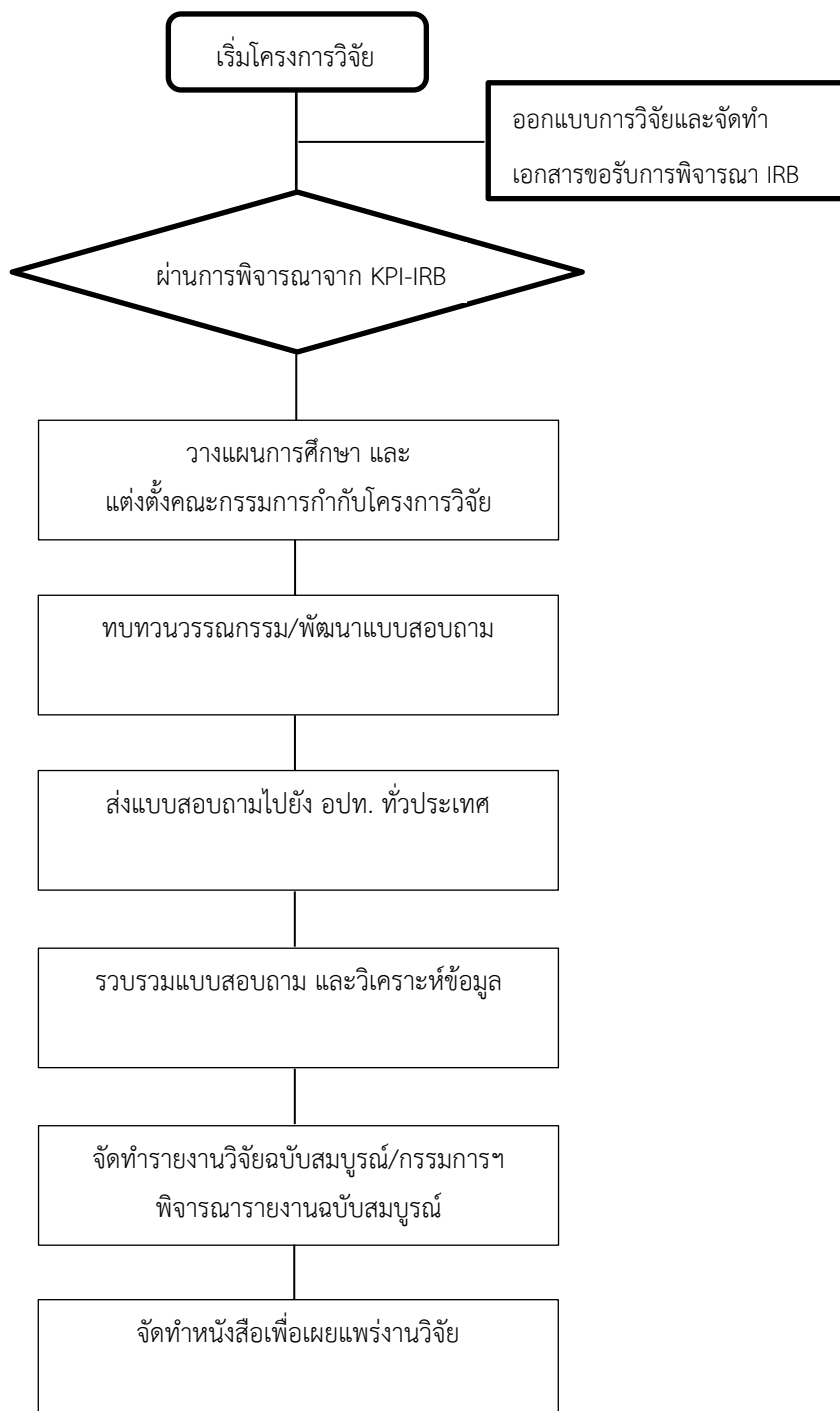
3.6 การสรุปและวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้นำไปทำการประมวลผล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) เพื่อทำการคำนวณค่าทางสถิติต่าง ๆ โดยการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อแจกแจงความถี่ (Frequency) แสดงค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อใช้อธิบายข้อมูลสถิติเกี่ยวกับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศภายใต้โครงการรายงานวิจัยประเมินการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ประจำปี 2566

3.7 การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย

การนำเสนอผลการศึกษาวิจัยใช้การพรรณนาประกอบตารางเพื่ออธิบายข้อมูลสถิติเกี่ยวกับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศภายใต้โครงการรายงานวิจัยประเมินการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ประจำปี 2566 ตามค่าทางสถิติต่าง ๆ เพื่อแจกแจงความถี่ (Frequency) แสดงค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นต้น

3.8 แผนผังกระบวนการดำเนินงานวิจัย

บทที่ 4

บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศภายใต้โครงการวิจัยประเมินการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ประจำปี 2566 (Decentralization Report 2023)

ผลการศึกษาในส่วนนี้เป็นการศึกษาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภายใต้โครงการวิจัยประเมินการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ได้ส่งแบบสอบถามไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง จำนวนทั้งหมด 7,850 แห่ง ได้รับการส่งกลับข้อมูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวนทั้งสิ้น 2,149 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 27.38 ของจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด โดยสามารถแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ส่วนที่ 2 ความสามารถ บทบาท และการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
แบ่งเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 2.1 สถานการณ์การจัดการสิ่งแวดล้อมทั่วไป

ส่วนที่ 2.2 บทบาทและการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการ
ด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ แบ่งเป็น 3 มิติ

มิติที่ 1 มิติด้านการปรับตัว (adaptation)

มิติที่ 2 มิติด้านการลดก๊าซเรือนกระจก (mitigation)

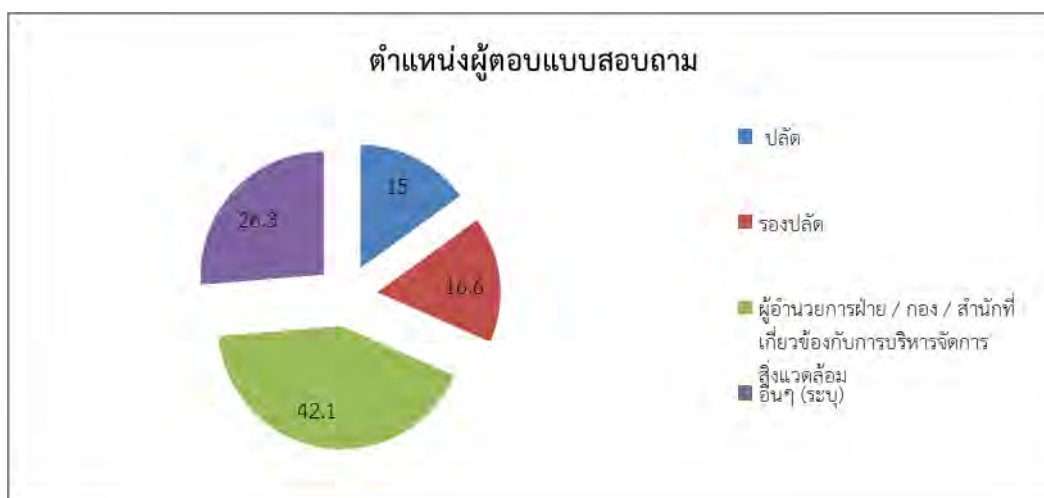
มิติที่ 3 มิติด้านการสร้างขีดความสามารถและขับเคลื่อนการดำเนินงาน
รองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.1 ตำแหน่งผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการศึกษา พบว่า ร้อยละ 42.10 ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มผู้อำนวยการฝ่าย / กอง / สำนักที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม รองลงมา ร้อยละ 26.30 ของผู้ตอบแบบสอบถาม จะเป็นตำแหน่งอื่น ๆ (ตามระบุในตาราง 1.1) มีเพียงร้อยละ 16.60 ของผู้ตอบแบบสอบถาม และ ร้อยละ 15.00 ของผู้ตอบแบบสอบถาม ตามลำดับจะเป็นตำแหน่งรองปลัดและปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการตอบแบบสอบถาม ดังตารางที่ 1.1

แผนภูมิ 1 ร้อยละของตำแหน่งผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1.1 จำนวนและร้อยละของตำแหน่งผู้ตอบแบบสอบถาม

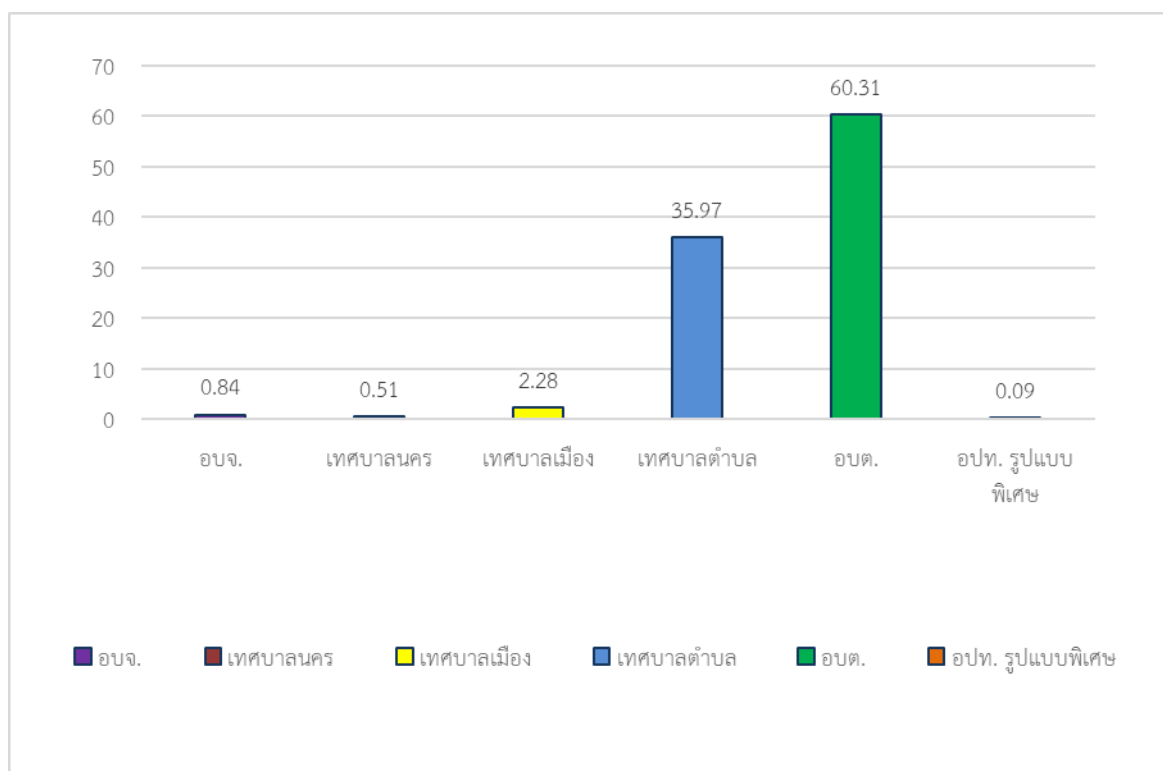
ตำแหน่งผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
(1) ปลัด	322	15.00
(2) รองปลัด	356	16.60
(3) ผู้อำนวยการฝ่าย / กอง / สำนักที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม	905	42.10
(4) อื่นๆ (ระบุ) เช่น นักวิชาการสาธารณสุข นักวิเคราะห์นโยบายและแผน เจ้าพนักงานสาธารณสุข หัวหน้าฝ่ายบริหารงานสาธารณสุข นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ นักวิชาการสุขาภิบาล เจ้าพนักงานธุรการ นักวิชาการสุขาภิบาล ชำนาญการ นิติกร หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมสิ่งแวดล้อม นักพัฒนาชุมชนชำนาญการ นักวิชาการเกษตร ผู้ช่วยนักวิชาการสาธารณสุข นักจัดการงานทั่วไป นักทรัพยากรบุคคล เจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย นักวิชาการสิ่งแวดล้อมปฏิบัติการ และพยาบาลวิชาชีพชำนาญการงานสิ่งแวดล้อม เป็นต้น	566	26.30
รวม	2,149	100.00

1.2 ประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตอบแบบสอบถาม

ผลการศึกษา พบว่า ประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย องค์กรบริหารส่วนจังหวัด ร้อยละ 0.87 ของผู้ตอบแบบสอบถาม เทศบาลนคร ร้อยละ 0.51 ของผู้ตอบแบบสอบถาม เทศบาลเมือง 2.28 ของผู้ตอบแบบสอบถาม เทศบาลตำบล ร้อยละ 35.97 ของผู้ตอบแบบสอบถาม องค์กรบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 60.31 และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ร้อยละ 0.09 ของผู้ตอบแบบสอบถาม

แผนภูมิ 2 ร้อยละประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1.2 จำนวนและร้อยละของประเภทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

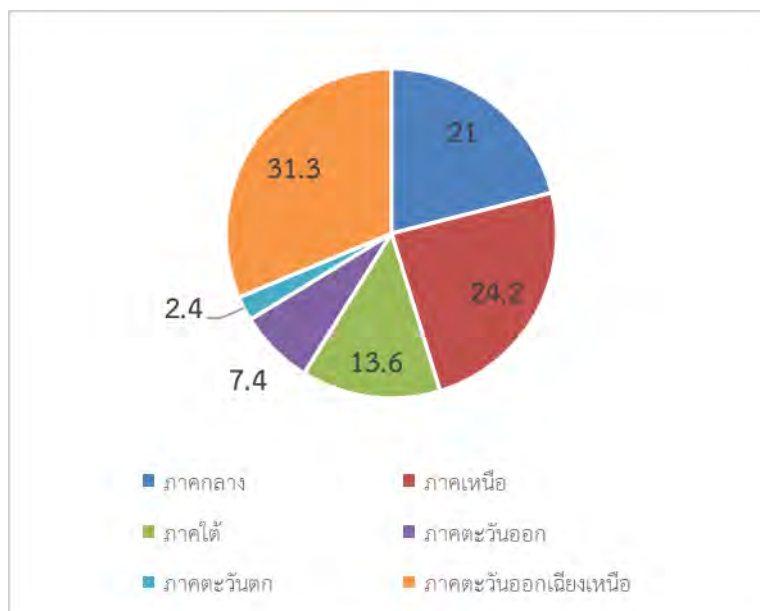
ประเภทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป (ชุด)	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับกลับ (ชุด)	ร้อยละ
(1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด	76	18	0.84
(2) เทศบาลนคร	30	11	0.51
(3) เทศบาลเมือง	195	49	2.28
(4) เทศบาลตำบล	2,247	773	35.97
(5) องค์การบริหารส่วนตำบล	5,300	1,296	60.31
(6) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รูปแบบพิเศษ (กรุงเทพมหานครและ เมืองพัทยา)	2	2	0.09
รวม	7,850	2,149	100.00

1.3 ที่ตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการศึกษา พบว่า ที่ตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ จะตั้งอยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สูงถึงร้อยละ 31.30 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้ตอบแบบสอบถาม

รองลงมาเป็นภาคเหนือ ร้อยละ 24.20 ภาคกลาง ร้อยละ 21.00 และภาคใต้ ร้อยละ 13.60 ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคตะวันออก ร้อยละ 7.40 และ ร้อยละ 2.40 ของผู้ตอบแบบสอบถาม ตามลำดับดังตารางที่ 1.3

แผนภูมิ 3 ที่ตั้งของภูมิภาคองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตารางที่ 1.3 จำนวนและร้อยละของภูมิภาคที่ตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

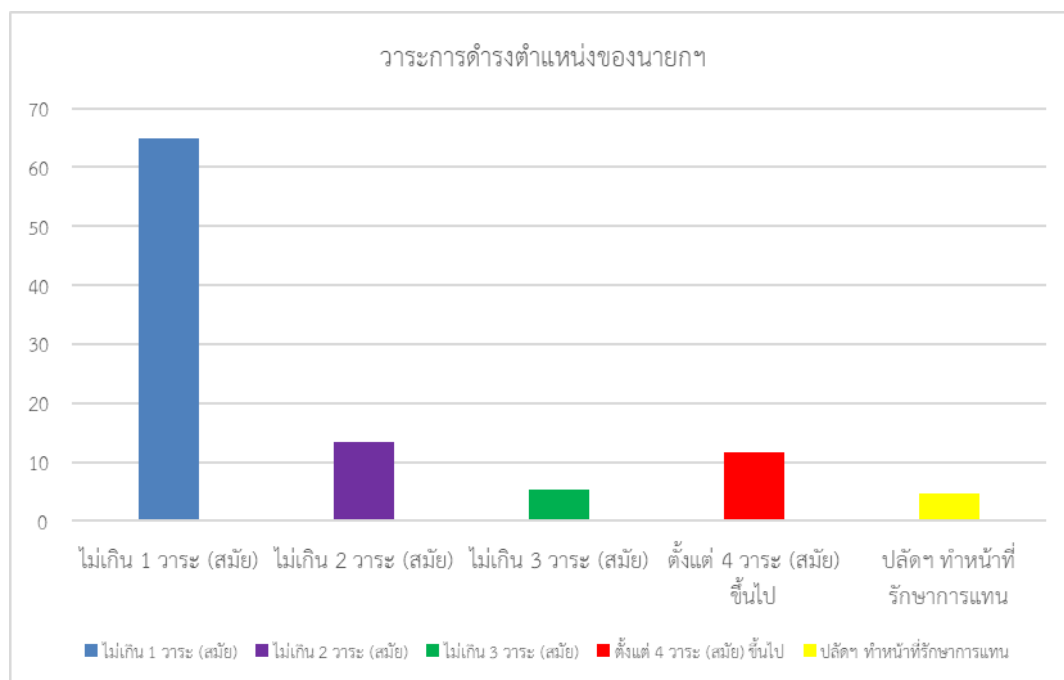
ที่ตั้งของภูมิภาคองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
(1) ภาคกลาง	452	21.00
(2) ภาคเหนือ	520	24.20
(3) ภาคใต้	292	13.60
(4) ภาคตะวันออก	159	7.40
(5) ภาคตะวันตก	52	2.40
(6) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	674	31.30
รวม	2,149	100.00

1.4 วาระการดำรงตำแหน่งของนายกฯ

ผลการศึกษา พบว่า วาระการดำรงตำแหน่งของนายกฯ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 65.00 นายกฯ ดำรงตำแหน่งต่อเนื่องมาแล้วไม่เกิน 1 วาระ (สมัย) รองลงมา ร้อยละ 13.40 นายกฯ ดำรงตำแหน่งต่อเนื่องมาแล้วไม่เกิน 2 วาระ (สมัย) และร้อยละ 11.70 นายกฯ ดำรงตำแหน่งต่อเนื่องมาแล้วตั้งแต่ 4 วาระ (สมัย) ขึ้นไป และร้อยละ 5.30 นายกฯ ดำรงตำแหน่งต่อเนื่องมาแล้วไม่เกิน 3 วาระ (สมัย) มีเพียงร้อยละ 4.60

ปลัดฯ ทำหน้าที่รักษาราชการแทนนายกฯ เนื่องจาก (โปรดระบุ) เช่น ดำรงตำแหน่งใหม่ นายกเพิ่งเข้าดำรงตำแหน่งสมัยแรก ดำรงตำแหน่งไม่ต่อเนื่อง เลือกตั้งนายกใหม่ นายกลาออกและมีการเลือกตั้งใหม่ เป็นต้น ดังตารางที่ 1.4

แผนภูมิ 4 วาระการดำรงตำแหน่งของนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตารางที่ 1.4 จำนวนและร้อยละของวาระการดำรงตำแหน่งของนายกฯ

วาระการดำรงตำแหน่งของนายกฯ	จำนวน	ร้อยละ
(1) นายกฯ ของท่านดำรงตำแหน่ง <u>ต่อเนื่อง</u> มาแล้วไม่เกิน 1 วาระ (สมัย)	1,397	65.00
(2) นายกฯ ของท่านดำรงตำแหน่ง <u>ต่อเนื่อง</u> มาแล้วไม่เกิน 2 วาระ (สมัย)	288	13.40
(3) นายกฯ ของท่านดำรงตำแหน่ง <u>ต่อเนื่อง</u> มาแล้วไม่เกิน 3 วาระ (สมัย)	114	5.30
(4) นายกฯ ของท่านดำรงตำแหน่ง <u>ต่อเนื่อง</u> มาแล้วตั้งแต่ 4 วาระ (สมัย) ขึ้นไป	251	11.70
(5) ปลัดฯ ทำหน้าที่รักษาราชการแทนนายกฯ เนื่องจาก (โปรดระบุ) เช่น ดำรงตำแหน่งใหม่ นายกเพิ่งเข้าดำรงตำแหน่งสมัยแรก ดำรงตำแหน่งไม่ต่อเนื่อง เลือกตั้งนายกใหม่ นายกลาออกและมีการเลือกตั้งใหม่	99	4.60
รวม	2,149	100.00

ส่วนที่ 2 ความสามารถ บทบาท และการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการศึกษาในส่วนนี้จะเป็นการสำรวจข้อมูลในส่วนของงาน งบประมาณ ระบบ บุคลากรในเรื่องการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมโดยรวมและดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ 2.1 สถานการณ์การจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.1.1 สถานการณ์การดำเนินงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แบ่งการแสดงผลคะแนน ดังนี้

- มี = อปท. มีการแสดงความสามารถ บทบาทและการเตรียมความพร้อมเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมภาพรวม (2 คะแนน)

- ไม่มีแต่มีแผนจะดำเนินการในอนาคต = อปท. มีการตระหนักถึงความสำคัญและจะเตรียมความพร้อมเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมภาพรวม (1 คะแนน)

- ไม่มี = อปท. ไม่ตระหนักและไม่มีการเตรียมความพร้อมเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมภาพรวม (0 คะแนน)

ผลการศึกษา พบว่า สถานการณ์การดำเนินงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่จะไม่มีดำเนินการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ แต่มีแผนจะดำเนินการในอนาคต โดย อปท. มีการตระหนักถึงความสำคัญและจะเตรียมความพร้อมเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมภาพรวม อยู่ที่ค่าเฉลี่ย 34.92 และเมื่อพิจารณารายประเด็นของกิจกรรม ปรากฏผลการศึกษา ดังนี้ ดังตารางที่ 2.1.1

กิจกรรมผู้บริหาร อปท. มีการแถลงนโยบายการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ* ต่อสภา ส่วนใหญ่ ร้อยละ 45.27 อปท.มีการแสดงความสามารถ บทบาทและการเตรียมความพร้อมเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมภาพรวม รองลงมา ร้อยละ 34.02 ไม่มีแต่มีแผนจะดำเนินการในอนาคต โดยอปท. มีการตระหนักถึงความสำคัญและจะเตรียมความพร้อมเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมภาพรวม และมีเพียง ร้อยละ 20.71 อปท. ไม่ตระหนักและไม่มีการเตรียมความพร้อมเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมภาพรวม

การจัดทำแผนงานการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแยกออกมาชัดเจน ส่วนใหญ่ ร้อยละ 42.79 ไม่มี แต่มีแผนจะดำเนินการในอนาคต โดยอปท. มีการตระหนักถึงความสำคัญและจะเตรียมความพร้อมเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมภาพรวม รองลงมา ร้อยละ 29.33 อปท.มีการแสดงความสามารถ บทบาทและการเตรียมความพร้อมเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมภาพรวม และมีเพียง ร้อยละ 27.88 อปท. ไม่ตระหนักและไม่มีการเตรียมความพร้อมเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมภาพรวม

การออกข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 38.78 ไม่มี แต่มีแผนจะดำเนินการในอนาคต โดยอปท. มีการตระหนักถึง

ความสำคัญและจะเตรียมความพร้อมเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมภาพรวม รองลงมา ร้อยละ 38.03 อปท. ไม่ตระหนักและไม่มีการเตรียมความพร้อมเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมภาพรวม และมีเพียง ร้อยละ 23.19 อปท. มีการแสดงความสามารถ บทบาทและการเตรียมความพร้อมเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมภาพรวม

การบังคับใช้ข้อบัญญัติท้องถิ่นหรือเทศบัญญัติเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 40.51 อปท. ไม่ตระหนักและไม่มีการเตรียมความพร้อมเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมภาพรวม รองลงมา ร้อยละ 36.23 ไม่มี แต่มีแผนจะดำเนินการในอนาคต โดยอปท. มีการตระหนักถึงความสำคัญและจะเตรียมความพร้อมเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมภาพรวม และมีเพียง ร้อยละ 23.26 อปท. มีการแสดงความสามารถ บทบาทและการเตรียมความพร้อมเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมภาพรวม

โครงการเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศภายใต้ยุทธศาสตร์ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแผนพัฒนาท้องถิ่นใน ปีงบประมาณ 2566 ส่วนใหญ่ ร้อยละ 53.00 อปท. มีการแสดงความสามารถ บทบาทและการเตรียมความพร้อมเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมภาพรวม รองลงมา ร้อยละ 24.78 ไม่มี แต่มีแผนจะดำเนินการในอนาคต โดยอปท. มีการตระหนักถึงความสำคัญและจะเตรียมความพร้อมเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมภาพรวม และมีเพียง ร้อยละ 22.22 อปท. ไม่ตระหนักและไม่มีการเตรียมความพร้อมเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมภาพรวม

บุคลากรใน อปท. ท่าน ได้รับการฝึกอบรมการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 38.37 อปท. ไม่ตระหนักและไม่มีการเตรียมความพร้อมเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมภาพรวม รองลงมา ร้อยละ 32.85 ไม่มี แต่มีแผนจะดำเนินการในอนาคต โดยอปท. มีการตระหนักถึงความสำคัญและจะเตรียมความพร้อมเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมภาพรวม และมีเพียง ร้อยละ 28.78 อปท. มีการแสดงความสามารถ บทบาทและการเตรียมความพร้อมเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมภาพรวม

ตารางที่ 2.1.1 จำนวนและร้อยละของสถานการณ์การดำเนินงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กิจกรรม	สถานะการดำเนินการ			จำนวน (ร้อยละ)
	มี	ไม่มี แต่มีแผนจะดำเนินการในอนาคต	ไม่มี	
(1) ผู้บริหาร อปท. มีการแถลงนโยบายการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ* ต่อสภา	973 (45.27)	731 (34.02)	445 (20.71)	2,149 (100.00)
(2) การจัดทำแผนงานการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแยกออกมาชัดเจน	630 (29.33)	920 (42.79)	599 (27.88)	2,149 (100.00)
(3) การออกข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติ	498	833	818	2,149

กิจกรรม	สถานะการดำเนินการ			จำนวน (ร้อยละ)
	มี	ไม่มี แต่มีแผนจะ ดำเนินการใน อนาคต	ไม่มี	
เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	(23.19)	(38.78)	(38.03)	(100.00)
(4) การบังคับใช้ข้อบัญญัติท้องถิ่นหรือ เทศบัญญัติเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศ	500 (23.26)	779 (36.23)	870 (40.51)	2,149 (100.00)
(5) โครงการเกี่ยวกับการจัดการ สิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศภายใต้ยุทธศาสตร์ด้าน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมในแผนพัฒนาท้องถิ่นใน ปีงบประมาณ 2566	1,139 (53.00)	532 (24.78)	478 (22.22)	2,149 (100.00)
(6) บุคลากรใน อปท. ท่าน ได้รับการ ฝึกอบรมการเตรียมความพร้อมเพื่อ รองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	619 (28.78)	706 (32.85)	824 (38.37)	2,149 (100.00)
ค่าเฉลี่ย	33.80	34.92	31.28	100.00

*การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงลักษณะอากาศเฉลี่ยในพื้นที่หนึ่ง ซึ่งรวมถึงลักษณะทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับอากาศ เช่น อุณหภูมิ ฝน ลม เป็นต้น อันเป็นผลทางตรงหรือทางอ้อมจากกิจกรรมมนุษย์ที่ทำให้องค์ประกอบของบรรยากาศเปลี่ยนแปลงไป (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2561)

สถานการณ์ดำเนินงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการศึกษา พบว่า สถานการณ์การดำเนินงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่จะมีสถานะการดำเนินการในทุกกิจกรรม อยู่ที่ค่าเฉลี่ย 61.77 และเมื่อพิจารณารายละเอียดของกิจกรรม ปรากฏผลการศึกษาดังตารางที่ 2.1.1 ดังนี้

ในปี 2565 ถึงปัจจุบัน อปท. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้รับการร้องเรียนเรื่องสิ่งแวดล้อม อยู่ที่ร้อยละ 58.66

ในปี 2565 ถึงปัจจุบัน อปท. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้ดำเนินการจัดการเรื่องร้องเรียนเรื่องสิ่งแวดล้อมจนยุติลงได้มากกว่าร้อยละ 80 สูงถึงร้อยละ 70.67

โครงการด้านสิ่งแวดล้อม ปี 2565 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้ดำเนินการแล้วเสร็จและเป็นไปตามเป้าหมาย ร้อยละ 80 ขึ้นไป อยู่ที่ร้อยละ 78.19

ร้อยละ 80 ของแผนปฏิบัติการด้านสิ่งแวดล้อมของ อปท. เป็นปัจจุบัน ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ อยู่ที่ร้อยละ 69.50

งบประมาณด้านสิ่งแวดล้อมมีความเพียงพอ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ อยู่ที่ร้อยละ 50.22

ตารางที่ 2.1.1 จำนวนและร้อยละสถานการณ์การดำเนินงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ต่อ)

กิจกรรม	สถานะการดำเนินการ		จำนวน (ร้อยละ)
	ใช่	ไม่ใช่	
(7) ในปี 2565 ถึงปัจจุบัน อปท. ของท่าน ไม่มีเรื่องร้องเรียนเรื่องสิ่งแวดล้อมเลย	888 (41.34)	1,261 (58.66)	2,149 (100.00)
(8) ในปี 2565 ถึงปัจจุบัน อปท. ของท่าน ท่านได้ดำเนินการจัดการเรื่องร้องเรียนเรื่องสิ่งแวดล้อมจนยุติลงได้มากกว่าร้อยละ 80	1,519 (70.67)	630 (29.33)	2,149 (100.00)
(9) โครงการด้านสิ่งแวดล้อม ปี 2565 ได้ดำเนินการแล้วเสร็จและเป็นไปตามเป้าหมาย ร้อยละ 80 ขึ้นไป	1,680 (78.19)	469 (21.81)	2,149 (100.00)
(10) ร้อยละ 80 ของแผนปฏิบัติการด้านสิ่งแวดล้อมของ อปท. ท่าน เป็นปัจจุบัน	1,494 (69.50)	655 (30.50)	2,149 (100.00)
(11) งบประมาณด้านสิ่งแวดล้อมมีความเพียงพอ	1,080 (50.22)	1,069 (49.78)	2,149 (100.00)
ค่าเฉลี่ย	61.77	38.23	100.00

ตารางแสดงความเพียงพอของงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อม

ความเพียงพอของ งบประมาณด้าน สิ่งแวดล้อม	อบจ. (ร้อยละ)	เทศบาล นคร (ร้อยละ)	เทศบาล เมือง (ร้อยละ)	เทศบาล ตำบล (ร้อยละ)	อบต. (ร้อยละ)	อปท. รูปแบบ พิเศษ (ร้อยละ)	รวม (ร้อยละ)
เพียงพอ	12 (0.56)	6 (0.28)	25 (01.16)	379 (17.64)	656 (30.53)	1 (0.05)	2,149

ความเพียงพอของ งบประมาณด้าน สิ่งแวดล้อม	อบจ. (ร้อยละ)	เทศบาล นคร (ร้อยละ)	เทศบาล เมือง (ร้อยละ)	เทศบาล ตำบล (ร้อยละ)	อบต. (ร้อยละ)	อปท. รูปแบบ พิเศษ (ร้อยละ)	รวม (ร้อยละ)
ไม่เพียงพอ	6 (0.28)	5 (0.23)	24 (01.12)	394 (18.33)	640 (29.78)	1 (0.05)	(100.00)

2.1.2 โครงการและงบประมาณใน ปีงบประมาณ 2566⁴⁹

ผลการศึกษา โครงการและงบประมาณใน ปีงบประมาณ 2566 ปรากฏผลการศึกษาใน รายละเอียด ดังต่อไปนี้

1.) โครงการทั้งหมดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการศึกษา พบว่า โครงการทั้งหมดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่ ร้อยละ 96.00 จะมีโครงการจำนวน 1 โครงการ – จำนวน 264 โครงการ รองลงมา ร้อยละ 3.10 มีจำนวน 265 โครงการ – จำนวน 527 โครงการ และมีเพียง ร้อยละ 0.50 มีจำนวน 528 โครงการ – จำนวน 790 โครงการ ดังตารางที่ 2.1.2.1

ตารางที่ 2.1.2.1 จำนวนและร้อยละของโครงการทั้งหมดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

โครงการทั้งหมดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวน	ร้อยละ
(1) จำนวน 1 โครงการ – จำนวน 264 โครงการ	2,056	96.00
(2) จำนวน 265 โครงการ – จำนวน 527 โครงการ	67	3.10
(3) จำนวน 528 โครงการ – จำนวน 790 โครงการ	10	0.50
(4) จำนวน 791 โครงการ – จำนวน 1,053 โครงการ	9	0.10
(5) จำนวน 1,054 โครงการ – จำนวน 1,317 โครงการ	7	0.30
รวม	2,149	100.00

⁴⁹ อธิบายคำสำคัญ :

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** หมายถึง กระบวนการจัดการ แผนงาน หรือกิจกรรมในการจัดสรร และ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เพื่อสนองความต้องการในระดับต่าง ๆ ของประชาชน และเพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนา คือ เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยยึดหลักการอนุรักษ์ ด้วยการ ใช้ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างฉลาด ประหยัด และก่อให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ (กรม ส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2566)

2.) โครงการด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่น

ผลการศึกษา พบว่า โครงการด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่ ร้อยละ 99.70 จะมีโครงการจำนวน 1 โครงการ – จำนวน 400 โครงการ รองลงมา ร้อยละ 0.14 มีจำนวน 401 โครงการ – จำนวน 801 โครงการ และ จำนวน 1,202 โครงการ – จำนวน 1,601 โครงการ และมีเพียง ร้อยละ 0.01 มีจำนวน 802 โครงการ – จำนวน 1,201 โครงการ และ จำนวน 1,602 โครงการ – จำนวน 2,000 โครงการ ดังตารางที่ 2.1.2.2

ตารางที่ 2.1.2.2 จำนวนและร้อยละของโครงการด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

โครงการด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวน	ร้อยละ
(1) จำนวน 1 โครงการ – จำนวน 400 โครงการ	2139	99.70
(2) จำนวน 401 โครงการ – จำนวน 801 โครงการ	3	0.14
(3) จำนวน 802 โครงการ – จำนวน 1,201 โครงการ	2	0.01
(4) จำนวน 1,202 โครงการ – จำนวน 1,601 โครงการ	3	0.14
(5) จำนวน 1,602 โครงการ – จำนวน 2,000 โครงการ	2	0.01
รวม	2,149	100.00

3.) โครงการด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการศึกษา พบว่า โครงการด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่ ร้อยละ 98.19 จะมีโครงการจำนวน 1 โครงการ – จำนวน 60 โครงการ รองลงมา ร้อยละ 0.60 มีจำนวน 61 โครงการ – จำนวน 120 โครงการ และมีเพียง ร้อยละ 0.42 มีจำนวน 181 โครงการ – จำนวน 240 โครงการ และ จำนวน 241 โครงการ – จำนวน 300 โครงการ ดังตารางที่ 2.1.2.3

ตารางที่ 2.1.2.3 จำนวนและร้อยละของโครงการด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

โครงการด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวน	ร้อยละ
(1) จำนวน 1 โครงการ – จำนวน 60 โครงการ	2,110	98.19

โครงการด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวน	ร้อยละ
(2) จำนวน 61 โครงการ – จำนวน 120 โครงการ	13	0.60
(3) จำนวน 121 โครงการ – จำนวน 180 โครงการ	8	0.37
(4) จำนวน 181 โครงการ – จำนวน 240 โครงการ	9	0.42
(5) จำนวน 241 โครงการ – จำนวน 300 โครงการ	9	0.42
รวม	2,149	100.00

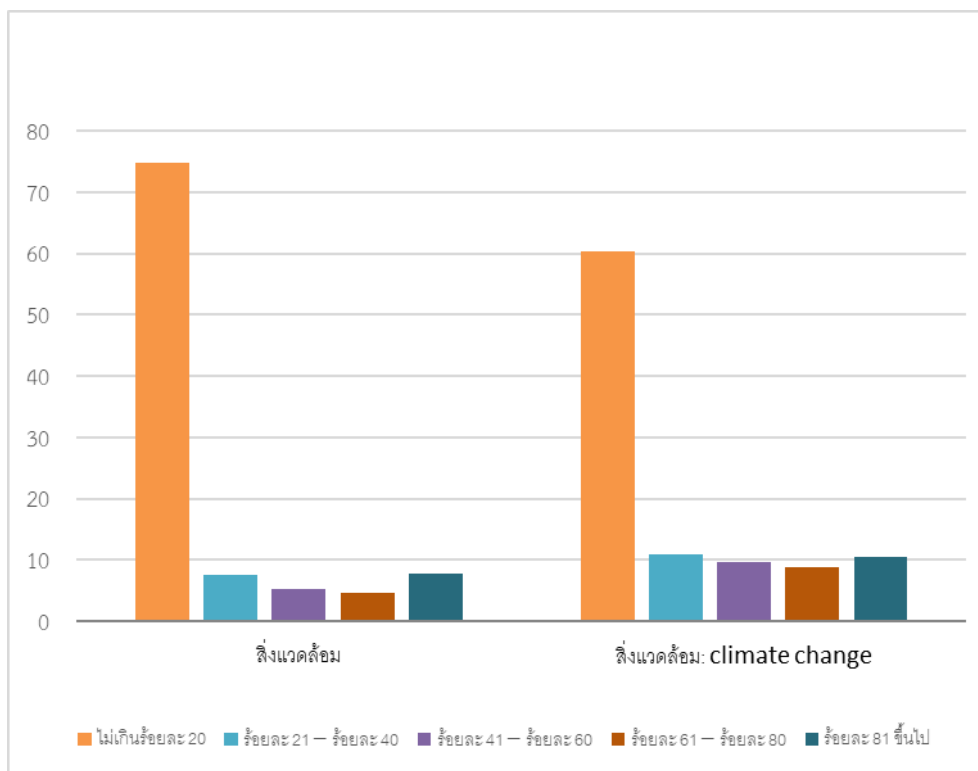
4.) โครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ผลการศึกษา พบว่า โครงการด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ โครงการด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ไม่เกินร้อยละ 20 ของจำนวนโครงการทั้งหมดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังตารางที่ 2.1.2.4

ตารางที่ 2.1.2.4 จำนวนและร้อยละของโครงการด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ร้อยละของโครงการด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวน	ร้อยละ
(1) ไม่เกินร้อยละ 20	1,610	74.93
(2) ร้อยละ 21 – ร้อยละ 40	161	7.49
(3) ร้อยละ 41 – ร้อยละ 60	112	5.21
(4) ร้อยละ 61 – ร้อยละ 80	100	4.65
(5) ร้อยละ 81 ขึ้นไป	166	7.72
ค่าเฉลี่ย ไม่เกินร้อยละ 20		
(1) ไม่เกินร้อยละ 20	1,295	60.27
(2) ร้อยละ 21 – ร้อยละ 40	233	10.84
(3) ร้อยละ 41 – ร้อยละ 60	207	9.63
(4) ร้อยละ 61 – ร้อยละ 80	189	8.79
(5) ร้อยละ 81 ขึ้นไป	225	10.47
ค่าเฉลี่ย ไม่เกินร้อยละ 20		

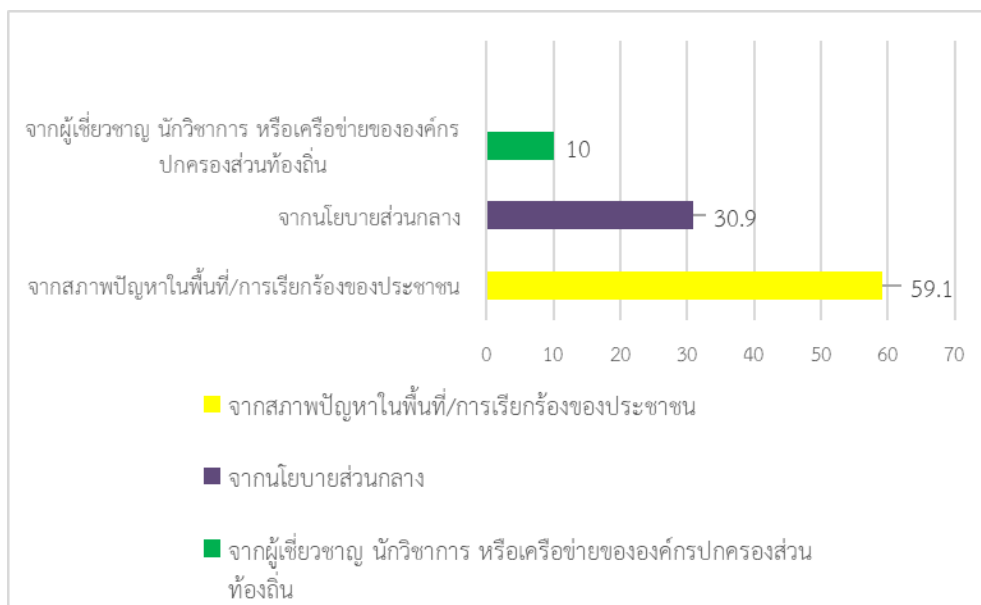
แผนภูมิ 5 จำนวนและร้อยละของโครงการด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5.) โครงการด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการศึกษา พบว่า สัดส่วนของที่มาโครงการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเปรียบเทียบระหว่างภาคประชาชน ภาครัฐ และภาควิชาการ โดยส่วนใหญ่ ร้อยละ 59.10 ที่มาของโครงการมาจากสภาพปัญหาในพื้นที่/การเรียกร้องของประชาชน รองลงมา ร้อยละ 30.90 ที่มาของโครงการมาจากนโยบายส่วนกลาง และน้อยที่สุด ร้อยละ 10.00 ที่มาของโครงการมาจากผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ หรือเครือข่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แผนภูมิ 6 จำนวนและร้อยละแสดงสัดส่วนของที่มาโครงการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม
ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตารางที่ 2.1.2.5 จำนวนและร้อยละแสดงสัดส่วนของที่มาโครงการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม
ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเปรียบเทียบระหว่างภาคประชาชน ภาครัฐ และภาควิชาการ

ที่มาโครงการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวน	ร้อยละ
(1) จากสภาพปัญหาในพื้นที่/การเรียกร้องของประชาชน	1,270	59.10
(2) จากนโยบายส่วนกลาง	664	30.90
(3) จากผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ หรือเครือข่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	215	10.00
รวม	2,149	100.00

2.1.3 สัดส่วนงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อมต่องบประมาณทั้งหมดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการศึกษา พบว่า สัดส่วนงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อมต่องบประมาณทั้งหมดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่ ร้อยละ 44.25 ให้ความสำคัญกับการจัดสรรโครงการด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ในช่วง ไม่เกินร้อยละ 10 ดังตารางที่ 2.1.3

ตารางที่ 2.1.3 แสดงสัดส่วนงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อมต่องบประมาณทั้งหมดขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น

สัดส่วนงบประมาณด้าน สิ่งแวดล้อมต่องบประมาณทั้งหมด	อบจ. (ร้อยละ)	เทศบาล นคร (ร้อยละ)	เทศบาล เมือง (ร้อยละ)	เทศบาล ตำบล (ร้อยละ)	อบต. (ร้อยละ)	อปท.รูปแบบ พิเศษ (ร้อยละ)
(1) ไม่เกินร้อยละ 10	1 (0.05)	3 (0.14)	19 (0.88)	359 (16.71)	569 (26.48)	0 (0.00)
(2) ร้อยละ 11 – ร้อยละ 20	2 (0.09)	1 (0.05)	4 (0.19)	27 (1.26)	54 (2.51)	0 (0.00)
(3) ร้อยละ 21 – ร้อยละ 30	3 (0.14)	1 (0.05)	1 (0.05)	22 (1.02)	50 (2.33)	0 (0.00)
(4) ร้อยละ 31 – ร้อยละ 40	6 (0.28)	4 (0.19)	20 (0.93)	341 (15.87)	570 (26.52)	1 (0.05)
(5) ร้อยละ 41 ขึ้นไป	6 (0.28)	2 (0.09)	5 (0.23)	24 (1.12)	53 (2.47)	1 (0.05)
รวม	18 (100.00)	11 (100.00)	49 (100.00)	773 (100.00)	1,296 (100.00)	2 (100.00)

2.1.4 การเก็บข้อมูลและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเกี่ยวข้องกับภารกิจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการศึกษา พบว่า การเก็บข้อมูลและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเกี่ยวข้องกับภารกิจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใน 6 ชุดข้อมูล ปรากฏผลการศึกษา ดังนี้ ดังตารางที่ 2.1.4

ข้อมูลสถิติการจัดเก็บและการกำจัดขยะ พบว่า 3 ลำดับแรก ส่วนใหญ่ ร้อยละ 43.96 มีการจัดเก็บ ประมวล เหยแพร่สู่สาธารณะ และนำมาใช้วางแผนตัดสินใจ รองลงมา ร้อยละ 26.50 มีการจัดเก็บ แต่ไม่ประมวลผลและไม่เผยแพร่ และร้อยละ 19.46 มีการจัดเก็บประมวลผล และเผยแพร่สู่สาธารณะ

ข้อมูลคุณภาพน้ำ พบว่า พบว่า 3 ลำดับแรก ส่วนใหญ่ ร้อยละ 28.24 มีการจัดเก็บแต่ไม่ประมวลผลและไม่เผยแพร่ รองลงมา ร้อยละ 26.29 ไม่มีการจัดเก็บข้อมูล และร้อยละ 23.80 มีการจัดเก็บประมวลผล และเผยแพร่สู่สาธารณะ และนำมาใช้วางแผนตัดสินใจ

ข้อมูลคุณภาพอากาศ พบว่า 3 ลำดับแรก ส่วนใหญ่ ร้อยละ 58.04 ไม่มีการจัดเก็บข้อมูล รองลงมา ร้อยละ 19.60 มีการจัดเก็บแต่ไม่ประมวลผลและไม่เผยแพร่ และ ร้อยละ 11.39 มีการจัดเก็บประมวลผล และเผยแพร่สู่สาธารณะ

ข้อมูลคุณภาพดิน พบว่า 3 ลำดับแรก ส่วนใหญ่ ร้อยละ 66.11 ไม่มีการจัดเก็บข้อมูล รองลงมา ร้อยละ 19.94 มีการจัดเก็บแต่ไม่ประมวลผลและไม่เผยแพร่ และ ร้อยละ 7.32 มีการจัดเก็บประมวลผล และเผยแพร่สู่สาธารณะ

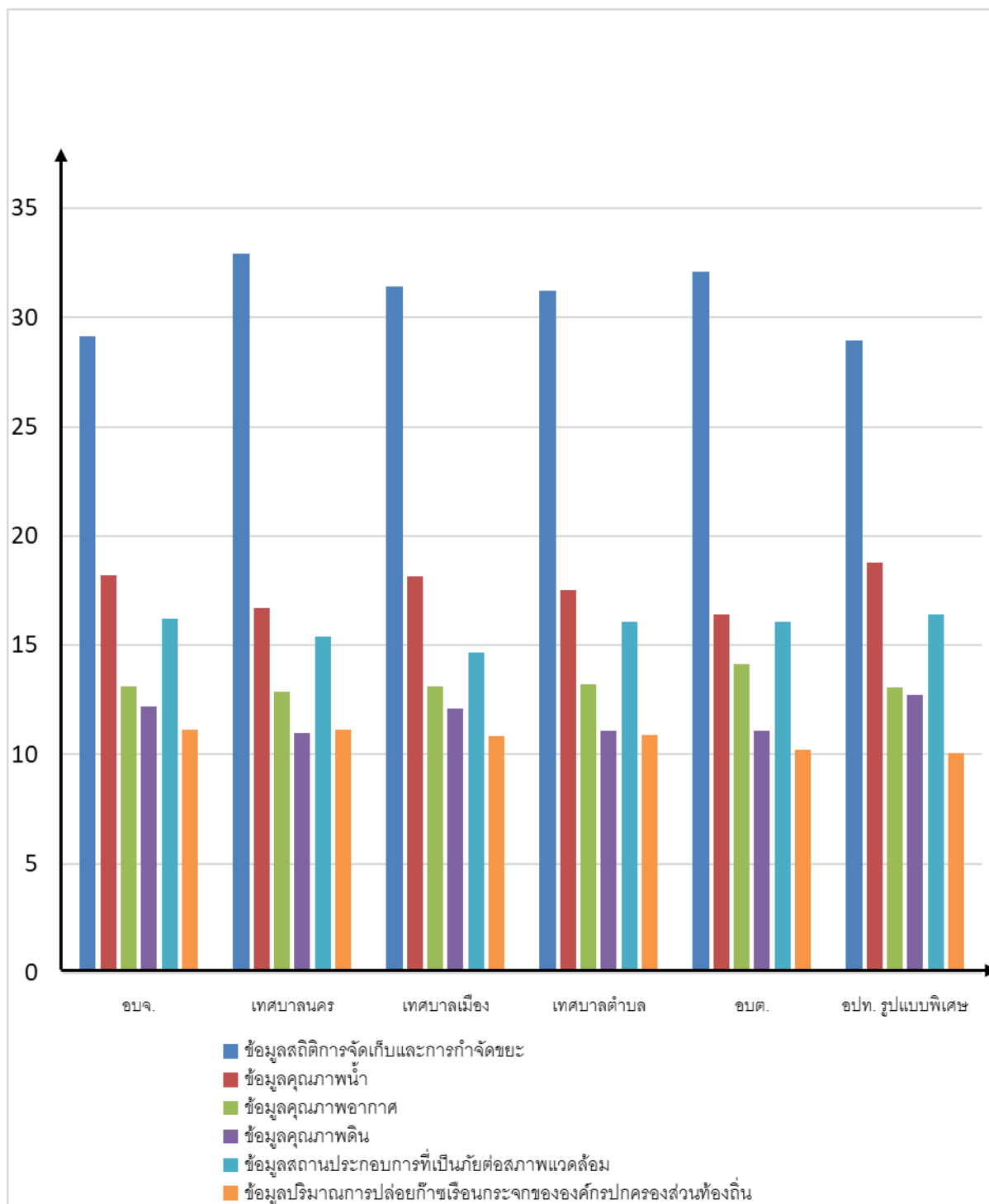
ข้อมูลสถานประกอบการที่เป็นภัยต่อสภาพแวดล้อม พบว่า 3 ลำดับแรก ส่วนใหญ่ ร้อยละ 38.17 มีการจัดเก็บแต่ไม่ประมวลผลและไม่เผยแพร่ รองลงมา ร้อยละ 28.29 ไม่มีการจัดเก็บข้อมูล และ ร้อยละ 19.39 มีการจัดเก็บ ประมวล เผยแพร่สู่สาธารณะ และนำมาใช้วางแผนตัดสินใจ

ข้อมูลปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า 3 ลำดับแรก ส่วนใหญ่ ร้อยละ 65.84 ไม่มีการจัดเก็บข้อมูล รองลงมา ร้อยละ 17.53 มีการจัดเก็บแต่ไม่ประมวลผลและไม่เผยแพร่ และ ร้อยละ 9.11 มีการจัดเก็บ ประมวล เผยแพร่สู่สาธารณะ และนำมาใช้วางแผนตัดสินใจ

ตารางที่ 2.1.4 จำนวนและร้อยละของการเก็บข้อมูลและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประเภทข้อมูล	มีการจัดเก็บ ประมวล เผยแพร่สู่ สาธารณะ และนำมาใช้ วางแผน ตัดสินใจ	มีการ จัดเก็บ ประมวลผล และ เผยแพร่สู่ สาธารณะ	มีการจัดเก็บ แต่ไม่ ประมวลผล และไม่ เผยแพร่	ไม่มีการ จัดเก็บ	จำนวน (ร้อยละ)
1. ข้อมูลสถิติการจัดเก็บและการกำจัดขยะ	945 (43.96)	419 (19.46)	569 (26.50)	216 (10.08)	2,149 (100.00)
2. ข้อมูลคุณภาพน้ำ	512 (23.80)	466 (21.67)	607 (28.24)	564 (26.29)	2,149 (100.00)
3. ข้อมูลคุณภาพอากาศ	236 (10.97)	244 (11.39)	421 (19.60)	1,248 (58.04)	2,149 (100.00)
4. ข้อมูลคุณภาพดิน	143 (6.63)	157 (7.32)	429 (19.94)	1,420 (66.11)	2,149 (100.00)
5. ข้อมูลสถานประกอบการที่เป็นภัยต่อสภาพแวดล้อม	417 (19.39)	304 (14.15)	820 (38.17)	608 (28.29)	2,149 (100.00)
6. ข้อมูลปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	196 (9.11)	162 (7.52)	376 (17.53)	1,415 (65.84)	2,149 (100.00)

แผนภูมิ 7 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมใดบ้าง

2.1.5 การจัดอันดับสถานการณ์ปัญหาสิ่งแวดล้อมหลักที่ต้องดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วนของพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4 อันดับแรก

ผลการศึกษา พบว่า การจัดอันดับสถานการณ์ปัญหาสิ่งแวดล้อมหลักที่ต้องดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วนของพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4 อันดับแรก มีดังนี้ ดังตารางที่ 2.1.5

<u>อันดับที่ 1</u>	ปัญหาขยะมูลฝอยและการจัดการ
<u>อันดับที่ 2</u>	มลพิษทางอากาศ เช่น อากาศปนเปื้อนสารพิษ ค่าฝุ่นเกินมาตรฐาน เป็นต้น
<u>อันดับที่ 3</u>	มลพิษทางน้ำ เช่น น้ำเน่าเสีย น้ำปนเปื้อนสารเคมี เป็นต้น
<u>อันดับที่ 4</u>	น้ำท่วมฉับพลัน

ตารางที่ 2.1.5 จำนวนและร้อยละของการจัดอันดับสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมที่ อปท.

เห็นว่าเร่งด่วนที่สุด 4 อันดับแรก

สถานการณ์ปัญหาสิ่งแวดล้อม	จำนวน	ร้อยละ
<u>อันดับที่ 1</u>		
ปัญหาขยะมูลฝอยและการจัดการ	2,057	95.70
<u>อันดับที่ 2</u>		
มลพิษทางอากาศ เช่น อากาศปนเปื้อนสารพิษ ค่าฝุ่นเกินมาตรฐาน เป็นต้น	1,278	59.50
<u>อันดับที่ 3</u>		
มลพิษทางน้ำ เช่น น้ำเน่าเสีย น้ำปนเปื้อนสารเคมี เป็นต้น	1,206	56.10
<u>อันดับที่ 4</u>		
น้ำท่วมฉับพลัน	906	42.20
<u>อันดับที่ 5</u>		
ระดับอุณหภูมิในพื้นที่สูงเกินปกติ	768	35.70
<u>อันดับที่ 6</u>		
ไฟฟ้า	649	30.20
<u>อันดับที่ 7</u>		
ขาดแคลนพื้นที่สีเขียว	577	26.80
<u>อันดับที่ 8</u>		
มลพิษทางดิน เช่น ดินปนเปื้อนด้วยสารพิษ เป็นต้น	522	24.30

สถานการณ์ปัญหาสิ่งแวดล้อม	จำนวน	ร้อยละ
อันดับที่ 9		
สถานการณ์ปัญหาสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ	329	15.30
อันดับที่ 10		
พายุ/คลื่นลมทางทะเล	302	14.10

ส่วนที่ 2.2 บทบาทและการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ในส่วนนี้เป็นการสำรวจข้อมูล 3 มิติ ตามแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558 – 2593 ซึ่งจะมีการสำรวจองค์ความรู้ (knowledge) ความตระหนักรู้ (awareness) และการปฏิบัติหน้าที่ (practice) ทั้งหน้าที่พื้นฐานและรูปแบบเฉพาะ ในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของ อปท.

มิติที่ 1 มิติด้านการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ⁵⁰ (Adaptation)

รายละเอียดในมิตินี้ เป็นไปตามแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558 – 2593 จะประกอบไปด้วยบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับ

-การจัดการน้ำ อุทกภัยและภัยแล้ง	-สาธารณสุข
-การเกษตรและความมั่นคงทางอาหาร	-การท่องเที่ยว
-การตั้งถิ่นฐานและความมั่นคงของประชาชน	-การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

2.2.1 การสำรวจความรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสถานะโลกร้อนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

งานวิจัยนี้ได้ทำการสำรวจความรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสถานะโลกร้อนของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นตัวแทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้อคำถามความรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/สถานะโลกร้อนเป็นข้อคำถามในบริบทความตกลงปารีส ซึ่งพัฒนาข้อคำถาม

⁵⁰ อธิบายคำสำคัญ : การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (climate change adaptation)^{***} หมายถึง การลดความเปราะบางของสิ่งแวดล้อมและชุมชนเพื่อรองรับและลดผลกระทบที่เกิดขึ้นของสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงฉับพลัน (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2561)

โดยศูนย์วิจัยและฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2566) รายละเอียดประกอบด้วย 3 ด้าน คือ

1. ความรู้ทั่วไปด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อน (ข้อ 1-3)
  2. ความรู้ด้านการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (ข้อ 4-5)
  3. ความรู้เรื่องด้านการปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อน (ข้อ 6-7)
- ซึ่งมีคำตอบแต่ละข้อ ดังนี้

คำถาม (กรุณาตอบข้อความต่อไปนี้ถูก หรือ ผิด)	ถูก	ผิด
1. กิจกรรมของมนุษย์ เป็นสาเหตุสำคัญต่อสภาวะโลกร้อน	/	
2. ปรากฏการณ์เรือนกระจก ไม่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ		/
3. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อน ส่งผลให้น้ำท่วมและภัยแล้งมีความรุนแรงมากขึ้น	/	
4. การเดินทางโดยระบบขนส่งมวลชนช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก	/	
5. การซื้อสินค้าราคาถูกมีส่วนในการลดก๊าซเรือนกระจก	/	
6. การใส่เสื้อผ้าที่ทำจากเส้นใยธรรมชาติ ไม่มีส่วนช่วยปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อน		/
7. การสร้างบ้านใต้ถุนสูง การจัดเตรียมอุปกรณ์ป้องกันน้ำท่วม เป็นส่วนหนึ่งของการปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อน	/	

ในส่วนของความรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/สภาวะโลกร้อน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีรายละเอียดประกอบด้วย 3 กลุ่มใหญ่ ปรากฏผลการศึกษา ดังนี้ ดังตารางที่ 2.2.1

กลุ่มที่ 1 ความรู้ทั่วไปด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อน พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ ตอบคำถามเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อนถูก โดยมีค่าเฉลี่ย อยู่ที่ 71.89

กลุ่มที่ 2 ความรู้ด้านการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ ตอบคำถามเกี่ยวกับความรู้ด้านการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกถูก โดยมีค่าเฉลี่ย อยู่ที่ 88.16

กลุ่มที่ 3 ความรู้เรื่องด้านการปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อน พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ ตอบคำถามเกี่ยวกับความรู้เรื่องด้านการปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อนถูก โดยมีค่าเฉลี่ย อยู่ที่ 65.98

ตารางที่ 2.2.1 จำนวนและร้อยละของการสำรวจความรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสภาวะโลกร้อนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ความรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสภาวะโลกร้อน	ถูก	ผิด	จำนวน (ร้อยละ)
ความรู้ทั่วไปด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อน			
1. กิจกรรมของมนุษย์ เป็นสาเหตุสำคัญต่อสภาวะโลกร้อน	2,139 (99.52)	10 (0.48)	2,149 (100.00)
2. ปรากฏการณ์เรือนกระจก ไม่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	396 (18.43)	1,753 (81.57)	2,149 (100.00)
3. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อน ส่งผลให้น้ำท่วมและภัยแล้งมีความรุนแรงมากขึ้น	2,100 (97.72)	49 (2.28)	2,149 (100.00)
ค่าเฉลี่ย	71.89	28.11	100.00
ความรู้ด้านการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก			
4. การเดินทางโดยระบบขนส่งมวลชนช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก	1,796 (83.57)	353 (16.43)	2,149 (100.00)
5. การซื้อสินค้าฉลากเขียว มีส่วนในการลดก๊าซเรือนกระจก	1,994 (92.75)	155 (7.25)	2,149 (100.00)
ค่าเฉลี่ย	88.16	11.84	100.00
ความรู้เรื่องด้านการปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อน			
6. การใส่เสื้อผ้าที่ทำจากเส้นใยธรรมชาติ ไม่มีส่วนช่วยปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อน	916 (42.65)	1,233 (57.35)	2,149 (100.00)
7. การสร้างบ้านใต้ถุนสูง การจัดเตรียมอุปกรณ์ป้องกันน้ำท่วม เป็นส่วนหนึ่งของการปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อน	1,919 (89.30)	230 (10.70)	2,149 (100.00)
ค่าเฉลี่ย	65.98	34.02	100.00

2.2.2 การสำรวจความตระหนักรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสภาวะโลกร้อนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการศึกษา พบว่า ความตระหนักรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสภาวะโลกร้อนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ปรากฏผลการศึกษา ดังนี้ ดังตารางที่ 2.2.2.1

ประเด็นที่ 1 ความตระหนักรู้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสภาวะโลกร้อน เป็นปัญหาที่น้ำหนักหรือน่าวิตก พบว่า ร้อยละ 85.70 ตระหนักรู้ถึงความน่ากลัวหรือน่าวิตกกังวลมาก รองลงมา ร้อยละ 10.30 ตระหนักรู้ถึงผลกระทบ และมีเพียงร้อยละ 4.00 ที่มีศักยภาพรับมือสถานการณ์ได้

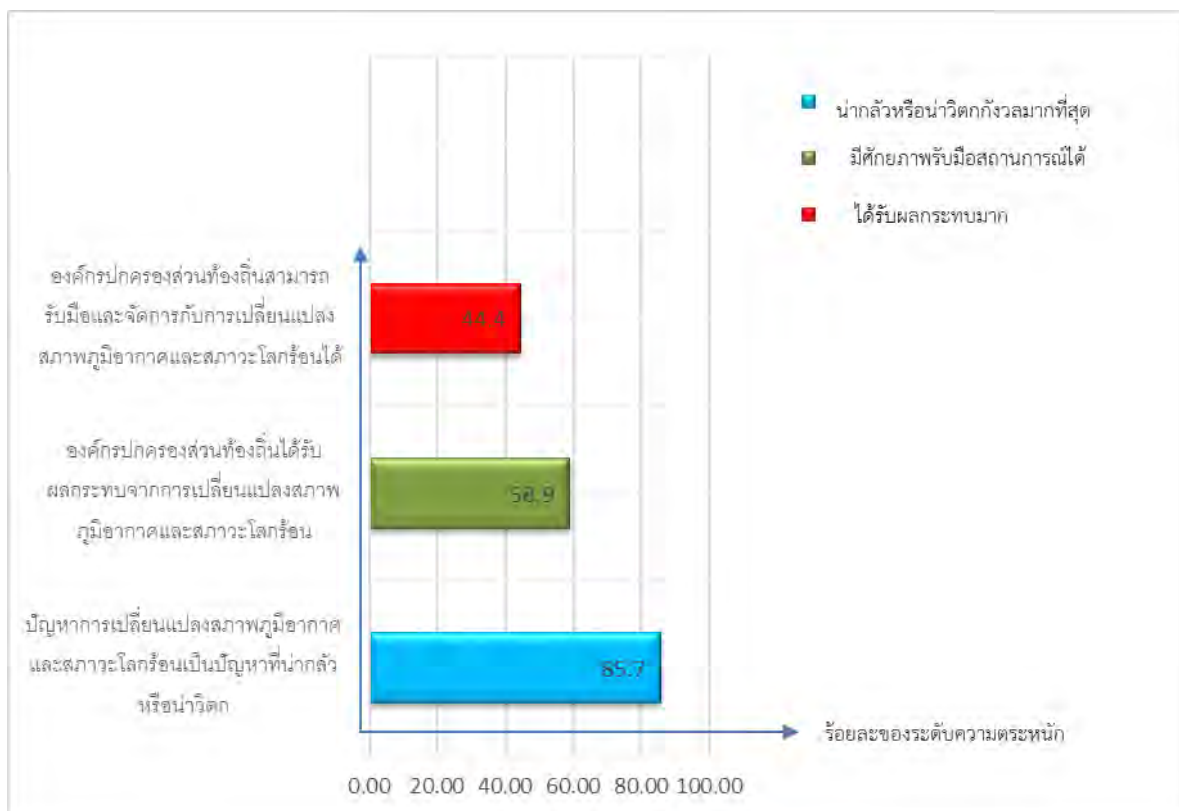
ประเด็นที่ 2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสภาวะโลกร้อน พบว่า ร้อยละ 58.90 ตระหนักรู้ถึงความน่ากลัวหรือน่าวิตกกังวลมาก รองลงมา ร้อยละ 29.50 ตระหนักรู้ถึงผลกระทบ และมีเพียงร้อยละ 11.60 ที่มีศักยภาพรับมือสถานการณ์ได้

ประเด็นที่ 3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถรับมือและจัดการกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสภาวะโลกร้อนได้ พบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 44.40 ตระหนักรู้ถึงผลกระทบ รองลงมา ร้อยละ 32.60 ตระหนักรู้ถึงความน่ากลัวหรือน่าวิตกกังวลมาก และมีเพียง ร้อยละ 23.00 ที่มีศักยภาพรับมือสถานการณ์ได้

ตารางที่ 2.2.2.1 จำนวนและร้อยละของความตระหนักรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และสภาวะโลกร้อนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ความตระหนักรู้	น้ำหนักหรือน่าวิตกกังวลมากที่สุด	ได้รับผลกระทบมาก	มีศักยภาพรับมือสถานการณ์ได้	จำนวน (ร้อยละ)
1.ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสภาวะโลกร้อนเป็นปัญหาที่น้ำหนักหรือน่าวิตก	1,842 (85.70)	222 (10.30)	85 (4.00)	2,149 (100.00)
2.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสภาวะโลกร้อน	1,266 (58.90)	635 (29.50)	248 (11.6)	2,149 (100.00)
3.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถรับมือและจัดการกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสภาวะโลกร้อนได้	701 (32.60)	952 (44.40)	496 (23.00)	2,149 (100.00)

แผนภูมิ 8 ความตระหนักรู้

1) โอกาสเกิดปัญหาหรือผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่จะเกิดในพื้นที่ในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนถิ่น

ผู้วิจัยได้กำหนดการแปลผลค่าคะแนนออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ระดับต่ำมาก หมายถึง มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม/ชุมชน เล็กน้อย สามารถแก้ไขหรือควบคุมได้

ระดับต่ำ หมายถึง มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม/ชุมชน น้อยต้องใช้เวลาในการแก้ไขในระยะเวลาไม่เกิน 1 เดือน

ระดับปานกลาง หมายถึง มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม/ชุมชน ปานกลาง ต้องใช้เวลาในการแก้ไขระหว่าง > 1 เดือน – 6 เดือน

ระดับสูง หมายถึง มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม/ชุมชน รุนแรง ต้องใช้เวลาในการแก้ไขระหว่าง > 6 เดือน – 1 ปี

ระดับสูงมาก หมายถึง มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม/ชุมชน รุนแรงมาก ต้องใช้เวลาในการแก้ไขมากกว่า 1 ปี

ผลการศึกษา พบว่า โอกาสเกิดปัญหาหรือผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่จะเกิดในพื้นที่ในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนถิ่น ในประเด็นต่อไปนี้ มีรายละเอียด ดังนี้ ดังตารางที่ 2.2.2

อุทกภัยและภัยแล้งที่รุนแรง พบว่า โอกาสเกิดปัญหาหรือผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่จะเกิดในพื้นที่ในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 37.06

พืชผลการเกษตรตกต่ำและอาหารแพงเนื่องจากภัยธรรมชาติ พบว่า โอกาสเกิดปัญหาหรือผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่จะเกิดในพื้นที่ในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนถิ่น อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 40.37

สถานที่ท่องเที่ยวเสื่อมโทรมหรือไม่สามารถใช้งานได้เนื่องจากสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลง พบว่า โอกาสเกิดปัญหาหรือผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่จะเกิดในพื้นที่ในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 39.75

การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ พบว่า โอกาสเกิดปัญหาหรือผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่จะเกิดในพื้นที่ในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนถิ่น อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 41.06

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีผลต่อสุขภาพ เช่น ร้อนจัด หนาวจัด พบว่า โอกาสเกิดปัญหาหรือผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่จะเกิดในพื้นที่ในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนถิ่น อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 40.79

ความเสียหายต่อที่อยู่อาศัยของประชาชนที่เกิดจากภัยธรรมชาติ พบว่า โอกาสเกิดปัญหาหรือผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่จะเกิดในพื้นที่ในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนถิ่น อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 37.82

ป่าไม้เสื่อมโทรม พบว่า โอกาสเกิดปัญหาหรือผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่จะเกิดในพื้นที่ในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนถิ่น อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 32.02

ความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น การสูญพันธุ์ของสัตว์และพืชบางชนิด พบว่า โอกาสเกิดปัญหาหรือผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่จะเกิดในพื้นที่ในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนถิ่น อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 31.68

การย้ายถิ่นฐานที่อยู่เดิมของประชาชน พบว่า โอกาสเกิดปัญหาหรือผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่จะเกิดในพื้นที่ในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 37.68

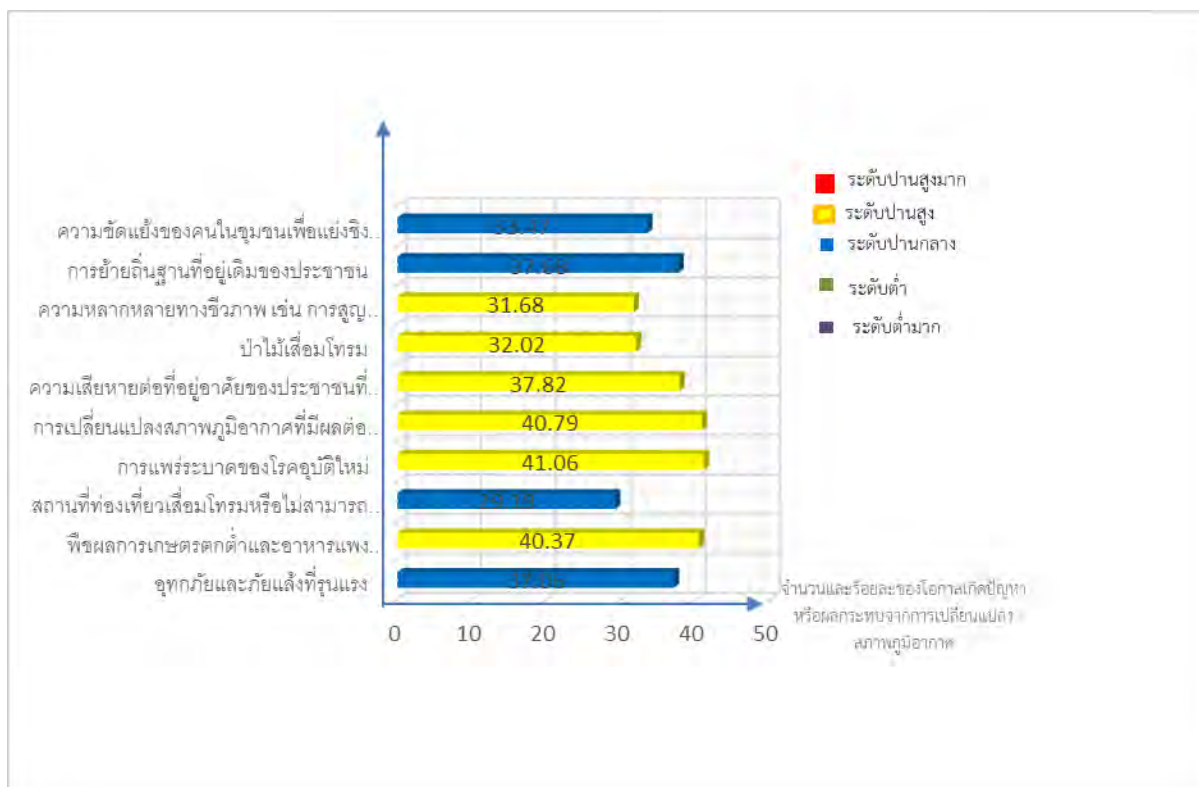
ความขัดแย้งของคนในชุมชนเพื่อแย่งชิงงบประมาณ อาหาร ที่ดิน พบว่า โอกาสเกิดปัญหาหรือผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่จะเกิดในพื้นที่ในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 33.47

ตารางที่ 2.2.2.2 จำนวนและร้อยละของโอกาสเกิดปัญหาหรือผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่จะเกิดในพื้นที่ในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนถิ่น

ประเภทภัยคุกคาม	ระดับสูงมาก	ระดับสูง	ระดับปานกลาง	ระดับต่ำ	ระดับต่ำมาก	จำนวน (ร้อยละ)
1. อุทกภัยและภัยแล้งที่รุนแรง	427	721	797	160	44	2,149

ประเภทภัยคุกคาม	ระดับสูง มาก	ระดับสูง	ระดับ ปาน กลาง	ระดับต่ำ	ระดับต่ำ มาก	จำนวน (ร้อยละ)
	(19.87)	(33.54)	(37.06)	(7.45)	(2.08)	(100.00)
2. พิษผลการเกษตรตกต่ำและอาหารแพง เนื่องจากภัยธรรมชาติ	366 (17.05)	868 (40.37)	687 (31.95)	184 (8.55)	44 (2.08)	2,149 (100.00)
3. สถานที่ท่องเที่ยวเสื่อมโทรมหรือไม่ สามารถใช้การได้เนื่องจากสภาพภูมิอากาศ และสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลง	254 (11.80)	627 (29.19)	854 (39.75)	311 (14.49)	103 (4.76)	2,149 (100.00)
4. การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่	472 (21.95)	882 (41.06)	647 (30.09)	126 (5.87)	22 (1.03)	2,149 (100.00)
5. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีผล ต่อสุขภาพ เช่น ร้อนจัด หนาวจัด	590 (27.47)	877 (40.79)	526 (24.50)	126 (5.87)	30 (1.37)	2,149 (100.00)
6. ความเสียหายต่อที่อยู่อาศัยของ ประชาชนที่เกิดจากภัยธรรมชาติ	304 (14.15)	813 (37.82)	744 (34.64)	234 (10.90)	54 (2.49)	2,149 (100.00)
7. ป่าไม้เสื่อมโทรม	492 (22.91)	688 (32.02)	604 (28.09)	231 (10.77)	134 (6.21)	2,149 (100.00)
8. ความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น การ สูญพันธุ์ของสัตว์และพืชบางชนิด	454 (21.12)	681 (31.68)	641 (29.81)	243 (11.32)	130 (6.07)	2,149 (100.00)
9. การย้ายถิ่นฐานที่อยู่เดิมของประชาชน	196 (9.11)	558 (25.95)	810 (37.68)	400 (18.63)	185 (8.63)	2,149 (100.00)
10. ความขัดแย้งของคนในชุมชนเพื่อแย่ง ชิงงบประมาณ อาหาร ที่ดิน	212 (9.87)	494 (22.98)	719 (33.47)	443 (20.63)	281 (13.05)	2,149 (100.00)

แผนภูมิ 9 ประเภทภัยคุกคาม

2.2.3 สถานการณ์การดำเนินงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการศึกษา พบว่า สถานการณ์การดำเนินงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่จะ มี การดำเนินกิจกรรม อยู่ที่ค่าเฉลี่ย 38.43 และเมื่อพิจารณารายประเด็นของกิจกรรมที่มีการดำเนินกิจกรรม ตัวอย่างเช่น อปท. มีการกำหนดนโยบายช่วยเหลือเกษตรกร หรือผู้ประกอบการที่ได้รับความเสียหายจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ , อปท. มีการเชื่อมโยงข้อมูลที่เป็นปัจจุบันและการทำงานด้านประชากรกลุ่มเปราะบางกับหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่อย่างเป็นประจำ , ในแผนการดำเนินงานด้านสาธารณสุขของ อปท. มีการกำหนดมาตรการลดความเสี่ยงทางสุขภาพที่เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในพื้นที่ และ อปท. สามารถจัดการระบบส่งต่อผู้ป่วย ในกรณีที่มีความต้องการการรักษาในระดับที่สูงขึ้น ดังตารางที่ 2.2.3 โดยเมื่อจำแนกเป็นรายกิจกรรม ปรากฏผลการศึกษา ดังนี้

1.) อปท. ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 35.48) ไม่มีระบบรายงานสภาพอากาศสำหรับประชาชนครอบคลุมทั้งพื้นที่ แต่มีแผนจะดำเนินการในอนาคต

2.) อปท. ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 39.48) ไม่มีระบบการเตือนภัยน้ำท่วมล่วงหน้าสำหรับประชาชนครอบคลุมทั้งพื้นที่

3.) อปท. ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 43.96) มีการกำหนดนโยบายช่วยเหลือเกษตรกร หรือผู้ประกอบการที่ได้รับความเสียหายจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

4.) อปท. ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 36.65) ไม่มีแหล่งงบประมาณหรือกองทุน เพื่อฟื้นฟู เยียวยา และปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

5.) อปท. ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 42.45) ไม่มีแผนปฏิบัติการในการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศครอบคลุมทุกพื้นที่เสี่ยง แต่มีแผนที่จะดำเนินการในอนาคต

6.) อปท. ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 60.73) มีการเชื่อมโยงข้อมูลที่เป็นปัจจุบันและการทำงานด้านประชากรกลุ่มเปราะบางกับหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่อย่างเป็นประจำ

7.) อปท. ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 41.82) ไม่มีในแผนการดำเนินงานด้านสาธารณสุขของ อปท. มีการกำหนดมาตรการลดความเสี่ยงทางสุขภาพที่เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในพื้นที่ แต่มีแผนจะดำเนินการในอนาคต

8.) อปท. ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 52.45) มีความสามารถจัดการระบบส่งต่อผู้ป่วย ในกรณีที่มีความต้องการรักษาในระดับที่สูงขึ้น

ตารางที่ 2.2.3 จำนวนและร้อยละของสถานการณ์การดำเนินงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กิจกรรม	สถานะการดำเนินการ			จำนวน (ร้อยละ)
	มี	ไม่มี แต่มีแผน จะดำเนินการ ในอนาคต	ไม่มี	
1.) อปท. มีระบบรายงานสภาพอากาศสำหรับประชาชนครอบคลุมทั้งพื้นที่	461 (21.46)	762 (35.48)	926 (43.06)	2,149 (100.00)
2.) อปท. มีระบบการเตือนภัยน้ำท่วมล่วงหน้าสำหรับประชาชนครอบคลุมทั้งพื้นที่	690 (32.09)	611 (28.43)	848 (39.48)	2,149 (100.00)
3.) อปท. มีการกำหนดนโยบายช่วยเหลือเกษตรกร หรือผู้ประกอบการที่ได้รับความเสียหายจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	945 (43.96)	641 (29.82)	563 (26.22)	2,149 (100.00)
4.) อปท. มีแหล่งงบประมาณหรือกองทุน เพื่อฟื้นฟู เยียวยา และปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	752 (34.99)	609 (28.36)	788 (36.65)	2,149 (100.00)

กิจกรรม	สถานะการดำเนินการ			จำนวน (ร้อยละ)
	มี	ไม่มี แต่มีแผน จะดำเนินการ ในอนาคต	ไม่มี	
5.) อปท. มีแผนปฏิบัติการในการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศครอบคลุมทุกพื้นที่เสี่ยง	547 (25.46)	912 (42.45)	690 (32.09)	2,149 (100.00)
6.) อปท. มีการเชื่อมโยงข้อมูลที่เป็นปัจจุบันและการทำงานด้านประชากรกลุ่มเปราะบางกับหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่อย่างเป็นประจำ	1,305 (60.73)	586 (27.26)	258 (12.01)	2,149 (100.00)
7.) ในแผนการดำเนินงานด้านสาธารณสุขของอปท. มีการกำหนดมาตรการลดความเสี่ยงทางสุขภาพที่เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในพื้นที่	780 (36.30)	899 (41.82)	470 (21.88)	2,149 (100.00)
8.) อปท. สามารถจัดการระบบส่งต่อผู้ป่วย ในกรณีที่มีความต้องการการรักษาในระดับที่สูงขึ้น	1,127 (52.45)	647 (30.09)	375 (17.46)	2,149 (100.00)
ค่าเฉลี่ย	38.43	32.97	28.60	100.00

2.2.4 ความเพียงพอของพื้นที่สีเขียวในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการศึกษา พบว่า ระดับความเพียงพอของพื้นที่สีเขียวในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด อยู่ที่ค่าเฉลี่ย ไม่เกินร้อยละ 20 ไม่ว่าจะเป็น พื้นที่สีเขียวที่เป็นสวน (เช่น สวนสาธารณะ สวนหย่อม สวนสุขภาพ) , พื้นที่สีเขียวตามธรรมชาติ (เช่น พื้นที่ป่าอนุรักษ์ พื้นที่ป่าชุมชน) , พื้นที่สีเขียวที่เป็นลานสาธารณะประโยชน์ในชุมชน , แหล่งเรียนรู้มรดกทางภูมิปัญญาวัฒนธรรมที่มีการใช้ประโยชน์ในเชิงการสร้างการเรียนรู้ จิตสำนึก และยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในเมือง และ พื้นที่สีเขียวอื่น ๆ เช่น ป่าภูเขา พื้นที่เกษตรต้นไม้ยืนยืน สวนยางและสวนผลไม้ เป็นต้น ดังตารางที่ 2.2.4

ตารางที่ 2.2.4 จำนวนและร้อยละของพื้นที่สีเขียวในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พื้นที่สีเขียวในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวน	ร้อยละ
พื้นที่สีเขียว		
(1) ไม่เกินร้อยละ 20	714	33.22

พื้นที่สีเขียวในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวน	ร้อยละ
(2) ร้อยละ 21 – ร้อยละ 40	421	19.59
(3) ร้อยละ 41 – ร้อยละ 60	363	16.89
(4) ร้อยละ 61 – ร้อยละ 80	531	24.71
(5) ร้อยละ 81 ขึ้นไป	120	5.59
ค่าเฉลี่ย พื้นที่สีเขียวไม่เกินร้อยละ 20		
พื้นที่สีเขียวที่เป็นสวน (เช่น สวนสาธารณะ สวนหย่อม สวนสุขภาพ)		
(1) ไม่เกินร้อยละ 20	1,293	60.17
(2) ร้อยละ 21 – ร้อยละ 40	266	12.38
(3) ร้อยละ 41 – ร้อยละ 60	244	11.35
(4) ร้อยละ 61 – ร้อยละ 80	195	9.07
(5) ร้อยละ 81 ขึ้นไป	151	7.03
ค่าเฉลี่ย พื้นที่สีเขียวที่เป็นสวน (เช่น สวนสาธารณะ สวนหย่อม สวนสุขภาพ) ไม่เกินร้อยละ 20		
พื้นที่สีเขียวตามธรรมชาติ (เช่น พื้นที่ป่าอนุรักษ์ พื้นที่ป่าชุมชน)		
(1) ไม่เกินร้อยละ 20	928	43.18
(2) ร้อยละ 21 – ร้อยละ 40	410	19.08
(3) ร้อยละ 41 – ร้อยละ 60	310	14.42
(4) ร้อยละ 61 – ร้อยละ 80	302	14.05
(5) ร้อยละ 81 ขึ้นไป	199	9.26
ค่าเฉลี่ย พื้นที่สีเขียวตามธรรมชาติ (เช่น พื้นที่ป่าอนุรักษ์ พื้นที่ป่าชุมชน) ไม่เกินร้อยละ 20		
พื้นที่สีเขียวที่เป็นลานสาธารณะประโยชน์ในชุมชน		
(1) ไม่เกินร้อยละ 20	1,527	71.06
(2) ร้อยละ 21 – ร้อยละ 40	437	20.33
(3) ร้อยละ 41 – ร้อยละ 60	103	4.80
(4) ร้อยละ 61 – ร้อยละ 80	50	2.30
(5) ร้อยละ 81 ขึ้นไป	34	1.6
ค่าเฉลี่ย พื้นที่สีเขียวที่เป็นลานสาธารณะประโยชน์ในชุมชน ไม่เกินร้อยละ 20		
แหล่งเรียนรู้รุดกทางภูมิปัญญาวัฒนธรรมที่มีการใช้ประโยชน์ในเชิงการสร้างการเรียนรู้ จิตสำนึก และยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในเมือง		
(1) ไม่เกินร้อยละ 20	1,885	87.60
(2) ร้อยละ 21 – ร้อยละ 40	112	5.2

พื้นที่สีเขียวในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวน	ร้อยละ
(3) ร้อยละ 41 – ร้อยละ 60	94	4.4
(4) ร้อยละ 61 – ร้อยละ 80	38	1.8
(5) ร้อยละ 81 ขึ้นไป	22	1.0
ค่าเฉลี่ย แหล่งเรียนรู้รุดกทางภูมิปัญญาวัฒนธรรมที่มีการใช้ประโยชน์ในเชิงการสร้างการเรียนรู้ จิตสำนึก และยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในเมือง ไม่เกินร้อยละ 20		
พื้นที่สีเขียวอื่น ๆ เช่น ป่าภูเขา พื้นที่เกษตรต้นไม้ยืนยืน สวนยางและสวนผลไม้		
(1) ไม่เกินร้อยละ 20	1,853	85.90
(2) ร้อยละ 21 – ร้อยละ 40	108	5.00
(3) ร้อยละ 41 – ร้อยละ 60	87	4.00
(4) ร้อยละ 61 – ร้อยละ 80	74	3.40
(5) ร้อยละ 81 ขึ้นไป	37	1.70
ค่าเฉลี่ย อื่น ๆ (โปรดระบุ) ป่าภูเขา พื้นที่เกษตรต้นไม้ยืนยืน สวนยางและสวนผลไม้ ไม่เกินร้อยละ 20		

มิติที่ 2 การลดก๊าซเรือนกระจกและส่งเสริมการเติบโตที่ปล่อยคาร์บอนต่ำ (Mitigation)

รายละเอียดในมิตินี้ ตามแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558 – 2593 จะประกอบไปด้วยบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับ

-การไฟฟ้า	-ภาคของเสีย
-การคมนาคมขนส่ง	-ภาคการเกษตร
-การใช้พลังงานภายในอาคาร	-ภาคป่าไม้
-ภาคอุตสาหกรรม	-การจัดการเมือง

2.2.5 สถานการณ์การดำเนินงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการศึกษา พบว่า สถานการณ์การดำเนินงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่จะ มี การดำเนินกิจกรรม อยู่ที่ **ค่าเฉลี่ย 36.82** และเมื่อพิจารณารายละเอียดของกิจกรรมที่มีการดำเนินกิจกรรม ตัวอย่างเช่น อปท.มีการดำเนินการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน , อปท. มีการกำจัดผักตบชวาและวัชพืชในแหล่งน้ำสาธารณะ , มีการรวมกลุ่มเครือข่ายด้านการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น **และ** อปท. มีการออกข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติควบคุมให้อาคาร หมู่บ้านจัดสรรบ้านเรือน ที่พักอาศัย ติดตั้งบ่อดัก

ไขมันและระบบน้ำเสียเฉพาะพื้นที่ หรือระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน ดังตารางที่ 2.2.5 โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรม ปรากฏผลการศึกษา ดังนี้

- 1.) อปท. ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 29.67) ไม่มีการเก็บข้อมูลปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในพื้นที่ชัดเจน แต่มีแผนจะดำเนินการในอนาคต
- 2.) อปท. ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 57.84) ไม่มีการกำหนดค่าเป้าหมายในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และมีการประกาศสู่สาธารณะ
- 3.) อปท. ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 50.86) ไม่มีการกำหนดข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติหรือมาตรการ เพื่อควบคุมมลพิษ หรือปรับปรุงคุณภาพอากาศ
- 4.) อปท. ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 84.89) มีการดำเนินการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน
- 5.) อปท. ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 66.25) มีการกำจัดผักตบชวาและวัชพืชในแหล่งน้ำสาธารณะ
- 6.) อปท. ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 71.70) มีการรวมกลุ่มเครือข่ายด้านการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 7.) อปท. ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 40.10) ไม่มีการวางแผนงาน/โครงการเกี่ยวกับการปรับตัวต่อภัยพิบัติในการสร้างความมั่นคงด้านน้ำหรือด้านอาหารหรือด้านพลังงาน แต่มีแผนจะดำเนินการในอนาคต
- 8.) อปท. ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 68.32) มีการออกข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติควบคุมให้อาคาร หมู่บ้าน จัดสรรบ้านเรือน ที่พักอาศัย ติดตั้งบ่อดัก ไขมันและระบบน้ำเสียเฉพาะพื้นที่ หรือระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน
- 9.) อปท. ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 39.82) ไม่มีการปรับผังเมืองหรือการใช้ประโยชน์จากที่ดิน เพื่อให้เกิดการใช้ยานพาหนะที่มีเครื่องยนต์น้อยลง เช่น ปรับเมืองให้ประชาชนสามารถเดินหรือขี่จักรยานได้อย่างปลอดภัย เป็นต้น
- 10.) อปท. ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 63.35) ไม่มีนโยบายการพัฒนาเครือข่ายระบบขนส่งมวลชนให้ครอบคลุมทั้งพื้นที่
- 11.) อปท. ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 55.14) ไม่มีการรณรงค์หรือส่งเสริมให้มีการเดินทางแบบไม่ใช้เครื่องยนต์

ตารางที่ 2.2.5 จำนวนและร้อยละของสถานการณ์การดำเนินงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กิจกรรม	สถานะการดำเนินการ			จำนวน (ร้อยละ)
	มี	ไม่มี แต่มีแผนจะดำเนินการในอนาคต	ไม่มี	
1.) อปท. มีการเก็บข้อมูลปริมาณการ	168	638	1,343	2,149

กิจกรรม	สถานะการดำเนินการ			จำนวน (ร้อยละ)
	มี	ไม่มี แต่มีแผนจะ ดำเนินการใน อนาคต	ไม่มี	
ปล่อยก๊าซเรือนกระจกในพื้นที่ชัดเจน	(7.80)	(29.67)	(62.53)	(100.00)
2.) อปท. มีการกำหนดค่าเป้าหมายในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและมีการประกาศสู่สาธารณะ	178 (8.28)	728 (33.88)	1,243 (57.84)	2,149 (100.00)
3.) อปท. มีการกำหนดข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติหรือมาตรการ เพื่อควบคุมมลพิษหรือปรับปรุงคุณภาพอากาศ	362 (16.84)	694 (32.30)	1,093 (50.86)	2,149 (100.00)
4.) อปท. มีการดำเนินการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน	1,824 (84.89)	246 (11.46)	79 (3.67)	2,149 (100.00)
5.) อปท. มีการกำจัดผักตบชวาและวัชพืชในแหล่งน้ำสาธารณะ	1,424 (66.25)	255 (11.87)	470 (21.88)	2,149 (100.00)
6.) มีการรวมกลุ่มเครือข่ายด้านการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	1,541 (71.70)	403 (18.77)	205 (9.53)	2,149 (100.00)
7.) อปท. มีการวางแผนงาน/โครงการเกี่ยวกับการปรับตัวต่อภัยพิบัติในการสร้างความมั่นคงด้านน้ำหรือด้านอาหารหรือด้านพลังงาน	684 (31.81)	861 (40.10)	604 (28.09)	2,149 (100.00)
8.) อปท. มีการออกข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติควบคุมให้อาคาร หมู่บ้าน จัดสรรบ้านเรือน ที่พักอาศัย ติดตั้งบ่อดัก	1,468 (68.32)	439 (20.43)	242 (11.25)	2,149 (100.00)

กิจกรรม	สถานะการดำเนินการ			จำนวน (ร้อยละ)
	มี	ไม่มี แต่มีแผนจะ ดำเนินการใน อนาคต	ไม่มี	
ไขมันและระบบน้ำเสียเฉพาะพื้นที่ หรือ ระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน				
9.) อปท. มีการปรับผังเมืองหรือการใช้ ประโยชน์จากที่ดิน เพื่อให้เกิดการใช้ ยานพาหนะที่มีเครื่องยนต์น้อยลง เช่น ปรับเมืองให้ประชาชนสามารถเดินหรือขับ ขี่จักรยานได้อย่างปลอดภัย เป็นต้น	512 (23.81)	782 (36.37)	855 (39.82)	2,149 (100.00)
10.) อปท. มีนโยบายการพัฒนาเครือข่าย ระบบขนส่งมวลชนให้ครอบคลุมทั้งพื้นที่	213 (9.87)	575 (26.78)	1,361 (63.35)	2,149 (100.00)
11.) อปท. มีการรณรงค์หรือส่งเสริมให้มี การเดินทางแบบไม่ใช้เครื่องยนต์	334 (15.53)	657 (29.33)	1,158 (55.14)	2,149 (100.00)
ค่าเฉลี่ย	36.82	26.45	36.73	100.00

สถานการณ์ดำเนินงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการศึกษา พบว่า สถานการณ์ดำเนินงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ใน 5 ประเด็นย่อย ได้แก่ ร้อยละ 50 ของจำนวนหมู่บ้าน/ชุมชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดทำกิจกรรม โครงการ หรือนวัตกรรมท้องถิ่นที่เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน , อปท. สามารถควบคุมสถานประกอบการที่เป็นภัยต่อสิ่งแวดล้อมได้ เช่น สถานประกอบการที่อาจก่อให้เกิดเสียงดัง กลิ่นรบกวน หรือของเสียในชุมชน , อปท. มีการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม* , อปท. มีกิจกรรมปลูกต้นไม้ทุกปี และ อปท. มีมาตรการการลดการใช้พลังงานภายในอาคาร เช่น การปิดไฟดใช้พลังงานบางช่วงเวลา เป็นต้น ซึ่งในทุกกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสถานะการดำเนินการ **อยู่ที่ค่าเฉลี่ย 89.34** ดังตารางที่ 2.2.5 โดยเมื่อพิจารณารายกิจกรรม ปรากฏผลการศึกษา ดังนี้

12.) อปท. ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 81.85) มีสถานการณ์การดำเนินการจัดการสิ่งแวดล้อมของ อปท. ร้อยละ 50 ของจำนวนหมู่บ้าน/ชุมชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดทำกิจกรรม โครงการ หรือนวัตกรรมท้องถิ่นที่เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน

13.) อปท. ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 87.51) สามารถควบคุมสถานประกอบการที่เป็นภัยต่อสิ่งแวดล้อมได้ เช่น สถานประกอบการที่อาจก่อให้เกิดเสียงดัง กลิ่นรบกวน หรือของเสียในชุมชน

14.) อปท. ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 82.75) มีการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

15.) อปท. ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 97.24) มีกิจกรรมปลูกต้นไม้ทุกปี

16.) อปท. ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 97.31) มีมาตรการการลดการใช้พลังงานภายในอาคาร เช่น การปิดไฟงดใช้พลังงานบางช่วงเวลา

ตารางที่ 2.2.5 จำนวนและร้อยละของสถานการณ์ดำเนินงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ต่อ)

กิจกรรม	สถานะการดำเนินการ		จำนวน (ร้อยละ)
	ใช่	ไม่ใช่	
12.) ร้อยละ 50 ของจำนวนหมู่บ้าน/ชุมชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดทำกิจกรรม โครงการ หรือนวัตกรรมท้องถิ่นที่เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน	1,759 (81.85)	390 (18.15)	2,149 (100.00)
13.) อปท. สามารถควบคุมสถานประกอบการที่เป็นภัยต่อสิ่งแวดล้อมได้ เช่น สถานประกอบการที่อาจก่อให้เกิดเสียงดัง กลิ่นรบกวน หรือของเสียในชุมชน	1,881 (87.51)	268 (12.49)	2,149 (100.00)
14.) อปท. มีการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม*	1,779 (82.75)	370 (17.25)	2,149 (100.00)
15.) อปท. มีกิจกรรมปลูกต้นไม้ทุกปี	2,090 (97.24)	59 (2.76)	2,149 (100.00)
16.) อปท. มีมาตรการการลดการใช้พลังงานภายในอาคาร เช่น การปิดไฟงดใช้พลังงานบางช่วงเวลา	2,090 (97.31)	59 (2.69)	2,149 (100.00)
ค่าเฉลี่ย	89.34	10.66	100.00

อธิบายคำสำคัญ:

* การจัดซื้อจัดจ้างสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หมายถึง การจัดซื้อสินค้าและการจัดจ้างบริการที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่าสินค้าและบริการปกติทั่วไปที่ทำหน้าที่อย่างเดียวกัน โดยพิจารณาตลอดวัฏจักรชีวิต ตั้งแต่ขั้นตอนการจัดหาวัตถุดิบ การผลิต การเลือกใช้พลังงาน และเทคโนโลยีที่เหมาะสม การบรรจุหีบห่อ การขนส่ง การใช้งาน และการจัดการซากผลิตภัณฑ์หลังหมดอายุการใช้งาน (จากนิยามดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวแตกต่างจากการจัดซื้อจัดจ้างโดยทั่วไปตรงที่พิจารณาถึงปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญด้วย นอกเหนือจากคุณภาพ ราคา และการส่งมอบ ตามหลักเกณฑ์การจัดซื้อจัดจ้างทั่วไป

2.2.6 ความเพียงพอของการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการศึกษา พบว่า ความเพียงพอของการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลทั้ง 9 ประเด็น ได้แก่ รถจัดเก็บขยะ , รถดูดส้วม , บ่อทิ้งขยะ / บ่อฝังกลบ , จุดคัดแยกขยะ , โรงบำบัดน้ำเสีย , บ่อดักไขมัน , ถังขยะในชุมชน , แหล่งกำจัดของเสียอันตรายที่รวบรวมได้จากชุมชน (รวมไปถึงที่อยู่นอกพื้นที่) และ อื่น ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่มีความเพียงพอ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงถึง 47.01 ดังตารางที่ 2.2.6 โดยเมื่อพิจารณารายประเด็น ปรากฏผลการศึกษา ดังนี้

- 1.) อปท.ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 27.31) ไม่มีรถจัดเก็บขยะที่เพียงพอของการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2.) อปท.ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 72.36) ไม่มีรถดูดส้วมที่เพียงพอของการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 3.) อปท.ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 55.70) ไม่มีบ่อทิ้งขยะ / บ่อฝังกลบที่เพียงพอของการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 4.) อปท.ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 31.11) ไม่มีจุดคัดแยกขยะที่เพียงพอของการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 5.) อปท.ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 83.24) ไม่มีโรงบำบัดน้ำเสียที่เพียงพอของการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 6.) อปท.ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 41.39) ไม่มีบ่อดักไขมันที่เพียงพอของการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 7.) อปท.ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 45.51) มีถังขยะเพียงพอต่อความต้องการและมีศักยภาพมากกว่า 3 ปีที่เพียงพอของการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 8.) อปท.ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 39.60) มีแหล่งกำจัดของเสียอันตรายที่รวบรวมได้จากชุมชน (รวมไปถึงที่อยู่นอกพื้นที่) เพียงพอต่อความต้องการและมีศักยภาพมากกว่า 3 ปีที่เพียงพอของการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 9.) อปท.ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 66.68) ไม่มีในประเด็นอื่น ๆ ที่เพียงพอของการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตารางที่ 2.2.6 จำนวนและร้อยละของความเพียงพอของการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น⁵¹

การกำจัดขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล	เพียงพอต่อ ความต้องการ และมี ศักยภาพ มากกว่า 3 ปี	เพียงพอต่อ ความต้องการ และมี ศักยภาพอีก 1 - 2 ปี	ไม่เพียงพอต่อ ความต้องการแต่ อยู่ระหว่างการ จัดทำเพิ่มเติม ในระยะ 2 - 3 ปี	ไม่มี	จำนวน (ร้อยละ)
1) รถจัดเก็บขยะ	789 (37.02)	318 (14.92)	441 (20.69)	582 (27.31)	2,131 (100.00)
2) รถดูดส้วม	239 (11.21)	178 (8.35)	172 (8.07)	1,542 (72.36)	2,131 (100.00)
3) บ่อทิ้งขยะ / บ่อฝังกลบ	385 (18.07)	223 (10.46)	336 (15.77)	1,187 (55.70)	2,131 (100.00)
4) จุดคัดแยกขยะ	628 (29.47)	377 (17.69)	463 (21.73)	663 (31.11)	2,131 (100.00)
5) โรงบำบัดน้ำเสีย	113 (5.30)	60 (2.81)	184 (8.63)	1,774 (83.24)	2,131 (100.00)
6) บ่อดักไขมัน	379 (17.79)	275 (12.90)	595 (27.92)	882 (41.39)	2,131 (100.00)
7) ถังขยะในชุมชน	970 (45.51)	457 (21.45)	331 (15.53)	373 (17.50)	2,131 (100.00)
8) แหล่งกำจัดของเสียอันตรายที่ รวบรวมได้จากชุมชน (รวมไปถึงที่อยู่ นอกพื้นที่)	844 (39.60)	370 (17.36)	324 (15.20)	593 (27.83)	2,131 (100.00)
9) อื่น ๆ (โปรดระบุ.....)	319 (14.97)	153 (7.18)	193 (9.06)	1,421 (66.68)	2,131 (100.00)
ค่าเฉลี่ย	23.74	12.57	15.84	47.01	100.00

หมายเหตุ : ข้อมูลในตารางไม่รวมจำนวนองค์กรบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.)

มิติที่ 3 มิติด้านการสร้างความสามารถและขับเคลื่อนการดำเนินงานรองรับการ เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

⁵¹ การสำรวจจำนวนและร้อยละของความเพียงพอของการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) นี้ ไม่รวมจำนวนองค์กรบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เนื่องจากปัจจุบันภารกิจหน้าที่การกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลไม่ใช่ภารกิจหน้าที่โดยตรงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับบน (Upper-Tier) อย่างอบจ. และมีเพียง อบจ. บางแห่งที่ร่วมกันกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับล่าง (Lower-Tier) อย่างเทศบาล และองค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) เพื่อรวมตัวกันบริหารจัดการขยะในพื้นที่จังหวัด

รายละเอียดในมิตินี้ ตามแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558 – 2593 จะประกอบไปด้วยบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับ

-การพัฒนาข้อมูล งานศึกษาวิจัยและเทคโนโลยี	-การพัฒนากลไกสนับสนุนการดำเนินงาน
-การสร้างความรู้และเสริมสร้างศักยภาพ	-แนวทางความร่วมมือกับภาคภายนอก

2.2.7 กิจกรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำเพื่อพัฒนากลไกสนับสนุนการดำเนินงาน สร้างความรู้ และเสริมสร้างศักยภาพให้พื้นที่ที่สามารถเตรียมปรับตัวและเตรียมความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ผลการศึกษา พบว่า กิจกรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำเพื่อพัฒนากลไกสนับสนุนการดำเนินงาน สร้างความรู้ และเสริมสร้างศักยภาพให้พื้นที่ที่สามารถเตรียมปรับตัวและเตรียมความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และเมื่อพิจารณารายละเอียดในประเด็นของการดำเนินกิจกรรม ปรากฏผลการศึกษา ดังนี้ ดังตารางที่ 2.2.7

กิจกรรมเพื่อให้ความรู้ประชาชนในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 45.62 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะดำเนิน 3 กิจกรรมขึ้นไป

กิจกรรมเพื่อการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (นอกเหนือจากการให้ความรู้ประชาชน) พบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 42.24 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะดำเนิน 3 กิจกรรมขึ้นไป

กิจกรรมส่งเสริมความรู้แก่ประชาชน เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในหมู่บ้าน/ชุมชน การใช้น้ำอย่างประหยัด และการจัดการน้ำเสียในหมู่บ้าน/ชุมชน พบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 25.61 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะดำเนินเพียง 2 กิจกรรม

โครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการลดและการคัดแยกขยะมูลฝอยจากต้นทางตามหลักการ 3Rs (Reduce, Reuse, Recycle) ที่ดำเนินการเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน พบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 40.44 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะดำเนิน 3 กิจกรรมขึ้นไป

โครงการ/กิจกรรมของกลุ่มอาสาสมัครท้องถิ่นรักษ์โลก (อถล.) เพื่อขับเคลื่อนการจัดการเรื่องขยะมูลฝอย พบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 39.96 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะดำเนินเพียง 1 กิจกรรม

กิจกรรมที่ อปท. ดำเนินการเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พัฒนาและเพิ่มพื้นที่สีเขียว พบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 37.75 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะดำเนินเพียง 1 กิจกรรม

กิจกรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก pm 2.5 และไฟป่าหมอกควัน พบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 39.96 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะดำเนินเพียง 1 กิจกรรม

กิจกรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเพื่อส่งเสริมการผลิตการบริโภค และการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 22.43 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะดำเนินเพียง 1 กิจกรรม และไม่กิจกรรมในประเด็นนี้

กิจกรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ เพื่อการส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ พบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 40.65 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะดำเนินเพียง 1 กิจกรรม

กิจกรรมการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับการ ลดปริมาณก๊าซเรือนกระจก พบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 40.16 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะดำเนินเพียง 1 กิจกรรม

โครงการพัฒนาข้อมูล งานศึกษาวิจัยและเทคโนโลยีที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 60.66 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่มีกิจกรรมในประเด็นดังกล่าว

ตารางที่ 2.2.7 จำนวนและร้อยละของจำนวนกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กิจกรรม	3 กิจกรรม ขึ้นไป	2 กิจกรรม	1 กิจกรรม	ไม่มี กิจกรรม	จำนวน (ร้อยละ)
1. กิจกรรมเพื่อให้ความรู้ประชาชนในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	980 (45.62)	532 (24.77)	528 (24.57)	109 (5.04)	2,149 (100.00)
2. กิจกรรมเพื่อการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (นอกเหนือจากการให้ความรู้ประชาชน)	908 (42.24)	581 (27.05)	534 (24.84)	126 (5.87)	2,149 (100.00)
3. กิจกรรมส่งเสริมความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในหมู่บ้าน/ชุมชน การใช้น้ำอย่างประหยัด และการจัดการน้ำเสียในหมู่บ้าน/ชุมชน	537 (24.98)	550 (25.61)	713 (33.19)	349 (16.22)	2,149 (100.00)
4. โครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการลดและการคัดแยกขยะมูลฝอยจากต้นทางตามหลักการ 3 Rs (Reduce, Reuse, Recycle) ที่ดำเนินการเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน	869 (40.44)	507 (23.61)	731 (34.02)	42 (1.93)	2,149 (100.00)
5. โครงการ/กิจกรรมของกลุ่มอาสาสมัครท้องถิ่นรักษ์โลก (อถล.) เพื่อขับเคลื่อนการจัดการเรื่องขยะมูลฝอย	687 (31.96)	458 (21.32)	859 (39.96)	145 (6.76)	2,149 (100.00)

กิจกรรม	3 กิจกรรม ขึ้นไป	2 กิจกรรม	1 กิจกรรม	ไม่มี กิจกรรม	จำนวน (ร้อยละ)
6. กิจกรรมที่ อปท. ดำเนินการเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พัฒนาและเพิ่มพื้นที่สีเขียว	632 (29.40)	589 (27.40)	811 (37.75)	117 (5.45)	2,149 (100.00)
7. กิจกรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก pm 2.5 และไฟฟ้าหมอกควัน	383 (17.80)	472 (21.95)	859 (39.96)	435 (20.29)	2,149 (100.00)
8. กิจกรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเพื่อส่งเสริมการผลิตการบริโภคและการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	428 (19.65)	460 (21.39)	482 (22.43)	482 (22.43)	2,149 (100.00)
9. กิจกรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ เพื่อการส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ	435 (20.22)	469 (21.81)	873 (40.65)	372 (17.32)	2,149 (100.00)
10. กิจกรรมการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับการ ลดปริมาณก๊าซเรือนกระจก	337 (15.67)	374 (17.39)	863 (40.16)	575 (26.78)	2,149 (100.00)
11. โครงการพัฒนาข้อมูล งานศึกษาวิจัยและเทคโนโลยีที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	129 (6.00)	193 (8.98)	523 (24.36)	1,304 (60.66)	2,149 (100.00)

2.2.8 กิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการดำเนินกิจกรรมเพื่อสร้างแนวทางการความร่วมมือกับภาคภายนอกให้พื้นที่ให้สามารถเตรียมปรับตัวและเตรียมความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้

ผลการศึกษา พบว่า กิจกรรมที่ อปท. ทำเพื่อสร้างแนวทางการความร่วมมือกับภาคภายนอกให้พื้นที่ให้สามารถเตรียมปรับตัวและเตรียมความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้ ส่วนใหญ่จะ **มี** ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมทุกด้าน อยู่ที่ค่าเฉลี่ย 46.68 และเมื่อพิจารณารายประเด็นของกิจกรรมที่มีการดำเนินกิจกรรม ตัวอย่างเช่น ความร่วมมือในการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมกับภาคธุรกิจเอกชน , ความร่วมมือในการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมกับสถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานวิจัยและพัฒนา , ความร่วมมือในการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมกับชุมชน , ความร่วมมือในการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมกับหน่วยงานภาครัฐ และอื่นๆ ดังตารางที่ 2.2.8 โดยเมื่อพิจารณารายประเด็น ปรากฏผลการศึกษา ดังนี้

1.) อปท. ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 37.20) ไม่มีความร่วมมือในการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมกับภาคธุรกิจเอกชน

- 2.) อปท. ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 37.27) ไม่มีความร่วมมือในการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมกับกับสถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานวิจัยและพัฒนา
- 3.) อปท. ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 71.70) มีความร่วมมือในการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมกับกับชุมชน
- 4.) อปท. ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 68.87) มีความร่วมมือในการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมกับหน่วยงานภาครัฐ
- 5.) อปท. ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 57.97) ไม่มีความร่วมมือในประเด็นอื่น ๆ

ตารางที่ 2.2.8 จำนวนและร้อยละของแสดงกิจกรรมที่ อปท. ทำเพื่อสร้างแนวทางการร่วมมือกับภาคีภายนอกให้พื้นที่ที่สามารถเตรียมปรับตัวและเตรียมความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้

ความร่วมมือ	สถานะการดำเนินการ			จำนวน (ร้อยละ)
	มี	ไม่มี แต่มีแผนจะ ดำเนินการใน อนาคต	ไม่มี	
1) ความร่วมมือในการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมกับภาคธุรกิจเอกชน	688 (32.02)	661 (30.78)	800 (37.20)	2,149 (100.00)
2) ความร่วมมือในการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมกับกับสถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานวิจัยและพัฒนา	750 (34.92)	598 (27.81)	801 (37.27)	2,149 (100.00)
3) ความร่วมมือในการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมกับกับชุมชน	1,541 (71.70)	467 (21.74)	141 (6.56)	2,149 (100.00)
4) ความร่วมมือในการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมกับหน่วยงานภาครัฐ	1,479 (68.87)	481 (22.50)	199 (9.33)	2,149 (100.00)
5) อื่น ๆ (โปรดระบุ)	556 (25.88)	347 (16.15)	1,246 (57.97)	2,149 (100.00)
ค่าเฉลี่ย	46.68	23.80	29.52	100.00

2.2.9 ภาพรวมของการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ประชาชนทราบ

ผลการศึกษา พบว่า ภาพรวมของการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ประชาชนทราบ จำแนกตามประเภทองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่า **ได้มี** การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อนให้ประชาชนทราบ ดังตารางที่ 2.2.9

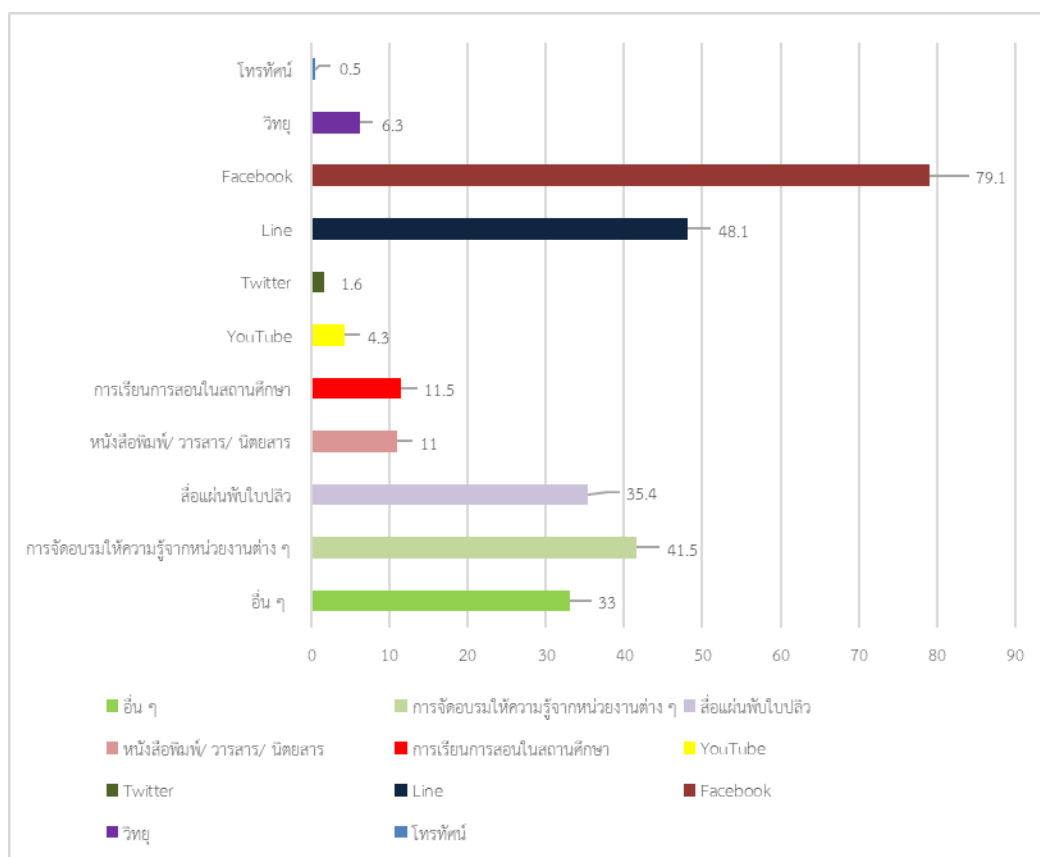
ตารางที่ 2.2.9 จำนวนและร้อยละของการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อนให้ประชาชน

ประเภทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร	
	มี	ไม่มี
1.องค์การบริหารส่วนจังหวัด	100.00	0.00
2.เทศบาลนคร	72.73	27.27
3.เทศบาลเมือง	79.60	20.40
4.เทศบาลตำบล	86.33	13.67
5.องค์การบริหารส่วนตำบล	87.52	12.48

2.2.10 การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อน ให้ประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการศึกษา พบว่า ช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อน ให้ประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 79.10 จะใช้ช่องทาง Facebook รองลงมา ร้อยละ 48.10 ใช้ช่องทาง Line และ ร้อยละ 41.50 ใช้ช่องทางการจัดอบรมให้ความรู้จากหน่วยงานต่าง ๆ (ตามลำดับ) ดังตารางที่ 2.2.10

แผนภูมิ 10 จำนวนและร้อยละของช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อน ให้ประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตารางที่ 2.2.10 จำนวนและร้อยละของช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อน ให้ประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อมูลข่าวสารด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวน	ร้อยละ
1. โทรทัศน์	107	0.50
2. วิทยุ	136	6.30
3. Facebook	1,700	79.10
4. Line	1,034	48.10
5. Twitter	34	1.60
6. YouTube	92	4.30
7. การเรียนการสอนในสถานศึกษา	247	11.50
8. หนังสือพิมพ์/ วารสาร/ นิตยสาร	236	11.00
9. สื่อผ่านพีบีบีทีวี	761	35.40

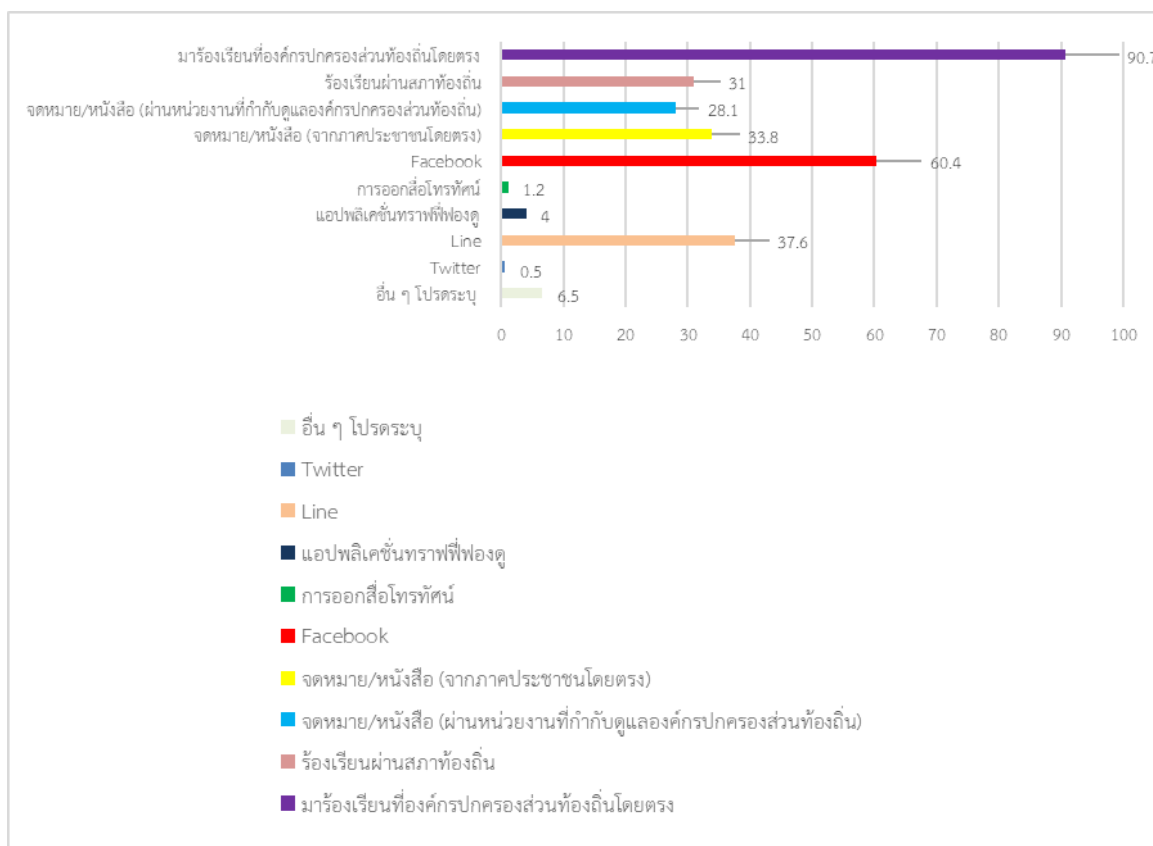

ข้อมูลข่าวสารด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวน	ร้อยละ
10. การจัดอบรมให้ความรู้จากหน่วยงานต่าง ๆ	892	41.50
11. อื่น ๆ	709	33.00

2.2.11 ช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อน ให้ประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการศึกษา พบว่า ช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อน ให้ประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3 ช่องทาง ที่ประชาชนใช้มากที่สุด อันดับที่ 1 ร้อยละ 90.70 มาโรงเรียนที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรง รองลงมา อันดับที่ 2 ร้อยละ 60.40 ช่องทาง Facebook และอันดับที่ 3 ร้อยละ 37.60 ช่องทาง Line ดังตารางที่ 2.2.11

แผนภูมิ 11 ข้อมูลข่าวสารด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตารางที่ 2.2.11 จำนวนและร้อยละของช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อน ให้ประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อมูลข่าวสารด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวน	ร้อยละ	การจัดอันดับ
1. มาร้องเรียนที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรง	1,949	90.70	1
2. ร้องเรียนผ่านสภาท้องถิ่น	666	31.00	5
3. จดหมาย/หนังสือ (ผ่านหน่วยงานที่กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)	604	28.10	6
4. จดหมาย/หนังสือ (จากภาคประชาชนโดยตรง)	727	33.80	4
5. Facebook	1,298	60.40	2
6. การออกสื่อโทรทัศน์	25	1.20	9
7. แอปพลิเคชันทราฟฟี่ฟองดู	86	4.00	8
8. Line	808	37.60	3
9. Twitter	11	0.50	10
10. อื่น ๆ โปรครระบุ เช่น โทรศัพท์ เว็บไซต์เทศบาล เว็บไซต์ของหน่วยงาน ระบบ one stop service	140	6.50	7

2.2.12 การรับรู้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการขายคาร์บอนเครดิต⁵²

ผลการศึกษา พบว่า การรับรู้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการขายคาร์บอนเครดิต จำแนกตามประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่า **ทราบถึงการรับรู้เกี่ยวกับการขายคาร์บอนเครดิตของอปท.** ดังตารางที่ 2.2.12

⁵² อธิบายคำสำคัญ :

***** คาร์บอนเครดิต คือ สิทธิที่เกิดจากการลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่อปี หรือปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่กำหนดให้องค์กรสามารถปล่อยได้ต่อปี หากปล่อยมลภาวะน้อยกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ก็สามารถนำส่วนต่างไปจำหน่ายให้กับองค์กรอื่นๆ ได้ ซึ่งสิ่งนี้เองที่เราเรียกว่า "คาร์บอนเครดิต" การซื้อขายคาร์บอนเครดิตเป็นส่วนหนึ่งของกลไกตลาดเพื่อจูงใจให้อุตสาหกรรมหรือองค์กรต่าง ๆ ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

ตารางที่ 2.2.12 ร้อยละของการรับรู้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
เกี่ยวกับการขายคาร์บอนเครดิต

ประเภทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ร้อยละของการรับรู้ของ อปท. เกี่ยวกับการขายคาร์บอนเครดิต	
	ทราบ	ไม่ทราบ
1.องค์การบริหารส่วนจังหวัด	100.00	0.00
2.เทศบาลนคร	81.82	18.18
3.เทศบาลเมือง	83.68	16.32
4.เทศบาลตำบล	79.87	20.13
5.องค์การบริหารส่วนตำบล	86.44	13.56

2.2.13 การขายคาร์บอนเครดิตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น⁵³

ผลการศึกษา พบว่า การขายคาร์บอนเครดิตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกตามประเภทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้เห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ยัง ไม่ขายคาร์บอนเครดิตของ อปท. ดังตารางที่ 2.2.13

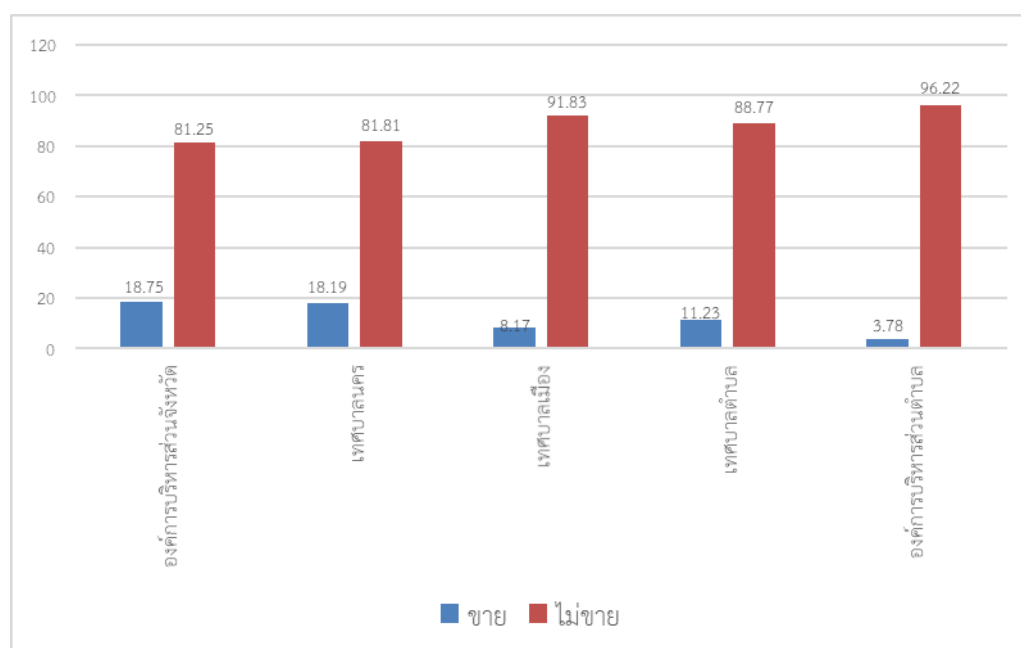
⁵³ หมายเหตุ :

*****ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจัดการมูลฝอย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2565 : ในวันที่ 26 ตุลาคม 2565 ปลัดกระทรวงมหาดไทย ได้ออกประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจัดการมูลฝอย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2565⁵³ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการรองรับการบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจกอันเนื่องมาจากการจัดการมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ การกำหนดขั้นตอนในการบริหารจัดการคาร์บอนเครดิตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถขายคาร์บอนเครดิตได้จากขยะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการตามภารกิจ โดยผ่านมาตรฐานการรับรองจากองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) ซึ่งการดำเนินการเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง โดยรายได้จากการขายคาร์บอนเครดิตถือเป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งสามารถนำไปดำเนินการและจัดสรรบริการสาธารณะได้

ตารางที่ 2.2.13 ร้อยละของการขายคาร์บอนเครดิตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประเภทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ร้อยละของการขายคาร์บอนเครดิตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	
	ขาย	ไม่ขาย
1.องค์การบริหารส่วนจังหวัด	18.75	81.25
2.เทศบาลนคร	18.19	81.81
3.เทศบาลเมือง	8.17	91.83
4.เทศบาลตำบล	11.23	88.77
5.องค์การบริหารส่วนตำบล	3.78	96.22

แผนภูมิ 12 จำนวนและร้อยละของการขายคาร์บอนเครดิตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2.14 วิธีการการแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศด้วยการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการศึกษา พบว่า วิธีการการแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศด้วยการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่ ร้อยละ 70.40 จะอนุญาตให้ อปท. สามารถประกาศเขตภัยพิบัติเองได้ เพื่อสามารถใช้อำนาจหน้าที่และงบประมาณ ในการแก้ไขปัญหาภัยพิบัติได้อย่างทันท่วงที รองลงมา ร้อยละ 63.70 เพิ่มงบประมาณให้ท้องถิ่นใช้พัฒนาและปรับปรุงแหล่งน้ำในพื้นที่ และ ร้อยละ 55.80 สนับสนุนงบประมาณให้ท้องถิ่นพัฒนาเมืองอัจฉริยะสีเขียว (ตามลำดับ) ดังตารางที่ 2.2.14

- 1.) ร้อยละ 70.40 ของ อปท. ที่สำรวจ (1,512 แห่ง) เห็นด้วยกับ “การอนุญาตให้ อปท. สามารถประกาศเขตภัยพิบัติเองได้ เพื่อสามารถใช้อำนาจหน้าที่และงบประมาณ ในการแก้ไขปัญหาภัยพิบัติได้อย่างทันท่วงที”
- 2.) ร้อยละ 35.20 ของ อปท. ที่สำรวจ (756 แห่ง) เห็นด้วยกับ “การบังคับใช้ พ.ร.บ.อากาศสะอาดฯ ให้ท้องถิ่นมีบทบาทในการจัดการปัญหาฝุ่น และบังคับใช้กฎหมายกับอุตสาหกรรมขนาดใหญ่”
- 3.) ร้อยละ 38.90 ของ อปท. ที่สำรวจ (835 แห่ง) เห็นด้วยกับ “การถ่ายโอนการบริหารจัดการถนน-คูคลองแหล่งน้ำ-ชลประทาน เพื่อให้ท้องถิ่นออกแบบวางแผนเมืองและแก้ปัญหาหน้าท่วมน้ำแล้งได้ตรงจุดมากขึ้น”
- 4.) ร้อยละ 10.90 ของ อปท. ที่สำรวจ (234 แห่ง) เห็นด้วยกับ “ถ่ายโอนการบริหารจัดการขนส่งสาธารณะ เพื่อให้ท้องถิ่นเพิ่มสายรถเมล์ได้ง่าย”
- 5.) ร้อยละ 20.30 ของ อปท. ที่สำรวจ (436 แห่ง) เห็นด้วยกับ “ถ่ายโอนการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม-พิสูจน์สิทธิที่ดิน เพื่อให้ท้องถิ่นสั่งปิดโรงงานที่ปล่อยมลพิษได้เองและแก้ปัญหาข้อพิพาทที่ดินให้ประชาชนได้เร็วขึ้น”
- 6.) ร้อยละ 46.40 ของ อปท. ที่สำรวจ (998 แห่ง) เห็นด้วยกับ “เพิ่มเงินอุดหนุนเพื่อปรับปรุงระบบท่อส่งน้ำประปาท้องถิ่นทั่วประเทศให้ประชาชนสามารถดื่มน้ำสะอาดจากก๊อกน้ำได้”
- 7.) ร้อยละ 38.90 ของ อปท. ที่สำรวจ (836 แห่ง) เห็นด้วยกับ “เพิ่มเงินอุดหนุนเพื่อให้ท้องถิ่นพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่ ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวอากาศดี เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม Low Carbon Destination”
- 8.) ร้อยละ 8.00 ของ อปท. ที่สำรวจ (172 แห่ง) เห็นด้วยกับ “เพิ่มสัดส่วนท้องถิ่น และ ชาวประมง ในคณะกรรมการประมงจังหวัด”
- 9.) ร้อยละ 63.70 ของ อปท. ที่สำรวจ (1,369 แห่ง) เห็นด้วยกับ “เพิ่มงบประมาณให้ท้องถิ่น ใช้พัฒนาและปรับปรุงแหล่งน้ำในพื้นที่”
- 10.) ร้อยละ 12.40 ของ อปท. ที่สำรวจ (266 แห่ง) เห็นด้วยกับ “ถ่ายโอนอำนาจในการอนุญาตเดินรถ กำหนดเส้นทางเดินรถ และราคาค่าโดยสาร จากคณะกรรมการควบคุมการขนส่งทางบกกลาง/จังหวัด มาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการแทน เพื่ออำนวยความสะดวกให้ประชาชนในพื้นที่ ลดการใช้พลังงาน และสร้างรายได้เพิ่มให้แก่ท้องถิ่น”
- 11.) ร้อยละ 55.80 ของ อปท. ที่สำรวจ (850 แห่ง) เห็นด้วยกับ “สนับสนุนงบประมาณให้ท้องถิ่นพัฒนาเมืองอัจฉริยะสีเขียว”
- 12.) ร้อยละ 3.00 ของ อปท. ที่สำรวจ (65 แห่ง) เห็นด้วยกับ “อื่น ๆ โปรดระบุ เช่น ท้องถิ่นไม่มีบุคลากรเฉพาะด้าน สนับสนุนงบประมาณในการบริหารจัดการเมืองอัจฉริยะ บุคลากรไม่เพียงพอในการดำเนินการ จัดหาเครื่องตรวจมลพิษใน อปท. หากภาคีความร่วมมือเป็นเครือข่ายกับต่างประเทศ และระเบียบวิธีเบิกจ่ายให้รองรับกับนโยบาย เป็นต้น”

ตารางที่ 2.2.14 จำนวนและร้อยละของวิธีการการแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
ด้วยการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น

วิธีการการแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ด้วยการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น	จำนวน	ร้อยละ
1. อนุญาตให้ อปท. สามารถประกาศเขตภัยพิบัติเองได้ เพื่อสามารถใช้อำนาจ หน้าที่และงบประมาณ ในการแก้ไขปัญหาภัยพิบัติได้อย่างทันท่วงที	1,512	70.40
2. การบังคับใช้ พ.ร.บ.อากาศสะอาดฯ ให้ท้องถิ่นมีบทบาทในการจัดการปัญหา ฝุ่น และบังคับใช้กฎหมายกับอุตสาหกรรมขนาดใหญ่	756	35.20
3. การถ่ายโอนการบริหารจัดการถนน-คูคลองแหล่งน้ำ-ชลประทาน เพื่อให้ ท้องถิ่นออกแบบวางแผนเมืองและแก้ปัญหาน้ำท่วมน้ำแล้งได้ตรงจุดมากขึ้น	835	38.90
4. ถ่ายโอนการบริหารจัดการขนส่งสาธารณะ เพื่อให้ท้องถิ่นเพิ่มสายรถเมล์ได้ ง่าย	234	10.90
5. ถ่ายโอนการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม-พิสูจน์สิทธิที่ดิน เพื่อให้ท้องถิ่นสั่งปิด โรงงานที่ปล่อยมลพิษได้เองและแก้ปัญหาข้อพิพาทที่ดินให้ประชาชนได้เร็วขึ้น	436	20.30
6. เพิ่มเงินอุดหนุนเพื่อปรับปรุงระบบท่อส่งน้ำประปาท้องถิ่นทั่วประเทศให้ ประชาชนสามารถดื่มน้ำสะอาดจากก๊อกน้ำได้	998	46.40
7. เพิ่มเงินอุดหนุนเพื่อให้ท้องถิ่นพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่ ให้เป็น สถานที่ท่องเที่ยวอากาศดี เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม Low Carbon Destination	836	38.90
8. เพิ่มสัดส่วนท้องถิ่น และ ชาวประมง ในคณะกรรมการประมงจังหวัด	172	8.00
9. เพิ่มงบประมาณให้ท้องถิ่น ใช้พัฒนาและปรับปรุงแหล่งน้ำในพื้นที่	1,369	63.70
10. ถ่ายโอนอำนาจในการอนุญาตเดินรถ กำหนดเส้นทางเดินรถ และราคาค่า โดยสาร จากคณะกรรมการควบคุมการขนส่งทางบกกลาง/จังหวัด มาให้องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการแทน เพื่ออำนวยความสะดวกให้ประชาชนใน พื้นที่ ลดการใช้พลังงาน และสร้างรายได้เพิ่มให้แก่ท้องถิ่น	266	12.40
11. สนับสนุนงบประมาณให้ท้องถิ่นพัฒนาเมืองอัจฉริยะสีเขียว	850	55.80
12. อื่น ๆ โปรตรระบุ เช่น ท้องถิ่นไม่มีบุคลากรเฉพาะด้าน สนับสนุนงบประมาณ ในการบริหารจัดการเมืองอัจฉริยะ บุคลากรไม่เพียงพอในการดำเนินการ จัดหา เครื่องตรวจมลพิษใน อปท. หาภาคีความร่วมมือเป็นเครือข่ายกับต่างประเทศ และระเบียบวิธีเบิกจ่ายให้รองรับกับนโยบาย เป็นต้น	65	3.00

บทที่ 5

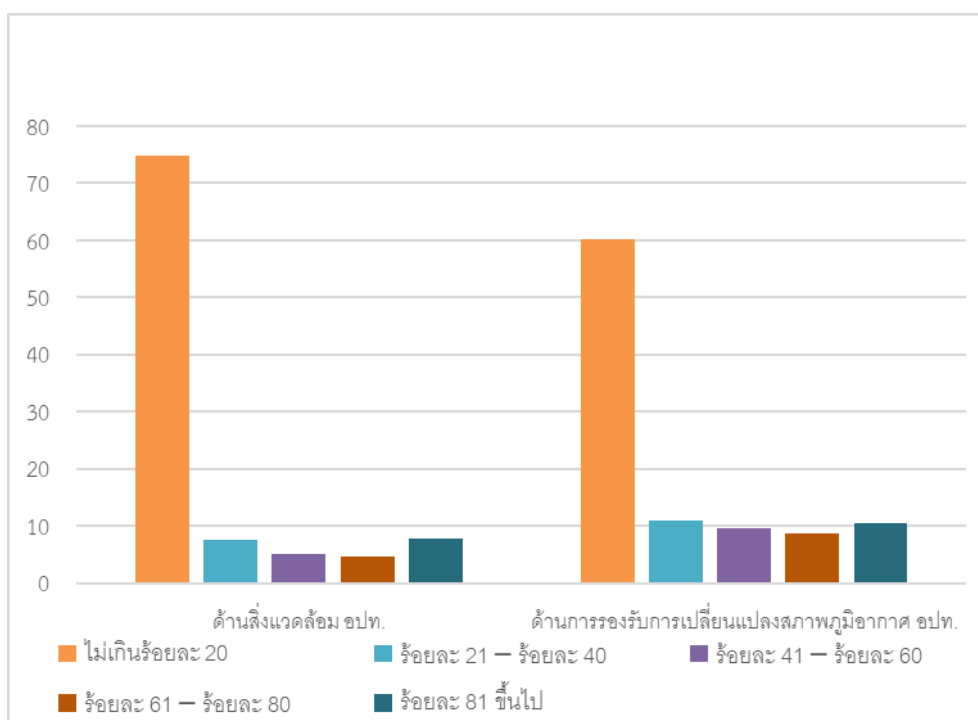
บทสรุป

โครงการวิจัยประเมินสถานการณ์การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ประจำปี 2566 ในส่วนแรกนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1. เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น และศึกษาบทบาท ความรับผิดชอบ และความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และ 2. เพื่อรายงานสถานการณ์การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น และบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปี 2566 โดยการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณที่สำรวจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ 2,149 แห่ง จากจำนวนทั้งหมด 7,850 แห่ง ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้อำนวยการสำนัก/กองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้รวบรวมข้อมูลการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีความละเอียดมาก เพื่อตอบแบบสอบถาม ผ่านแบบสอบถามใน 3 มิติ ได้แก่ มิติด้านการปรับตัว (adaptation) มิติด้านการลดก๊าซเรือนกระจก (mitigation) และมิติด้านการสร้างขีดความสามารถและขับเคลื่อนการดำเนินงานรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ดังนี้

1. สถานการณ์การจัดการสิ่งแวดล้อมภาพรวมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.1 การจัดการสิ่งแวดล้อมในเชิงรุก ยังไม่ใช่เรื่องที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยจัดลำดับความสำคัญไว้ ทั้งในการวางแผนงานและแผนปฏิบัติงาน

แผนภูมิแสดงจำนวนและร้อยละของโครงการด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

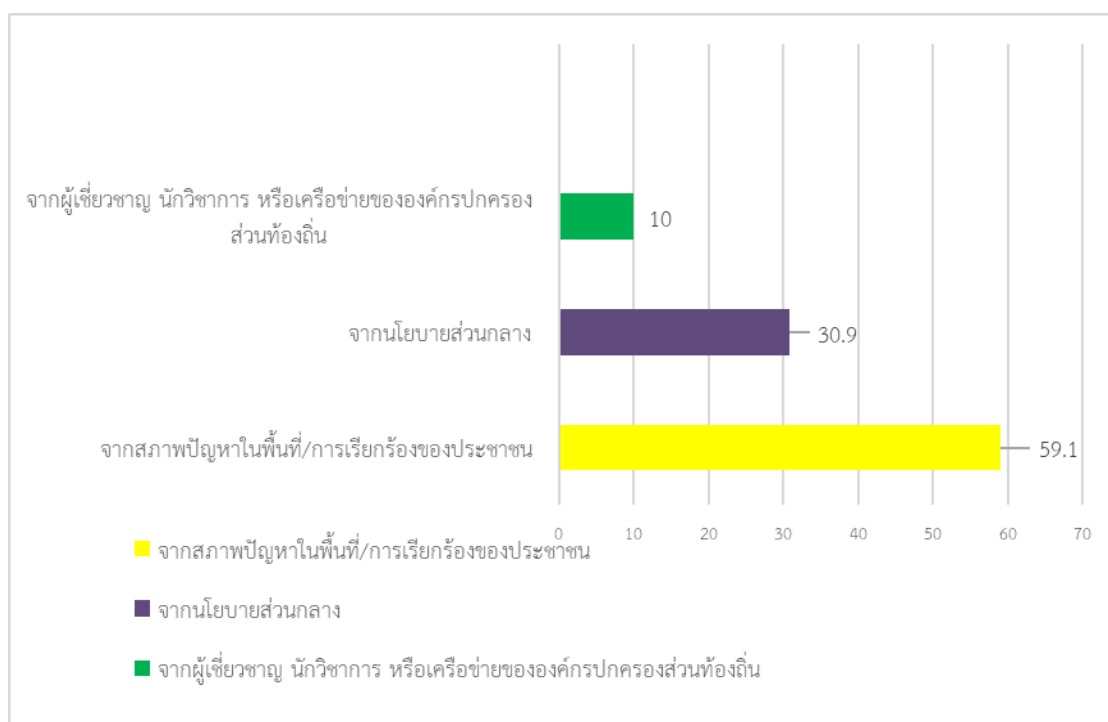
จากการสำรวจข้อมูลในส่วนองงาน งบประมาณ ระบบ บุคลากรในเรื่องการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมโดยรวมและดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ทั่วประเทศ พบว่า **ส่วนใหญ่**จะไม่มีกรดำเนินงานการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ **แต่มีแผน**จะดำเนินการในอนาคต โดย อปท. มีการตระหนักถึงความสำคัญและจะเตรียมความพร้อมเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมภาพรวม **โดยเมื่อพิจารณารายกิจกรรมพบว่า**

ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกือบครึ่ง (ร้อยละ 45.27 ของ อปท. ผู้ตอบแบบสอบถาม) มีการแถลงนโยบายการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อสภา ในขณะที่ ร้อยละ 42.79 มีการจัดทำแผนงานการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแยกออกมาชัดเจน อย่างไรก็ตามในเชิงกฎระเบียบภายในท้องถิ่นเอง มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนมากถึง ร้อยละ 76.83 ที่ยังไม่มีกรออกข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมถึงยังไม่ได้ทำการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ แต่เกินกว่าครึ่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ตอบแบบสอบถาม (ร้อยละ 53) มีการบังคับใช้ข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมและจัดกิจกรรมตามภารกิจหน้าที่

1.2 ที่มาของโครงการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่บรรจุอยู่ในแผนการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนมากมาจากปัญหาหรือข้อเรียกร้องจากประชาชนในพื้นที่ ผลการศึกษา พบว่า สัดส่วนของที่มาโครงการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเปรียบเทียบระหว่างภาคประชาชน ภาครัฐ และภาควิชาการ โดยส่วนใหญ่ ร้อยละ 59.10 ที่มาของโครงการมาจากสภาพปัญหาในพื้นที่/การเรียกร้องของประชาชน รองลงมา ร้อยละ 30.90 ที่มาของโครงการมาจากนโยบายส่วนกลาง และน้อยที่สุด ร้อยละ 10 ที่มาของโครงการมาจากผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ หรือเครือข่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แผนภูมิแสดงจำนวนและร้อยละแสดงสัดส่วนของที่มาโครงการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

นอกจากนี้ยังพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 70.67 ของผู้ตอบแบบสอบถาม) สามารถดำเนินการจัดการข้อร้องเรียนเรื่องสิ่งแวดล้อมได้มากกว่าร้อยละ 80 ของเรื่องร้องเรียน รวมถึงสามารถดำเนินการโครงการด้านสิ่งแวดล้อม แล้วเสร็จและเป็นไปตามเป้าหมายได้มากกว่าร้อยละ 80 ของโครงการด้านสิ่งแวดล้อม ปี 2565 (ร้อยละ 78.19 ของผู้ตอบแบบสอบถาม)

1.3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กจะมีอัตราส่วนการใช้จ่ายงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อมสูงกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่

ผลการศึกษา พบว่า สัดส่วนงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อมต่องบประมาณทั้งหมดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่ ร้อยละ 44.25 ให้ความสำคัญกับการจัดสรรโครงการด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ในช่วงไม่เกินร้อยละ 10 รองลงมาอยู่ในช่วง ร้อยละ 31 – ร้อยละ 40 เป็นจำนวนร้อยละ 43.83 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ซึ่งเป็นช่วงที่มีข้อสังเกตว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กจะมีอัตราส่วนการใช้จ่ายงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อมสูงกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางแสดงสัดส่วนงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อมต่องบประมาณทั้งหมดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

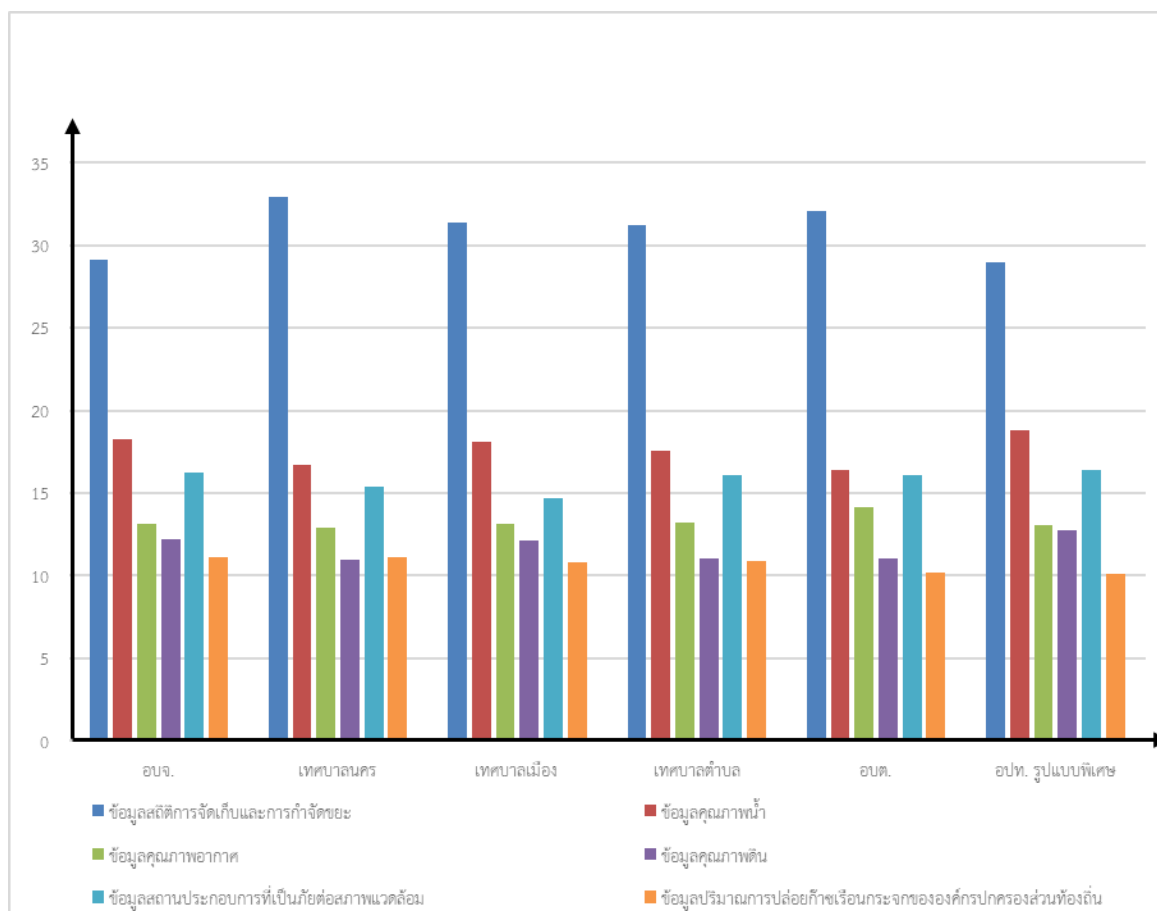
สัดส่วนงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อมต่องบประมาณทั้งหมด	อบจ. (ร้อยละ)	เทศบาลนคร (ร้อยละ)	เทศบาลเมือง (ร้อยละ)	เทศบาลตำบล (ร้อยละ)	อบต. (ร้อยละ)	อปท.รูปแบบพิเศษ (ร้อยละ)
(1) ไม่เกินร้อยละ 10	1 (0.05)	3 (0.14)	19 (0.88)	359 (16.71)	569 (26.48)	0 (0.00)

สัดส่วนงบประมาณด้าน สิ่งแวดล้อมต่องบประมาณ ทั้งหมด	อบจ. (ร้อยละ)	เทศบาล นคร (ร้อยละ)	เทศบาล เมือง (ร้อยละ)	เทศบาล ตำบล (ร้อยละ)	อบต. (ร้อยละ)	อปท.รูปแบบ พิเศษ (ร้อยละ)
(2) ร้อยละ 11 – ร้อยละ 20	2 (0.09)	1 (0.05)	4 (0.19)	27 (1.26)	54 (2.51)	0 (0.00)
(3) ร้อยละ 21 – ร้อยละ 30	3 (0.14)	1 (0.05)	1 (0.05)	22 (1.02)	50 (2.33)	0 (0.00)
(4) ร้อยละ 31 – ร้อยละ 40	6 (0.28)	4 (0.19)	20 (0.93)	341 (15.87)	570 (26.52)	1 (0.05)
(5) ร้อยละ 41 ขึ้นไป	6 (0.28)	2 (0.09)	5 (0.23)	24 (1.12)	53 (2.47)	1 (0.05)
รวม	18 (100.00)	11 (100.00)	49 (100.00)	773 (100.00)	1,296 (100.00)	2 (100.00)

1.4 ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสำคัญอันดับแรกคือเรื่องการจัดการขยะ

จากผลการสำรวจเรื่องการเก็บข้อมูลและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเกี่ยวข้องกับภารกิจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการเก็บข้อมูลและใช้ประโยชน์ข้อมูลเรื่องขยะมากที่สุด รองลงมาคือข้อมูลคุณภาพน้ำ และรองมาเป็นเรื่องการเก็บข้อมูลสถานประกอบการที่เป็นภัยต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งทั้ง 3 เรื่องนี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตประชาชนด้านสาธารณสุขไปโดยตรง

แผนภูมิแสดงองค์ประกอบของส่วนท้องถิ่นจัดเก็บข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมใดบ้าง

และในการจัดอันดับสถานการณ์ปัญหาสิ่งแวดล้อมหลักที่ต้องดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วนของพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4 อันดับแรก พบว่า

- อันดับที่ 1 ปัญหาขยะมูลฝอยและการจัดการ
- อันดับที่ 2 มลพิษทางอากาศ เช่น อากาศปนเปื้อนสารพิษ ค่าฝุ่นเกินมาตรฐาน เป็นต้น
- อันดับที่ 3 มลพิษทางน้ำ เช่น น้ำเน่าเสีย น้ำปนเปื้อนสารเคมี เป็นต้น
- อันดับที่ 4 น้ำท่วมฉับพลัน

ข้อมูลมลพิษทางอากาศเป็นเรื่องเป็นปัญหาเร่งด่วนอันดับที่ 2 ในพื้นที่แต่จากการสำรวจพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในหลายพื้นที่ยังไม่มีเก็บข้อมูลคุณภาพอากาศ

2. บทบาทและการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับมิติด้านการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Adaptation)

ในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจบทบาทและการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นกับมิติด้านการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Adaptation) ตามแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558 – 2593 ซึ่งจะมีการสำรวจองค์ความรู้ (knowledge) ความตระหนักรู้ (awareness) และการปฏิบัติหน้าที่ (practice) ทั้งหน้าที่พื้นฐานและรูปแบบเฉพาะ ในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของท้องถิ่น ซึ่งครอบคลุม 6 เรื่อง ได้แก่

-การจัดการน้ำ อุทกภัยและภัยแล้ง	-สาธารณสุข
-การเกษตรและความมั่นคงทางอาหาร	-การท่องเที่ยว
-การตั้งถิ่นฐานและความมั่นคงของประชาชน	-การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

ผลการศึกษาพบว่า

2.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีความรู้พื้นฐาน (fundamental knowledge) ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสภาวะโลกร้อนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในระดับที่สูง

งานวิจัยชิ้นนี้ได้ทำการสำรวจความรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/สภาวะโลกร้อนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีรายละเอียดประกอบด้วย 3 กลุ่มใหญ่ พบว่า

กลุ่มที่ 1 ความรู้ทั่วไปด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อน พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ มีความรู้ทั่วไปด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อน โดยมียุทธศาสตร์อยู่ที่ 71.89

กลุ่มที่ 2 ความรู้ด้านการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ มีความรู้ด้านการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยมียุทธศาสตร์ อยู่ที่ 88.16

กลุ่มที่ 3 ความรู้เรื่องด้านการปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อน พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ มีความรู้เรื่องด้านการปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อน โดยมียุทธศาสตร์ อยู่ที่ 65.98

2.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีความตระหนักรู้ (awareness) ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสภาวะโลกร้อนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสูง แต่ความมั่นใจในการรับมือกับสภาวะดังกล่าวยังอยู่ในระดับน้อย

ผลการศึกษา พบว่า ความตระหนักรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสภาวะโลกร้อนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ปรากฏผลการศึกษา ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ความตระหนักรู้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสภาวะโลกร้อน เป็นปัญหาที่น่ากลัวหรือน่าวิตก พบว่า ร้อยละ 85.70 ตระหนักรู้ถึงความน่ากลัวหรือน่าวิตกกังวลมากรองลงมา ร้อยละ 10.30 ตระหนักรู้ถึงผลกระทบ และมีเพียงร้อยละ 4.00 ที่มีศรัทธารับมือสถานการณ์ได้

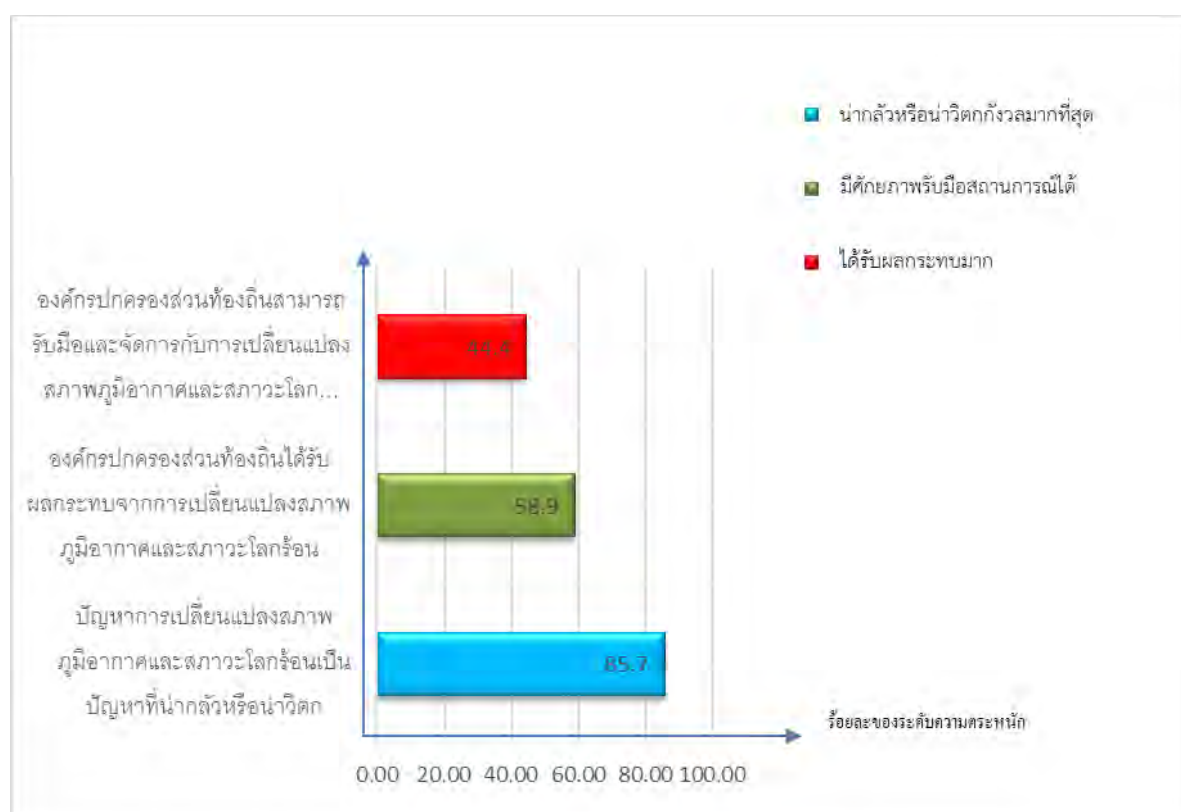
ประเด็นที่ 2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพ

ภูมิอากาศและสภาวะโลกร้อน พบว่า ร้อยละ 58.90 ตระหนักรู้ถึงความน่ากลัวหรือน่าวิตกกังวลมาก รองลงมา ร้อยละ 29.50 ตระหนักรู้ถึงผลกระทบ และมีเพียงร้อยละ 11.60 ที่มีศักยภาพรับมือสถานการณ์ได้

ประเด็นที่ 3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถรับมือและจัดการกับการเปลี่ยนแปลง

สภาพภูมิอากาศและสภาวะโลกร้อนได้ พบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 44.40 ตระหนักรู้ถึงผลกระทบ รองลงมา ร้อยละ 32.60 ตระหนักรู้ถึงความน่ากลัวหรือน่าวิตกกังวลมาก และมีเพียง ร้อยละ 23.00 ที่มีศักยภาพรับมือสถานการณ์ได้

แผนภูมิแสดงความตระหนักรู้

2.3 การดำเนินงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการดำเนินการกิจกรรมเชิงรับตามภารกิจหน้าที่และพื้นที่สีเขียวทั่วประเทศไทยมีน้อย

ร้อยละ 38.43 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ดำเนินกิจกรรมด้านการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งมักเป็นกิจกรรมเชิงรับด้านนโยบายเยียวยาเกษตรกร หรือการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางด้านสาธารณสุข นอกจากนี้ยังพบว่าความเพียงพอของพื้นที่สีเขียวในท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยไม่เกินร้อยละ 20 ของพื้นที่ทั่วประเทศ

ผลการศึกษา พบว่า สถานการณ์การดำเนินงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่จะ มี การดำเนินกิจกรรม

อยู่ที่ค่าเฉลี่ย 38.43 และเมื่อพิจารณารายประเด็นของกิจกรรมที่มีการดำเนินกิจกรรม ตัวอย่างเช่น อปท. มีการกำหนดนโยบายช่วยเหลือเกษตรกร หรือผู้ประกอบการที่ได้รับความเสียหายจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ , อปท. มีการเชื่อมโยงข้อมูลที่เป็นปัจจุบันและการทำงานด้านประชากรกลุ่มเปราะบางกับหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่อย่างเป็นประจำ , ในแผนการดำเนินงานด้านสาธารณสุขของ อปท. มีการกำหนดมาตรการลดความเสี่ยงทางสุขภาพที่เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในพื้นที่ และ อปท. สามารถจัดการระบบส่งต่อผู้ป่วย ในกรณีที่มีความต้องการการรักษาในระดับที่สูงขึ้น

และจากการสำรวจความเพียงพอของพื้นที่สีเขียวในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพบว่า ส่วนใหญ่จะมีพื้นที่สีเขียวของพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด อยู่ที่ค่าเฉลี่ย ไม่เกินร้อยละ 20 ไม่ว่าจะเป็น พื้นที่สีเขียวที่เป็นสวน (เช่น สวนสาธารณะ สวนหย่อม สวนสุขภาพ) , พื้นที่สีเขียวตามธรรมชาติ (เช่น พื้นที่ป่าอนุรักษ์ พื้นที่ป่าชุมชน) , พื้นที่สีเขียวที่เป็นลานสาธารณะประโยชน์ในชุมชน , แหล่งเรียนรู้มรดกทางภูมิปัญญาวัฒนธรรมที่มีการใช้ประโยชน์ในเชิงการสร้างการเรียนรู้ จิตสำนึก และยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในเมือง และ พื้นที่สีเขียวอื่น ๆ เช่น ป่าภูเขา พื้นที่เกษตรต้นไม้ยืนต้น สวนยางและสวนผลไม้ เป็นต้น ปัจจุบันการกำหนดพื้นที่สีเขียวตามเกณฑ์

3. บทบาทและการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับมิติด้านการลดก๊าซเรือนกระจกและส่งเสริมการเติบโตที่ปล่อยคาร์บอนต่ำ (Mitigation)

รายละเอียดในมิตินี้ ตามแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558 – 2593 จะครอบคลุมถึงบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับ

-การไฟฟ้า	-ภาคของเสีย
-การคมนาคมขนส่ง	-ภาคการเกษตร
-การใช้พลังงานภายในอาคาร	-ภาคป่าไม้
-ภาคอุตสาหกรรม	-การจัดการเมือง

3.1 การลดก๊าซเรือนกระจกและส่งเสริมการเติบโตที่ปล่อยคาร์บอนต่ำ (Mitigation) เป็นมาตรการที่เป็นไปได้ยากสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประเทศไทยจะไม่มีแนวทางการแก้ปัญหาและหลักปฏิบัติที่ชัดเจนเรื่อง “การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ” ตั้งแต่ระดับมหภาค ทำให้ภารกิจในด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในเชิงรุกด้วยการลดก๊าซเรือนกระจกและส่งเสริมการเติบโตที่ปล่อยคาร์บอนต่ำ (Mitigation) เป็นไปได้ยาก

การศึกษา พบว่า สถานการณ์การดำเนินงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่จะ มี การดำเนินกิจกรรม อยู่ที่ ค่าเฉลี่ย 36.82 และเมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า อปท. ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 29.67) ไม่มีการเก็บข้อมูล

ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในพื้นที่ชัดเจน ดังนั้นการทำงานเชิงรุก เช่น การกำหนดค่าเป้าหมายในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและมีการประกาศสู่สาธารณะ และการกำหนดข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติหรือมาตรการ เพื่อควบคุมมลพิษ หรือปรับปรุงคุณภาพอากาศ จึงเป็นไปได้ยาก ซึ่งจากการสำรวจเรื่องการปรับตัวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับสภาพภูมิอากาศในหัวข้อที่ผ่านมา พบว่า ปัญหาคุณภาพอากาศเป็นปัญหาเร่งด่วนอันดับต้น ๆ ที่ อปท. กำลังเผชิญในปัจจุบัน

อย่างไรก็ตามองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแผนและการปฏิบัติการทำงานในภารกิจซึ่งเกี่ยวเนื่องกับส่งเสริมการเติบโตที่ปล่อยคาร์บอนที่ชัดเจน โดยเฉพาะเรื่องการจัดการขยะ

ตารางจำนวนและร้อยละของสถานการณ์การดำเนินงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กิจกรรม	สถานะการดำเนินการ			จำนวน (ร้อยละ)
	มี	ไม่มี แต่มีแผนจะดำเนินการในอนาคต	ไม่มี	
1.) อปท. มีการเก็บข้อมูลปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในพื้นที่ชัดเจน	168 (7.80)	638 (29.67)	1,343 (62.53)	2,149 (100.00)
2.) อปท. มีการกำหนดค่าเป้าหมายในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและมีการประกาศสู่สาธารณะ	178 (8.28)	728 (33.88)	1,243 (57.84)	2,149 (100.00)
3.) อปท. มีการกำหนดข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติหรือมาตรการ เพื่อควบคุมมลพิษหรือปรับปรุงคุณภาพอากาศ	362 (16.84)	694 (32.30)	1,093 (50.86)	2,149 (100.00)
4.) อปท. มีการดำเนินการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน	1,824 (84.89)	246 (11.46)	79 (3.67)	2,149 (100.00)
5.) อปท. มีการกำจัดผักตบชวาและวัชพืชในแหล่งน้ำสาธารณะ	1,424 (66.25)	255 (11.87)	470 (21.88)	2,149 (100.00)

กิจกรรม	สถานะการดำเนินการ			จำนวน (ร้อยละ)
	มี	ไม่มี แต่มีแผนจะ ดำเนินการใน อนาคต	ไม่มี	
6.) มีการรวมกลุ่มเครือข่ายด้านการจัดการ ขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น	1,541 (71.70)	403 (18.77)	205 (9.53)	2,149 (100.00)
7.) อปท. มีการวางแผนงาน/โครงการ เกี่ยวกับการปรับตัวต่อภัยพิบัติในการสร้าง ความมั่นคงด้านน้ำหรือด้านอาหารหรือ ด้านพลังงาน	684 (31.81)	861 (40.10)	604 (28.09)	2,149 (100.00)
8.) อปท. มีการออกข้อบัญญัติหรือ เทศบัญญัติควบคุมให้อาคาร หมู่บ้าน จัดสรรบ้านเรือน ที่พักอาศัย ติดตั้งบ่อดัก ไขมันและระบบน้ำเสียเฉพาะพื้นที่ หรือ ระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน	1,468 (68.32)	439 (20.43)	242 (11.25)	2,149 (100.00)
9.) อปท. มีการปรับผังเมืองหรือการใช้ ประโยชน์จากที่ดิน เพื่อให้เกิดการใช้ ยานพาหนะที่มีเครื่องยนต์น้อยลง เช่น ปรับเมืองให้ประชาชนสามารถเดินหรือขับ จักรยานได้อย่างปลอดภัย เป็นต้น	512 (23.81)	782 (36.37)	855 (39.82)	2,149 (100.00)
10.) อปท. มีนโยบายการพัฒนาเครือข่าย ระบบขนส่งมวลชนให้ครอบคลุมทั้งพื้นที่	213 (9.87)	575 (26.78)	1,361 (63.35)	2,149 (100.00)
11.) อปท. มีการรณรงค์หรือส่งเสริมให้มี การเดินทางแบบไม่ใช้เครื่องยนต์	334 (15.53)	657 (29.33)	1,158 (55.14)	2,149 (100.00)
ค่าเฉลี่ย	36.82	26.45	36.73	100.00

3.2 ถึงแม้เรื่องการจัดการขยะจะเป็นเรื่องที่ต้องกรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสำคัญ แต่การจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ยังไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับปริมาณขยะ

ผลการศึกษา พบว่า ความเพียงพอของการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลทั้ง 9 ประเด็น ได้แก่ รถจัดเก็บขยะ , รถดูดส้วม , บ่อทิ้งขยะ / บ่อฝังกลบ , จุดคัดแยกขยะ , โรงบำบัดน้ำเสีย , บ่อดักไขมัน , ถังขยะในชุมชน , แหล่งกำจัดของเสียอันตรายที่รวบรวมได้จากชุมชน (รวมไปถึงที่อยู่นอกพื้นที่) และ อื่น ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่มีความเพียงพอ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงถึง 47.01 โดยการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลที่ไม่เพียงพอ 3 อันดับแรก ได้แก่

1.โรงบำบัดน้ำเสีย : อปท.ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 72.36) ไม่มีรถดูดส้วมที่เพียงพอของการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.รถดูดส้วม : ไม่มีโรงบำบัดน้ำเสียที่เพียงพอของการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.บ่อทิ้งขยะ : อปท.ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 55.70) ไม่มีบ่อทิ้งขยะ / บ่อฝังกลบที่เพียงพอของการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เรื่องการจัดขยะถือเป็นปัญหาใหญ่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเฉพาะ อปท. ที่มีขนาดเล็ก และพื้นที่อยู่ไกลจากบ่อขยะ ทำให้ค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะมีปริมาณที่สูง รวมถึงในทางปฏิบัติเป็นไปได้ยากในเชิงความถูกต้องทางสุขลักษณะและความทันเวลาในการบริการประชาชนอย่างทั่วถึง

จำนวนและร้อยละของความเพียงพอของการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น⁵⁴

การกำจัดขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล	เพียงพอต่อ ความต้องการ และมี ศักยภาพ มากกว่า 3 ปี	เพียงพอต่อ ความต้องการ และมี ศักยภาพอีก 1 - 2 ปี	ไม่เพียงพอต่อ ความต้องการแต่ อยู่ระหว่างการ จัดทำเพิ่มเติม ในระยะ 2 - 3 ปี	ไม่มี	จำนวน (ร้อยละ)
10)รถจัดเก็บขยะ	789 (37.02)	318 (14.92)	441 (20.69)	582 (27.31)	2,131 (100.00)
11)รถดูดส้วม	239 (11.21)	178 (8.35)	172 (8.07)	1,542 (72.36)	2,131 (100.00)

⁵⁴ การสำรวจจำนวนและร้อยละของความเพียงพอของการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) นี้ ไม่รวมจำนวนองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เนื่องจากปัจจุบันภารกิจหน้าที่การกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลไม่ใช่ภารกิจหน้าที่โดยตรงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับบน (Upper-Tier) อย่างอบจ. และมีเพียง อบจ. บางแห่งที่ร่วมกันกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับล่าง (Lower-Tier) อย่างเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เพื่อรวมตัวกันบริหารจัดการขยะในพื้นที่จังหวัด

การกำจัดขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล	เพียงพото ความต้องการ และมี ศักยภาพ มากกว่า 3 ปี	เพียงพото ความต้องการ และมี ศักยภาพอีก 1 - 2 ปี	ไม่เพียงพото ความต้องการแต่ อยู่ระหว่างการ จัดทำเพิ่มเติม ในระยะ 2 - 3 ปี	ไม่มี	จำนวน (ร้อยละ)
12) บ่อทิ้งขยะ / บ่อฝังกลบ	385 (18.07)	223 (10.46)	336 (15.77)	1,187 (55.70)	2,131 (100.00)
13) จุดคัดแยกขยะ	628 (29.47)	377 (17.69)	463 (21.73)	663 (31.11)	2,131 (100.00)
14) โรงบำบัดน้ำเสีย	113 (5.30)	60 (2.81)	184 (8.63)	1,774 (83.24)	2,131 (100.00)
15) บ่อดักไขมัน	379 (17.79)	275 (12.90)	595 (27.92)	882 (41.39)	2,131 (100.00)
16) ถังขยะในชุมชน	970 (45.51)	457 (21.45)	331 (15.53)	373 (17.50)	2,131 (100.00)
17) แหล่งกำจัดของเสียอันตรายที่ รวบรวมได้จากชุมชน (รวมไปถึงที่อยู่ นอกพื้นที่)	844 (39.60)	370 (17.36)	324 (15.20)	593 (27.83)	2,131 (100.00)
18) อื่น ๆ (โปรดระบุ.....)	319 (14.97)	153 (7.18)	193 (9.06)	1,421 (66.68)	2,131 (100.00)
ค่าเฉลี่ย	23.74	12.57	15.84	47.01	100.00

หมายเหตุ : ข้อมูลในตารางไม่รวมจำนวนองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.)

4. บทบาทและการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับมิติด้านการสร้างขีด ความสามารถและขับเคลื่อนการดำเนินงานรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

รายละเอียดในมิตินี้ ตามแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558 – 2593

จะครอบคลุมบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับ

-การพัฒนาข้อมูล งานศึกษาวิจัยและเทคโนโลยี	-การพัฒนากลไกสนับสนุนการดำเนินงาน
-การสร้างความรู้และเสริมสร้างศักยภาพ	-แนวทางความร่วมมือกับภาคีภายนอก

4.1 ประชาชนเป็นภาคีอันดับแรกที่ท้องถิ่นจะขอความร่วมมือเพื่อทำงานร่วมกันด้านการจัดการ
สิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ อย่างไรก็ตามท้องถิ่นยังขาดความร่วมมือกับภาค
วิชาการ

ผลการศึกษา พบว่า กิจกรรมที่ อปท. ทำเพื่อสร้างแนวทางการร่วมมือกับภาคีภายนอกให้พื้นที่ที่สามารถเตรียมปรับตัวและเตรียมความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้ ส่วนใหญ่จะ **มี** ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมทุกด้าน **อยู่ที่ค่าเฉลี่ย 46.68** และเมื่อพิจารณารายประเด็นของกิจกรรมที่มีการดำเนินกิจกรรม พบว่า อปท. ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 71.70) มีความร่วมมือในการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมกับกับชุมชน และไม่มีความร่วมมือในการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมกับกับสถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานวิจัยและพัฒนา

4.2 Social Media ยังคงเป็นช่องทางหลักในการสื่อสารเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ประชาชนทราบ แต่ในกรณีที่มีการร้องเรียนประชาชนส่วนใหญ่จะเดินทางไปท้องถิ่นโดยตรง

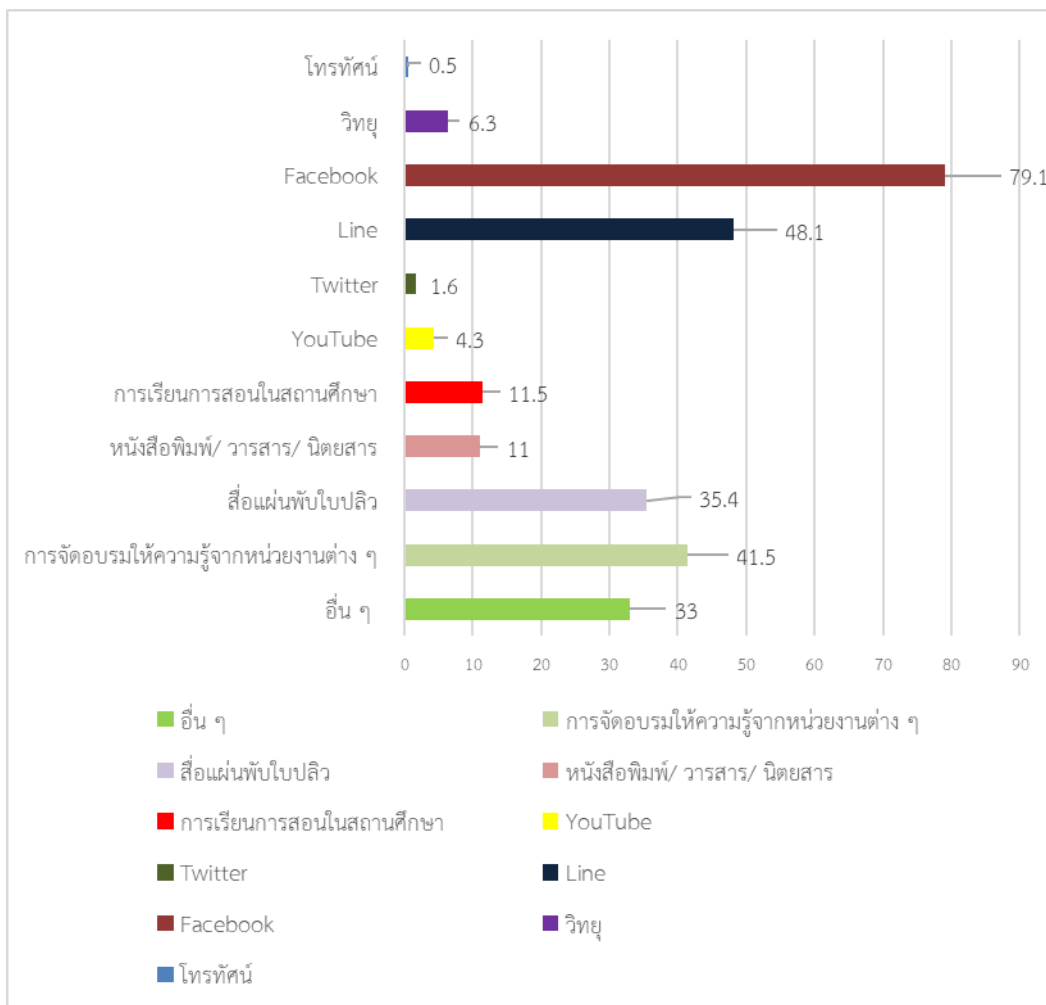
ผลการศึกษา พบว่า ภาพรวมของการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ประชาชนทราบ จำแนกตามประเภทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่า **ได้มี** การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อนให้ประชาชนทราบ

ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้าน
การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อนให้ประชาชน

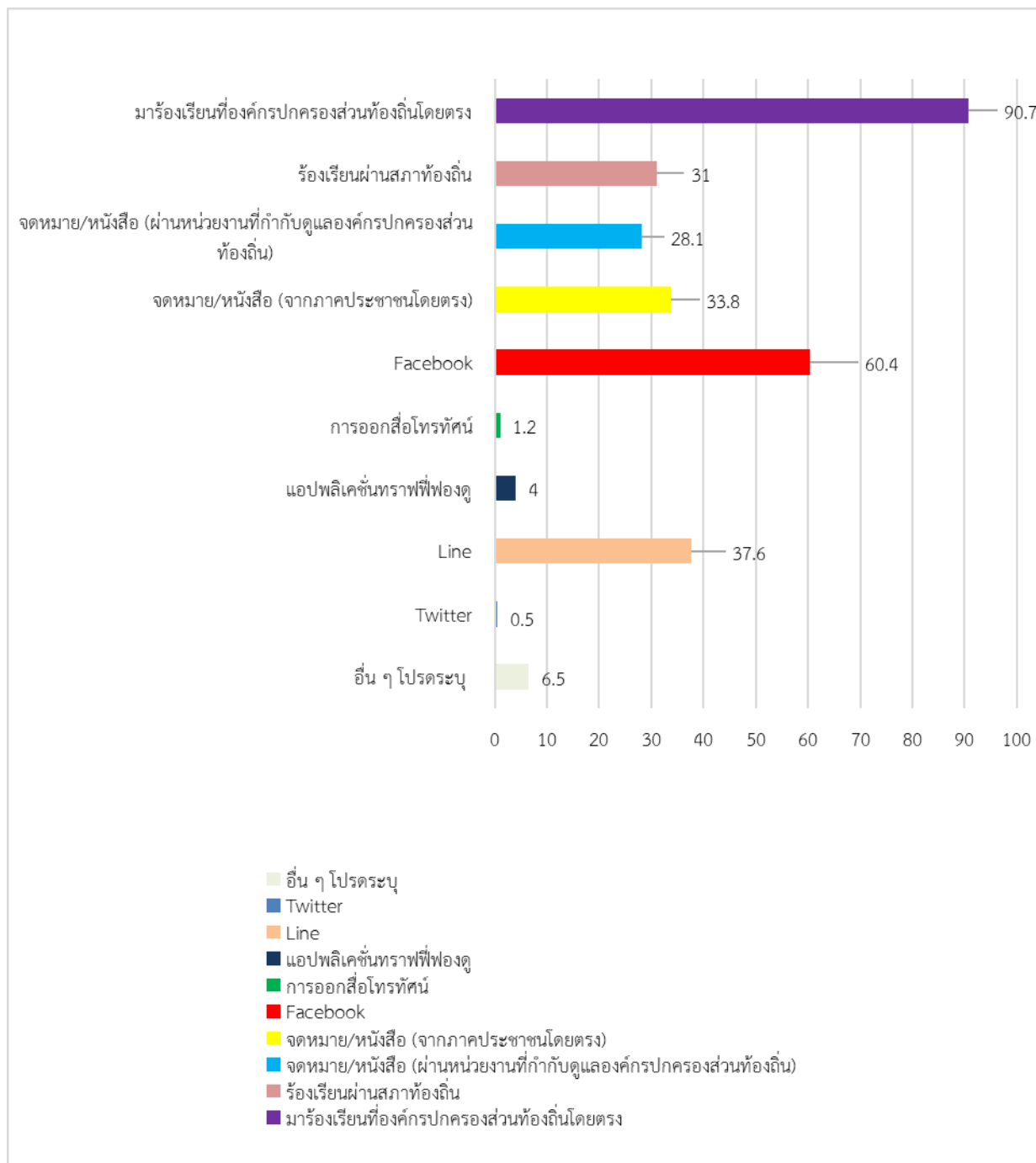
ประเภทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร	
	มี	ไม่มี
1.องค์การบริหารส่วนจังหวัด	100.00	0.00
2.เทศบาลนคร	72.73	27.27
3.เทศบาลเมือง	79.60	20.40
4.เทศบาลตำบล	86.33	13.67
5.องค์การบริหารส่วนตำบล	87.52	12.48

โดยช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อน ให้ประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 79.10 จะใช้ช่องทาง Facebook รองลงมา ร้อยละ 48.10 ใช้ช่องทาง Line และ ร้อยละ 41.50 ใช้ช่องทางการจัดอบรมให้ความรู้จากหน่วยงานต่าง ๆ (ตามลำดับ)

แผนภูมิแสดงจำนวนและร้อยละของช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อน
ให้ประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แผนภูมิแสดงช่องทางการร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/
สถานะโลกร้อนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4.3 ยังมีท้องถิ่นหลายแห่งที่ยังไม่ทราบว่า ท้องถิ่นเองสามารถหารายได้จากการขายคาร์บอนเครดิตได้ ในขณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่หลายแห่งเริ่มทำการขายคาร์บอนเครดิตแล้ว

ผลการศึกษา พบว่า การรับรู้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการขายคาร์บอนเครดิต จำแนกตามประเภทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่า **ทราบถึงการรับรู้เกี่ยวกับการขายคาร์บอนเครดิตของอปท.** ดังตารางต่อไปนี้

ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของการรับรู้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการขายคาร์บอนเครดิต

ประเภทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	การรับรู้ของ อปท.เกี่ยวกับการขายคาร์บอนเครดิต	
	ทราบ	ไม่ทราบ
1.องค์การบริหารส่วนจังหวัด	100.00	0.00
2.เทศบาลนคร	81.82	18.18
3.เทศบาลเมือง	83.68	16.32
4.เทศบาลตำบล	79.87	20.13
5.องค์การบริหารส่วนตำบล	86.44	13.56

ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของการขายคาร์บอนเครดิตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประเภทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	การขายคาร์บอนเครดิตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	
	ขาย	ไม่ขาย
1.องค์การบริหารส่วนจังหวัด	18.75	81.25
2.เทศบาลนคร	18.19	81.81
3.เทศบาลเมือง	8.17	91.83
4.เทศบาลตำบล	11.23	88.77
5.องค์การบริหารส่วนตำบล	3.78	96.22

4.4 การอนุญาตให้ อปท. สามารถประกาศเขตภัยพิบัติเองได้ เพื่อสามารถใช้อำนาจหน้าที่และงบประมาณ ในการแก้ไขปัญหาภัยพิบัติได้อย่างทันท่วงที เป็นวิธีการแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศด้วยการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ท้องถิ่นสนใจ

ผลการศึกษา พบว่า วิธีการการแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศด้วยการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่ ร้อยละ 70.40 จะอนุญาตให้ อปท. สามารถประกาศเขตภัยพิบัติเองได้ เพื่อสามารถใช้อำนาจหน้าที่และงบประมาณ ในการแก้ไขปัญหาภัยพิบัติได้อย่างทันท่วงที รองลงมา ร้อยละ 63.70 เพิ่มงบประมาณให้ท้องถิ่นใช้พัฒนาและปรับปรุงแหล่งน้ำในพื้นที่ และ ร้อยละ 55.80 สนับสนุนงบประมาณให้ท้องถิ่นพัฒนาเมืองอัจฉริยะสีเขียว (ตามลำดับ)

ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของวิธีการการแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
ด้วยการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วิธีการการแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ด้วยการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น	จำนวน	ร้อยละ
1. อนุญาตให้ อปท. สามารถประกาศเขตภัยพิบัติเองได้ เพื่อสามารถใช้อำนาจหน้าที่และงบประมาณ ในการแก้ไขปัญหาภัยพิบัติได้อย่างทันท่วงที	1,512	70.40
2. การบังคับใช้ พ.ร.บ.อากาศสะอาดฯ ให้ท้องถิ่นมีบทบาทในการจัดการปัญหาฝุ่น และบังคับใช้กฎหมายกับอุตสาหกรรมขนาดใหญ่	756	35.20
3. การถ่ายโอนการบริหารจัดการถนน-คูคลองแหล่งน้ำ-ชลประทาน เพื่อให้ท้องถิ่นออกแบบวางแผนเมืองและแก้ปัญหาน้ำท่วมน้ำแล้งได้ตรงจุดมากขึ้น	835	38.90
4. ถ่ายโอนการบริหารจัดการขนส่งสาธารณะ เพื่อให้ท้องถิ่นเพิ่มสายรถเมล์ได้ง่าย	234	10.90
5. ถ่ายโอนการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม-พิสูจน์สิทธิที่ดิน เพื่อให้ท้องถิ่นสั่งปิดโรงงานที่ปล่อยมลพิษได้เองและแก้ปัญหามลพิษที่ดินให้ประชาชนได้เร็วขึ้น	436	20.30
6. เพิ่มเงินอุดหนุนเพื่อปรับปรุงระบบท่อส่งน้ำประปาท้องถิ่นทั่วประเทศให้ประชาชนสามารถดื่มน้ำสะอาดจากก๊อกน้ำได้	998	46.40
7. เพิ่มเงินอุดหนุนเพื่อให้ท้องถิ่นพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่ ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวอากาศดี เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม Low Carbon Destination	836	38.90
8. เพิ่มสัดส่วนท้องถิ่น และ ชาวประมง ในคณะกรรมการประมงจังหวัด	172	8.00
9. เพิ่มงบประมาณให้ท้องถิ่น ใช้พัฒนาและปรับปรุงแหล่งน้ำในพื้นที่	1,369	63.70
10. ถ่ายโอนอำนาจในการอนุญาตเดินรถ กำหนดเส้นทางเดินรถ และราคาค่า	266	12.40

วิธีการการแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ด้วยการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น	จำนวน	ร้อยละ
โดยสาร จากคณะกรรมการควบคุมการขนส่งทางบกกลาง/จังหวัด มาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการแทน เพื่ออำนวยความสะดวกให้ประชาชนในพื้นที่ ลดการใช้พลังงาน และสร้างรายได้เพิ่มให้แก่ท้องถิ่น		
11. สนับสนุนงบประมาณให้ท้องถิ่นพัฒนาเมืองอัจฉริยะสีเขียว	850	55.80
12. อื่น ๆ โปรตรอบุ เช่น ท้องถิ่นไม่มีบุคลากรเฉพาะด้าน สนับสนุนงบประมาณในการบริหารจัดการเมืองอัจฉริยะ บุคลากรไม่เพียงพอในการดำเนินการ จัดหาเครื่องตรวจมลพิษใน อปท. หาภาคีความร่วมมือเป็นเครือข่ายกับต่างประเทศ และระเบียบวิธีเบิกจ่ายให้รองรับกับนโยบาย เป็นต้น	65	3.00

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ยอมรับว่าผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศกำลังสร้างผลกระทบอย่างต่อเนื่อง แต่ด้วยข้อจำกัดในการบริหารระดับมหภาค ทั้งในด้านกฎหมาย งบประมาณ และอำนาจ ทำให้การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภาวะโลกร้อนเป็นเรื่องที่เกินความสามารถและยากต่อการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กหลายแห่ง ซึ่งมีพื้นที่รับผิดชอบดูแลขนาดใหญ่และศักยภาพจำกัดในทุกด้าน (งาน/เงิน/คน)

ข้อเสนอแนะสำหรับการก้าวต่อไปในอนาคต

การกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นข้อเสนอที่สำคัญและมีความเป็นไปได้ในการสร้างสถานะสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนและสามารถปรับตัวได้ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ต่อไปนี้คือ ข้อเสนอแนะเพื่อเสริมสร้างบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการสิ่งแวดล้อมในทิศทางที่สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

1. การเสริมสร้างความตระหนักรู้และกฎหมายด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม :

- หน่วยงานราชการส่วนกลางในฐานะพี่เลี้ยงควรจัดโครงการการฝึกอบรมและการประชุมเชิงปฏิบัติการภาคบังคับสำหรับเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อยกระดับความเข้าใจในการจัดการสิ่งแวดล้อมและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในพื้นที่ โดยเริ่มจากเจ้าหน้าที่

- ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติและกฎระเบียบที่ครอบคลุม โดยเน้นไปที่การจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโดยเฉพาะ โดยคำนึงถึงสถานการณ์และสภาพแวดล้อมของพื้นที่ท้องถิ่นเอง

- จัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นโดยจัดการฝึกอบรมเฉพาะทาง การประชุมเชิงปฏิบัติการ และโครงการเสริมสร้างขีดความสามารถที่เน้นการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการจัดการสิ่งแวดล้อม

- ส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ให้ร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็ก เพื่อส่งเสริมให้ท้องถิ่นขนาดใหญ่ให้คำปรึกษาท้องถิ่นขนาดเล็กในด้านกลยุทธ์การจัดสรรงบประมาณที่มีประสิทธิภาพเพื่อวัตถุประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อม

2. เสริมความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของชุมชน :

- สร้างช่องทางหรือแต่งตั้งคณะกรรมการที่มีผู้แทนมาจากชุมชนเข้าร่วมในกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมและสร้างความสำเร็จของโครงการ

- สร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญในด้านการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้และการให้คำแนะนำสำหรับโครงการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

- ส่งเสริมให้เกิดโครงการร่วมกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมเฉพาะ โดยให้คำแนะนำและแนวทางการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมซึ่งใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลาง

3. เพิ่มงบประมาณสำหรับโครงการสิ่งแวดล้อม :

- สนับสนุนระบบการจัดสรรงบประมาณภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เน้นโครงการสิ่งแวดล้อมเป็นลำดับความสำคัญโดยเฉพาะการจัดการขยะ ควบคุมมลพิษทางอากาศ และการปรับปรุงคุณภาพน้ำ

- ให้การสนับสนุนทั้งในด้านทรัพยากรและงบประมาณแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กที่มีความโดดเด่นและให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ทำเช่นเดียวกัน

4. ปรับปรุงระบบการเก็บข้อมูลและการใช้ประโยชน์ :

- พัฒนารอบการประเมินที่สามารถวัดทั้งประสิทธิภาพและผลกระทบของการจัดสรรงบประมาณสำหรับโครงการสิ่งแวดล้อมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งขนาดเล็กและใหญ่ โดยข้อมูลส่วนนี้นอกจากจะเอื้อประโยชน์ในการวัดผลแล้ว จะเป็นประโยชน์ต่อยอดโครงการเพื่อการลงทุนในอนาคตอีกด้วย

- ใช้ตัวชี้วัดการประสิทธิภาพเป็นเกณฑ์สำหรับการเข้าถึงงบประมาณหรือทรัพยากรสนับสนุนเพิ่มเติม เพื่อจูงใจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการพัฒนาโครงการสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดียิ่งขึ้น

- สร้างระบบการจัดเก็บข้อมูลที่ครอบคลุมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งโดยเฉพาะการตรวจวัดและวิเคราะห์คุณภาพของอากาศ เพื่อเป็นการสร้างฐานข้อมูลที่แม่นยำ สำหรับการตัดสินใจดำเนินการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมเร่งด่วน

- ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมที่จัดเก็บได้ โดยการสร้างช่องทางหรือเครื่องมือที่ช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถเห็นภาพการวิเคราะห์ข้อมูลได้ทันที โดยช่องทางหรือเครื่องมือเหล่านี้ควรได้รับการพัฒนาตลอดเวลา

- ส่งเสริมพันธมิตรระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่และองค์กรภายนอก เช่น องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร ธุรกิจเอกชน หรือสถาบันการศึกษา/วิจัย เพื่อร่วมกันทำโครงการสิ่งแวดล้อมขนาดใหญ่โดยใช้ทรัพยากรและความเชี่ยวชาญร่วมกัน

5. สนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หรือ โครงสร้างพื้นฐาน “สีเขียว” และการพัฒนาที่ยั่งยืน :

- สนับสนุนความร่วมมือจากภาครัฐส่วนกลางและกลไกการสนับสนุนเพื่อช่วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสร้างและรักษาพื้นที่สีเขียว

- ใช้นโยบายส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนในการวางแผนเมืองและการก่อสร้าง เพื่อสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยเป็นความร่วมมือจากทั้งทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาครัฐส่วนกลาง

ข้อเสนอแนะเหล่านี้มุ่งเน้นการแก้ไขช่องว่างหรือปัญหาที่ได้จากการสำรวจการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย โดยเน้นการสร้างความพร้อมทางศักยภาพ การมีส่วนร่วมของชุมชน การเสริมความเข้มแข็งของกฎหมาย และการจัดสรรทรัพยากร ให้สามารถเพิ่มประสิทธิผลของโครงการสิ่งแวดล้อมและส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถปรับตัวจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ทั้งนี้ การกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจะช่วยเสริมสร้างความสามารถในการตอบสนองต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และสร้างสภาวะสิ่งแวดล้อมที่มีความยั่งยืนและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้ในระยะยาว

ส่วนที่ 2 สถิติและข้อมูล

สถานการณ์การกระจายอำนาจและการปกครองส่วนท้องถิ่นไทย

ส่วนที่ 2

สถานการณ์การกระจายอำนาจและการปกครองส่วนท้องถิ่นไทย

เนื้อหาส่วนนี้จะเป็นการนำเสนอข้อมูลทางสถิติที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นของไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 จนกระทั่งปี พ.ศ. 2564 เพื่อแสดงให้เห็นถึงสถานการณ์และภาพรวมที่เกิดขึ้นในด้านต่างๆ อย่างเป็นรูปธรรม โดยเนื้อหาแบ่งออกเป็น 7 ส่วน ดังนี้

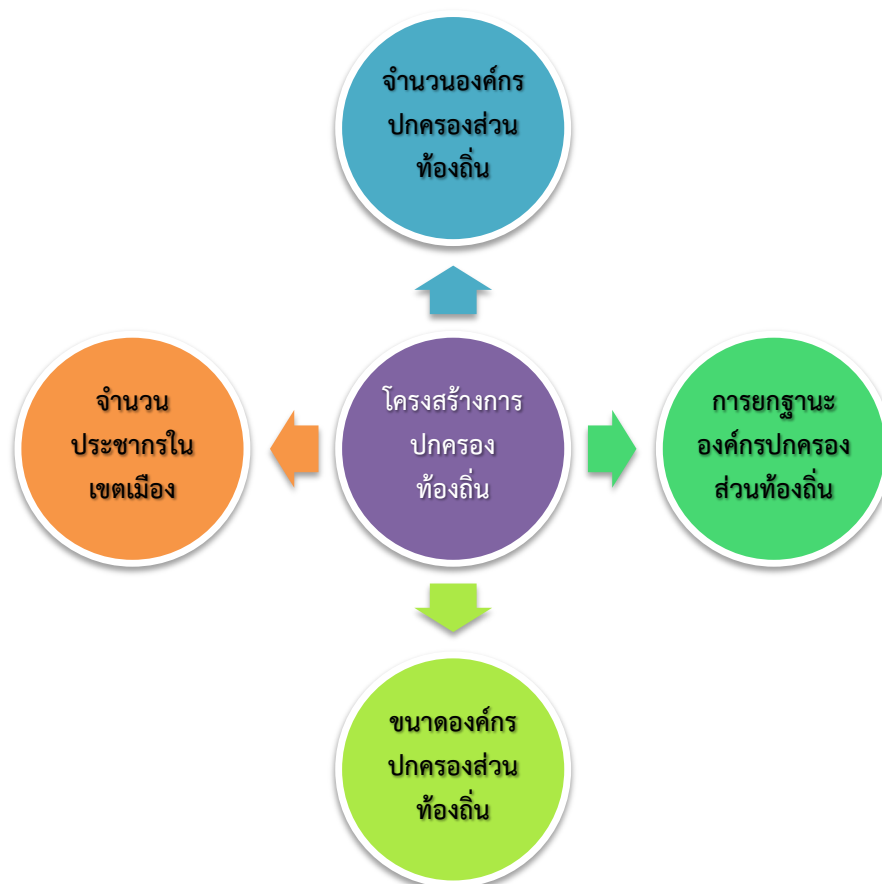
- 1 • ด้านโครงสร้างการปกครองท้องถิ่น
- 2 • ด้านภารกิจอำนาจหน้าที่
- 3 • ด้านรายได้
- 4 • ด้านการบริหารงานบุคคล
- 5 • ด้านธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 6 • ด้านรางวัลสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 7 • ด้านความพึงพอใจของประชาชนต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ด้านโครงสร้างการปกครองท้องถิ่น

1. ด้านโครงสร้างการปกครองท้องถิ่น

สถานการณ์ด้านโครงสร้างการปกครองท้องถิ่นของไทยแสดงให้เห็นถึงจำนวนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดที่มีอยู่ในปัจจุบันและจำนวนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภท รวมถึงขนาดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จำแนกตามพื้นที่ที่ดูแลรับผิดชอบ จำนวนประชากร และความหนาแน่นของประชากรในพื้นที่ ตลอดจนจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการยกฐานะ

สถานการณ์ด้านโครงสร้างการปกครองท้องถิ่นของไทย ประกอบด้วยข้อมูล 4 ส่วน

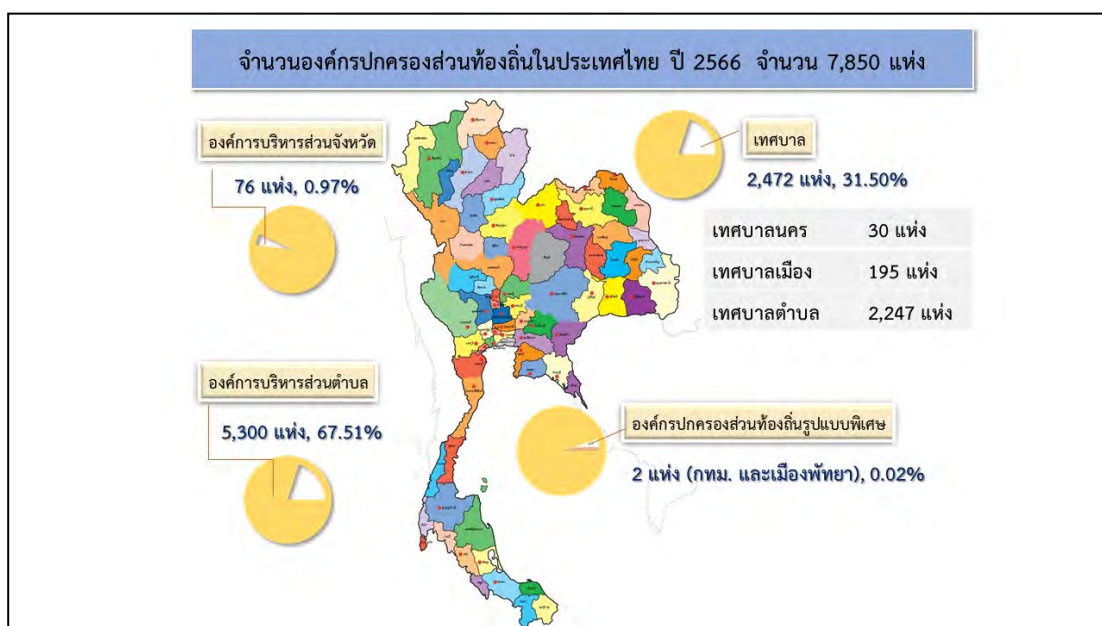

1.1 จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย

ประเทศไทยแบ่งโครงสร้างการปกครองท้องถิ่นออกเป็น 2 ชั้น ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับบน (Upper-Tier) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับล่าง (Lower - Tier) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับบน ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับล่าง ได้แก่ เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล นอกจากนี้ยังมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษอีก 2 แห่ง คือ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา

ปัจจุบัน ประเทศไทยมี 76 จังหวัด มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวม 7,850 แห่ง แบ่งเป็น องค์การบริหารส่วนจังหวัด 76 แห่ง เทศบาลนคร 30 แห่ง เทศบาลเมือง 195 แห่ง เทศบาลตำบล 2,247 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 5,300 แห่ง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ 2 แห่ง

แผนภาพที่ 2-1 จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566,” สืบค้น เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2566. จาก <https://ele.dla.go.th/public/orgInfo01.do/>

จากแผนภาพแสดงให้เห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทองค์การบริหารส่วนตำบล มีจำนวนมากที่สุด โดยมีมากถึงร้อยละ 67.51 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด รองลงมาคือ เทศบาล มีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 31.50 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด ข้อมูลนี้แสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับล่างโดยเฉพาะเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในสัดส่วนที่สูง

จากจังหวัดในประเทศไทย 76 จังหวัด ค่าเฉลี่ย (mean) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อยู่ที่ 104 แห่ง ต่อจังหวัด

ตารางที่ 2-1 จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำแนกรายจังหวัด

- จังหวัดที่มีจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่ากับค่าเฉลี่ยขึ้นไป
- จังหวัดที่มีจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นน้อยกว่าค่าเฉลี่ย

ลำดับ	จังหวัด	จำนวนอปท.	ลำดับ	จังหวัด	จำนวนอปท.
1	นครราชสีมา	334	28	สระบุรี	109
2	อุบลราชธานี	239	29	นครพนม	104
3	ขอนแก่น	225	30	พิษณุโลก	103
4	ศรีสะเกษ	217	31	ลำปาง	103
5	เชียงใหม่	211	32	พิจิตร	102
6	บุรีรัมย์	209	33	เลย	101
7	ร้อยเอ็ด	203	34	ตรัง	100
8	นครศรีธรรมราช	185	35	น่าน	100
9	อุดรธานี	181	36	ชลบุรี	98
10	สุรินทร์	173	37	สุโขทัย	91
11	พระนครศรีอยุธยา	158	38	กำแพงเพชร	90
12	กาฬสินธุ์	151	39	นราธิวาส	89
13	เชียงราย	144	40	ยโสธร	88
14	ชัยภูมิ	143	41	เพชรบุรี	85
15	นครสวรรค์	143	42	แพร่	84
16	มหาสารคาม	143	43	จันทบุรี	82
17	สกลนคร	141	44	อุดรดิตถ์	80
18	สงขลา	141	45	ชุมพร	79
19	สุราษฎร์ธานี	138	46	พัทลุง	74
20	เพชรบูรณ์	128	47	พะเยา	72
21	สุพรรณบุรี	127	48	ปราจีนบุรี	70
22	ลพบุรี	126	49	ตาก	69
23	กาญจนบุรี	122	50	ระยอง	68
24	นครปฐม	117	51	หนองคาย	68

ลำดับ	จังหวัด	จำนวนอปท.	ลำดับ	จังหวัด	จำนวนอปท.
25	ปัตตานี	114	52	หนองบัวลำภู	68
26	ราชบุรี	112	53	สระแก้ว	66
27	ฉะเชิงเทรา	109	54	ปทุมธานี	65

ตารางที่ 2-1 จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำแนกรายจังหวัด (ต่อ)

ลำดับ	จังหวัด	จำนวนอปท.	ลำดับ	จังหวัด	จำนวนอปท.
55	อ่างทอง	65	66	แม่ฮ่องสอน	50
56	ยะลา	64	67	สมุทรปราการ	49
57	อำนาจเจริญ	64	68	นครนายก	46
58	อุทัยธานี	64	69	นนทบุรี	46
59	กระบี่	62	70	ตราด	44
60	ประจวบคีรีขันธ์	61	71	สตูล	42
61	ชัยนาท	60	72	สิงห์บุรี	42
62	บึงกาฬ	58	73	สมุทรสาคร	38
63	ลำพูน	58	74	สมุทรสงคราม	36
64	มุกดาหาร	55	75	ระนอง	31
65	พังงา	52	76	ภูเก็ต	19
รวม 7,848 แห่ง					

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “สรุปข้อมูลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ,” สืบค้นเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2566. จาก https://www.dla.go.th/work/money/data/03/Summary_65.pdf/.

จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ

ลำดับ	จังหวัด	จำนวนอปท.
1	กรุงเทพมหานคร	1
2	เมืองพัทยา	1
รวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภท 7,850 แห่ง รายได้รวม 696,365.24 ล้านบาท		

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566,” สืบค้น เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2566. จาก <https://ele.dla.go.th/public/orgInfo02.do/>

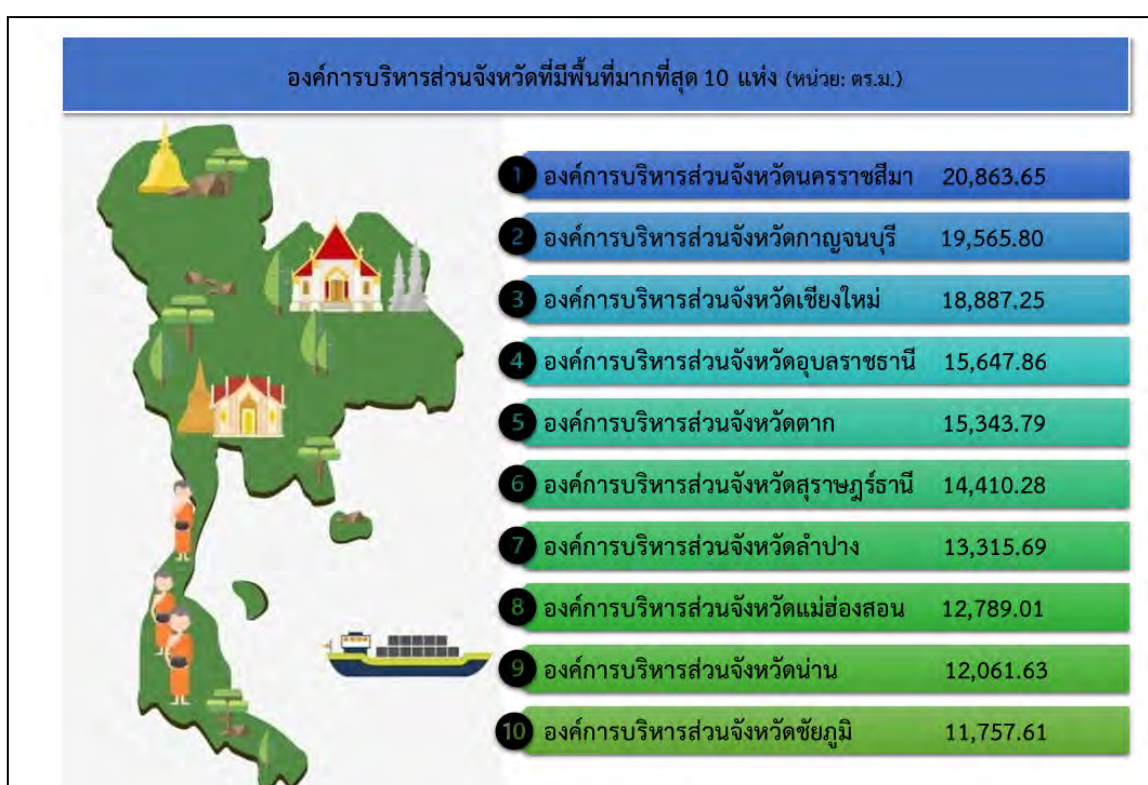
1.2 ขนาดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ขนาดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำแนกตามพื้นที่ จำนวนประชากร และความหนาแน่นของประชากร มีรายละเอียด ดังนี้

1.2.1 ขนาดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำแนกตามประเภทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบไปด้วยข้อมูลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดพื้นที่มากที่สุด - น้อยที่สุด ดังนี้

(1) องค์กรบริหารส่วนจังหวัด

แผนภาพที่ 2-2 แสดงขนาดพื้นที่ขององค์กรบริหารส่วนจังหวัดที่มีพื้นที่มากที่สุด 10 แห่ง

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566,” สืบค้น เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2566. จาก <https://ele.dla.go.th/public/orgInfo02.do/>

แผนภาพที่ 2-3 แสดงขนาดพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีพื้นที่น้อยที่สุด 10 แห่ง

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566,” สืบค้น เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2566. จาก <https://ele.dla.go.th/public/orgInfo02.do/>

(2) เทศบาล

• ประเภทเทศบาลนคร

แผนภาพที่ 2-4 แสดงขนาดพื้นที่ของเทศบาลนครที่มีพื้นที่มากที่สุด 10 แห่ง

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566,” สืบค้น เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2566. จาก <https://ele.dla.go.th/public/orgInfo02.do/>

แผนภาพที่ 2-5 แสดงขนาดพื้นที่ของเทศบาลนครที่มีพื้นที่น้อยที่สุด 10 แห่ง

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566,” สืบค้น เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2566. จาก <https://ele.dla.go.th/public/orgInfo02.do/>

- ประเภทเทศบาลเมือง

แผนภาพที่ 2-6 แสดงขนาดพื้นที่ของเทศบาลเมืองที่มีพื้นที่มากที่สุด 10 แห่ง

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566,” สืบค้น เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2566. จาก <https://ele.dla.go.th/public/orgInfo02.do/>

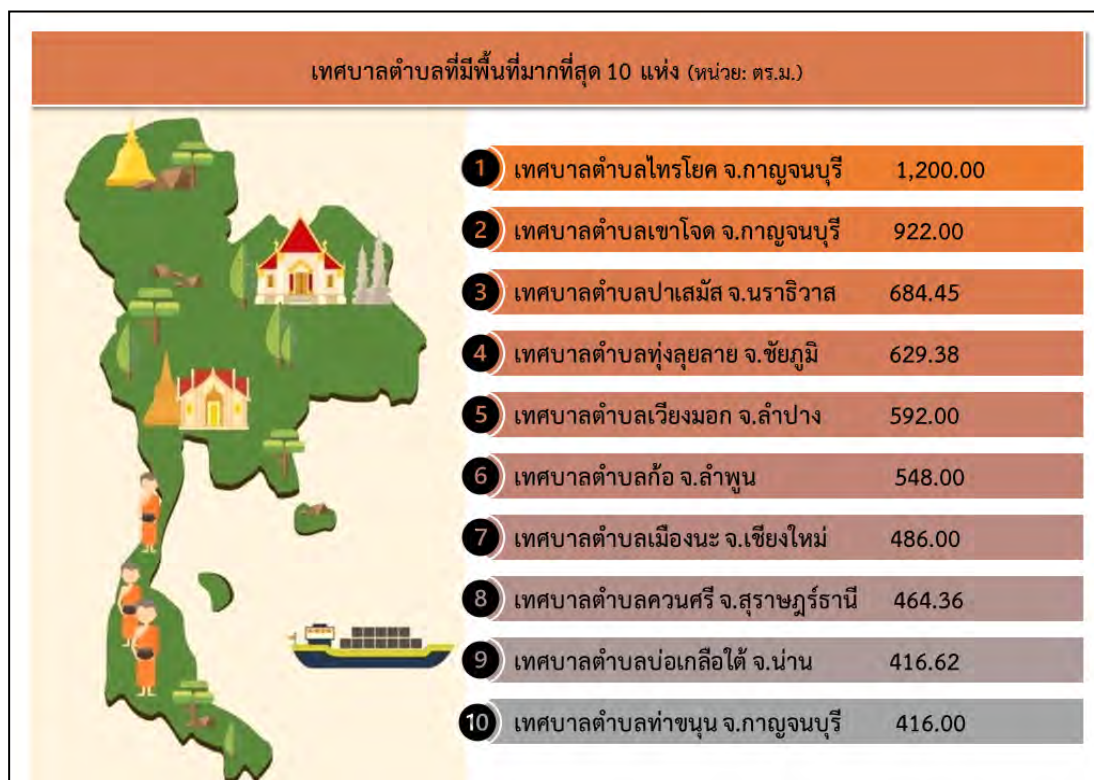
แผนภาพที่ 2-7 แสดงขนาดพื้นที่ของเทศบาลเมืองที่มีพื้นที่น้อยที่สุด 10 แห่ง

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566,” สืบค้น เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2566. จาก <https://ele.dla.go.th/public/orgInfo02.do/>

- ประเภทเทศบาลตำบล

แผนภาพที่ 2-8 แสดงขนาดพื้นที่ของเทศบาลตำบลที่มีพื้นที่มากที่สุด 10 แห่ง

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566,” สืบค้น เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2566. จาก <https://ele.dla.go.th/public/orgInfo02.do/>

แผนภาพที่ 2-9 แสดงขนาดพื้นที่ของเทศบาลตำบลที่มีพื้นที่น้อยที่สุด 10 แห่ง

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566,” สืบค้น เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2566. จาก <https://ele.dla.go.th/public/orgInfo02.do/>

(3) องค์การบริหารส่วนตำบล

แผนภาพที่ 2-10 แสดงขนาดพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีพื้นที่มากที่สุด 10 แห่ง

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566,” สืบค้น เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2566. จาก <https://ele.dla.go.th/public/orgInfo02.do/>

แผนภาพที่ 2-11 แสดงขนาดพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีพื้นที่น้อยที่สุด 10 แห่ง

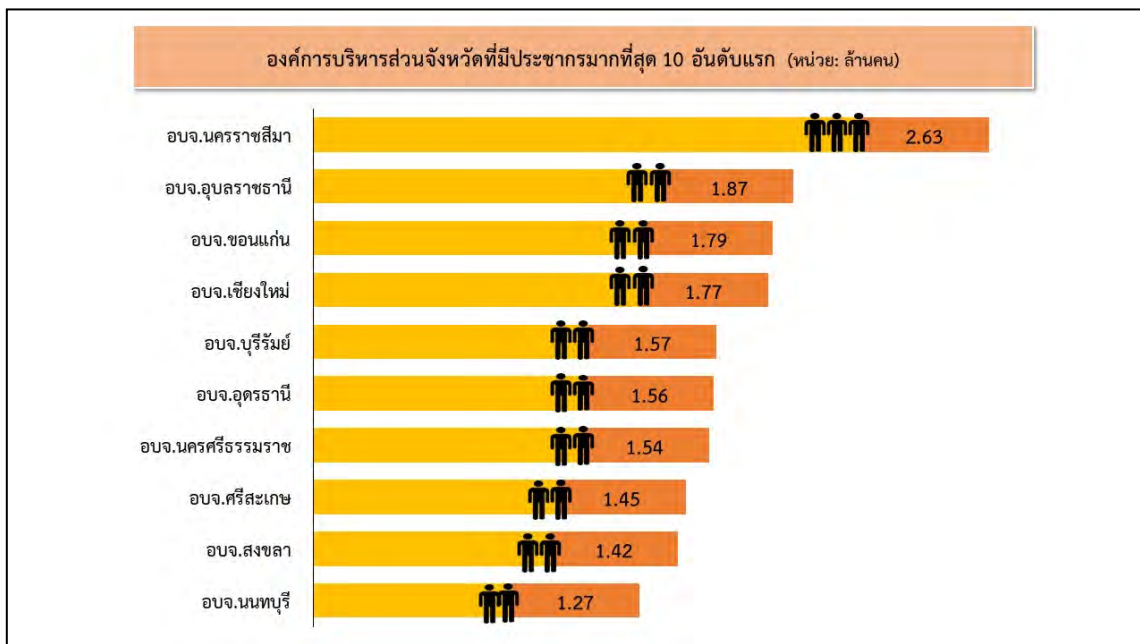

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566,” สืบค้น เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2566. จาก <https://ele.dla.go.th/public/orgInfo02.do/>

1.2.2 ขนาดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำแนกตามจำนวนประชากร

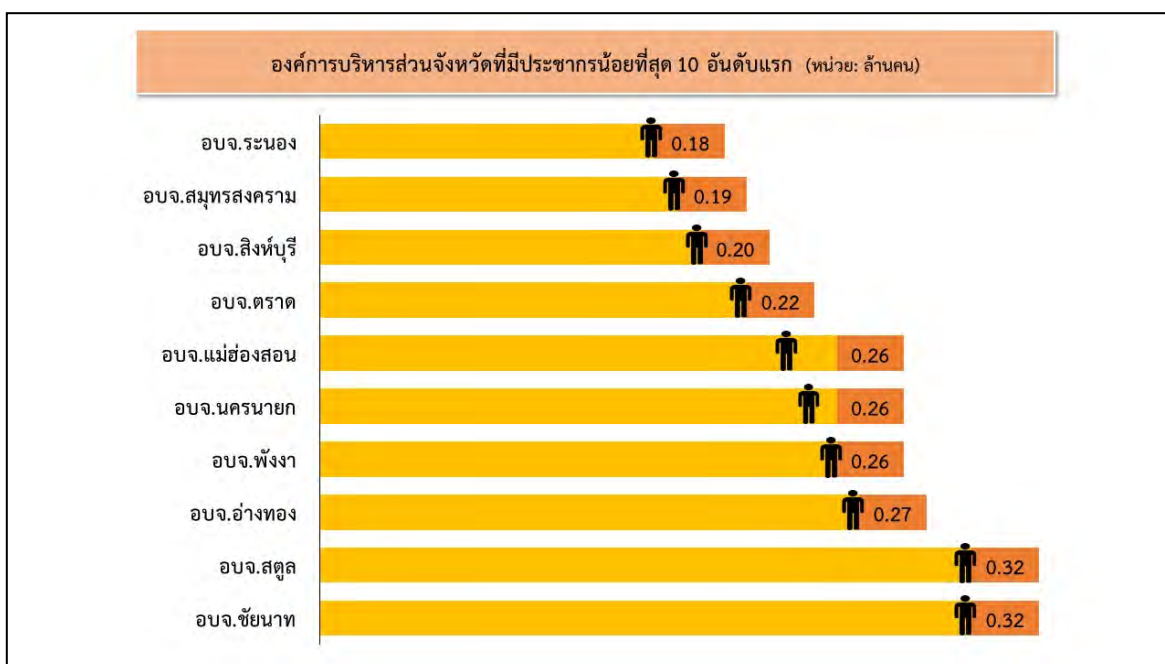
(1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด

แผนภาพที่ 2-12 แสดงจำนวนประชากรของ อบจ. ที่มีประชากรมากที่สุด 10 แห่ง

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566,” สืบค้น เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2566. จาก <https://ele.dla.go.th/public/orgInfo02.do/>

แผนภาพที่ 2-13 แสดงจำนวนประชากรของ อบจ. ที่มีประชากรน้อยที่สุด 10 แห่ง

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566,” สืบค้น เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2566. จาก <https://ele.dla.go.th/public/orgInfo02.do/>

(2) เทศบาล

• ประเภทเทศบาลนคร

แผนภาพที่ 2-14 แสดงจำนวนประชากรของเทศบาลนครที่มีประชากรมากที่สุด 10 แห่ง

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566,” สืบค้น เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2566. จาก <https://ele.dla.go.th/public/orgInfo02.do/>

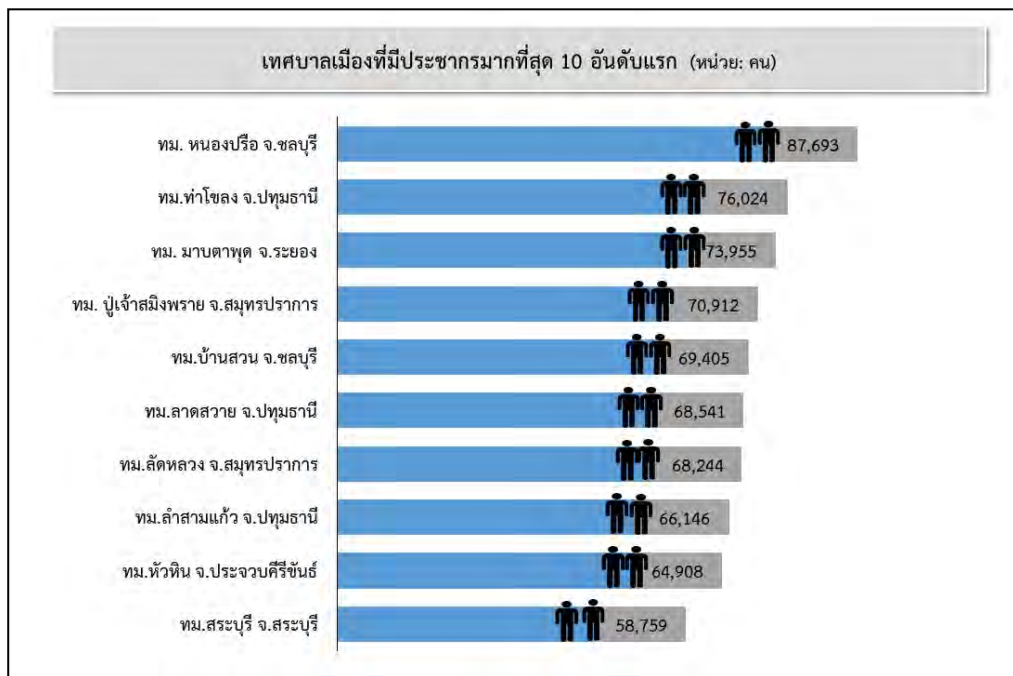
แผนภาพที่ 2-15 แสดงจำนวนประชากรของเทศบาลนครที่มีประชากรน้อยที่สุด 10 แห่ง

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566,” สืบค้น เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2566. จาก <https://ele.dla.go.th/public/orgInfo02.do/>

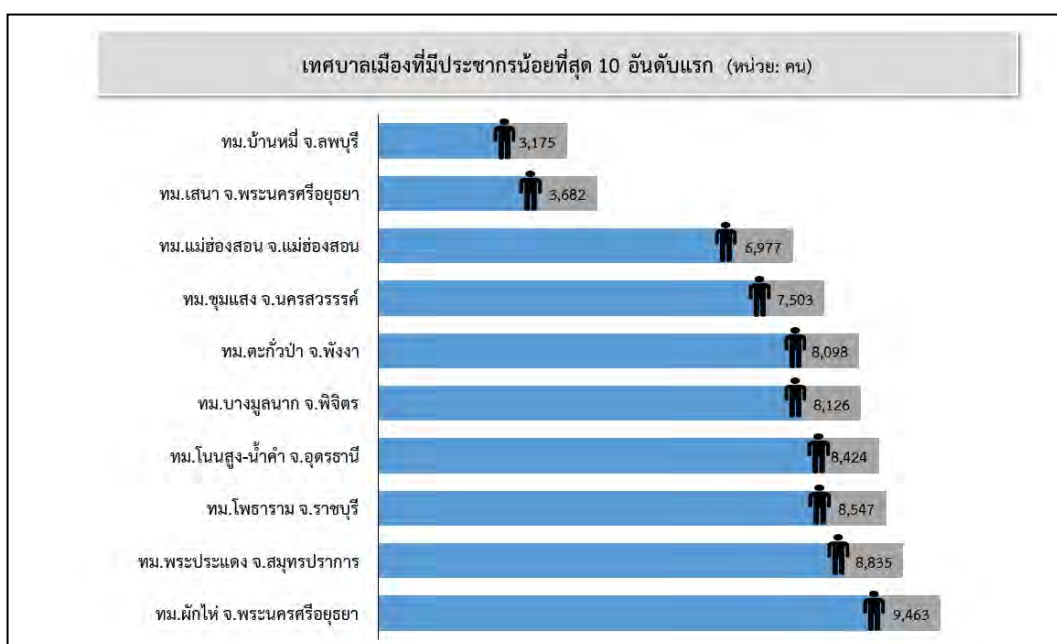
- เทศบาลเมือง

แผนภาพที่ 2-16 แสดงจำนวนประชากรของเทศบาลเมืองที่มีประชากรมากที่สุด 10 แห่ง

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566,” สืบค้น เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2566. จาก <https://ele.dla.go.th/public/orgInfo02.do/>

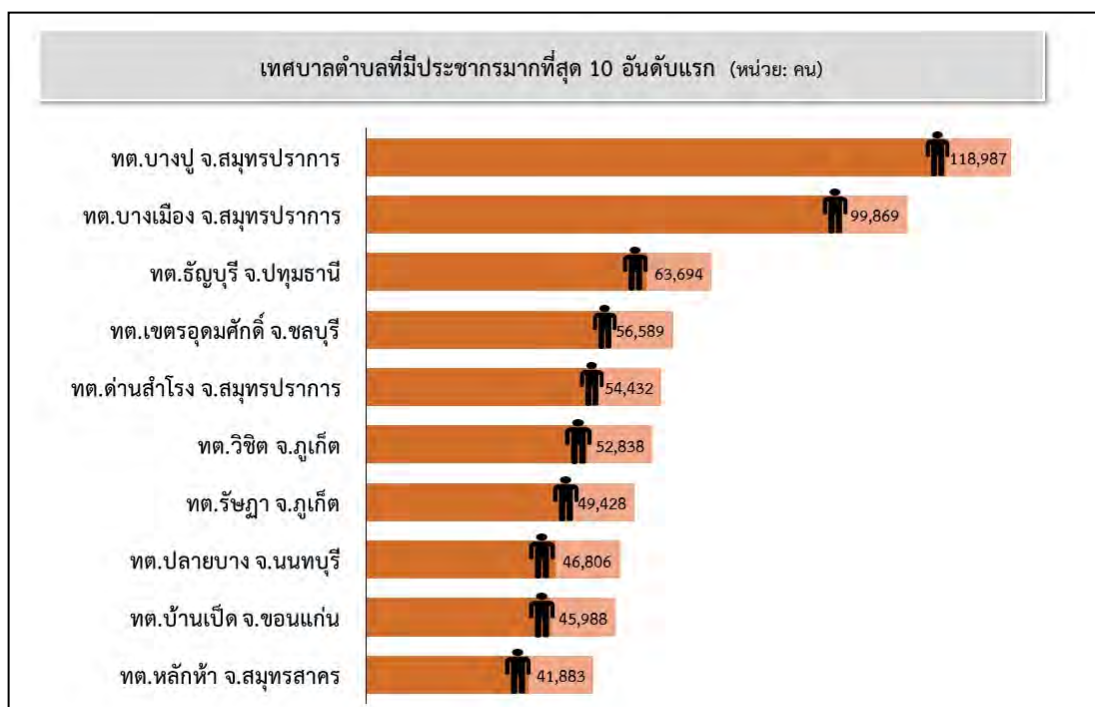
แผนภาพที่ 2-17 แสดงจำนวนประชากรของเทศบาลเมืองที่มีประชากรน้อยที่สุด 10 แห่ง

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566,” สืบค้น เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2566. จาก <https://ele.dla.go.th/public/orgInfo02.do/>

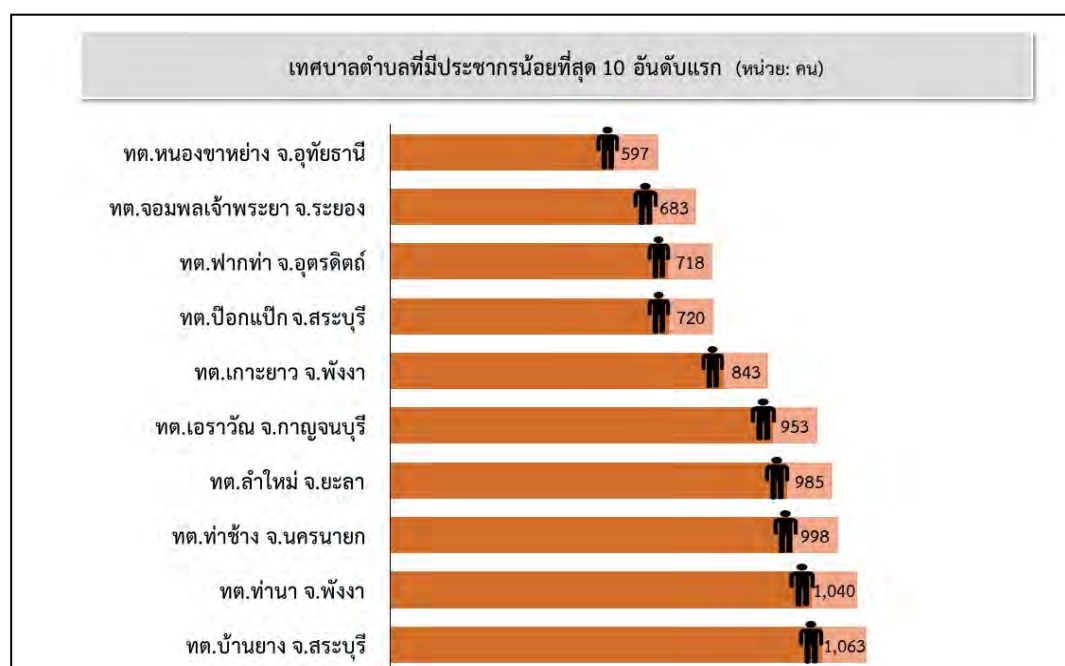
- ประเภทเทศบาลตำบล

แผนภาพที่ 2-18 แสดงจำนวนประชากรของเทศบาลตำบลที่มีประชากรมากที่สุด 10 แห่ง

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566,” สืบค้น เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2566. จาก <https://ele.dla.go.th/public/orgInfo02.do/>

แผนภาพที่ 2-19 แสดงจำนวนประชากรของเทศบาลตำบลที่มีประชากรน้อยที่สุด 10 แห่ง

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ

พ.ศ. 2566,” สืบค้น เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2566. จาก <https://ele.dla.go.th/public/orgInfo02.do/>

- องค์การบริหารส่วนตำบล

แผนภาพที่ 2-20 แสดงจำนวนประชากรของ อบต. ที่มีประชากรมากที่สุด 10 แห่ง

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566,” สืบค้น เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2566. จาก <https://ele.dla.go.th/public/orgInfo02.do/>

แผนภาพที่ 2-21 แสดงจำนวนประชากรของ อบต. ที่มีประชากรน้อยที่สุด 10 แห่ง

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566,” สืบค้น เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2566. จาก <https://ele.dla.go.th/public/orgInfo02.do/>

1.2.3 ขนาดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำแนกตามความหนาแน่นของประชากร

(1) องค์กรบริหารส่วนจังหวัด

ตารางที่ 2-2 แสดงความหนาแน่นของประชากรในพื้นที่องค์กรบริหารส่วนจังหวัด

อบจ.ที่มีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุด 10 แห่ง		
ลำดับ	องค์กรบริหารส่วนจังหวัด	ประชากร/ตร.กม.
1	องค์กรบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี	1,965
2	องค์กรบริหารส่วนจังหวัดสมุทรปราการ	1,399
3	องค์กรบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี	796
4	องค์กรบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต	741
5	องค์กรบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร	641
6	องค์กรบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสงคราม	498
7	องค์กรบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม	430
8	องค์กรบริหารส่วนจังหวัดปัตตานี	368
9	องค์กรบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	353
10	องค์กรบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี	316

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566,” สืบค้น เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2566. จาก <https://ele.dla.go.th/public/orgInfo02.do/>

ตารางที่ 2-3 แสดงความหนาแน่นของประชากรในพื้นที่องค์กรบริหารส่วนจังหวัด

อบจ.ที่มีความหนาแน่นของประชากรน้อยที่สุด 10 แห่ง		
ลำดับ	องค์กรบริหารส่วนจังหวัด	ประชากร/ตร.กม.
1	องค์กรบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน	21
2	องค์กรบริหารส่วนจังหวัดน่าน	39
3	องค์กรบริหารส่วนจังหวัดตาก	44
4	องค์กรบริหารส่วนจังหวัดกาญจนบุรี	44
5	องค์กรบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี	47
6	องค์กรบริหารส่วนจังหวัดอุตรดิตถ์	54
7	องค์กรบริหารส่วนจังหวัดลำปาง	55
8	องค์กรบริหารส่วนจังหวัดเลย	61
9	องค์กรบริหารส่วนจังหวัดระนอง	63
10	องค์กรบริหารส่วนจังหวัดแพร่	71

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566,” สืบค้น เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2566. จาก <https://ele.dla.go.th/public/orgInfo02.do/>

(2) เทศบาล

● เทศบาลนคร

ตารางที่ 2-4 แสดงความหนาแน่นของประชากรในพื้นที่เทศบาลนครที่มีความหนาแน่นมากที่สุด 10 แห่ง

เทศบาลนครที่มีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุด 10 แห่ง			
ลำดับ	เทศบาล	จังหวัด	ประชากร/ตร.กม.
1	เทศบาลนครหาดใหญ่	สงขลา	7,130
2	เทศบาลนครสมุทรปราการ	สมุทรปราการ	6,699
3	เทศบาลนครสงขลา	สงขลา	6,417
4	เทศบาลนครภูเก็ต	ภูเก็ต	6,362
5	เทศบาลนครนนทบุรี	นนทบุรี	6,153
6	เทศบาลนครปากเกร็ด	นนทบุรี	5,217
7	เทศบาลนครสมุทรสาคร	สมุทรสาคร	4,406
8	เทศบาลนครนครศรีธรรมราช	นครศรีธรรมราช	4,327
9	เทศบาลนครตรัง	ตรัง	4,055
10	เทศบาลนครรังสิต	ปทุมธานี	3,820

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566,” สืบค้น เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2566. จาก <https://ele.dla.go.th/public/orgInfo02.do/>

ตารางที่ 2-5 แสดงความหนาแน่นของประชากรในพื้นที่เทศบาลนครที่มีความหนาแน่นน้อยที่สุด 10 แห่ง

เทศบาลนครที่มีความหนาแน่นของประชากรน้อยที่สุด 10 แห่ง			
ลำดับ	เทศบาล	จังหวัด	ประชากร/ตร.กม.
1	เทศบาลนครเกาะสมุย	สุราษฎร์ธานี	271
2	เทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์	ชลบุรี	489
3	เทศบาลนครแหลมฉบัง	ชลบุรี	825
4	เทศบาลนครสกลนคร	สกลนคร	938
5	เทศบาลนครเชียงรายน	เชียงราย	1,278
6	เทศบาลนครอ้อมน้อย	สมุทรสาคร	1,759
7	เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี	สุราษฎร์ธานี	1,926
8	เทศบาลนครลำปาง	ลำปาง	2,273
9	เทศบาลนครขอนแก่น	ขอนแก่น	2,356
10	เทศบาลนครแม่สอด	ตาก	2,565

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566,” สืบค้น เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2566. จาก <https://ele.dla.go.th/public/orgInfo02.do/>

● เทศบาลเมือง

ตารางที่ 2-6 แสดงความหนาแน่นของประชากรในพื้นที่เทศบาลเมืองที่มีความหนาแน่นมากที่สุด 10 แห่ง

เทศบาลเมืองที่มีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุด 10 แห่ง			
ลำดับ	เทศบาล	จังหวัด	ประชากร/ตร.กม.
1	เทศบาลเมืองบางศรีเมือง	นนทบุรี	19,770
2	เทศบาลเมืองพระประแดง	สมุทรปราการ	14,484
3	เทศบาลเมืองกระทุ่มแบน	สมุทรสาคร	12,595
4	เทศบาลเมืองปาดานี	ปาดานี	10,393
5	เทศบาลเมืองบ้านสวน	ชลบุรี	8,819
6	เทศบาลเมืองนราธิวาส	นราธิวาส	5,808
7	เทศบาลเมืองศรีราชา	ชลบุรี	5,497
8	เทศบาลเมืองบ้านโป่ง	ราชบุรี	5,419
9	เทศบาลเมืองชลบุรี	ชลบุรี	5,384
10	เทศบาลเมืองหล่มสัก	เพชรบูรณ์	5,263

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566,” สืบค้น เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2566. จาก <https://ele.dla.go.th/public/orgInfo02.do/>

ตารางที่ 2-7 แสดงความหนาแน่นของประชากรในพื้นที่เทศบาลเมืองที่มีความหนาแน่นน้อยที่สุด 10 แห่ง

เทศบาลเมืองที่มีความหนาแน่นของประชากรน้อยที่สุด 10 แห่ง			
ลำดับ	เทศบาล	จังหวัด	ประชากร/ตร.กม.
1	เทศบาลเมืองปางมะค่า	กำแพงเพชร	27
2	เทศบาลเมืองปรกฟ้า	ชลบุรี	79
3	เทศบาลเมืองทุ่งตำเสา	สงขลา	149
4	เทศบาลเมืองหนองปลิง	กำแพงเพชร	149
5	เทศบาลเมืองทับกวาง	สระบุรี	196
6	เทศบาลเมืองกำแพงเพชร	สงขลา	197
7	เทศบาลเมืองแจระแม	อุบลราชธานี	229
8	เทศบาลเมืองบางรื่น	ระนอง	295
9	เทศบาลเมืองนาสาร	สุราษฎร์ธานี	287
10	เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น	สระแก้ว	337

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566,” สืบค้น เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2566. จาก <https://ele.dla.go.th/public/orgInfo02.do/>

● เทศบาลตำบล

ตารางที่ 2-8 แสดงความหนาแน่นของประชากรในพื้นที่เทศบาลตำบลที่มีความหนาแน่นมากที่สุด 10 แห่ง

เทศบาลตำบลที่มีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุด 10 แห่ง			
ลำดับ	เทศบาล	จังหวัด	ประชากร/ตร.กม.
1	เทศบาลตำบลแม่จัน	ตาก	11,605
2	เทศบาลตำบลหนองขาว	กาญจนบุรี	7,890
3	เทศบาลตำบลท่าม่วง	กาญจนบุรี	7,612
4	เทศบาลตำบลเสริมงาม	ลำปาง	7,406
5	เทศบาลตำบลสำโรงเหนือ	สมุทรปราการ	6,994
6	เทศบาลตำบลบางเมือง	สมุทรปราการ	6,496
7	เทศบาลตำบลชะอวด	นครศรีธรรมราช	5,849
8	เทศบาลตำบลด่านสำโรง	สมุทรปราการ	5,807
9	เทศบาลตำบลปากน้ำชุมพร	ชุมพร	5,564
10	เทศบาลตำบลท่ายาง	เพชรบุรี	5,169

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566,” สืบค้น เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2566. จาก <https://ele.dla.go.th/public/orgInfo02.do/>

ตารางที่ 2-9 แสดงความหนาแน่นของประชากรในพื้นที่เทศบาลตำบลที่มีความหนาแน่นน้อยที่สุด 10 แห่ง

เทศบาลตำบลที่มีความหนาแน่นของประชากรน้อยที่สุด 10 แห่ง			
ลำดับ	เทศบาล	จังหวัด	ประชากร/ตร.กม.
1	เทศบาลตำบลก้อ	ลำพูน	4
2	เทศบาลตำบลเขาโจด	กาญจนบุรี	5
3	เทศบาลตำบลไทรโยค	กาญจนบุรี	9
4	เทศบาลตำบลทุ่งลุยลาย	ชัยภูมิ	10
5	เทศบาลตำบลควนศรี	สุราษฎร์ธานี	10
6	เทศบาลตำบลบ่อเกลือใต้	น่าน	12
7	เทศบาลตำบลแม่ยม	พะเยา	13
8	เทศบาลตำบลพระธาตุปู่ก่า	เชียงใหม่	14
9	เทศบาลตำบลทุ่งผึ้ง	ลำปาง	14
10	เทศบาลตำบลบ้านเขี้ยวหวาน	สุราษฎร์ธานี	14

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566,” สืบค้น เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2566. จาก <https://ele.dla.go.th/public/orgInfo02.do/>

(3) องค์การบริหารส่วนตำบล

ตารางที่ 2-10 แสดงความหนาแน่นของประชากรในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุด 10 แห่ง			
ลำดับ	องค์การบริหารส่วนตำบล	จังหวัด	ประชากร/ตร.กม.
1	องค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด	สมุทรปราการ	4,845
2	องค์การบริหารส่วนตำบลเวียง	เชียงใหม่	3,384
3	องค์การบริหารส่วนตำบลท่าอิฐ	นนทบุรี	3,206
4	องค์การบริหารส่วนตำบลบางรักน้อย	นนทบุรี	3,139
5	องค์การบริหารส่วนตำบลกระแซง	ปทุมธานี	2,918
6	องค์การบริหารส่วนตำบลบางกระสอบ	สมุทรปราการ	2,841
7	องค์การบริหารส่วนตำบลบางกอบัว	สมุทรปราการ	2,807
8	องค์การบริหารส่วนตำบลทะเลชุบศร	ลพบุรี	2,467
9	องค์การบริหารส่วนตำบลบางโปรง	สมุทรปราการ	2,343
10	องค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่	สมุทรปราการ	2,286

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566,” สืบค้น เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2566. จาก <https://ele.dla.go.th/public/orgInfo02.do/>

ตารางที่ 2-11 แสดงความหนาแน่นของประชากรในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความหนาแน่นของประชากรน้อยที่สุด 10 แห่ง			
ลำดับ	องค์การบริหารส่วนตำบล	จังหวัด	ประชากร/ตร.กม.
1	องค์การบริหารส่วนตำบลไลโว่	กาญจนบุรี	2
2	องค์การบริหารส่วนตำบลอุ้มผาง	ตาก	2
3	องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำรอบ	สุราษฎร์ธานี	2
4	องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแม่เพรียง	เพชรบุรี	3
5	องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไร่	อุทัยธานี	4
6	องค์การบริหารส่วนตำบลแม่คง	แม่ฮ่องสอน	4
7	องค์การบริหารส่วนตำบลแม่กิ๊	แม่ฮ่องสอน	5
8	องค์การบริหารส่วนตำบลปริงเพล	กาญจนบุรี	6
9	องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยปูลิง	แม่ฮ่องสอน	6
10	องค์การบริหารส่วนตำบลเสาหิน	แม่ฮ่องสอน	7

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566,” สืบค้น เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2566. จาก <https://ele.dla.go.th/public/orgInfo02.do/>

1.3 การยกฐานะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตารางที่ 2-12 การยกฐานะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ปีที่ยกฐานะ	ประเภทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น			รวม
	เทศบาลนคร	เทศบาลเมือง	เทศบาลตำบล	
2552	-	1	59	60
2553	2	1	320	323
2554	2	9	49	60
2555	2	20	199	221
2556	1	5	143	149
2557	-	3	23	26
2558	-	2	-	2
2559*	-	-	-	-
2560*	-	-	-	-
2561*	-	-	-	-
2562	-	5	3	8
2563	-	25	19	44
รวม	7	71	815	893

หมายเหตุ: เครื่อง * หมายถึง ไม่มีข้อมูลปรากฏในปีนั้น

ที่มา: กองกฎหมายและระเบียบท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “สรุปการเปลี่ยนชื่อและฐานะของ อปท. รายปี,” สืบค้นเมื่อวันที่ 5 กันยายน 2566. จาก <https://ele.dla.go.th/public/orgInfo04.do>

จากตารางข้างต้น พบว่า การยกฐานะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตั้งแต่ปี 2552 ถึง 2563 มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยกฐานะเป็นเทศบาลรวมทั้งหมด 893 แห่ง โดยยกฐานะเป็นเทศบาลนคร จำนวน 7 แห่ง ยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง จำนวน 71 แห่ง และยกฐานะเป็นเทศบาลตำบล จำนวน 815 แห่ง

การยกฐานะขององค์กรปกครองท้องถิ่นมีวัตถุประสงค์สำคัญ เพื่อให้ท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่จัดบริการสาธารณะในขอบเขตที่กว้างขวางและมีอิสระมากขึ้น อีกทั้งยังทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีทรัพยากรในการบริหารจัดการมากขึ้นกว่าเดิม อย่างไรก็ตาม การยกฐานะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกลับพบข้อจำกัดหรือหลักเกณฑ์เงื่อนไขต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมากมาย จึงนำมาสู่ข้อสังเกตบางประการ ดังเช่น ในปัจจุบันนี้มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งที่มีความเหมาะสมที่ควรจะได้รับยกฐานะจากองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเทศบาล หรือบางแห่งควรยกฐานะจากเทศบาลตำบลเป็นเทศบาลเมือง หากแต่เขตปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าวยังไม่ได้รับการยกฐานะตามสภาพความเป็นจริง อาจด้วยเหตุผลหรือข้อจำกัดตามหลักเกณฑ์ที่ส่วนกลางกำหนด จึงทำให้มีองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นอีกจำนวนมากที่ยังไม่ได้รับการยกฐานะให้เป็นไปตามสภาพความเป็นจริงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

ดังนั้นรัฐส่วนกลางจะต้องตระหนักถึงความเป็นอิสระของท้องถิ่น หรือที่เรียกว่า Local Autonomy เพราะการยกฐานะไม่ใช่เพียงการเปลี่ยนประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่านั้น แต่ยังหมายถึงบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดบริการสาธารณะ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่นั้นด้วยเช่นกัน

ด้านภารกิจอำนาจหน้าที่

2. ด้านภารกิจอำนาจหน้าที่

นับเป็นเวลากว่า 2 ทศวรรษที่ประเทศไทยได้มีการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้านการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในระยะแรกของแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจฯ ฉบับที่ 1 ได้มุ่งเน้นในเรื่องของการถ่ายโอนภารกิจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมุ่งเน้นการจัดสรรภาษี เงินอุดหนุน และรายได้อื่นๆ ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์และอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้น โดยในระยะแรกของการถ่ายโอนอำนาจได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีรายได้เพิ่มขึ้น คิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้สุทธิของรัฐบาลไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 และมีจุดมุ่งหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 ต่อรายได้สุทธิของรัฐบาล

ต่อมาในระยะที่สอง คณะกรรมการการกระจายอำนาจฯ ได้ทบทวนและปรับปรุงแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจฯ ฉบับที่ 2 ที่มุ่งเน้นในการการถ่ายโอนภารกิจที่มีความชัดเจนมากขึ้น และมุ่งเน้นการเสริมสร้างความพร้อมให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถบูรณาการการทำงานร่วมกับส่วนราชการที่ได้ถ่ายโอนภารกิจ ตลอดจนการให้คำปรึกษาและแนะนำมาตรฐานการบริการให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ดังนั้นเนื้อหาในส่วนนี้จะนำเสนอภารกิจอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการถ่ายโอนตามแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจฯ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฉบับที่ 1 ฉบับที่ 2 และร่างฉบับที่ 3 ดังนี้

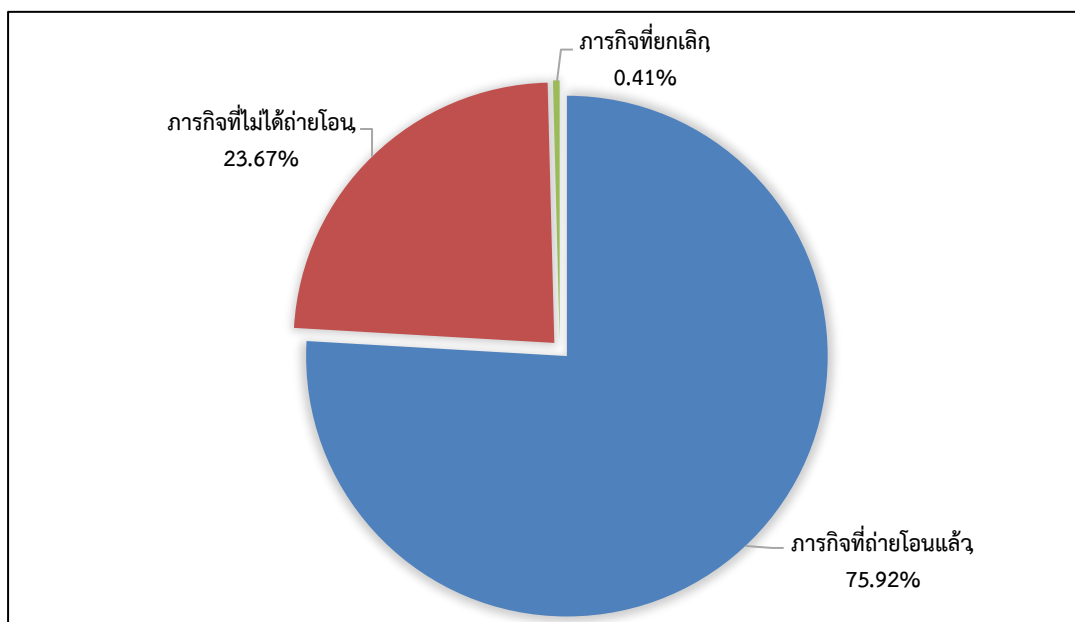
2.1 แผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจฯ ฉบับที่ 1

จากการศึกษาความก้าวหน้าในการถ่ายโอนภารกิจตามแผนปฏิบัติการฯ ฉบับที่ 1 ที่ได้กำหนดให้มีการถ่ายโอนภารกิจ จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น 2) ด้านการบริหารจัดการ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม 3) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน 4) ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว 5)

ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต และ 6) ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย โดยทั้งหมดนี้มีจำนวนการถ่ายโอนภารกิจทั้งสิ้น 245 ภารกิจ ประกอบด้วยส่วนราชการที่มีการถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 57 กรม ใน 15 กระทรวง และ 1 หน่วยงานอิสระ

สำหรับภารกิจที่ได้มีการถ่ายโอนไปแล้วในแผนปฏิบัติการฯ ฉบับที่ 1 มีจำนวนทั้งสิ้น 186 ภารกิจ คิดเป็นร้อยละ 75.92 ของภารกิจทั้งหมด ซึ่งยังคงเหลืออีกจำนวน 58 ภารกิจ ที่ยังไม่ได้ถ่ายโอนไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีการยกเลิกการถ่ายโอนจำนวน 1 ภารกิจ ดังแสดงตามแผนภาพต่อไปนี้

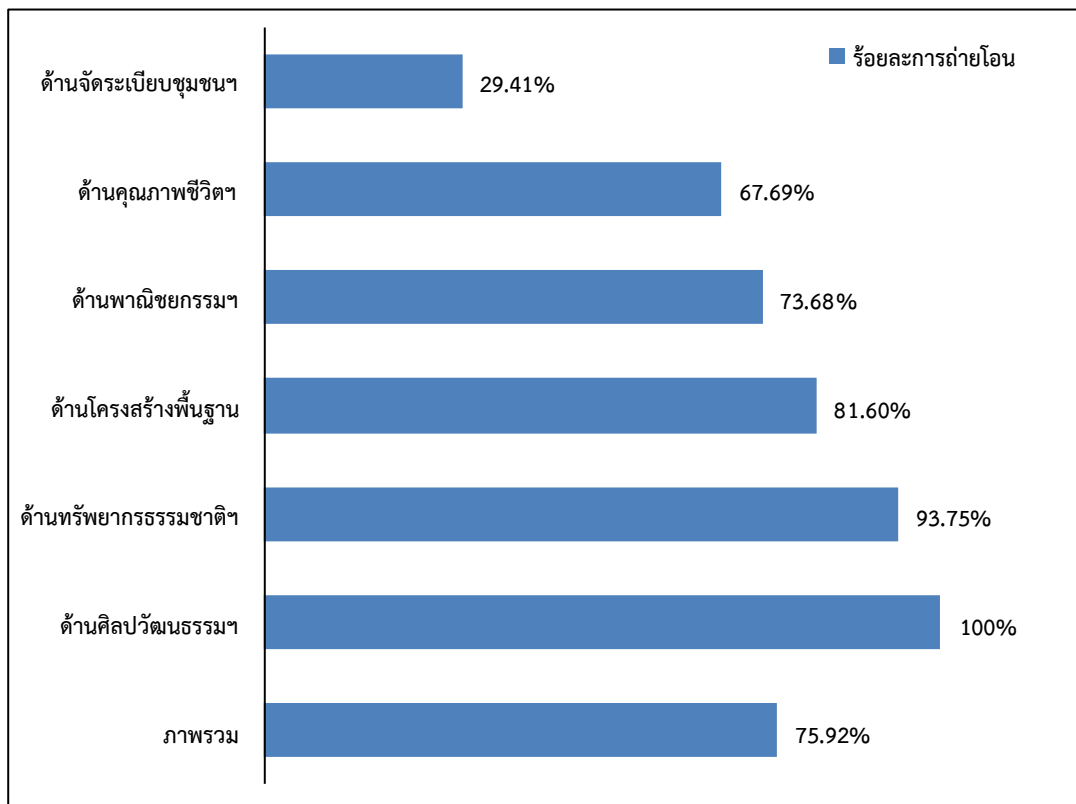
แผนภาพที่ 2-22 แสดงร้อยละการถ่ายโอนภารกิจตามแผนปฏิบัติการฯ ฉบับที่ 1

ที่มา: คณะกรรมการการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, แผนปฏิบัติการฯ ฉบับที่ 1.

แผนภาพที่ 2-23 แสดงร้อยละการถ่ายโอนภารกิจตามแผนปฏิบัติการฯ ฉบับที่ 1
จำแนกตามภารกิจในแต่ละด้าน

ที่มา: คณะกรรมการการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, แผนปฏิบัติการฯ ฉบับที่ 1.

ตารางที่ 2-13 สรุปการถ่ายโอนภารกิจตามแผนปฏิบัติการฯ ฉบับที่ 1

ด้านภารกิจ	ส่วนราชการ ที่ถ่ายโอน	จำนวนภารกิจที่ ถ่ายโอน	ภารกิจถ่ายโอน แล้ว	ภารกิจยังไม่ได้ ถ่ายโอน	ยกเลิกการถ่าย โอน	ร้อยละการถ่าย โอน
1. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	15 กรม ใน 5 กระทรวง 1 หน่วยงานอิสระ	87	74	13	-	81.60
2. ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต	27 กรม ใน 9 กระทรวง 1 หน่วยงานอิสระ	103	78	25	-	67.96
3. ด้านการจัดระเบียบชุมชนฯ	9 กรม ใน 6 กระทรวง 1 หน่วยงานอิสระ	17	8	9	-	29.41
4. ด้านการส่งเสริมการลงทุน พาณิชย์ และการท่องเที่ยว	5 กรม ใน 7 กระทรวง	19	11	8	-	73.68
5. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	10 กรม ใน 4 กระทรวง	17	15	1	1	93.75
6. ด้านศิลปวัฒนธรรมจารีตประเพณีฯ	1 กรม ใน 1 กระทรวง	2	-	2	-	100
รวมทั้งสิ้น		245	186	58	1	75.92

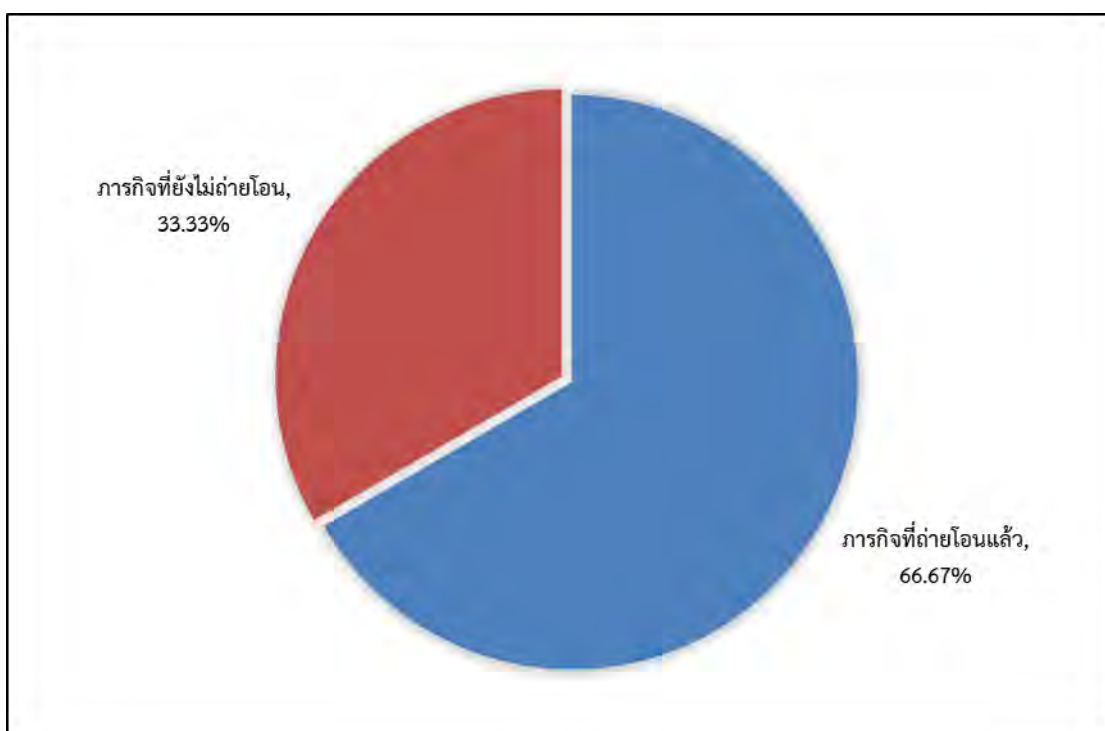
ที่มา: สรุปข้อมูลจาก (ร่าง) แผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2562 - 2565

2.2 แผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจ ฉบับที่ 2

จากการศึกษาความก้าวหน้าในการถ่ายโอนภารกิจตามแผนปฏิบัติการฯ ฉบับที่ 2 ที่ได้กำหนดให้มีการถ่ายโอนภารกิจ จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น 2) ด้านการบริหารจัดการ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม 3) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน 4) ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว 5) ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต และ 6) ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย โดยทั้งหมดนี้มีจำนวนการถ่ายโอนภารกิจทั้งสิ้น 114 ภารกิจ ประกอบด้วยส่วนราชการที่มีการถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 37 กรม ใน 15 กระทรวง และ 1 หน่วยงานอิสระ

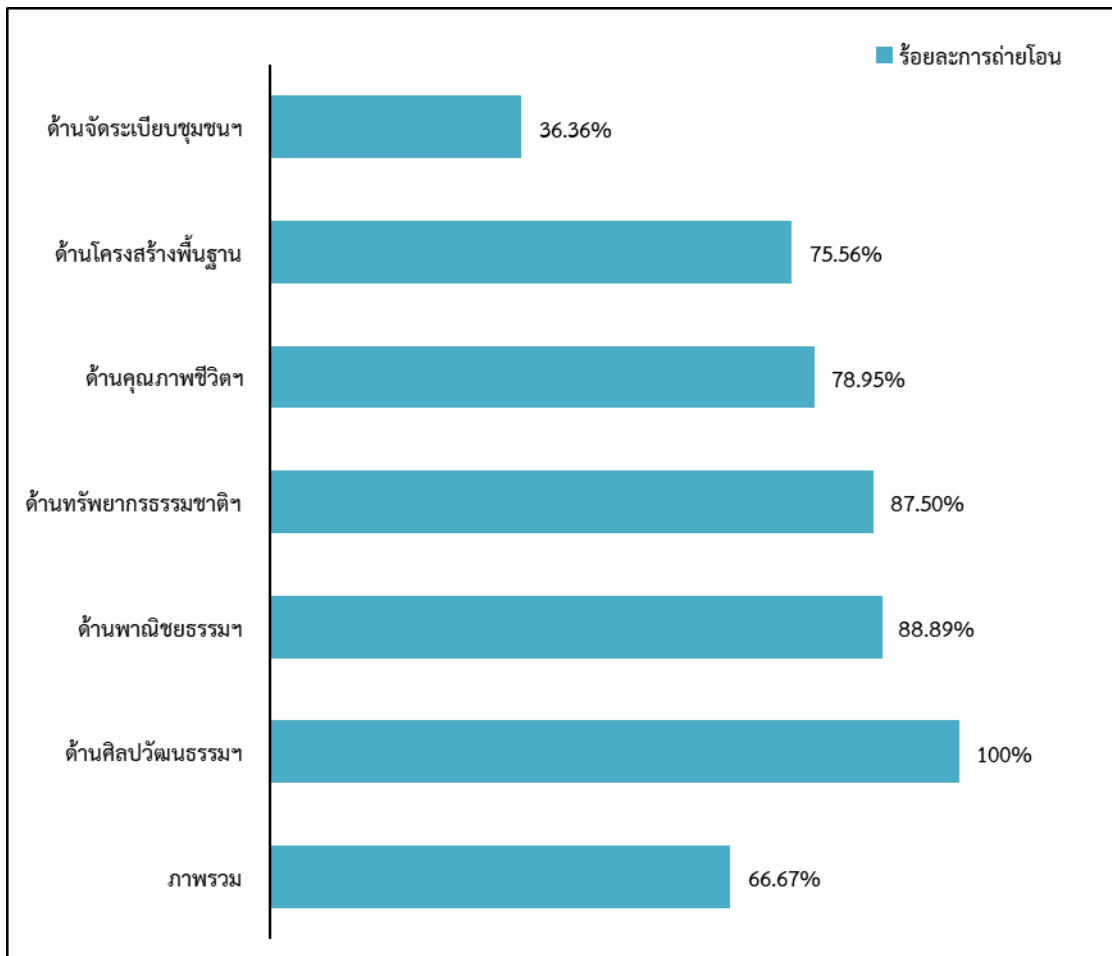
สำหรับภารกิจที่ได้มีการถ่ายโอนไปแล้วในแผนปฏิบัติการฯ ฉบับที่ 2 มีจำนวนทั้งสิ้น 76 ภารกิจ คิดเป็นร้อยละ 66.67 ของภารกิจทั้งหมด ซึ่งยังคงเหลืออีกจำนวน 38 ภารกิจ ที่ยังไม่ได้ถ่ายโอนไปให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังแสดงตามแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 2-24 แสดงร้อยละการถ่ายโอนภารกิจตามแผนปฏิบัติการฯ ฉบับที่ 2

ที่มา: คณะกรรมการการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, แผนปฏิบัติการฯ ฉบับที่ 2.

แผนภาพที่ 2-25 แสดงร้อยละการถ่ายโอนภารกิจตามแผนปฏิบัติการ ฉบับที่ 2
จำแนกตามภารกิจในแต่ละด้าน

ที่มา: คณะกรรมการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, แผนปฏิบัติการฯ ฉบับที่ 2

ตารางที่ 2-14 สรุปการถ่ายโอนภารกิจตามแผนปฏิบัติการฯ ฉบับที่ 2

ด้านภารกิจ	ส่วนราชการ ที่ถ่ายโอน	เป้าหมายภารกิจ ที่ถ่ายโอน	ภารกิจถ่ายโอน แล้ว	ภารกิจยังไม่ได้ ถ่ายโอน	ยกเลิกการถ่าย โอน	ร้อยละการถ่าย โอน
1. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	12 กรม ใน 4 กระทรวง 1 หน่วยงานอิสระ	45	34	11	-	75.56
2. ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต	7 กรม ใน 5 กระทรวง	19	9	10	-	78.95
3. ด้านการจัดระเบียบชุมชนฯ	9 กรม ใน 8 กระทรวง 1 หน่วยงานอิสระ	22	8	14	-	36.36
4. ด้านการส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว	6 กรม ใน 3 กระทรวง	18	16	2	-	88.89
5. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	6 กรม ใน 2 กระทรวง	8	7	1	-	87.50
6. ด้านศิลปวัฒนธรรมจารีตประเพณีฯ	1 กรม ใน 1 กระทรวง	2	2	-	-	100
รวมทั้งสิ้น		114	76	38	-	66.67

ที่มา: สรุปข้อมูลจาก (ร่าง) แผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2562 - 2565

2.3 ร่างแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจ ฉบับที่ 3

ร่างแผนการกระจายอำนาจฯ และแผนปฏิบัติการฯ ฉบับที่ 3 ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ก่อนเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ และรายงานต่อรัฐสภาเพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษา ตามขั้นตอนของกฎหมาย ทั้งนี้ ร่างแผนปฏิบัติการฯ ฉบับที่ 3 กำหนดให้มีการถ่ายโอนภารกิจตามแผน ปฏิบัติการฯ ฉบับที่ 1 และฉบับที่ 2 ซึ่งถ่ายโอนแล้วหรือทยอยถ่ายโอน และนำมาปรับปรุงขอบเขต/ขั้นตอน การถ่ายโอน และภารกิจใหม่ที่พิจารณาเห็นสมควรให้มีการถ่ายโอนเพิ่มเติมให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดให้มีการถ่ายโอนภารกิจ จำนวน 3 ด้าน มีภารกิจที่ต้องถ่ายโอนทั้งสิ้น 25 ภารกิจ จากส่วนราชการ 24 กรม ใน 9 กระทรวงและ 1 รัฐวิสาหกิจ

ตารางที่ 2-15 สรุปร่างการถ่ายโอนภารกิจตามแผนปฏิบัติการฯ ฉบับที่ 3

ด้านภารกิจ	ส่วนราชการที่ถ่ายโอน	เป้าหมายภารกิจที่ถ่ายโอน	หมายเหตุ
1. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	9 กรม ใน 3 กระทรวง	5	เป็นภารกิจตามแผนปฏิบัติการฯ ฉบับที่ 1 และฉบับที่ 2 ซึ่งถ่ายโอนแล้วหรือทยอยถ่ายโอน
2. ด้านสังคม	11 กรม ใน 6 กระทรวง	15	เป็นภารกิจตามแผนปฏิบัติการฯ ฉบับที่ 1 และฉบับที่ 2 ซึ่งถ่ายโอนแล้วหรือทยอยถ่ายโอนและภารกิจใหม่ที่พิจารณาเห็นสมควรให้มีการถ่ายโอนเพิ่มเติมให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. ด้านด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม	5 กรม 1 รัฐวิสาหกิจ ใน 3 กระทรวง	5	เป็นภารกิจตามแผนปฏิบัติการฯ ฉบับที่ 1 และฉบับที่ 2 ซึ่งถ่ายโอนแล้วหรือทยอยถ่ายโอน

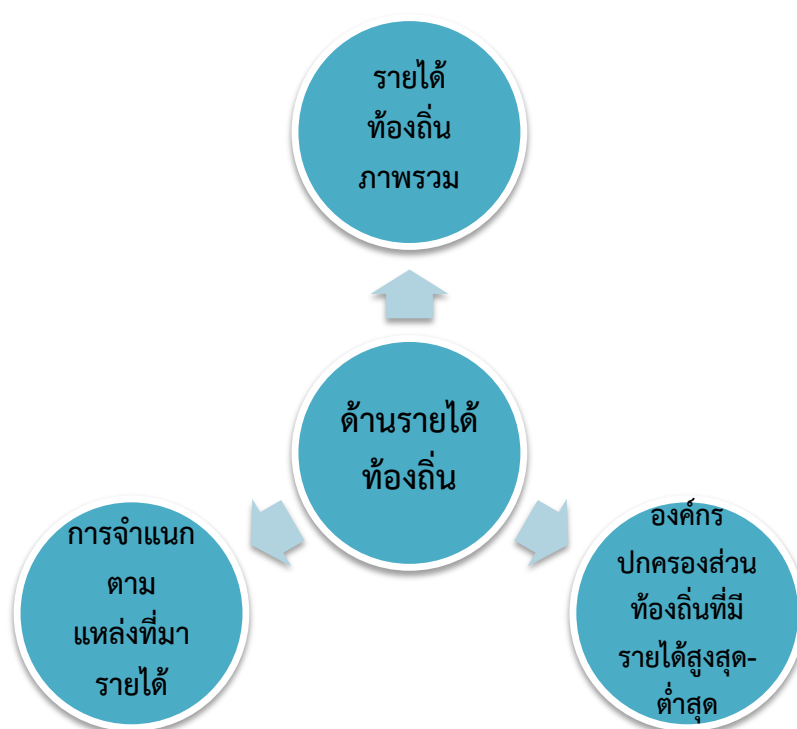
ที่มา: สรุปข้อมูลจาก (ร่าง) แผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฉบับที่ 3

ด้านรายได้

3. ด้านรายได้

สถานการณ์ด้านรายได้แสดงให้เห็นถึงรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาพรวมและรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภท รวมถึงสัดส่วนรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากแต่ละแหล่งรายได้

สถานการณ์ด้านรายได้ ประกอบด้วยข้อมูล 3 ส่วน ดังนี้

3.1 รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาพรวม

การกระจายอำนาจทางการคลังให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนับเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น โดยรัฐบาลมีการออกพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจตัดสินใจในการบริหารจัดการทางการคลังได้โดยตรง ทั้งในเรื่องการหารายได้ การก่องหน และการใช้จ่ายเงินของท้องถิ่น โดยจะต้องเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อเพิ่มศักยภาพทางการคลังท้องถิ่น ซึ่งเป้าหมายหลักประการหนึ่งนั้น ก็คือ การจัดสรรรายได้ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีสัดส่วนรายได้ต่อรายได้สุทธิของรัฐบาลไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ในปี พ.ศ. 2550 เป็นต้นไป และมีจุดมุ่งหมายเพิ่มเติมที่จะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นสัดส่วนรายได้ต่อรายได้

สุทธิของรัฐบาลไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมด้านรายได้ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ

องค์ประกอบของรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สามารถนำมาคำนวณสัดส่วนรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1) **รายได้ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บเอง** ประกอบด้วย รายได้จากการจัดเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมต่างๆ เช่น ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้าย ค่าธรรมเนียมการเก็บขยะ ค่าเช่าสถานที่ เป็นต้น

2) **รายได้ที่รัฐจัดเก็บให้** ได้แก่ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ ภาษีสุรา ภาษีสรรพสามิต ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์ และค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนนิติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอสังหาริมทรัพย์ เป็นต้น

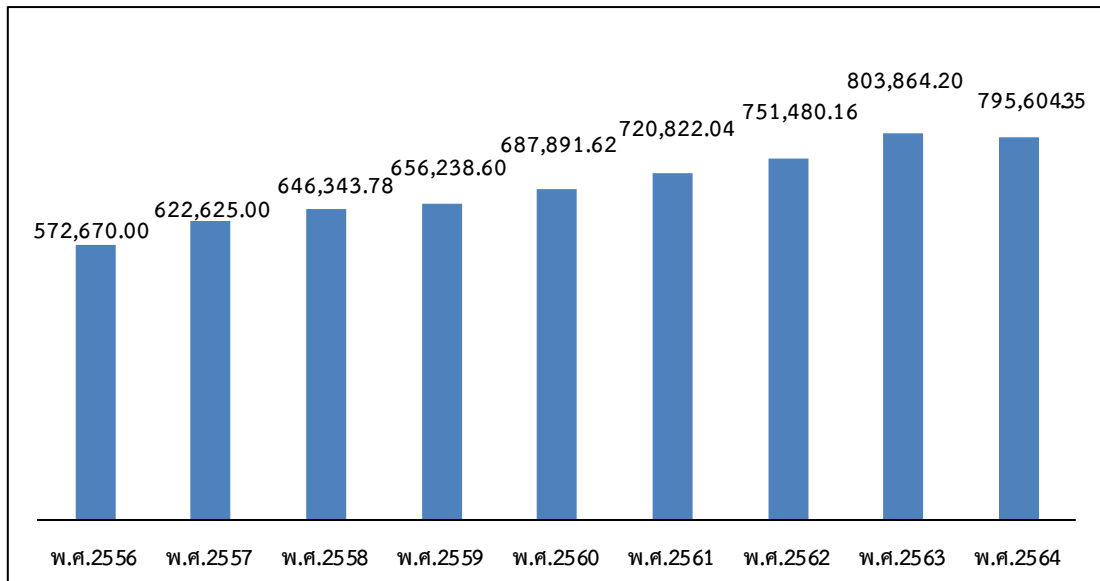
3) **รายได้ที่รัฐแบ่งให้** ได้แก่ ภาษีมูลค่าเพิ่มที่รัฐบาลแบ่งให้ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ค่าภาคหลวงแร่ และค่าภาคหลวงปิโตรเลียม เป็นต้น

4) **เงินอุดหนุนรัฐบาล** เป็นเงินที่รัฐจัดสรรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี โดยงบประมาณรายได้ส่วนนี้จะเป็นส่วนที่มาเติมเต็มให้สัดส่วนรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อรายได้สุทธิของรัฐบาลเป็นไปตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

จากข้อมูลสถิติรายได้รวมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภทมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี โดยรายได้รวมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปี พ.ศ. 2556 มีรายได้รวม 572,670 ล้านบาท จนกระทั่งปี พ.ศ. 2563 รายได้รวมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้นเป็น 803,776.21 ล้านบาท ในช่วงเวลา 7 ปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 - 2563 สัดส่วนรายได้รวมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ 40.35 (หน่วย: ล้านบาท) ในขณะที่ปี พ.ศ. 2564 ซึ่งเป็นปีที่กำลังเกิดวิกฤติการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นลดลงไปอยู่ที่ 795,604.35 ล้านบาท

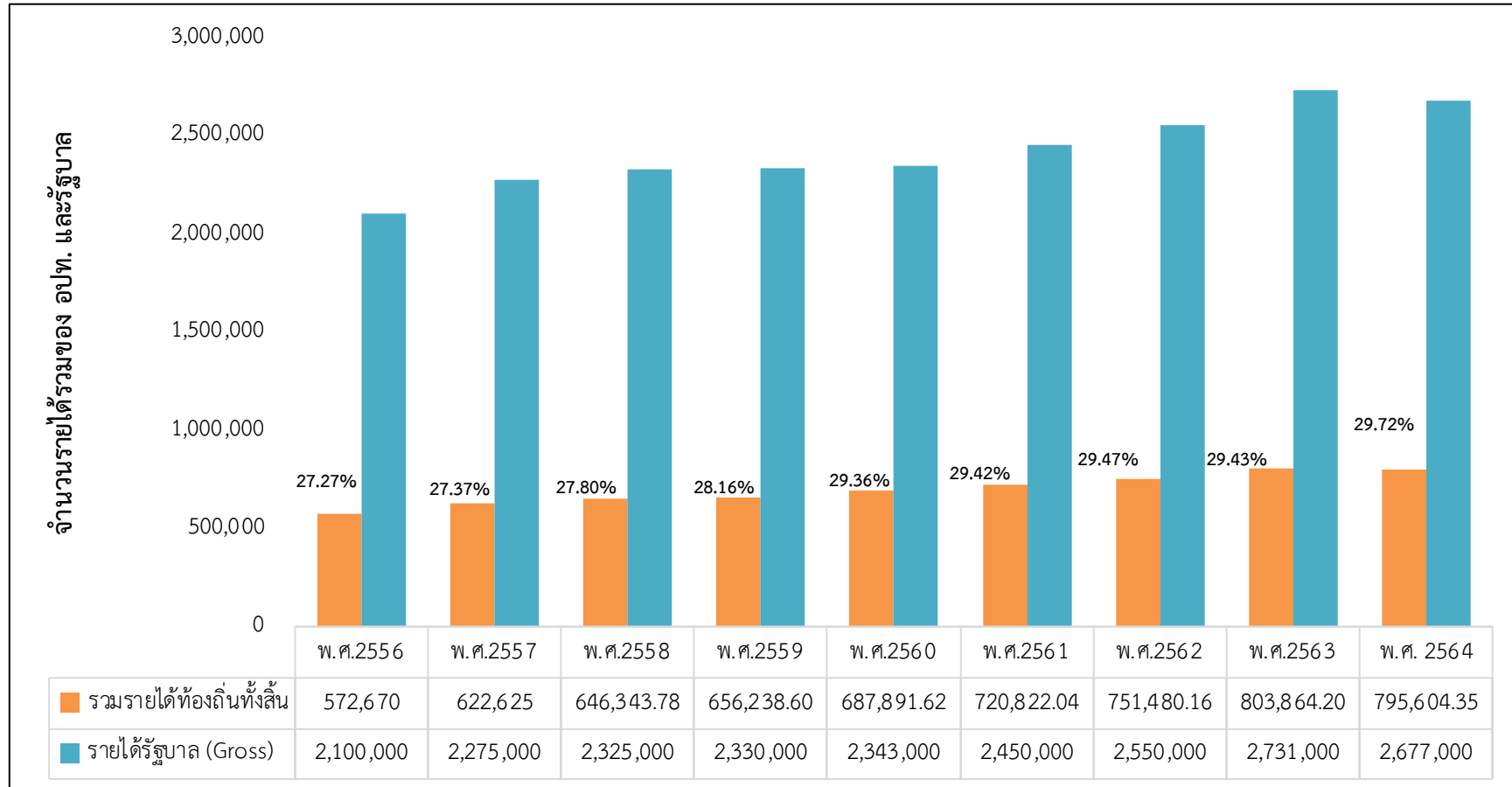

แผนภาพที่ 2-26 แสดงรายได้รวมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระหว่างปี พ.ศ. 2557 – 2564

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นท้องถิ่น, “ตารางการจัดสรรรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น,” สืบค้นจาก <https://odloc.go.th/>. เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2566.

แผนภาพที่ 2-27 เปรียบเทียบรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อรายได้รัฐบาลระหว่างปี พ.ศ. 2556 – พ.ศ. 2564 (หน่วย: ล้านบาท)

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นท้องถิ่น, “ตารางการจัดสรรรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น,” สืบค้นจาก <https://odloc.go.th/>. เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2566.

กระทรวงการคลัง, “ผลการจัดเก็บรายได้ของรัฐบาล ตั้งแต่ 2556-2562”, สืบค้นจาก <https://dataservices.mof.go.th/> เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2566 หมายเหตุ: รายได้ของรัฐบาล นำมาจากข้อมูลผลการจัดเก็บรายได้ของรัฐบาล (Gross) จากหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ กรมสรรพากร กรมสรรพสามิต กรมศุลกากร รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นๆ

ตารางที่ 2-16 แสดงการเปรียบเทียบสัดส่วนรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับรายได้ของรัฐระหว่าง พ.ศ. 2559 – 2564 (หน่วย: ล้านบาท)

ประเภทรายได้/ปีงบประมาณ	2559	2560	2561	2562	2563	2564
1. รายได้ท้องถิ่นจัดเก็บเอง	70,000	112,000	112,000	112,000	115,990	92,100
2. รายได้ที่รัฐจัดเก็บให้	218,940	218,800	229,900	240,350	249,886	254,452.93
3. รายได้ที่รัฐบาลแบ่งให้ (พ.ร.บ.กำหนดแผนฯ)	109,000	111,000	115,000	123,000	131,000	121,000
4. เงินอุดหนุน	258,298.60	246,091.62	263,922.04	276,135.16	306,988.20	328,051.4204
รวมรายได้ท้องถิ่นทั้งสิ้น	656,238.60	687,891.62	720,822.04	751,485.16	803,864.20	795,604.3504
รายได้รัฐบาล (Gross)	2,330,000	2,343,000	2,450,000	2,550,000	2,731,000	2,677,000
สัดส่วนรายได้ท้องถิ่นต่อรายได้รัฐบาล	28.16%	29.36%	29.42%	29.47%	29.43%	29.72%

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นท้องถิ่น, “ตารางการจัดสรรรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น,” สืบค้นจาก <https://odloc.go.th/>. เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2566.

ตารางที่ 2-17 แสดงรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกเป็นประเภทรายได้ ระหว่างปี พ.ศ. 2560 – 2565

ประเภทรายได้	ประเภท อปท.	ปีงบประมาณ (ล้านบาท)										
		2560	2561	(+/-)% จากปี60	2562	(+/-)% จากปี61	2563	(+/-)% จากปี 62	2564	(+/-)% จากปี 63	2565	(+/-)% จากปี 64
รายได้ที่ท้องถิ่น จัดเก็บเอง	อบจ.	6,004.07	5,492.68	-8.52%	5,941.99	8.18%	5,505.28	-7.35%	4,987.78	-9.40%	4,382.54	-12.13%
	เทศบาล	23,997.82	24,941.13	3.93%	27,155.59	8.88%	14,102.39	-48.07%	13,563.63	-3.82%	25,997.15	91.67%
	อบต.	12,096.21	12,439.95	2.84%	12,970.16	4.26%	7,283.93	-43.84%	7,189.71	-1.92%	14,456.15	101.07%
	เมืองพัทยา	736.02	696.02	-5.44%	866.64	24.51%	367.37	-57.61%	286.67	-21.97%	731.77	155.27%
	กทม.	19,199.85	20,053.34	4.45%	19,755.07	-1.49%	7,820.45	-60.41%	5,643.45	-27.84%	19,747.67	249.92%
รายได้จากรัฐ จัดสรร	อบจ.	40,803.81	4,2243.3	3.53%	43,974.48	4.10%	36,106.71	-17.89%	40,539.03	12.28%	44,447.70	9.64%
	เทศบาล	93,734.93	10,0980.3	7.73%	102,944.12	1.94%	95,238.25	-7.49%	97,451.38	2.32%	104,686.33	7.42%
	อบต.	10,5622.2	11,5098.5	8.97%	116,715.83	1.41%	106,136.38	-9.06%	114,308.10	7.70%	124,581.54	8.99%
	เมืองพัทยา	1,617.05	1,794.21	10.96%	1,697.19	-5.41%	1,422.59	-16.18%	1,274.89	-10.38%	1,335.06	4.72%
	กทม.	60,555.39	67,546.25	11.54%	63,601.87	-5.84%	62,072.46	-2.40%	61,069.83	-1.62%	66,876.87	9.51%
รายได้จากเงิน อุดหนุน	อบจ.	19,905.90	21,057.05	5.78%	29,441.25	39.82%	30,179.27	2.51%	28,950.03	-4.07%	16,483.93	-43.06%
	เทศบาล	90,400.82	94,616.21	4.66%	102,256.00	8.07%	109,827.67	7.40%	116,199.03	5.80%	111,767.25	-3.81%
	อบต.	10,8441.6	11,0591.5	1.98%	122,346.41	10.63%	128,813.64	5.29%	142,575.02	10.68%	137,737.25	-3.39%
	เมืองพัทยา	1,582.17	1,158.55	-26.77%	1,739.15	50.11%	2,099.86	20.74%	1,990.87	-5.19%	1,728.21	-13.19%
	กทม.	18,413.96	17,864.26	-2.99%	20,021.00	12.44%	22,050.48	10.14%	22,043.61	-0.03%	21,405.82	-2.89%

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2566

ตารางที่ 2-18 แสดงรายการแหล่งรายได้ที่มาจากเงินกู้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระหว่างปี พ.ศ. 2557 – 2564

รายการหนี้ของ อปท.	ปีงบประมาณ							
	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564
ธนาคารพาณิชย์	10,548.00	9,426.00	8,323.00	7,585.00	6,310.00	4,700.00	3,522.00	3,057.69
สถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ	12,497.00	10,644.00	10,017.00	9,519.00	8,736.00	8,144.00	6,708.00	6,388.31
เงินทุนสะสมของอบจ.	1,580.41	1,765.01	2,346.51	2,350.18	2,332.37	2,234.10	2,235.62	2,253.98
เงินทุนส่งเสริมกิจการเทศบาล	10,791.32	11,199.04	11,516.44	11,364.10	10,831.43	10,387.15	9,840.49	9,321.72
เงินกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น	1,577.73	1,165.57	684.82	390.52	852.35	1,135.73	610.94	324.12
กองทุนพัฒนาเมืองในภูมิภาค	342.24	290.89	240.38	212.59	201.86	187.46	174.64	181.792
ต่างประเทศ (กทม.)	240.55	160.37	80.18	0.00	0.00	0.00	0.00	0
เงินให้กู้จากกระทรวงการคลัง	-	-	-	-	-	19,138.76	19,138.76	15,019.142
รวม	37,577.25	34,650.88	33,208.33	31,421.39	29,264.01	45,927.20	42,230.45	36,546.752
หนี้สาธารณะคงค้าง	5,690,814.15	5,783,323.19	5,988,386.53	6,369,331.31	6,780,953.22	6,901,801.55	7,667,760.88	9,337,543.02
ประมาณการ GDP	12,236,249.00	13,368,449.00	14,002,039.00	15,023,789.00	16,262,629.00	16,799,823.16	16,007,361.33	16,058,285
สัดส่วนหนี้คงค้างของ อปท. ต่อ GDP	0.31	0.26	0.24	0.21	0.18	0.27	0.26	0.23
สัดส่วนหนี้คงค้างของ อปท. รวมกับหนี้สาธารณะคงค้างต่อ GDP	46.81	43.52	43.01	42.60	41.88	41.36	48.17	58.38

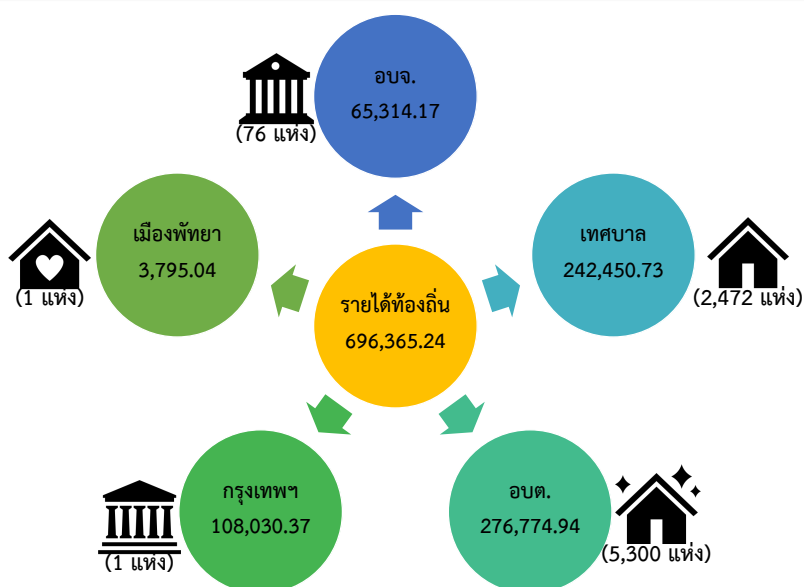
ที่มา: สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ กระทรวงการคลัง. ข้อมูลหนี้ที่ไม่ใช่หนี้สาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2566. จาก <https://bit.ly/2RFGVvP>

3.2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้มากที่สุด – น้อยที่สุด

ข้อมูลแสดงรายได้รวมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ประกอบด้วยข้อมูลรายได้ 3 ส่วน ได้แก่ รายได้จัดเก็บเอง รายได้จากรัฐจัดสรร และรายได้จากเงินอุดหนุน พบว่า กรุงเทพมหานครมีรายได้มากที่สุดถึง 108,030.97 ล้านบาท รองลงมาคือ เมืองพัทยาที่มีรายได้ถึง 3,795.04 ล้านบาท และองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรีมีรายได้ 3,944.20 ล้านบาท

แผนภาพที่ 2-28 แสดงรายได้รวมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทในปี 2565

รายได้รวมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทในปี 2565 (หน่วย: ล้านบาท)

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2566

ในปีงบประมาณ 2562 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้รวมมากที่สุด คือ กรุงเทพมหานคร โดยมีรายได้รวม 103,377.94 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 15.39 ของรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด ขณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้น้อยที่สุด คือ องค์การบริหารส่วนตำบลอุตะเถา จังหวัดชัยนาท โดยมีรายได้รวม 15.37 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.0022 ของรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด

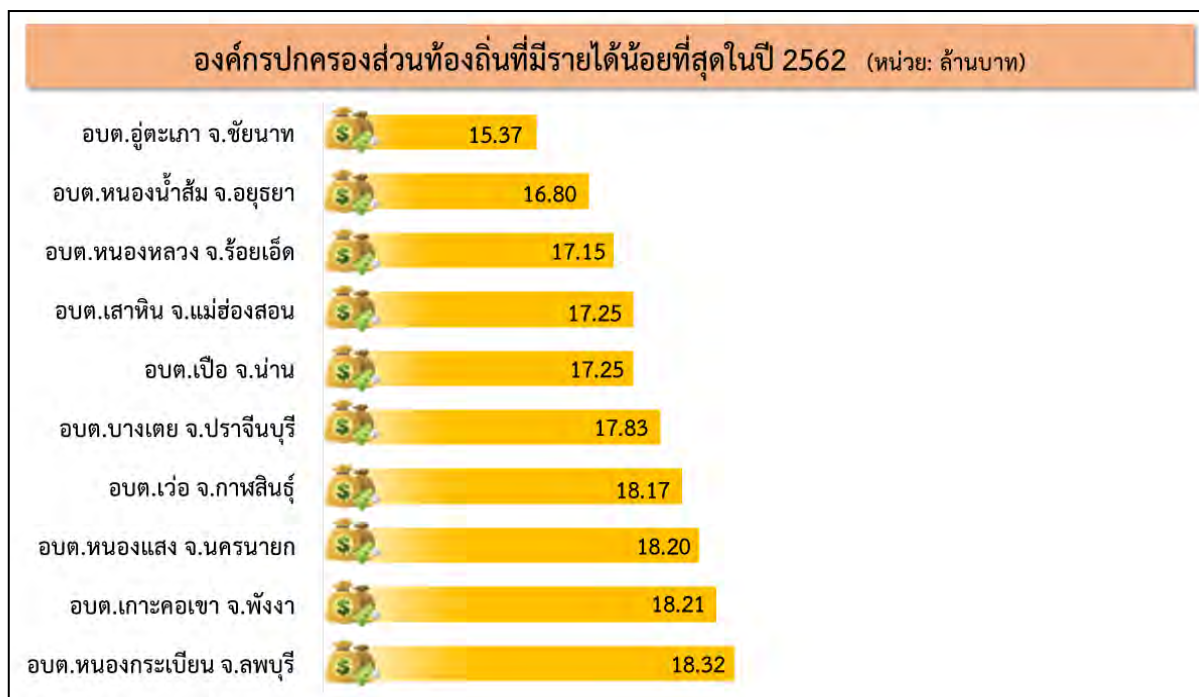
แผนภาพที่ 2-29 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้มากที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”,

สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

แผนภาพที่ 2-30 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้น้อยที่สุดในปี 2562

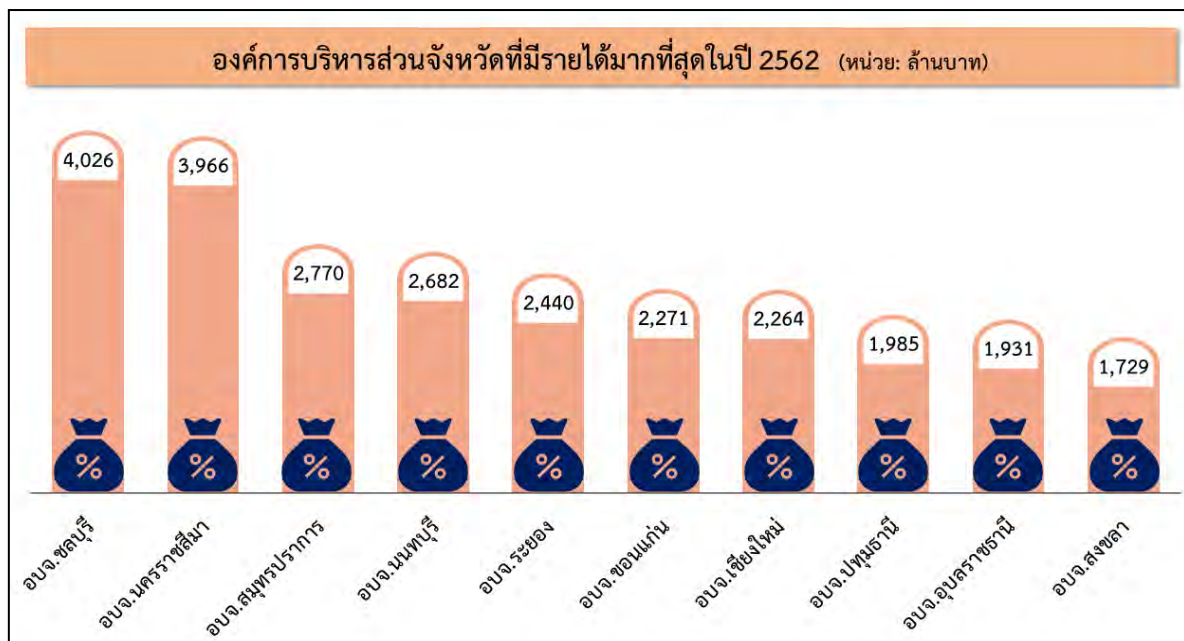
ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

3.2.1 องค์กรบริหารส่วนจังหวัด

องค์กรบริหารส่วนจังหวัดที่มีรายได้รวมมากที่สุดในปีงบประมาณ 2562 คือ องค์กรบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี มีรายได้รวม 4,026.50 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.59 ของรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด ขณะที่องค์กรบริหารส่วนจังหวัดที่มีรายได้น้อยที่สุด คือ องค์กรบริหารส่วนจังหวัดระนอง โดยมีรายได้รวม 297.17 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.044 ของรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด

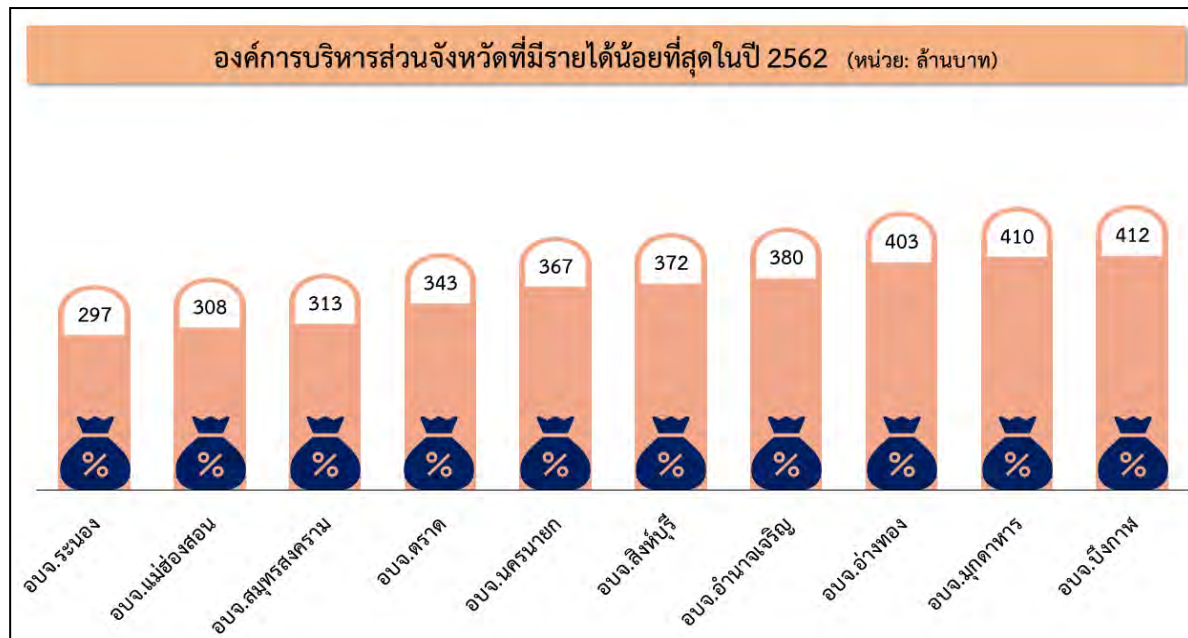

แผนภาพที่ 2-31 องค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีรายได้มากที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

แผนภาพที่ 2-32 องค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีรายได้น้อยที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

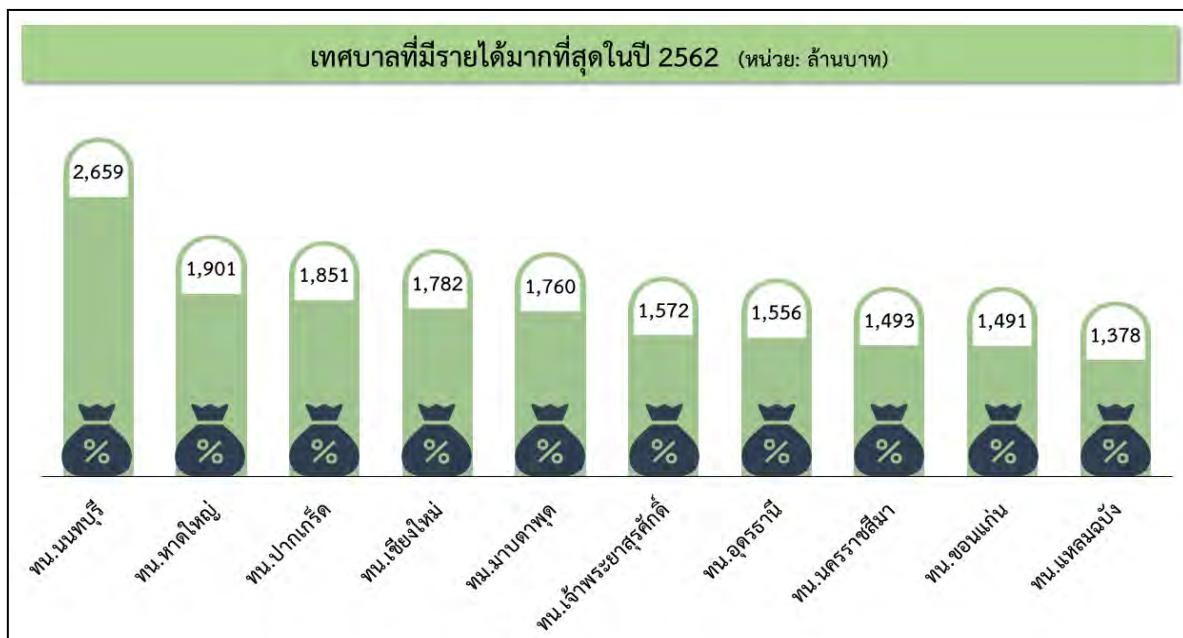
ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

3.2.2 เทศบาล

เทศบาลที่มีรายได้รวมมากที่สุดปีงบประมาณ 2562 คือ เทศบาลนครนนทบุรี โดยมีรายได้รวม 2,659.73 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.40 ของรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด ขณะที่เทศบาลที่มี

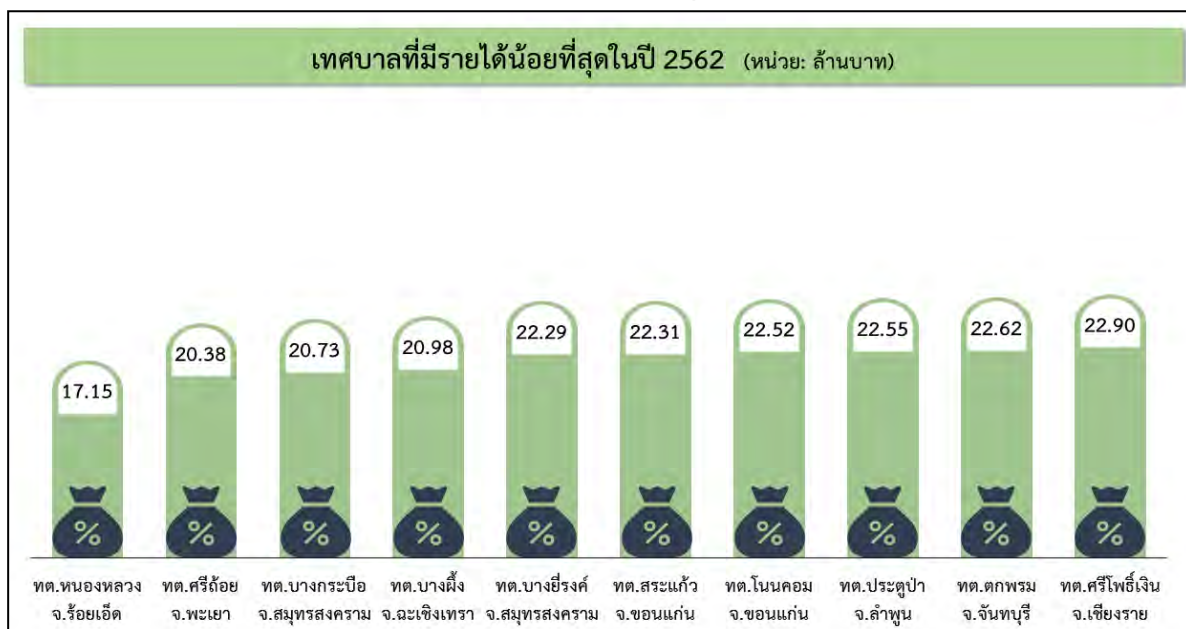
รายได้รวมน้อยที่สุด คือ เทศบาลตำบลหนองหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีรายได้รวม 17.15 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.0025 ของรายได้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด

แผนภาพที่ 2-33 เทศบาลที่มีรายได้มากที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

แผนภาพที่ 2-34 เทศบาลที่มีรายได้น้อยที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

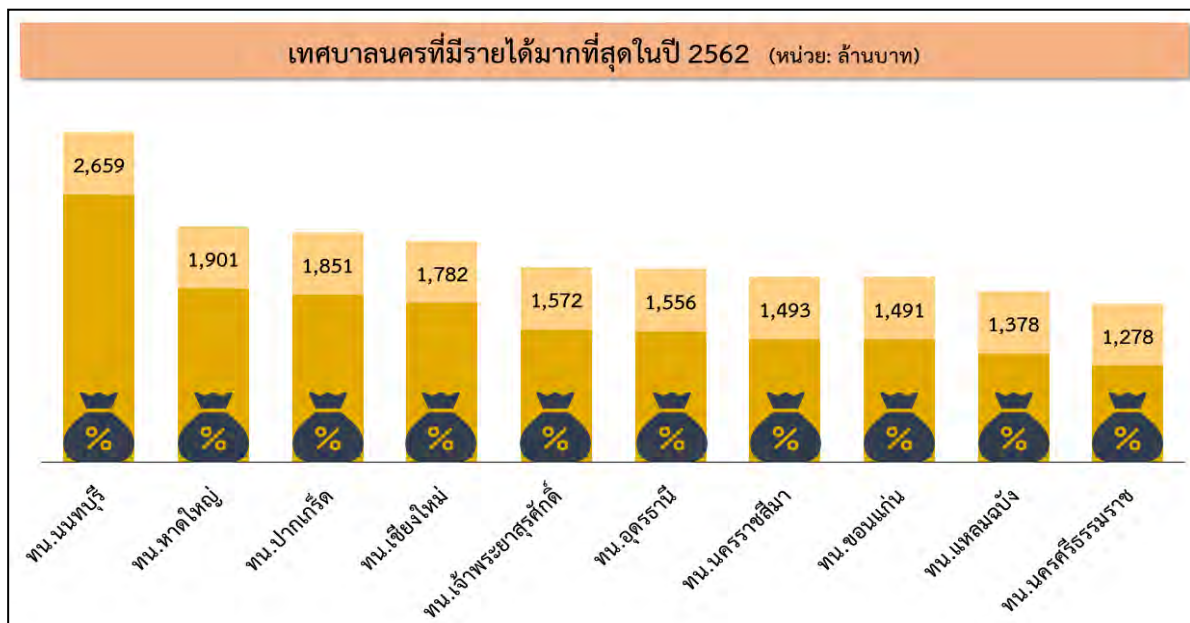

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

- ประเภทเทศบาลนคร

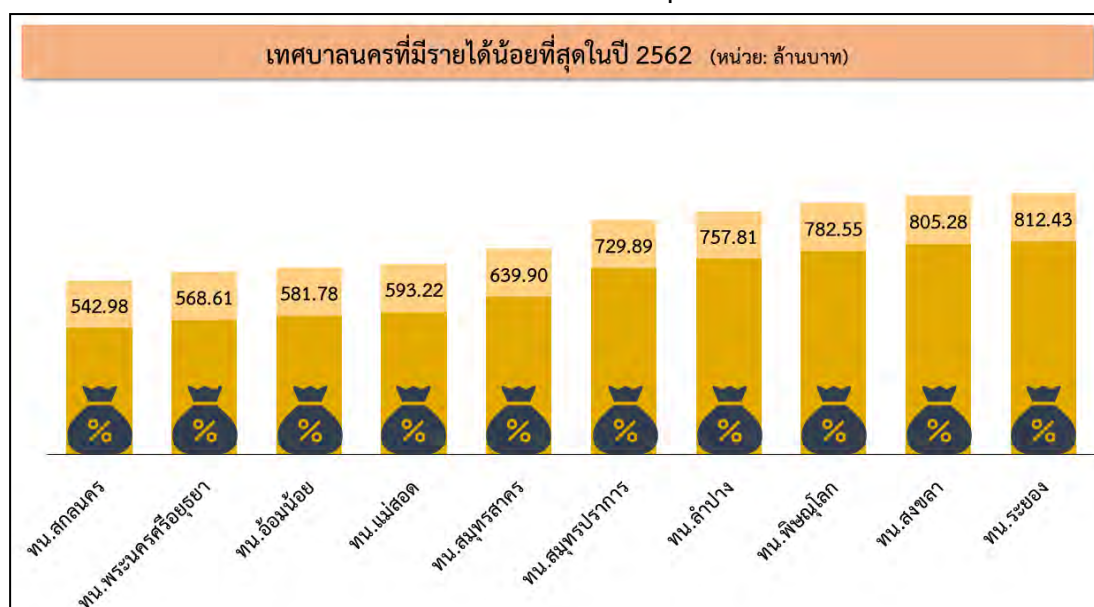
เทศบาลนครที่มีรายได้รวมมากที่สุดในปีงบประมาณ 2562 คือ เทศบาลนครนนทบุรี โดยมีรายได้รวม 2,659.73 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.39 ของรายได้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด ขณะที่เทศบาลนครที่มีรายได้น้อยที่สุด คือ เทศบาลนครสกลนคร โดยมีรายได้รวม 542.98 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.080 ของรายได้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด

แผนภาพที่ 2-35 เทศบาลนครที่มีรายได้มากที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

แผนภาพที่ 2-36 เทศบาลนครที่มีรายได้น้อยที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

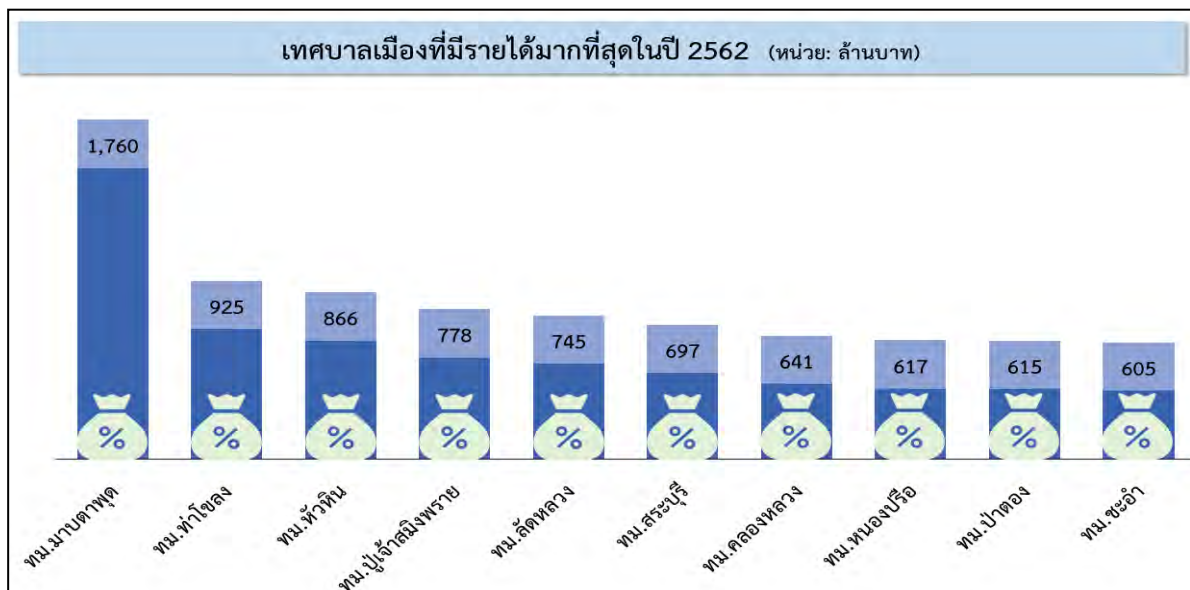

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

- ประเภทเทศบาลเมือง

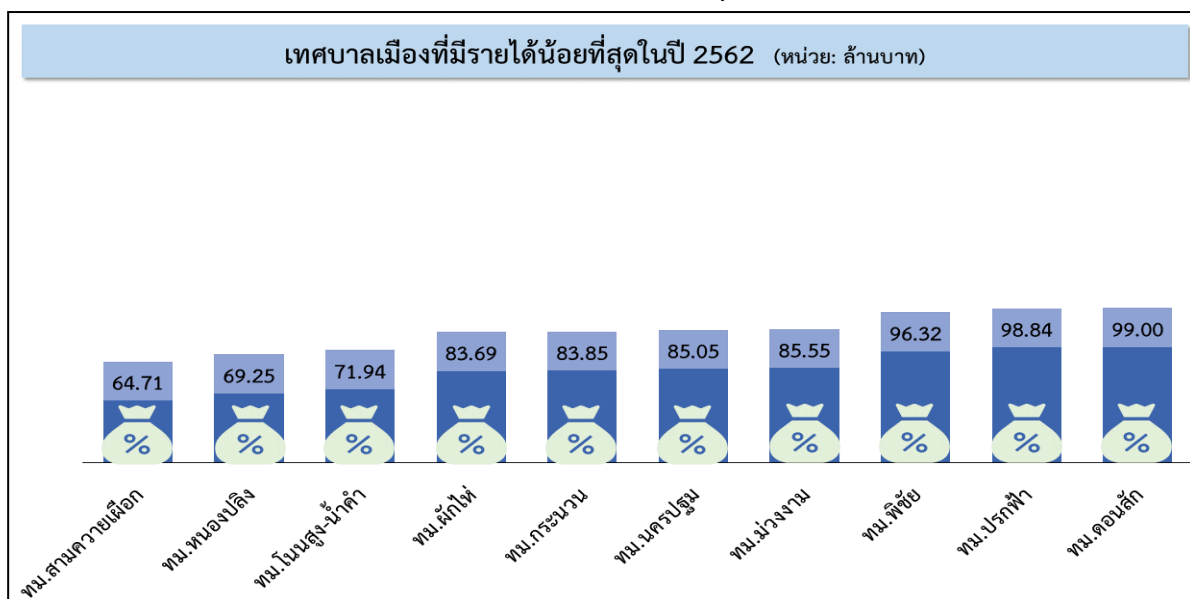
เทศบาลเมืองที่มีรายได้รวมมากที่สุดในปีงบประมาณ 2562 คือ เทศบาลเมืองมาบตาพุด จังหวัดระยอง โดยมีรายได้รวม 1,760.56 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.262 ของรายได้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด ขณะที่เทศบาลเมืองที่มีรายได้น้อยที่สุด คือ เทศบาลเมืองสามควายเผือก จังหวัดนครปฐม โดยมีรายได้รวม 64.71 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.009 ของรายได้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด

แผนภาพที่ 2-37 เทศบาลเมืองที่มีรายได้มากที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

แผนภาพที่ 2-38 เทศบาลเมืองที่มีรายได้น้อยที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

- ประเภทเทศบาลตำบล

เทศบาลตำบลที่มีรายได้รวมมากที่สุดในปีงบประมาณ 2562 คือ เทศบาลตำบลบางปู จังหวัดสมุทรปราการ โดยมีรายได้รวม 1,163.21 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.173 ของรายได้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด ขณะที่เทศบาลตำบลที่มีรายได้น้อยที่สุด คือ เทศบาลตำบลหนองหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีรายได้รวม 17.15 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.0025 ของรายได้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด

แผนภาพที่ 2-39 เทศบาลตำบลที่มีรายได้มากที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

แผนภาพที่ 2-40 เทศบาลตำบลที่มีรายได้น้อยที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

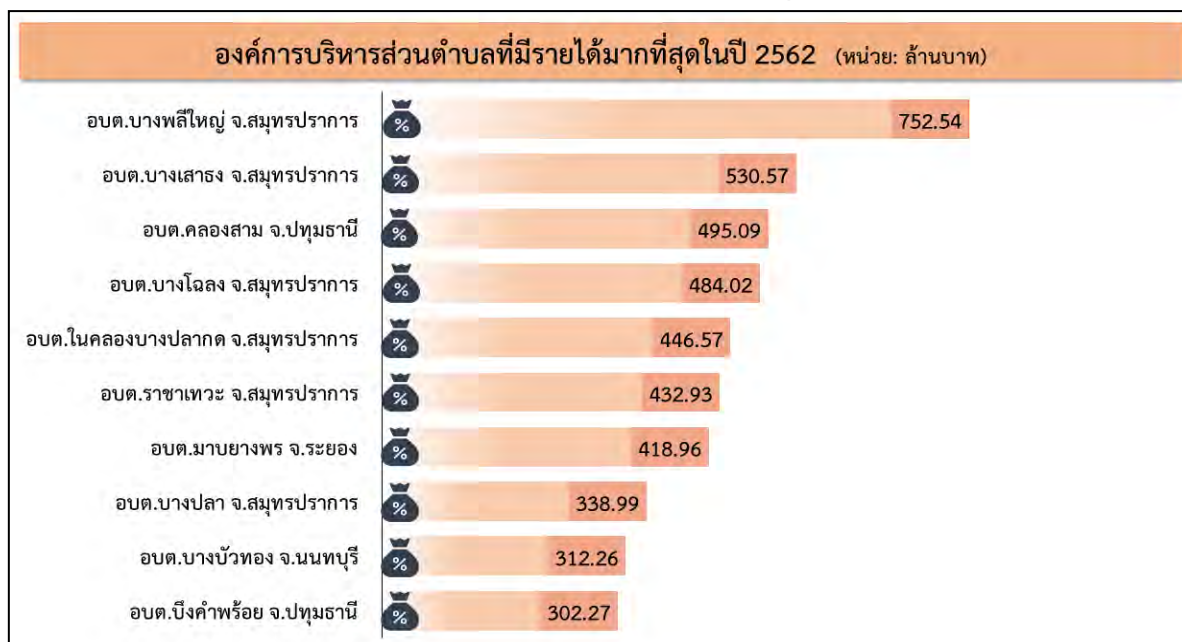
ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”,

สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

4.2.3 องค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้รวมมากที่สุดในปีงบประมาณ 2562 คือ องค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ จังหวัดสมุทรปราการ โดยมีรายได้รวม 752.54 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.112 ของรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด ขณะที่องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้น้อยที่สุด คือ องค์การบริหารส่วนตำบลอุตะเถา จังหวัดชัยนาท โดยมีรายได้รวม 15.37 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.002 ของรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด

แผนภาพที่ 2-41 องค์กรบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้มากที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”,

สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

แผนภาพที่ 2-42 องค์กรบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้น้อยที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

3.3 รายได้อัตราการปกครองส่วนท้องถิ่นจำแนกตามแหล่งรายได้

การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพในการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนได้มากขึ้น เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนและเข้าถึงปัญหาในระดับพื้นที่ได้ดีกว่ารัฐบาลกลาง ทำให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้เป็นอย่างดี ด้วยเหตุนี้การทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดบริการสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพจึงจำเป็นต้องเพิ่มศักยภาพและความสามารถในการหารายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเพียงพอ

อย่างไรก็ตามยังมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกจำนวนมากที่ไม่สามารถแสวงหารายได้อย่างเพียงพอกับการจัดบริการสาธารณะในพื้นที่ ส่งผลให้ไม่เป็นอิสระทางด้านการคลังที่จะต้องพึ่งพาแหล่งรายได้จากการจัดสรรหรือการจัดเก็บรายได้จากรัฐบาล ขณะเดียวกันรัฐบาลเองก็ต้องสนับสนุนงบประมาณดังกล่าวทั้งในรูปแบบเงินจัดสรร เงินแบ่งให้ หรือเงินอุดหนุนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้ฐานะทางการคลังของรัฐบาลถูกจำกัดตามไปด้วย และอาจส่งผลให้รัฐบาลต้องรับความเสี่ยงทางด้านการเงินการคลังที่เพิ่มขึ้นด้วยในกรณีที่ไม่สามารถสนับสนุนงบประมาณให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ ดังนั้นการกระจายอำนาจทางการเงินการคลังให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินการอย่างรัดกุม เพื่อเพิ่มศักยภาพและความสามารถในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระยะยาว

โครงสร้างแหล่งรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเภท¹ ดังนี้

1) รายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง ประกอบด้วย

1.1 รายได้จากภาษีอากรที่ท้องถิ่นเก็บเอง ประกอบด้วย 6 รายการ ได้แก่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน, ภาษีบำรุงท้องที่, ภาษีป้าย, ภาษีสรรพสามิต, ภาษีสรรพสามิตรถจักรยานยนต์ และภาษีท้องถิ่นจากยาสูบ น้ำมันและโรงแรม²

1.2 รายได้ที่มิใช่ภาษีอากร ประกอบด้วย 4 รายการ ได้แก่ ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ และใบอนุญาต, รายได้จากทรัพย์สิน, รายได้จากสาธารณูปโภค และรายได้เบ็ดเตล็ด

2) รายได้จากภาษีที่รัฐบาลจัดเก็บให้ ประกอบด้วย 10 รายการ ได้แก่ ภาษีมูลค่าเพิ่ม³, ภาษีธุรกิจเฉพาะ, ภาษีสุรา และเบียร์, ภาษีสรรพสามิต, ภาษี และค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน, ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนอสังหาริมทรัพย์, ภาษีการพนัน, ค่าภาคหลวงแร่, ค่าภาคหลวงปิโตรเลียม และอื่นๆ⁴

¹ ดวงมณี เลาวกุล. (2552). การปฏิรูปการกระจายอำนาจการคลังสู่ท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: เชนไทย, น. 65-66.

² เป็นรายได้เฉพาะของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดเท่านั้น ยกเว้นภาษีโรงแรมที่ กทม. มีสิทธิจัดเก็บได้.

³ รวมทั้งจัดสรรให้ตาม พระราชบัญญัติจัดสรรรายได้ประเภทภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะให้แก่ราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2534 (1 ใน 9) พระราชบัญญัติ เมืองพัทยา และ พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด

⁴ รวมรายได้ตามกฎหมายอุทยานฯ ค่าภาคหลวงป่าไม้ ค่าธรรมเนียมน้ำบาดาล และอาชญาบัตรประมง.

3) รายได้จากภาษีที่รัฐบาลแบ่งให้ ประกอบด้วย 1 รายการ ได้แก่ ภาษีมูลค่าเพิ่มตาม พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4) เงินอุดหนุน ประกอบด้วย 3 รายการ ได้แก่ เงินอุดหนุนทั่วไป, เงินอุดหนุนทั่วไปกำหนดวัตถุประสงค์⁵ และเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ

ตารางที่ 2-19 โครงสร้างประเภทรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย

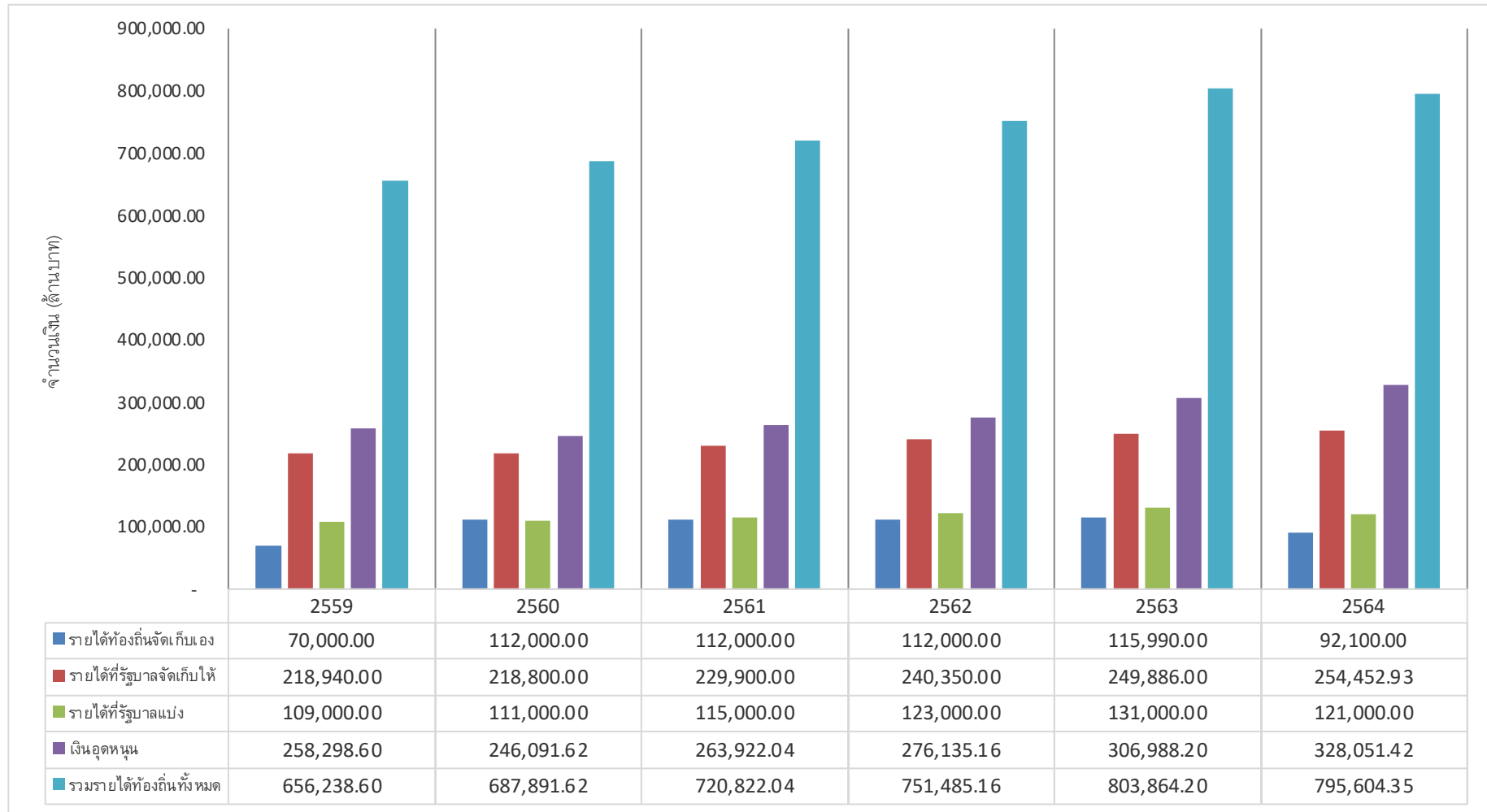
ประเภทรายรับ	อบจ.	เทศบาล	อบต.	กทม.	เมืองพัทยา
1. รายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง					
1.1 รายได้จากภาษีอากรที่ท้องถิ่นเก็บเอง					
ภาษีโรงเรือนและที่ดิน		✓	✓	✓	✓
ภาษีบำรุงท้องที่		✓	✓	✓	✓
ภาษีป้าย		✓	✓	✓	✓
อากรฆ่าสัตว์		✓	✓		
อากรรังนกอีแอ่น		✓	✓		
ภาษีท้องถิ่นจากยาสูบ น้ำมันและโรงแรม	✓				
1.2 รายได้ที่ไม่ใช่ภาษีอากร					
ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ และใบอนุญาต	✓	✓	✓	✓	✓
รายได้จากทรัพย์สิน	✓	✓	✓	✓	✓
รายได้จากสาธารณูปโภค	✓	✓	✓	✓	✓
รายได้เบ็ดเตล็ด	✓	✓	✓	✓	✓
2. รายได้จากภาษีที่รัฐบาลจัดเก็บให้					
ภาษีมูลค่าเพิ่ม		✓	✓	✓	✓
ภาษีธุรกิจเฉพาะ		✓	✓	✓	✓
ภาษีสุราและเบียร์		✓	✓	✓	✓
ภาษีสรรพสามิต		✓	✓	✓	✓
ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน	✓			✓	
ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนอสังหาริมทรัพย์		✓	✓	✓	✓
ภาษีการพนัน		✓	✓	✓	✓
ค่าภาคหลวงแร่	✓	✓	✓	✓	✓
ค่าภาคหลวงปิโตรเลียม	✓	✓	✓	✓	✓
อื่นๆ			✓		

⁵ ครอบคลุมเป็นเงินอุดหนุนทั่วไปใน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2551.

3. รายได้รัฐบาลแบ่งให้					
ภาษีมูลค่าเพิ่มตามพระราชบัญญัติ	✓	✓	✓	✓	✓
4. เงินอุดหนุน					
ทั่วไป	✓	✓	✓	✓	✓
ทั่วไปกำหนดวัตถุประสงค์	✓	✓	✓	✓	✓
เฉพาะกิจ	✓	✓	✓	✓	✓

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.

แผนภาพที่ 2-43 รายได้อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำแนกตามแหล่งรายได้ปี พ.ศ. 2557 – 2565

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นท้องถิ่น, “ตารางการจัดสรรรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น,” สืบค้นจาก <https://odloc.go.th/>. เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2566.

3.3.1 รายได้ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บเอง

รายได้จัดเก็บเองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภท (อบจ. เทศบาล อบต. เมืองพัทยา และ กทม.) ตั้งปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 เป็นต้นมา มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รายได้จัดเก็บเองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีรายได้มาจากการจัดเก็บภาษีอากรและค่าธรรมเนียมจากหลายส่วน ไม่ว่าจะเป็นภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้าย ภาษีบำรุงอบจ.จากสถานค้ายาสูบ ภาษีบำรุงอบจ./กทม. จากสถานค้าน้ำมัน ค่าธรรมเนียมบำรุงอบจ.จากผู้เข้าพักโรงแรม อាកการฆ่าสัตว์ อากการรังนกอีแอน ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตและค่าปรับ ทรัพย์สิน สาธารณูปโภค รวมถึงรายได้เบ็ดเตล็ด

แผนภาพที่ 2-44 รายได้จัดเก็บเองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2557 – 2565

ที่มา: สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565”, สืบค้นจาก <https://ele.dla.go.th/public/orgInfo01.do> เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2566.

ข้อน่าสังเกตที่น่าสนใจในช่วงเวลาการเกิดวิกฤติการแพร่ระบาดโรคโควิด -19 ในปีงบประมาณ 2563 รายได้ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บเองลดลงไปถึง 35,079.42 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 47.40 หรือเกือบครึ่ง ของรายได้ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บเองในปีงบประมาณก่อนหน้า และในปีงบประมาณ 2564 ลดลงไปอีกจากปีงบประมาณ 2563 จำนวน 3,408.17 ล้านบาท รายได้ที่ลดลงคิดเป็นร้อยละ 9.72 ของรายได้ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บเองในปี 2563 ก่อนที่จะเพิ่มขึ้นมาหนึ่งเท่าตัว ในปี 2565 ที่สถานการณ์การแพร่ระบาดได้เข้าสู่ภาวะปกติ

จากข้อมูล ปีงบประมาณ 2562 ก่อนการเกิดการแพร่ระบาดวิกฤติโควิด - 19 เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนความสามารถในการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาพรวม พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยมีความสามารถในการจัดเก็บรายได้เอง เพียงร้อยละ 9.93 เท่านั้น ซึ่งลดลงจาก

ปีงบประมาณ 2561 ที่มีความสามารถในการจัดเก็บรายได้เองอยู่ที่ร้อยละ 9.99 เท่านั้น โดยกรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยายังคงมีความสามารถในการจัดเก็บรายได้สูงกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นเช่นเดียวกัน

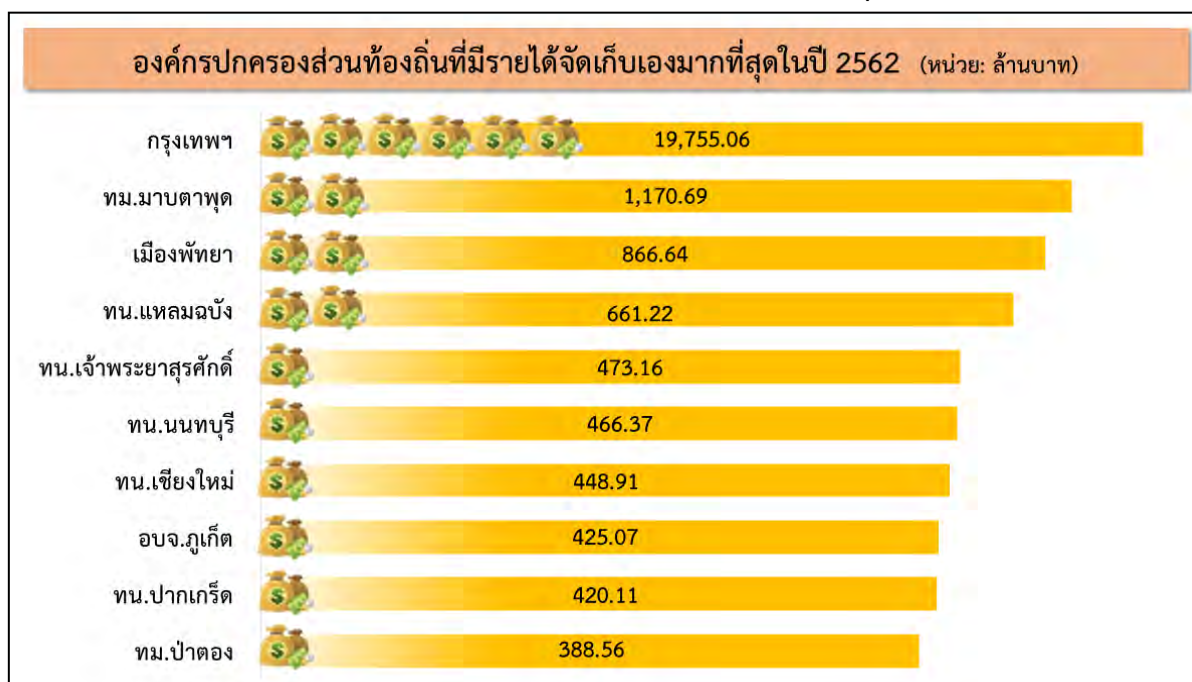
ตารางที่ 2-20 สัดส่วนรายได้จัดเก็บเองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภท ปี พ.ศ. 2562

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวน	รายได้ทั้งหมด ของ อปท. (ล้านบาท)	รายได้จัดเก็บเอง (ล้านบาท)	สัดส่วนรายได้ จัดเก็บของอปท. (ร้อยละ)
องค์การบริหารส่วนจังหวัด	76	79,357.72	5,941.99	7.48
เทศบาล	2,472	232,355.72	27,155.59	11.68
องค์การบริหารส่วนตำบล	5,300	252,032.40	12,970.16	5.15
กรุงเทพมหานครฯ	1	103,377.94	19,755.07	19.10
เมืองพัทยา	1	4,302.99	866.64	20.14
รายได้ที่จัดเก็บเองของอปท.	7,850	671,426.77	66,689.45	9.93

ที่มา: สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

ในปีงบประมาณ 2562 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยมีรายได้จัดเก็บเองทั้งหมดรวมกันเป็นเงิน 66,689.45 ล้านบาท จากรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด 671,426.77 ล้านบาท ซึ่งกล่าวได้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยมีความสามารถในการจัดเก็บรายได้เพียงร้อยละ 9.93 เท่านั้น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้จัดเก็บเองมากที่สุดในปีงบประมาณ 2562 คือ กรุงเทพมหานคร มีรายได้ที่จัดเก็บเองมากถึง 19,755.06 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 29.62 ของรายได้ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บเองทั้งหมด ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้จัดเก็บเองน้อยที่สุด คือ องค์การบริหารส่วนตำบลป่าแป๋ จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีรายได้ที่จัดเก็บเองจำนวน 0.066 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.00009 ของรายได้ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บเองทั้งหมด

แผนภาพที่ 2-45 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้จัดเก็บเองมากที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ที่มา: สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564

แผนภาพที่ 2-46 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้จัดเก็บเองน้อยที่สุดในปี 2562

ที่มา: สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564

ความสามารถในการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากที่สุด - น้อยที่สุด

ในปีงบประมาณ 2562 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยมีความสามารถในการจัดเก็บรายได้เองได้มากที่สุด คือ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ จังหวัดสมุทรปราการ มีความสามารถจัดเก็บรายได้สัดส่วนร้อยละ 88.66 ของรายได้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความสามารถจัดเก็บรายได้เองได้น้อยที่สุด คือ องค์การบริหารส่วนตำบลปะโด จังหวัดปัตตานี มีความสามารถจัดเก็บรายได้สัดส่วนร้อยละ 0.10 ของรายได้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตารางที่ 2-21 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความสามารถจัดเก็บรายได้มากที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ลำดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จังหวัด	รายได้ทั้งหมดของ อปท. (ล้านบาท)	รายได้จัดเก็บ (ล้านบาท)	ความสามารถจัดเก็บรายได้ (ร้อยละ)
1	อบต.หนองปรือ	สมุทรปราการ	212.73	188.62	88.66
2	อบต.บ้านเก่า	ชลบุรี	195.82	131.29	67.04
3	เทศบาลเมืองมาบตาพุด	ระยอง	1,760.56	1,170.69	66.49
4	อบต.พานทองหนองกะขะ	ชลบุรี	213.81	138.15	64.61
5	เทศบาลตำบลดอนหัวฬ่อ	ชลบุรี	316.34	202.36	63.96
6	เทศบาลเมืองป่าตอง	ภูเก็ต	615.18	388.56	63.16
7	เทศบาลตำบลกะรน	ภูเก็ต	320.19	196.10	61.24
8	อบต.คานหาม	พระนครศรีอยุธยา	119.20	66.56	55.83
9	อบต.ตาสีหิ	ระยอง	162.97	89.95	55.19
10	เทศบาลตำบลคลองตำหรุ	ชลบุรี	126.73	68.21	53.82

ที่มา: สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

ตารางที่ 2-22 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความสามารถจัดเก็บรายได้ได้น้อยที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ลำดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จังหวัด	รายได้ทั้งหมดของ อปท. (ล้านบาท)	รายได้จัดเก็บ (ล้านบาท)	ความสามารถจัดเก็บรายได้ (ร้อยละ)
1	อบต.ปะโด	ปัตตานี	64.30	0.067	0.10
2	อบต.ประจัน	ปัตตานี	78.64	0.138	0.17
3	อบต.ตะโละไกรทอง	ปัตตานี	45.04	0.086	0.19
4	อบต.ป่าแป๋	แม่ฮ่องสอน	31.42	0.066	0.21
5	อบต.แม่อุสุ	ตาก	83.06	0.200	0.24
6	อบต.สะกำ	ปัตตานี	55.78	0.145	0.26

ลำดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จังหวัด	รายได้ทั้งหมด ของ อปท. (ล้านบาท)	รายได้จัดเก็บ (ล้านบาท)	ความสามารถ จัดเก็บรายได้ (ร้อยละ)
7	อบต.ปล่องหอย	ปัตตานี	41.86	0.120	0.28
8	อบต.ศรีบรรพต	นราธิวาส	30.39	0.089	0.29
9	อบต.หนองขุนใหญ่	ร้อยเอ็ด	62.37	0.184	0.29
10	อบต.สุวารี	นราธิวาส	43.58	0.129	0.29

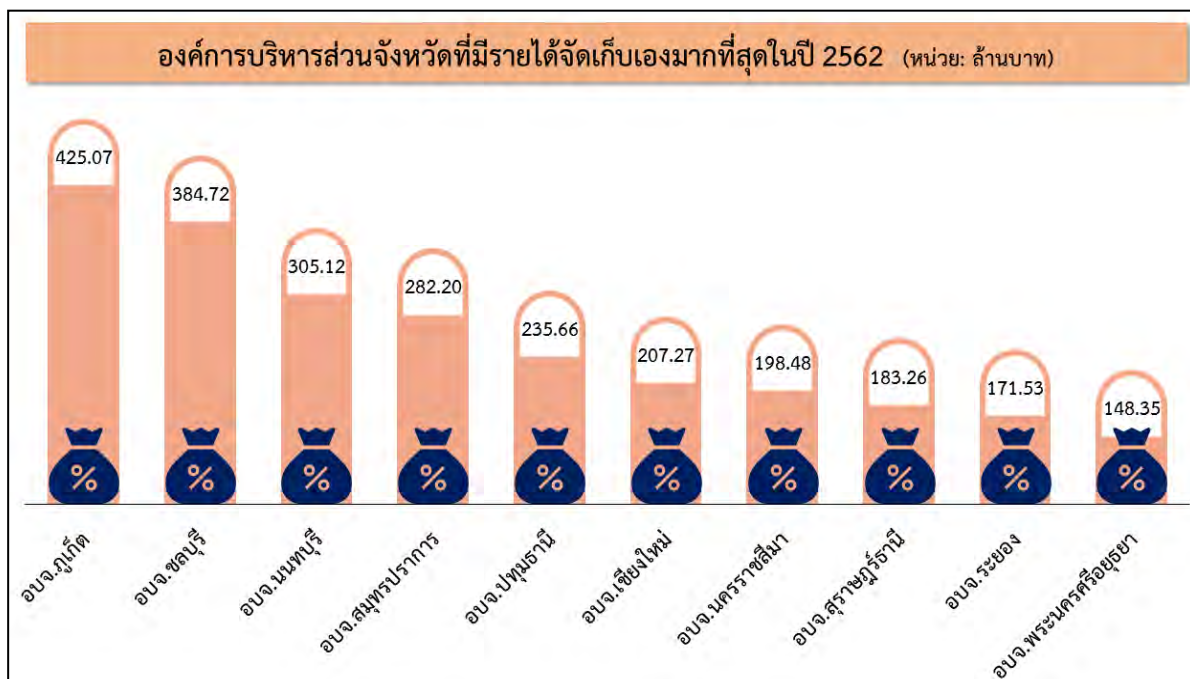
ที่มา: สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

(1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด

ในปีงบประมาณ 2562 องค์การบริหารส่วนจังหวัดทั่วประเทศมีรายได้จัดเก็บเองรวมกันเป็นเงิน 5,941.99 ล้านบาท จากรายได้จัดเก็บเองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศรวมกันเป็นเงิน 66,689.45 ล้านบาท หรือกล่าวได้ว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีความสามารถในการจัดเก็บรายได้คิดเป็นร้อยละ 8.90 ของรายได้จัดเก็บเองทั้งหมด โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีรายได้จัดเก็บเองมากที่สุด คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต มีรายได้จัดเก็บเองจำนวน 425.07 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 7.15 ของรายได้จัดเก็บขององค์การบริหารส่วนจังหวัดทั่วประเทศ ขณะที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีรายได้จัดเก็บเองน้อยที่สุด คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดนราธิวาส มีรายได้จัดเก็บเองจำนวน 13.19 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.22 ของรายได้จัดเก็บขององค์การบริหารส่วนจังหวัดทั่วประเทศ

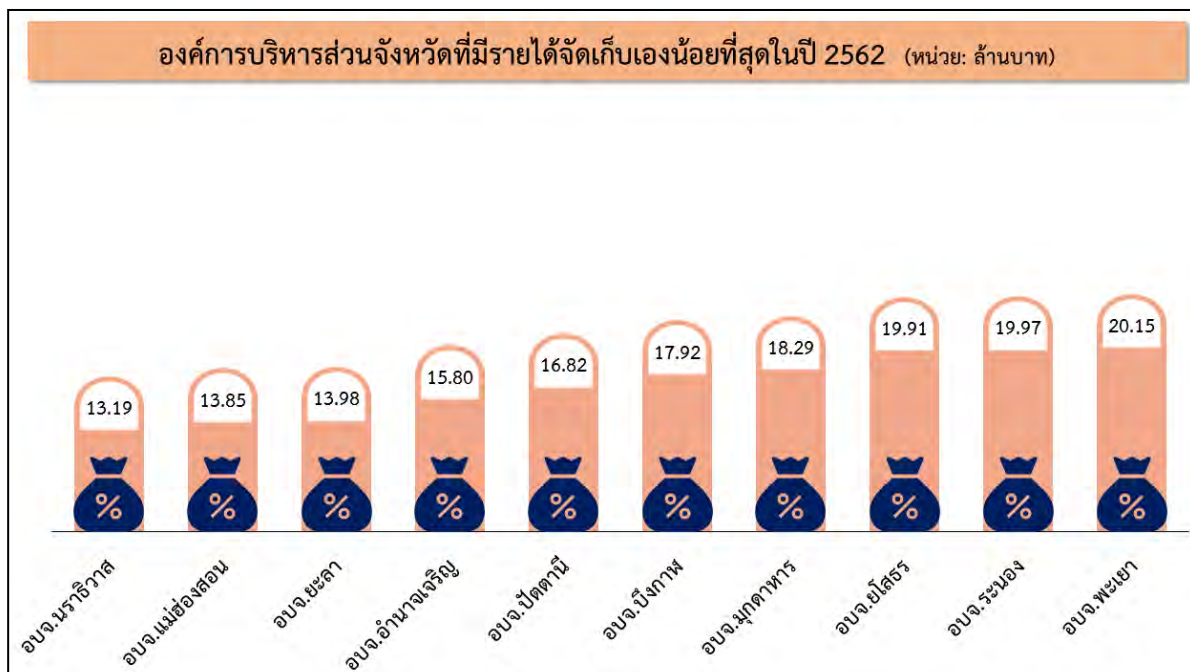

แผนภาพที่ 2-47 องค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีรายได้จัดเก็บเองมากที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

แผนภาพที่ 2-48 องค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีรายได้จัดเก็บเองน้อยที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

ความสามารถในการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดมากที่สุด - น้อยที่สุด

ในปีงบประมาณ 2562 องค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีความสามารถในการจัดเก็บรายได้เองได้มากที่สุด คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต มีความสามารถในการจัดเก็บรายได้ถึงร้อยละ 26.24 ของรายได้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขณะที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีความสามารถในการจัดเก็บรายได้เองได้น้อยที่สุด คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ จัดเก็บได้เพียงร้อยละ 2.57 ของรายได้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่านั้น

ตารางที่ 2-23 องค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีความสามารถจัดเก็บรายได้มากที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ลำดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	รายได้ทั้งหมดของ อปท. (ล้านบาท)	รายได้จัดเก็บ (ล้านบาท)	ความสามารถ จัดเก็บรายได้ (ร้อยละ)
1	อบจ.ภูเก็ต	1,619.70	425.07	26.24
2	อบจ.หนองบัวลำภู	540.70	134.70	24.91
3	อบจ.พังงา	433.20	60.43	13.95
4	อบจ.กระบี่	618.90	84.83	13.70
5	อบจ.สุพรรณบุรี	949.93	117.79	12.40
6	อบจ.ปทุมธานี	1,985.34	235.66	11.87
7	อบจ.นนทบุรี	2,682.82	305.12	11.37
8	อบจ.สุราษฎร์ธานี	1,631.75	183.26	11.23
9	อบจ.สมุทรสาคร	1,107.18	123.11	11.11
10	อบจ.ประจวบคีรีขันธ์	644.42	68.75	10.66

ที่มา: สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

ตารางที่ 2-24 องค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีความสามารถจัดเก็บรายได้น้อยที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ลำดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	รายได้ทั้งหมดของ อปท. (ล้านบาท)	รายได้จัดเก็บ (ล้านบาท)	ความสามารถ จัดเก็บรายได้ (ร้อยละ)
1	อบจ.ศรีสะเกษ	1,716.81	44.23	2.57
2	อบจ.กาฬสินธุ์	1,340.74	35.83	2.67
3	อบจ.ชัยภูมิ	1,560.90	43.72	2.80
4	อบจ.นราธิวาส	467.01	13.19	2.82
5	อบจ.มหาสารคาม	1,167.10	34.10	2.92
6	อบจ.ยะลา	459.92	13.98	3.04

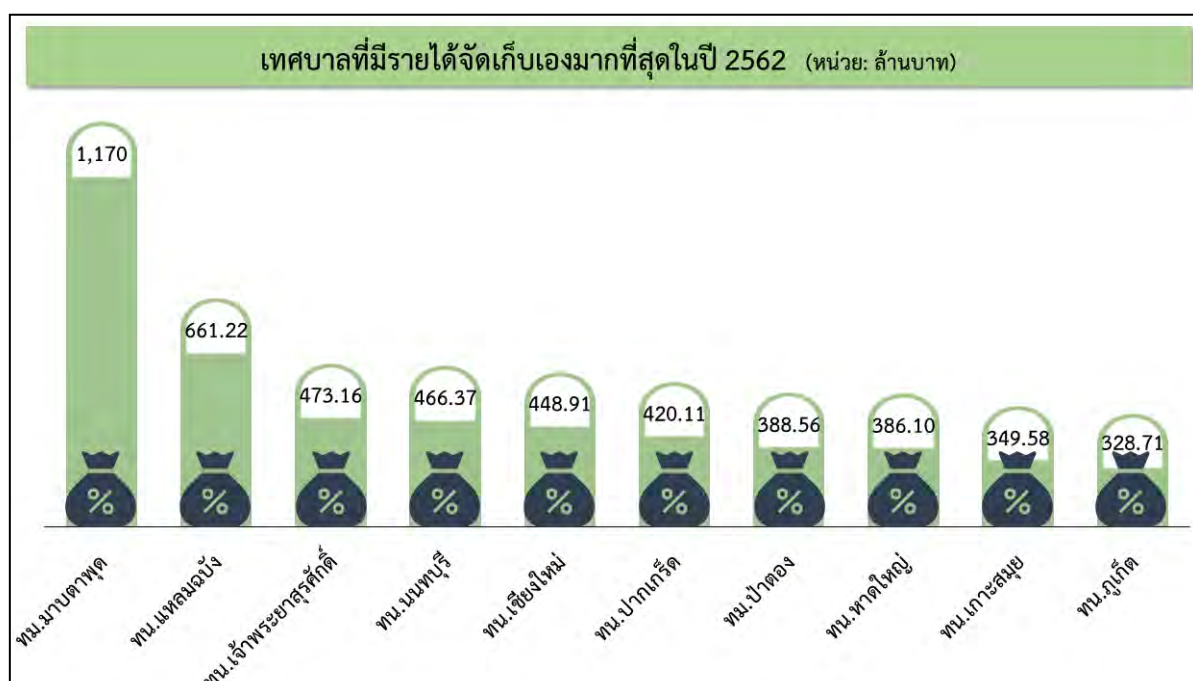
ลำดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	รายได้ทั้งหมดของ อปท. (ล้านบาท)	รายได้จัดเก็บ (ล้านบาท)	ความสามารถ จัดเก็บรายได้ (ร้อยละ)
7	อบจ.เลย	779.65	25.80	3.30
8	อบจ.ปัตตานี	507.27	16.82	3.31
9	อบจ.พะเยา	594.21	20.15	3.39
10	อบจ.ยโสธร	585.32	19.91	3.40

ที่มา: สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

(2) เทศบาล

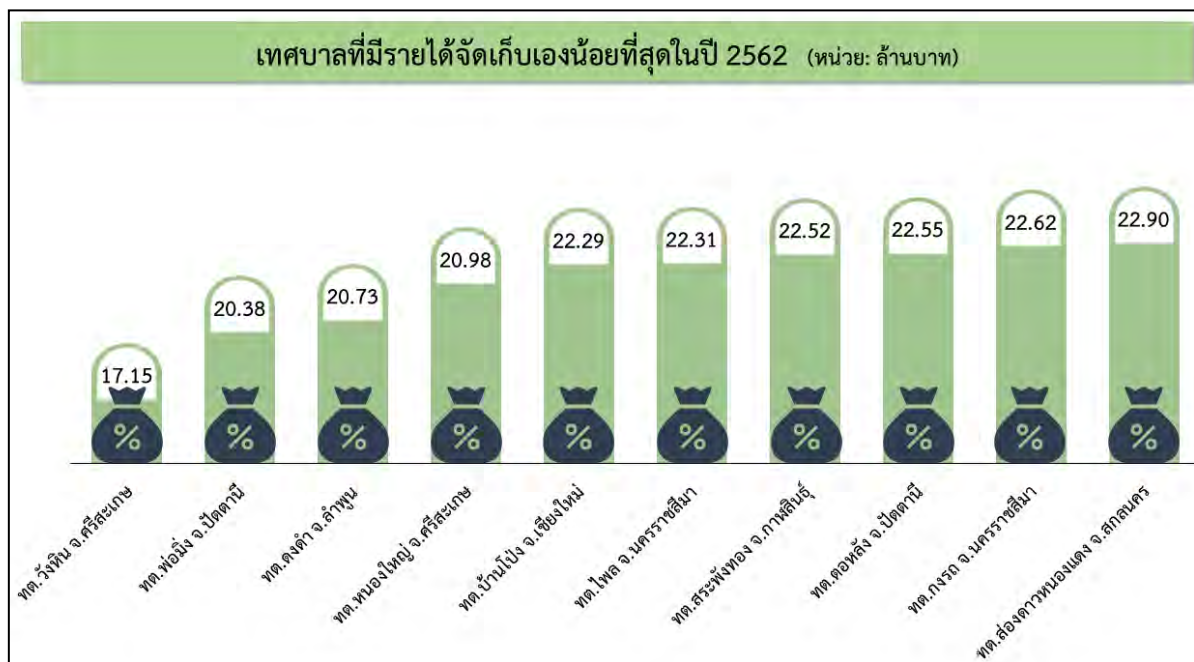
ในปีงบประมาณ 2562 เทศบาลทั่วประเทศมีรายได้จัดเก็บเองรวมกันเป็นเงิน 27,155.59 ล้านบาท จากรายได้จัดเก็บเองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศรวมกันเป็นเงิน 66,689.45 ล้านบาท หรือกล่าวได้ว่า เทศบาลมีความสามารถในการจัดเก็บรายได้รวมกันทั่วประเทศ คิดเป็นร้อยละ 40.71 ของรายได้จัดเก็บเองทั้งหมด โดยเทศบาลที่มีรายได้จัดเก็บเองมากที่สุด คือ เทศบาลเมืองมาบตาพุด จังหวัดระยอง มีรายได้จัดเก็บเองจำนวน 1,170.69 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 4.31 ของรายได้จัดเก็บเองของเทศบาลทั่วประเทศ ขณะที่เทศบาลที่มีรายได้จัดเก็บเองน้อยที่สุด คือ เทศบาลตำบลวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ มีรายได้จัดเก็บเองจำนวน 0.119 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.00043 ของรายได้จัดเก็บเองของเทศบาลทั่วประเทศ

แผนภาพที่ 2-49 เทศบาลที่มีรายได้จัดเก็บเองมากที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

แผนภาพที่ 2-50 เทศบาลที่มีรายได้จัดเก็บเองน้อยที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

ความสามารถในการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลมากที่สุด - น้อยที่สุด

ในปีงบประมาณ 2562 เทศบาลที่มีความสามารถในการจัดเก็บรายได้เองได้มากที่สุด คือ เทศบาลเมืองมาบตาพุด จังหวัดระยอง มีความสามารถในการจัดเก็บรายได้ถึงร้อยละ 66.49 ของรายได้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขณะที่เทศบาลตำบลพ้อมิ่งที่มีความสามารถในการจัดเก็บรายได้เพียงร้อยละ 0.33 ของรายได้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่านั้น

ตารางที่ 2-25 เทศบาลที่มีความสามารถจัดเก็บรายได้มากที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ลำดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จังหวัด	รายได้ทั้งหมดของอปท. (ล้านบาท)	รายได้จัดเก็บ (ล้านบาท)	ความสามารถจัดเก็บรายได้ (ร้อยละ)
1	เทศบาลเมืองมาบตาพุด	ระยอง	1,760.56	1,170.69	66.49
2	เทศบาลตำบลดอนหัวฬ่อ	ชลบุรี	316.34	202.36	63.96
3	เทศบาลเมืองป่าตอง	ภูเก็ต	615.18	388.56	63.16
4	เทศบาลตำบลกะรน	ภูเก็ต	320.19	196.10	61.24
5	เทศบาลตำบลคลองตำหรุ	ชลบุรี	126.73	68.21	53.82
6	เทศบาลตำบลคึกคัก	พังงา	105.58	54.79	51.89
7	เทศบาลตำบลบางสมัคร	ฉะเชิงเทรา	166.70	85.69	51.40

ลำดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จังหวัด	รายได้ทั้งหมดของ อปท. (ล้านบาท)	รายได้จัดเก็บ (ล้านบาท)	ความสามารถ จัดเก็บรายได้ (ร้อยละ)
8	เทศบาลตำบลปราสาททอง	อยุธยา	93.56	46.42	49.61
9	เทศบาลนครแหลมฉบัง	ชลบุรี	1,378.73	661.22	47.95
10	เทศบาลตำบลบางวัวควนารักษ์	ฉะเชิงเทรา	145.03	64.84	44.70

ที่มา: สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

ตารางที่ 2-26 เทศบาลที่มีความสามารถจัดเก็บรายได้น้อยที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ลำดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จังหวัด	รายได้ทั้งหมดของ อปท. (ล้านบาท)	รายได้จัดเก็บ (ล้านบาท)	ความสามารถ จัดเก็บรายได้ (ร้อยละ)
1	เทศบาลตำบลพ้อมิ่ง	ปัตตานี	54.88	0.18	0.33
2	เทศบาลตำบลวังหิน	ศรีสะเกษ	30.13	0.11	0.39
3	เทศบาลตำบลเขาแก้ว	เลย	241.80	1.10	0.45
4	เทศบาลตำบลช่องแมว	นครราชสีมา	75.43	0.44	0.58
5	เทศบาลตำบลนาซอ	สกลนคร	46.00	0.27	0.59
6	เทศบาลตำบลปะแต	ยะลา	83.85	0.50	0.60
7	เทศบาลตำบลนาเรือง	อุบลราชธานี	48.40	0.30	0.63
8	เทศบาลตำบลพระเหลา	อำนาจเจริญ	101.97	0.65	0.63
9	เทศบาลตำบลโคกสูง	อุดรธานี	141.60	0.91	0.64
10	เทศบาลตำบลโพธิ์กระสังข์	ศรีสะเกษ	53.48	0.35	0.66

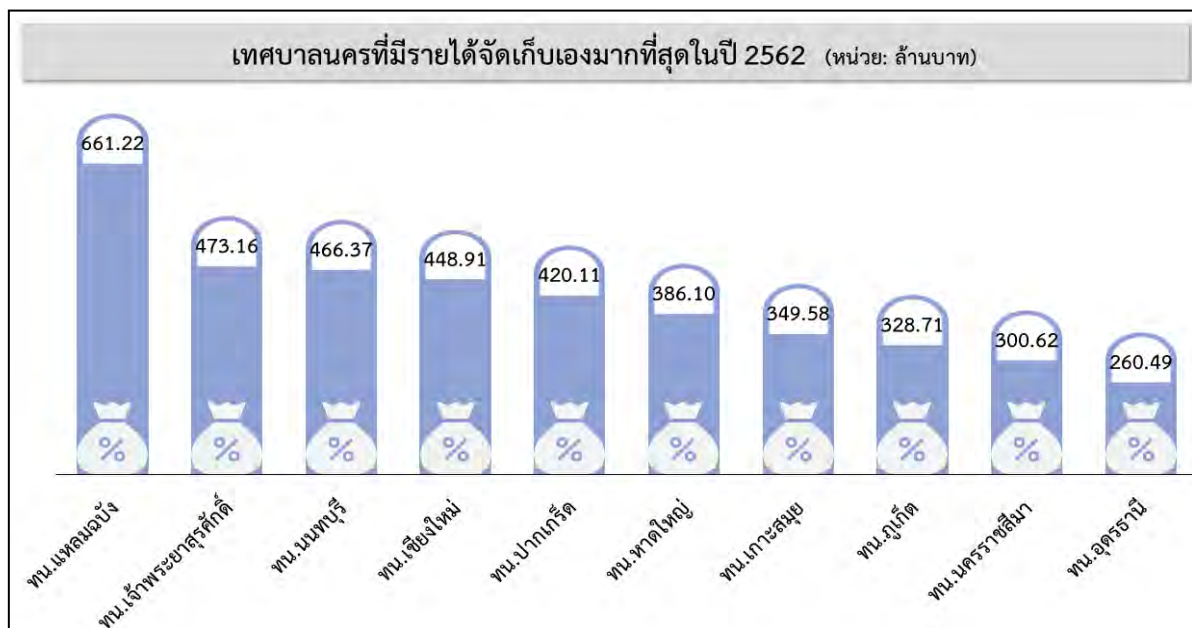
ที่มา: สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

- เทศบาลนคร

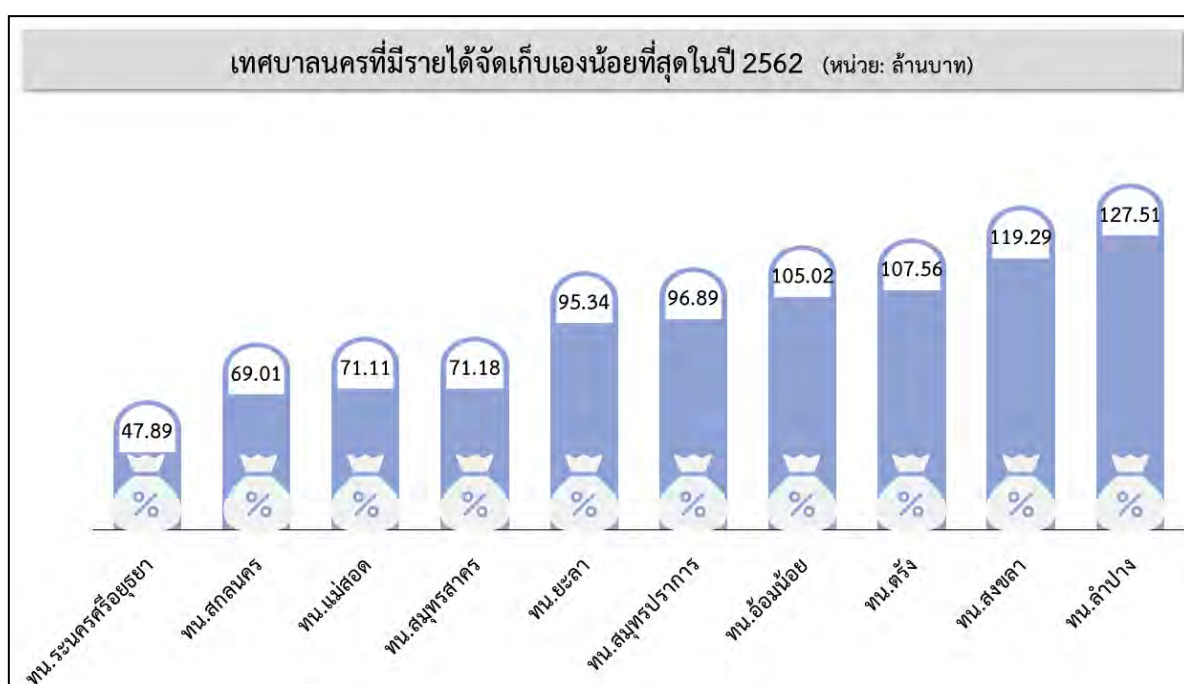
ในปีงบประมาณ 2562 เทศบาลนครมีรายได้จัดเก็บเองมากที่สุด คือ เทศบาลนครแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี มีรายได้จัดเก็บเองจำนวน 661.22 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 2.43 ของรายได้จัดเก็บเองของเทศบาลทั่วประเทศ ขณะที่เทศบาลนครที่มีรายได้จัดเก็บเองน้อยที่สุด คือ เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีรายได้จัดเก็บเองจำนวน 47.89 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.17 ของรายได้จัดเก็บเองของเทศบาลทั่วประเทศ

แผนภาพที่ 2-51 เทศบาลนครที่มีรายได้จัดเก็บเองมากที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

แผนภาพที่ 2-52 เทศบาลนครที่มีรายได้จัดเก็บเองน้อยที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

ความสามารถในการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลนครมากที่สุด - น้อยที่สุด

ในปีงบประมาณ 2562 เทศบาลนครที่มีความสามารถในการจัดเก็บรายได้เองได้มากที่สุด คือ เทศบาลแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี มีความสามารถในการจัดเก็บรายได้ร้อยละ 47.95 ของรายได้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขณะที่เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีความสามารถในการจัดเก็บรายได้เองได้น้อยที่สุดเพียงร้อยละ 8.42 ของรายได้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่านั้น

ตารางที่ 2-27 เทศบาลนครที่มีความสามารถจัดเก็บรายได้มากที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ลำดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จังหวัด	รายได้ทั้งหมดของ อปท. (ล้านบาท)	รายได้จัดเก็บ (ล้านบาท)	ความสามารถ จัดเก็บรายได้ (ร้อยละ)
1	เทศบาลนครแหลมฉบัง	ชลบุรี	1,378.73	661.22	47.95
2	เทศบาลนครเกาะสมุย	สุราษฎร์ธานี	880.59	349.58	39.69
3	เทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์	ชลบุรี	1,572.55	473.16	30.08
4	เทศบาลนครภูเก็ต	ภูเก็ต	1,254.45	328.71	26.20
5	เทศบาลนครรังสิต	ปทุมธานี	870.10	219.72	25.25
6	เทศบาลนครเชียงใหม่	เชียงใหม่	1,782.83	448.91	25.18
7	เทศบาลนครปากเกร็ด	นนทบุรี	1,851.22	420.11	22.69
8	เทศบาลนครหาดใหญ่	สงขลา	1,901.47	386.10	20.30
9	เทศบาลนครนครราชสีมา	นครราชสีมา	1,493.40	300.62	20.13
10	เทศบาลนครอ้อมน้อย	สมุทรสาคร	581.78	105.20	18.08

ที่มา: สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

ตารางที่ 2-28 เทศบาลนครที่มีความสามารถจัดเก็บรายได้มากที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ลำดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จังหวัด	รายได้ทั้งหมดของ อปท. (ล้านบาท)	รายได้ จัดเก็บ (ล้านบาท)	ความสามารถ จัดเก็บรายได้ (ร้อยละ)
1	เทศบาลนคร พระนครศรีอยุธยา	พระนครศรีอยุธยา	568.61	47.89	8.42
2	เทศบาลนครยะลา	ยะลา	1,074.85	95.34	8.87
3	เทศบาลนครสมุทรสาคร	สมุทรสาคร	639.90	71.18	11.12
4	เทศบาลนครตรัง	ตรัง	905.84	107.56	11.87
5	เทศบาลนครแม่สอด	ตาก	593.22	71.11	11.98
6	เทศบาลนคร นครศรีธรรมราช	นครศรีธรรมราช	1,278.37	159.25	12.45

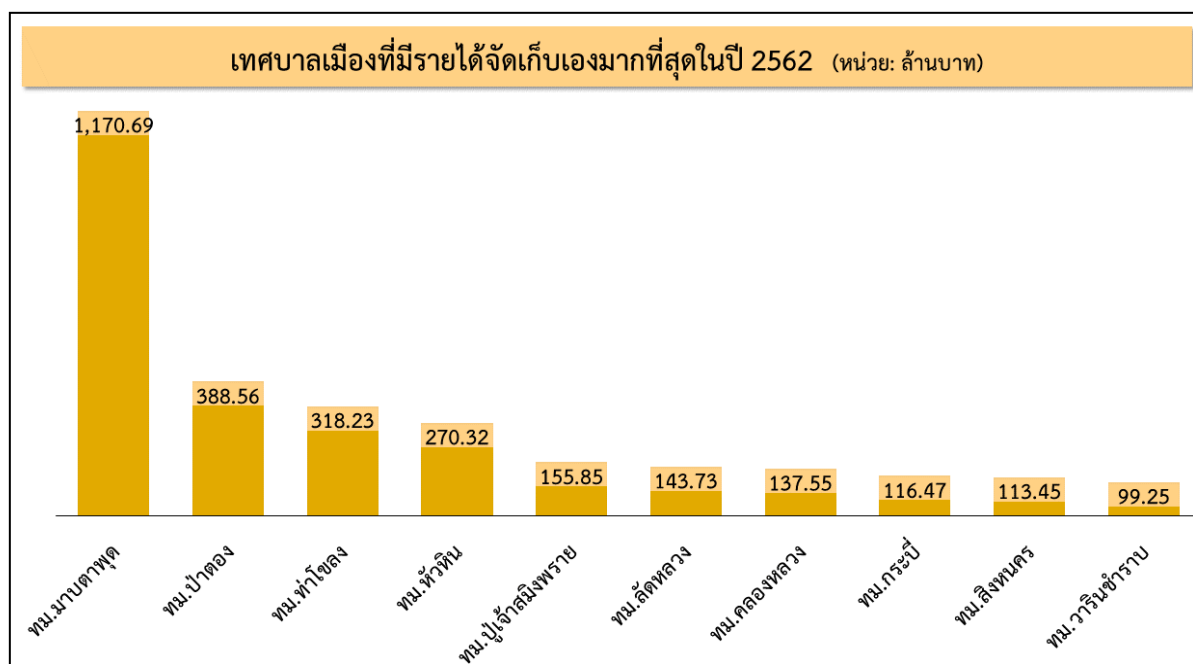
ลำดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จังหวัด	รายได้ทั้งหมดของ อปท. (ล้านบาท)	รายได้ จัดเก็บ (ล้านบาท)	ความสามารถ จัดเก็บรายได้ (ร้อยละ)
7	เทศบาลนครสกลนคร	สกลนคร	542.98	69.01	12.71
8	เทศบาลนครนครปฐม	นครปฐม	1,023.89	131.12	12.80
9	เทศบาลนครสมุทรปราการ	สมุทรปราการ	729.89	96.89	13.27
10	เทศบาลนครสงขลา	สงขลา	805.28	119.29	14.81

ที่มา: สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

• เทศบาลเมือง

ในปีงบประมาณ 2562 เทศบาลเมืองมีรายได้จัดเก็บเองมากที่สุด คือ เทศบาลเมืองป่าตอง จังหวัดภูเก็ต มีรายได้จัดเก็บเองจำนวน 388.56 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 1.43 ของรายได้จัดเก็บเองของเทศบาลทั่วประเทศ ขณะที่เทศบาลเมืองที่มีรายได้จัดเก็บเองน้อยที่สุด คือ เทศบาลเมืองหนองปลิง จังหวัดกำแพงเพชร มีรายได้จัดเก็บเองจำนวน 1.56 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.0057 ของรายได้จัดเก็บเองของเทศบาลทั่วประเทศ

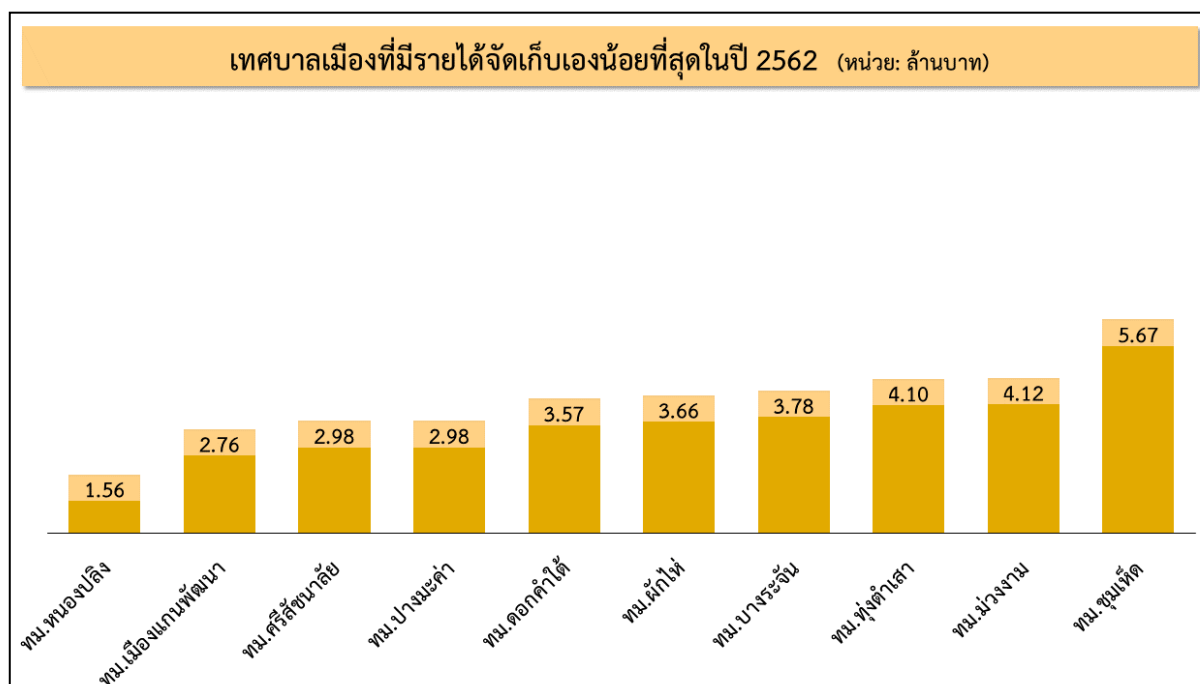
แผนภาพที่ 2-53 เทศบาลเมืองที่มีรายได้จัดเก็บเองมากที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

แผนภาพที่ 2-54 เทศบาลเมืองที่มีรายได้จัดเก็บเองน้อยที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

ความสามารถในการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลเมืองมากที่สุด - น้อยที่สุด

ในปีงบประมาณ 2562 เทศบาลเมืองที่มีความสามารถในการจัดเก็บรายได้เองได้มากที่สุด คือ เทศบาลเมืองมาบตาพุด จังหวัดระยอง มีความสามารถในการจัดเก็บรายได้ร้อยละ 66.49 ของรายได้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขณะที่เทศบาลเมืองเมืองเกษมพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ มีความสามารถในการจัดเก็บรายได้เองได้น้อยที่สุดเพียงร้อยละ 2.22 ของรายได้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่านั้น

ตารางที่ 2-29 เทศบาลเมืองที่มีความสามารถจัดเก็บรายได้มากที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ลำดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จังหวัด	รายได้ทั้งหมดของอปท. (ล้านบาท)	รายได้จัดเก็บ (ล้านบาท)	ความสามารถจัดเก็บรายได้ (ร้อยละ)
1	เทศบาลเมืองมาบตาพุด	ระยอง	1,760.56	1,170.69	66.49
2	เทศบาลเมืองป่าตอง	ภูเก็ต	615.18	388.56	63.16
3	เทศบาลเมืองท่าโขลง	ปทุมธานี	925.04	318.23	34.04
4	เทศบาลเมืองสิงหนคร	สงขลา	361.08	113.45	31.42
5	เทศบาลเมืองหัวหิน	ประจวบคีรีขันธ์	866.35	270.32	31.20
6	เทศบาลเมืองกระบี่	กระบี่	420.10	116.47	27.72
7	เทศบาลเมืองไร่ขิง	นครปฐม	227.22	56.95	25.06

ลำดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จังหวัด	รายได้ทั้งหมดของ อปท. (ล้านบาท)	รายได้จัดเก็บ (ล้านบาท)	ความสามารถ จัดเก็บรายได้ (ร้อยละ)
8	เทศบาลเมืองกระทู้มลิ้ม	นครปฐม	196.59	46.87	23.84
9	เทศบาลเมืองแม่เหียะ	เชียงใหม่	171.64	40.42	23.54
10	เทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ	สมุทรสาคร	171.85	37.97	22.09

ที่มา: สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

ตารางที่ 2-30 เทศบาลเมืองที่มีความสามารถจัดเก็บรายได้มากที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

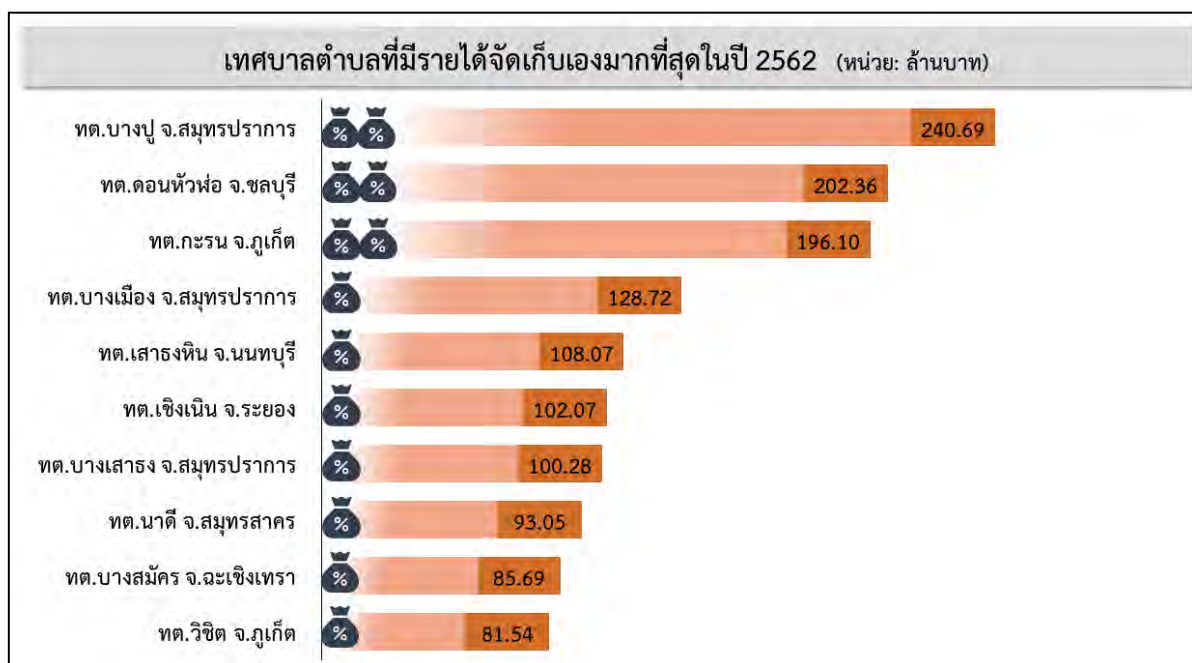
ลำดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จังหวัด	รายได้ทั้งหมดของ อปท. (ล้านบาท)	รายได้จัดเก็บ (ล้านบาท)	ความสามารถ จัดเก็บรายได้ (ร้อยละ)
1	เทศบาลเมืองเมืองแก่น พัฒนา	เชียงใหม่	124.45	2.76	2.22
2	เทศบาลเมืองหนองปลิง	กำแพงเพชร	69.25	1.56	2.26
3	เทศบาลเมืองศรีสัชนาลัย	สุโขทัย	124.12	2.98	2.40
4	เทศบาลเมืองปางมะค่า	กำแพงเพชร	110.75	2.98	2.69
5	เทศบาลเมืองดอกคำใต้	พะเยา	119.61	3.57	2.99
6	เทศบาลเมืองบางระจัน	สิงห์บุรี	119.41	3.78	3.16
7	เทศบาลเมืองตะลุมบอน	ปัตตานี	211.01	6.81	3.23
8	เทศบาลเมืองปากพอง	นครศรีธรรมราช	401.00	13.55	3.38
9	เทศบาลเมืองทุ่งตำเสา	สงขลา	102.77	4.10	3.99
10	เทศบาลเมืองชุมแสง	นครสวรรค์	199.11	8.53	4.28

ที่มา: สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

● เทศบาลตำบล

ในปีงบประมาณ 2562 เทศบาลตำบลที่มีรายได้จัดเก็บเองมากที่สุด คือ เทศบาลตำบลบางปู จังหวัดสมุทรปราการ มีรายได้จัดเก็บเองจำนวน 240.69 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.88 ของรายได้จัดเก็บเองของเทศบาลทั่วประเทศ ขณะที่เทศบาลตำบลที่มีรายได้จัดเก็บเองน้อยที่สุด คือ เทศบาลตำบลวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ มีรายได้จัดเก็บเองจำนวน 0.11 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.0004 ของรายได้จัดเก็บเองของเทศบาลทั่วประเทศ

แผนภาพที่ 2-55 เทศบาลตำบลที่มีรายได้จัดเก็บเองมากที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

แผนภาพที่ 2-56 เทศบาลตำบลที่มีรายได้จัดเก็บเองน้อยที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

ความสามารถในการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลมากที่สุด - น้อยที่สุด

ในปีงบประมาณ 2562 เทศบาลตำบลที่มีความสามารถในการจัดเก็บรายได้เองได้มากที่สุด คือ เทศบาลตำบลดอนหัวฬ่อ จังหวัดชลบุรี มีความสามารถในการจัดเก็บรายได้ร้อยละ 63.96 ของรายได้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขณะที่เทศบาลตำบลพ้อมิ่ง จังหวัดปัตตานี มีความสามารถในการจัดเก็บรายได้เองได้น้อยที่สุดเพียงร้อยละ 0.33 ของรายได้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่านั้น

ตารางที่ 2-31 เทศบาลตำบลที่มีความสามารถจัดเก็บรายได้มากที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ลำดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จังหวัด	รายได้ทั้งหมด ของ อปท. (ล้านบาท)	รายได้จัดเก็บ (ล้านบาท)	ความสามารถ จัดเก็บรายได้ (ร้อยละ)
1	เทศบาลตำบลดอนหัวฬ่อ	ชลบุรี	316.34	202.36	63.96
2	เทศบาลตำบลกะรน	ภูเก็ต	320.19	196.10	61.24
3	เทศบาลตำบลคลองตำหรุ	ชลบุรี	126.73	68.21	53.82
4	เทศบาลตำบลคึกคัก	พังงา	105.58	54.79	51.89
5	เทศบาลตำบลบางสมัคร	ฉะเชิงเทรา	166.70	85.69	51.40
6	เทศบาลตำบลปราสาททอง	พระนครศรีอยุธยา	93.56	46.42	49.61
7	เทศบาลตำบลบางวัวควินา รักษ์	ฉะเชิงเทรา	145.03	64.84	44.70
8	เทศบาลตำบลจอมพล เจ้าพระยา	ระยอง	60.84	26.47	43.51
9	เทศบาลตำบลไผ่ต่า	สระบุรี	58.62	25.28	43.13
10	เทศบาลตำบลบ้านกลาง	ลำพูน	157.83	65.21	41.32

ที่มา: สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

ตารางที่ 2-32 เทศบาลตำบลที่มีความสามารถจัดเก็บรายได้มากที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ลำดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จังหวัด	รายได้ทั้งหมด ของ อปท. (ล้านบาท)	รายได้จัดเก็บ (ล้านบาท)	ความสามารถ จัดเก็บรายได้ (ร้อยละ)
1	เทศบาลตำบลพ้อมิ่ง	ปัตตานี	54.88	0.18	0.33
2	เทศบาลตำบลวังหิน	ศรีสะเกษ	30.13	0.11	0.39
3	เทศบาลตำบลเขาแก้ว	เลย	241.80	1.10	0.45
4	เทศบาลตำบลนาซอ	สกลนคร	46.00	0.27	0.59
5	เทศบาลตำบลปะแต	ยะลา	83.85	0.50	0.60

ลำดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จังหวัด	รายได้ทั้งหมด ของ อปท. (ล้านบาท)	รายได้จัดเก็บ (ล้านบาท)	ความสามารถ จัดเก็บรายได้ (ร้อยละ)
6	เทศบาลตำบลนาเรือง	อุบลราชธานี	48.40	0.91	0.63
7	เทศบาลตำบลพระเหลา	อำนาจเจริญ	101.97	0.65	0.63
8	เทศบาลตำบลโคกสูง	อุดรธานี	141.60	0.30	0.64
9	เทศบาลตำบลโพธิ์กระสังข์	ศรีสะเกษ	53.48	0.35	0.66
10	เทศบาลตำบลมิตรภาพ	มหาสารคาม	56.20	0.38	0.68

ที่มา: สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

(3) องค์การบริหารส่วนตำบล

ในปีงบประมาณ 2562 องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้จัดเก็บเองมากที่สุด คือ องค์การบริหารส่วนตำบลบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ มีรายได้จัดเก็บเองจำนวน 239.31 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 1.84 ของรายได้จัดเก็บเองขององค์การบริหารส่วนตำบลทั่วประเทศ ขณะที่องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้จัดเก็บเองน้อยที่สุด คือ องค์การบริหารส่วนตำบลป่าแป๋ จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีรายได้จัดเก็บเองจำนวน 0.06 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.00046 ของรายได้จัดเก็บเองขององค์การบริหารส่วนตำบลทั่วประเทศ

แผนภาพที่ 2-57 องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้จัดเก็บเองมากที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

แผนภาพที่ 2-58 องค์กรบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้จัดเก็บเองน้อยที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”,

สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

ความสามารถในการจัดเก็บรายได้ขององค์กรบริหารส่วนตำบล

ในปีงบประมาณ 2562 องค์กรบริหารส่วนตำบลที่มีความสามารถในการจัดเก็บรายได้เองได้มากที่สุด คือ องค์กรบริหารส่วนตำบลหนองปรือ จังหวัดสมุทรปราการ มีความสามารถในการจัดเก็บรายได้ถึงร้อยละ 88.86 ของรายได้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขณะที่องค์กรบริหารส่วนตำบลปะโค จังหวัดปัตตานี มีความสามารถในการจัดเก็บรายได้เองได้น้อยที่สุดเพียงร้อยละ 0.10 ของรายได้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่านั้น

ตารางที่ 2-33 องค์กรบริหารส่วนตำบลที่มีความสามารถจัดเก็บรายได้มากที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ลำดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จังหวัด	รายได้ทั้งหมดของ อปท. (ล้านบาท)	รายได้ จัดเก็บ (ล้านบาท)	ความสามารถ จัดเก็บรายได้ (ร้อยละ)
1	อบต.หนองปรือ	สมุทรปราการ	212.73	188.62	88.66
2	อบต.บ้านเก่า	ชลบุรี	195.82	131.29	67.04
3	อบต.พานทองหนองกะขะ	ชลบุรี	213.81	138.15	64.61
4	อบต.คานหาม	พระนครศรีอยุธยา	119.20	66.56	55.83
5	อบต.ตาสีที้	ระยอง	162.97	89.95	55.19
6	อบต.บ้านช้าง	พระนครศรีอยุธยา	50.14	26.57	53.00

ลำดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จังหวัด	รายได้ทั้งหมดของ อปท. (ล้านบาท)	รายได้ จัดเก็บ (ล้านบาท)	ความสามารถ จัดเก็บรายได้ (ร้อยละ)
7	อบต.มาบยางพร	ระยอง	418.96	212.70	50.77
8	อบต.ลำไทร	พระนครศรีอยุธยา	120.54	60.34	50.05
9	อบต.คลองท่อมเหนือ	กระบี่	75.82	37.87	49.95
10	อบต.ปลวกแดง	ระยอง	238.68	118.83	49.78

ที่มา: สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

ตารางที่ 2-34 องค์กรบริหารส่วนตำบลที่มีความสามารถจัดเก็บรายได้มากที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ลำดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จังหวัด	รายได้ทั้งหมดของ อปท. (ล้านบาท)	รายได้จัดเก็บ (ล้านบาท)	ความสามารถ จัดเก็บรายได้ (ร้อยละ)
1	อบต.ปะโค	ปัตตานี	64.30	0.067	0.10
2	อบต.ประจัน	ปัตตานี	78.64	0.138	0.17
3	อบต.ตะโละไกรทอง	ปัตตานี	45.04	0.086	0.19
4	อบต.ป่าแป๋	แม่ฮ่องสอน	31.42	0.066	0.21
5	อบต.แม่อุสุ	ตาก	83.06	0.200	0.24
6	อบต.สะก้า	ปัตตานี	55.78	0.145	0.26
7	อบต.ปล่องหอย	ปัตตานี	41.86	0.120	0.28
8	อบต.ศรีบรรพต	นราธิวาส	30.39	0.089	0.29
9	อบต.หนองขุ่นใหญ่	ร้อยเอ็ด	62.37	0.184	0.29
10	อบต.สุวารี	นราธิวาส	43.58	0.129	0.29

ที่มา: สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

3.3.2 รายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้

รายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้ หมายถึง รายได้จากภาษีที่รัฐบาลจัดเก็บให้และแบ่งให้แก่ท้องถิ่น โดยมีรายได้มาจากการจัดเก็บภาษีอากรและค่าธรรมเนียมจากหลายส่วน ประกอบด้วย ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ ภาษีสุรา ภาษีสรรพสามิต ค่าภาคหลวงไม้ ค่าภาคหลวงแร่ ค่าภาคหลวงปิโตรเลียม รายได้จากอุทยานแห่งชาติ รวมถึงค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามประมวลกฎหมายที่ดิน

ในปีงบประมาณ 2562 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้ จำนวน 328,933.50 ล้านบาท จากรายได้รวมทั้งหมดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 671,426.76 ล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 48.99 ของรายได้รวมทั้งหมด เมื่อจำแนกสัดส่วนรายได้จากรัฐบาลจัดสรรให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภท พบว่า กรุงเทพมหานครมีรายได้จากรัฐจัดสรรในสัดส่วนที่มากที่สุด ถึงร้อยละ 61.52 รองลงมาเป็นองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีสัดส่วนรายได้จากรัฐจัดสรรคิดเป็นร้อยละ 55.41 ขณะที่องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลมีสัดส่วนรายได้จากรัฐจัดสรรในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน คิดเป็น ร้อยละ 46.30 และ 44.30 ตามลำดับ และเมืองพัทยา มีสัดส่วนรายได้จากรัฐจัดสรรคิดเป็นร้อยละ 39.44 ของรายได้ทั้งหมดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตารางที่ 2-35 สัดส่วนรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภท ปี 2562

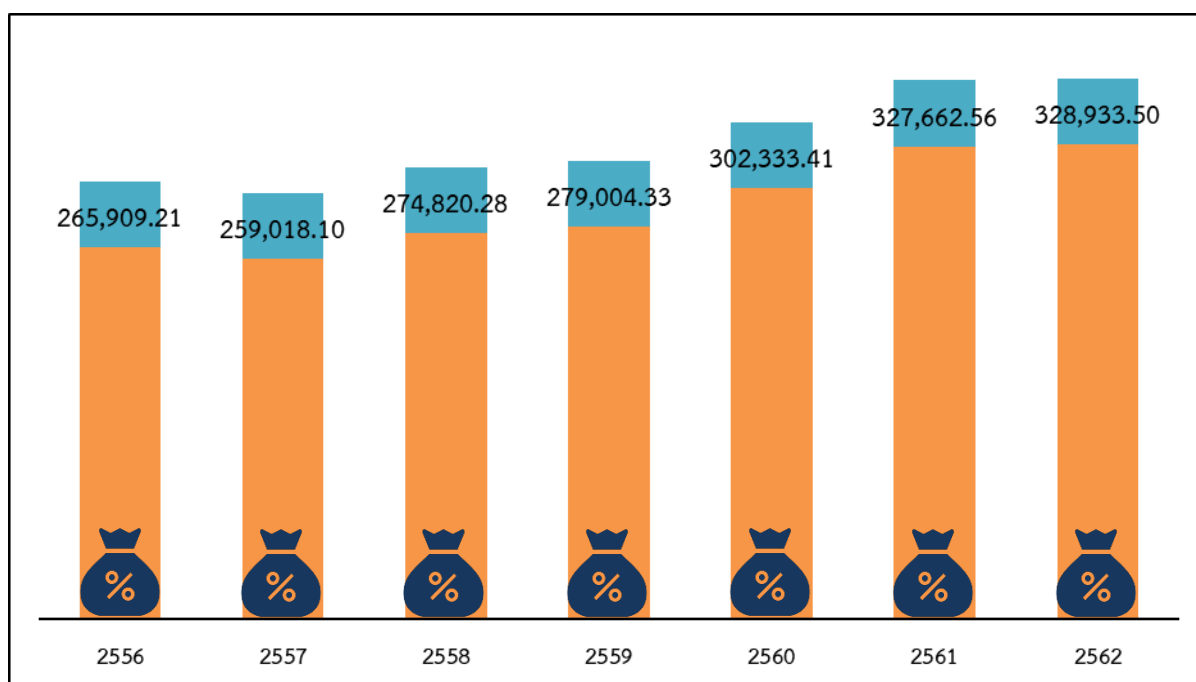
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวน	รายได้ทั้งหมด (ล้านบาท)	รายได้รัฐจัดสรร (ล้านบาท)	ร้อยละของรายได้รัฐ จัดสรรต่อรายได้ ทั้งหมด
องค์การบริหารส่วนจังหวัด	76	79,357.72	43,974.48	55.41
เทศบาล	2,472	232,355.72	102,944.12	44.30
องค์การบริหารส่วนตำบล	5,300	252,032.40	116,715.83	46.30
กรุงเทพมหานครฯ	1	103,377.94	63,601.87	61.52
เมืองพัทยา	1	4,302.99	1,697.19	39.44
รายได้ที่รัฐจัดสรร	7,850	671,426.76	328,933.50	48.99

ที่มา: สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

เมื่อพิจารณาแนวโน้มรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย้อนหลัง 7 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2556 – 2562 พบว่า ในปี 2557 รายได้ที่รัฐจัดสรรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นลดลงจากปี 2556 ร้อยละ 2.59 แต่แนวโน้มรายได้ที่รัฐจัดสรรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตั้งแต่ปี 2557 เป็นต้นไป มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

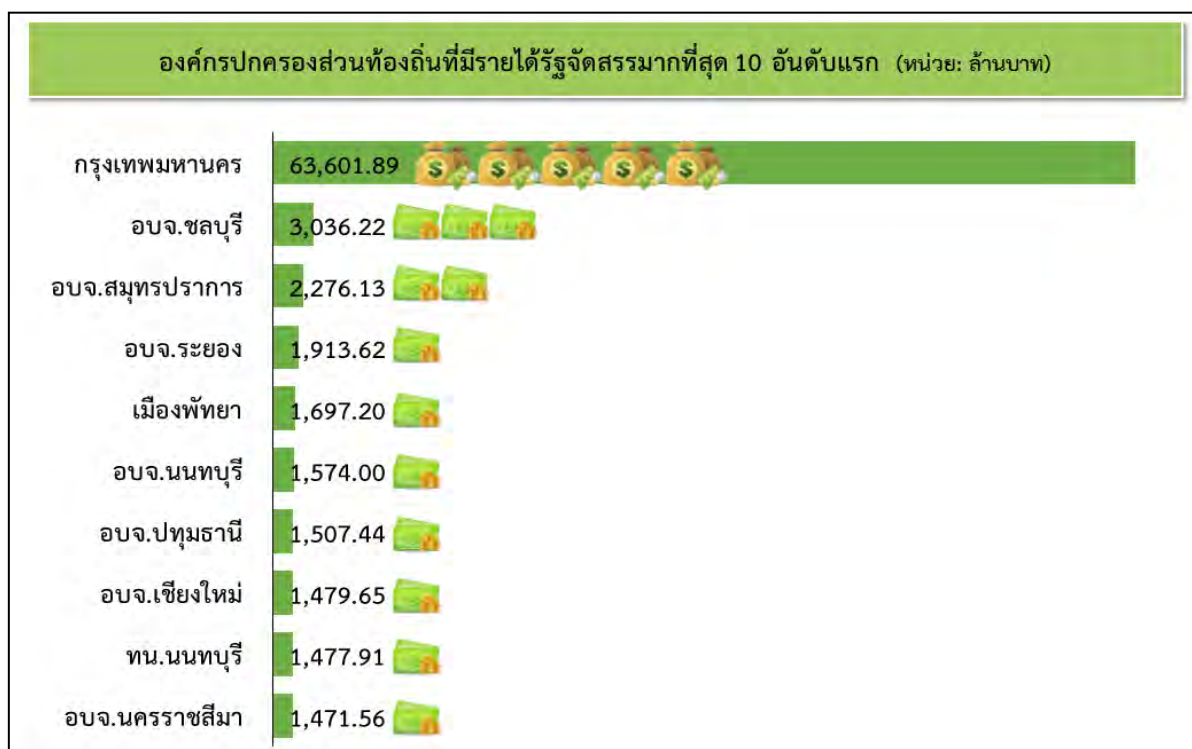
แผนภาพที่ 2-59 รายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2556 – พ.ศ. 2562

ที่มา: สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

ในปีงบประมาณ 2562 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้จากรัฐบาลจัดสรรให้มากที่สุด คือ กรุงเทพมหานคร มีรายได้จากรัฐบาลจัดสรรจำนวน 63,601.87 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 19.33 ของรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด รองลงมาเป็นองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี จังหวัดชลบุรี มีรายได้จากรัฐบาลจัดสรรจำนวน 3,036.22 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.92 ของรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด และองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรปราการ มีรายได้จากรัฐบาลจัดสรรจำนวน 2,276.13 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.69 ของรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด ขณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้จากรัฐบาลจัดสรรให้น้อยที่สุด คือ องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีรายได้จากรัฐบาลจัดสรรจำนวน 11.34 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.0034 ของรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด

แผนภาพที่ 2-60 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้รัฐบาลจัดสรรให้มากที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”,

สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

แผนภาพที่ 2-61 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้รัฐบาลจัดสรรให้น้อยที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

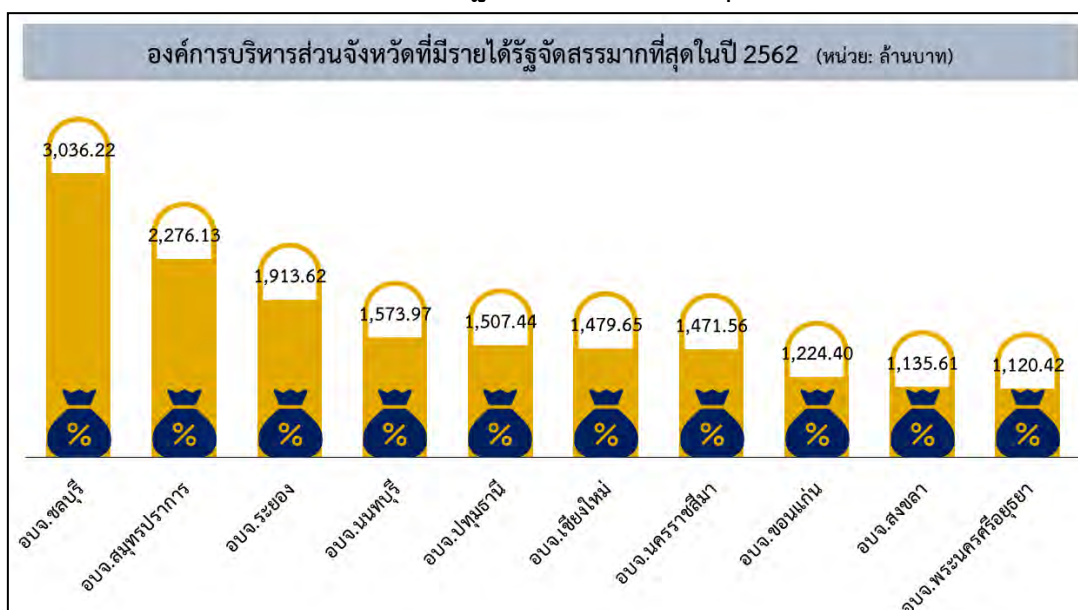
ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”,

สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

(1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด

องค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้มากที่สุด คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี มีรายได้จากรัฐจัดสรร จำนวน 3,036.22 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.923 ของรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้ทั้งหมด ขณะที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้น้อยที่สุด คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีรายได้จากรัฐจัดสรร จำนวน 144.00 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.0437 ของรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้ทั้งหมด

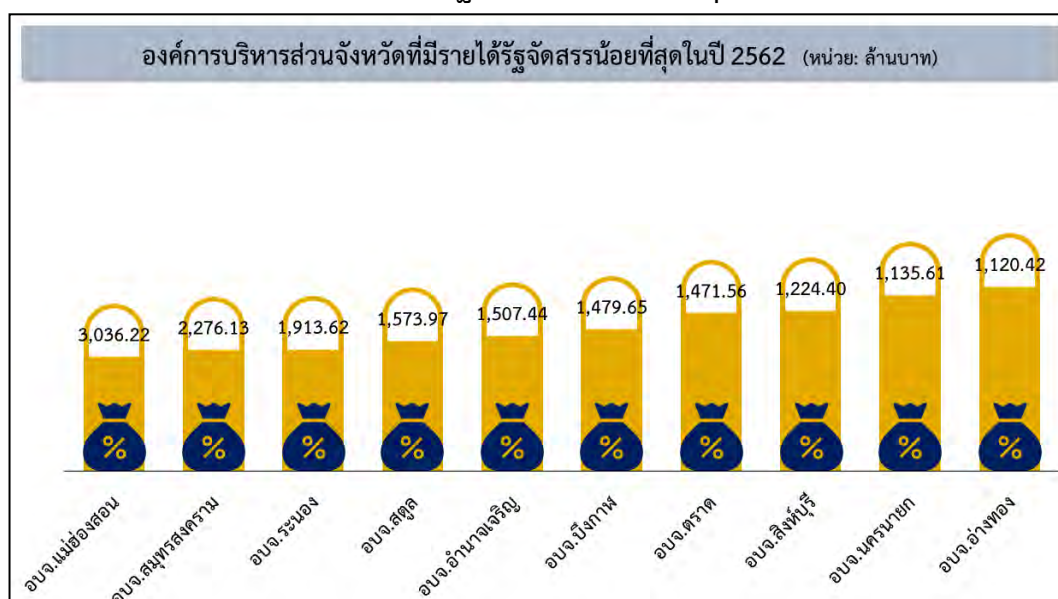
แผนภาพที่ 2-62 อบจ. ที่มีรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้มากที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”,

สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

แผนภาพที่ 2-63 อบจ. ที่มีรายได้รัฐจัดสรรให้น้อยที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

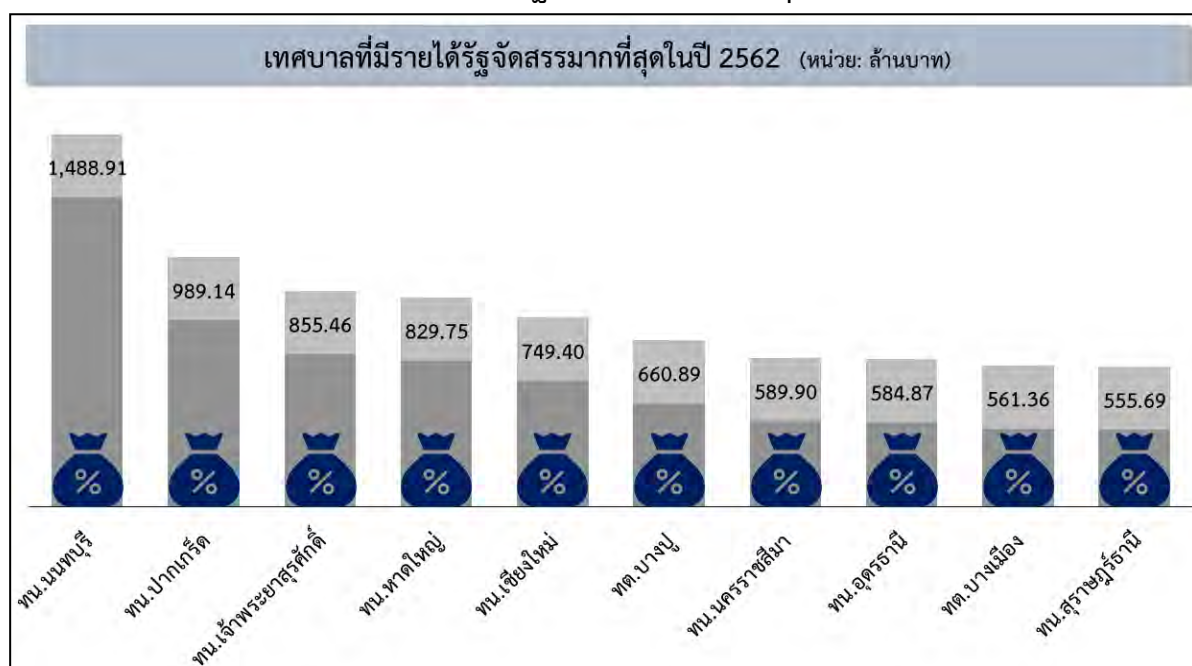
ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”,

สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

(2) เทศบาล

เทศบาลที่มีรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้มากที่สุด คือ เทศบาลนครนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี มีรายได้จากรัฐจัดสรร จำนวน 1,477.91 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.4493 ของรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้ทั้งหมด ขณะที่เทศบาลที่มีรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้น้อยที่สุด คือ เทศบาลตำบลเกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีรายได้จากรัฐจัดสรร จำนวน 11.34 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.0034 ของรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้ทั้งหมด

แผนภาพที่ 2-64 เทศบาลที่มีรายได้รัฐบาลจัดสรรให้มากที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”,

สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

แผนภาพที่ 2-65 เทศบาลที่มีรายได้รัฐบาลจัดสรรให้น้อยที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”,

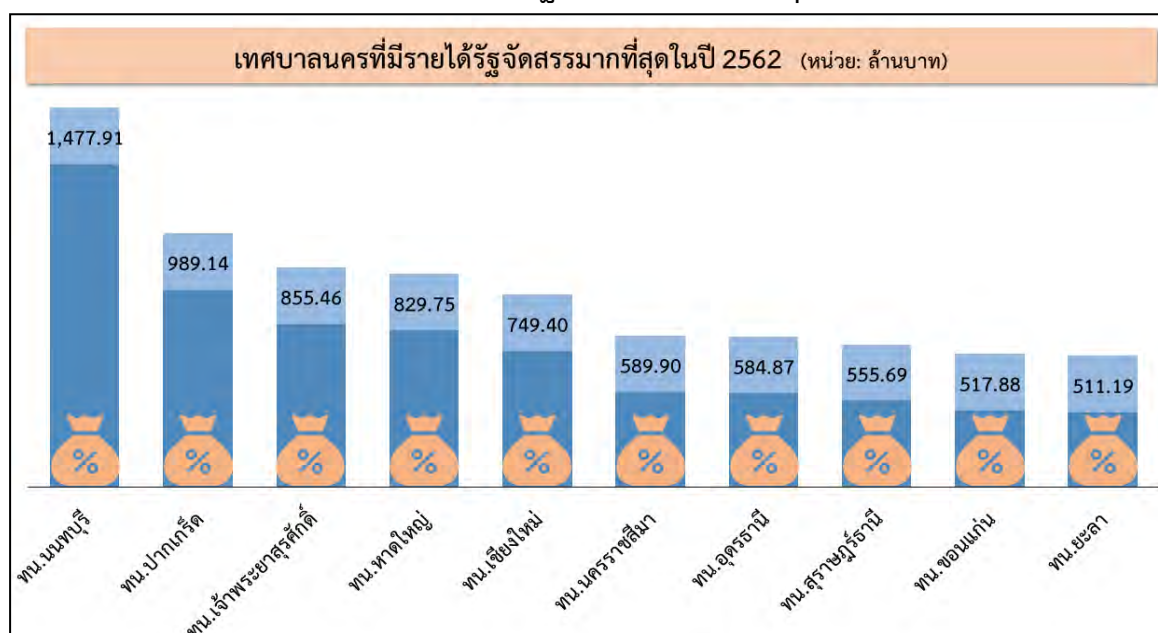
สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

- ประเภทเทศบาลนคร

เทศบาลนครที่มีรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้มากที่สุด คือ เทศบาลนครนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี มีรายได้จากรัฐจัดสรร จำนวน 1,477.91 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.4493 ของรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้ทั้งหมด ขณะที่เทศบาลนครที่มีรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้น้อยที่สุด คือ เทศบาลนครแม่สอด จังหวัดตาก มีรายได้จากรัฐจัดสรร จำนวน 177.83 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.0541 ของรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้ทั้งหมด

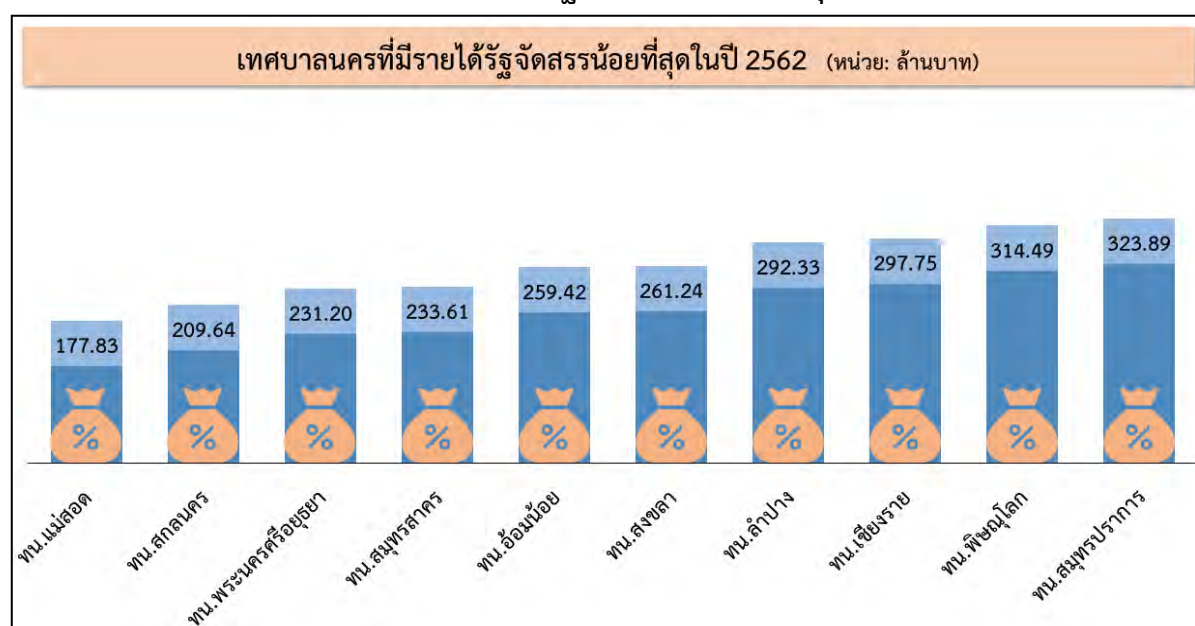
แผนภาพที่ 2-6 เทศบาลนครที่มีรายได้รัฐบาลจัดสรรให้มากที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”,

สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

แผนภาพที่ 2-67 เทศบาลนครที่มีรายได้รัฐบาลจัดสรรให้น้อยที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”,

สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

- ประเภทเทศบาลเมือง

เทศบาลเมืองที่มีรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้มากที่สุด คือ เทศบาลเมืองมาบตาพุด จังหวัดระยอง มีรายได้จากรัฐจัดสรร จำนวน 436.46 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.1327 ของรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้ทั้งหมด ขณะที่เทศบาลเมืองที่มีรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้น้อยที่สุด คือ เทศบาลเมืองหนองปลิง จังหวัดกำแพงเพชร มีรายได้จากรัฐจัดสรร จำนวน 32.90 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้ทั้งหมด

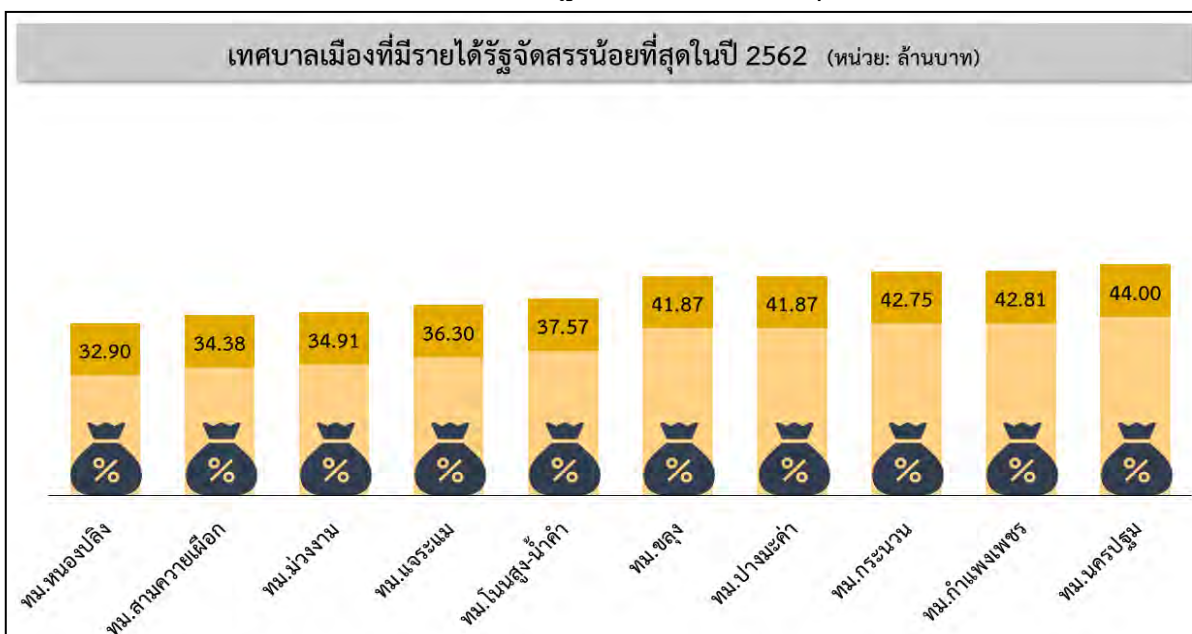
แผนภาพที่ 2-68 เทศบาลเมืองที่มีรายได้รัฐบาลจัดสรรให้มากที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”,

สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

แผนภาพที่ 2-69 เทศบาลเมืองที่มีรายได้รัฐบาลจัดสรรให้น้อยที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

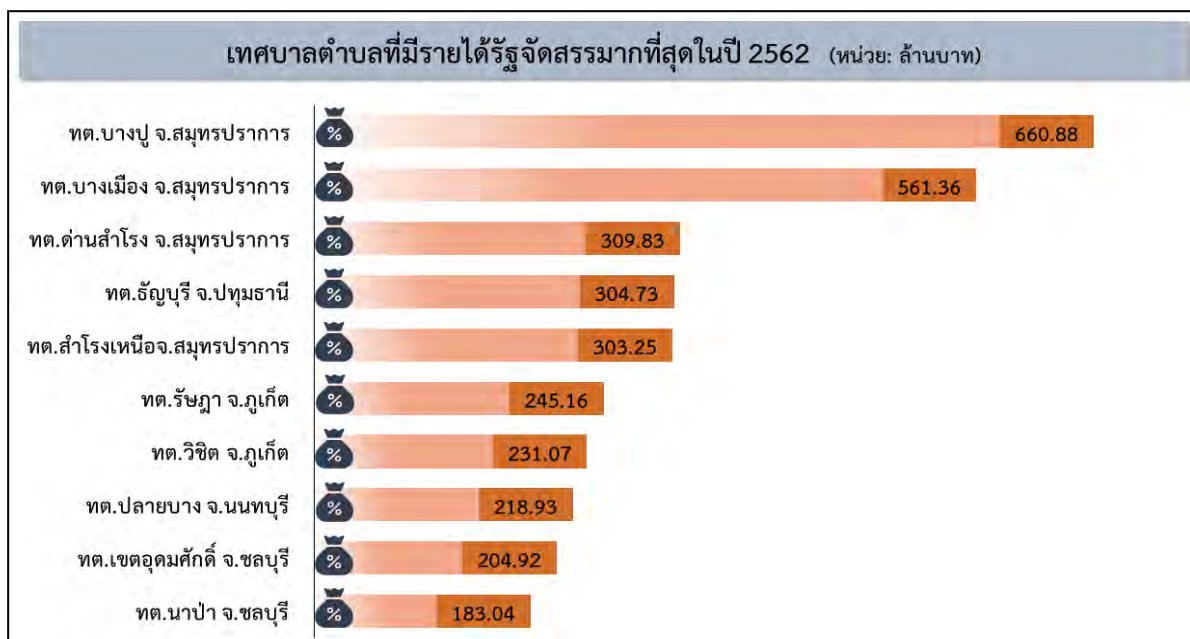
ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”,

สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

• ประเภทเทศบาลตำบล

เทศบาลตำบลที่มีรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้มากที่สุด คือ เทศบาลตำบลบางปู จังหวัดสมุทรปราการ มีรายได้จากรัฐจัดสรร จำนวน 660.88 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.2009 ของรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้ทั้งหมด ขณะที่เทศบาลตำบลที่มีรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้น้อยที่สุด คือ เทศบาลตำบลเกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีรายได้จากรัฐจัดสรร จำนวน 11.34 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.0034 ของรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้ทั้งหมด

แผนภาพที่ 2-70 เทศบาลตำบลที่มีรายได้รัฐบาลจัดสรรให้มากที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”,

สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

แผนภาพที่ 2-71 เทศบาลตำบลที่มีรายได้รัฐบาลจัดสรรให้น้อยที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

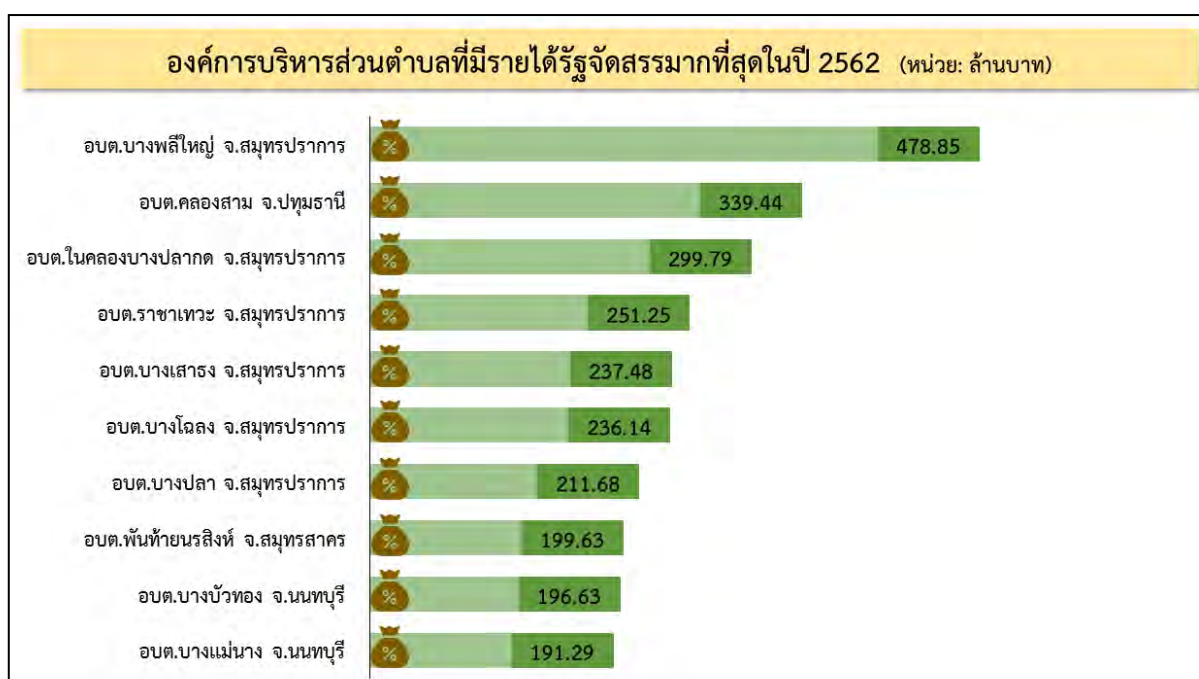

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

(3) องค์กรบริหารส่วนตำบล

องค์กรบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้มากที่สุด คือ องค์กรบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ จังหวัดสมุทรปราการ มีรายได้จากรัฐจัดสรร จำนวน 478.85 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.1456 ของรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้ทั้งหมด ขณะที่องค์กรบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้น้อยที่สุด คือ องค์กรบริหารส่วนตำบลปากทะเล จังหวัดเพชรบุรี มีรายได้จากรัฐจัดสรร จำนวน 11.41 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.0035 ของรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้ทั้งหมด

แผนภาพที่ 2-72 องค์กรบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้รัฐบาลจัดสรรให้มากที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

แผนภาพที่ 2-73 องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้รัฐบาลจัดสรรให้น้อยที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

4.3.3 รายได้จากเงินอุดหนุน

ในแต่ละปีรัฐบาลได้มีการจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเงินกว่า 2 แสนล้านบาท เพื่อเป็นการสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีงบประมาณเพียงพอต่อการจัดบริการสาธารณะในพื้นที่ อีกทั้งยังเป็นการสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศไทยมีศักยภาพที่ใกล้เคียงกันมากขึ้น และลดความเหลื่อมล้ำด้านการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่ ด้วยเหตุนี้เงินอุดหนุนจึงถือเป็นกลไกสำคัญสำหรับการบริหารงานและการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย

เงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ เงินอุดหนุนทั่วไป (General purpose) และเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ (Specific purpose) โดยเงินอุดหนุนเฉพาะกิจจะเป็นงบประมาณที่รัฐบาลจัดสรรเพื่อสร้างแรงจูงใจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินกิจกรรมเฉพาะกรณี ซึ่งมักจะเป็นการจัดสรรอย่างมีเงื่อนไขโดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเสนอโครงการเพื่อขอรับเงินอุดหนุนเฉพาะกิจเป็นรายพื้นที่ ส่วนเงินอุดหนุนทั่วไปนั้นจะให้อิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งรัฐจะจัดสรรให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศตามสัดส่วนจำนวนประชากรรายหัวในพื้นที่

ในปีงบประมาณ 2562 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับรายได้จากเงินอุดหนุนรัฐบาล รวมทั้งสิ้น 275,803.82 ล้านบาท จากรายได้รวมทั้งหมดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ จำนวน 671,426.76 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 41.07 ของรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด เมื่อจำแนกสัดส่วนรายได้จากเงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภท พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีรายได้จากเงินอุดหนุนในสัดส่วนที่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.54 ของรายได้ทั้งหมด รองลงมาเป็นเทศบาลมีรายได้จากเงินอุดหนุน คิดเป็นร้อยละ 44.00 ของรายได้ทั้งหมด

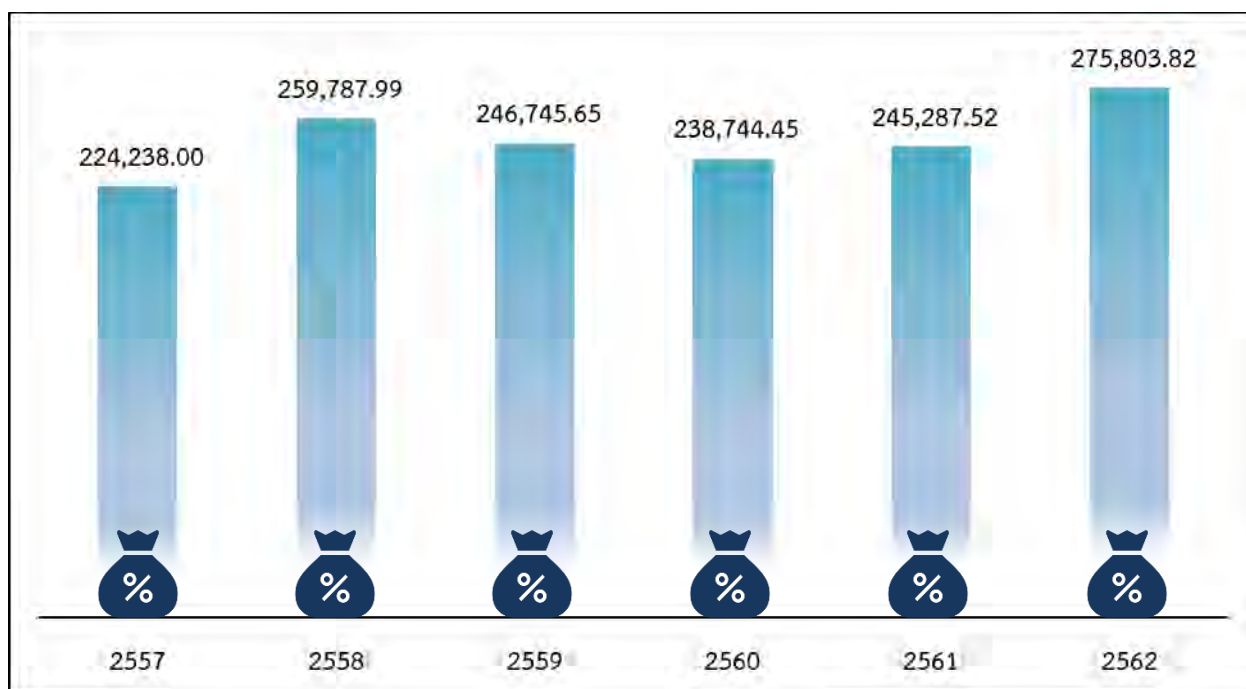
ตารางที่ 2-36 สัดส่วนรายได้จากเงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภท ปี 2562

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวน	รายได้ทั้งหมด (ล้านบาท)	เงินอุดหนุน (ล้านบาท)	ร้อยละของเงินอุดหนุน ต่อรายได้ทั้งหมด
องค์การบริหารส่วนจังหวัด	76	79,357.72	29,441.25	37.10
เทศบาล	2,472	232,355.72	102,256.00	44.00
องค์การบริหารส่วนตำบล	5,300	252,032.40	122,346.41	48.54
กรุงเทพมหานครฯ	1	103,377.94	20,021.00	19.36
เมืองพัทยา	1	4,302.99	1,739.15	40.41
รายได้ที่รัฐจัดสรร	7,850	671,426.76	275,803.82	41.07

ที่มา: สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

เมื่อพิจารณาแนวโน้มรายได้จากเงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระหว่างปี พ.ศ. 2557 – 2562 พบว่า ในปี พ.ศ.2562 เงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้นร้อยละ 22.00 จากปี พ.ศ.2557 และในปี พ.ศ.2563 คาดว่าทิศทางขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นค่อนข้างลำบาก เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาพรวม

แผนภาพที่ 2-74 รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากเงินอุดหนุน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 – 2562

ที่มา: สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

อย่างไรก็ตาม ประเด็นที่น่าสนใจอย่างยิ่งในปีงบประมาณ 2564 เรื่องการของบประมาณประเภทเงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้โดยตรง เพื่อมุ่งกระจายงบประมาณไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ตามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.2561 มาตรา 29 ระบุว่า การขอตั้งงบประมาณรายจ่ายเพื่อสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเงินอุดหนุนสำหรับดำเนินการโดยทั่วไป หรือดำเนินการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นการเฉพาะ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยื่นคำขอตั้งงบประมาณรายจ่ายต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อเสนอต่อผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ ด้วยเหตุนี้จึงมีผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ จำนวน 7,850 แห่ง จะต้องเป็นหน่วยรับงบประมาณโดยตรง ไม่จำเป็นต้องยื่นของบประมาณผ่านกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นอีกต่อไป⁶

เดิมทีการของบประมาณประเภทเงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องยื่นคำขอของบประมาณรายจ่ายเพื่อตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีไว้ที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จากนั้นเสนอตั้งงบประมาณผ่านโครงสร้างท้องถิ่นจังหวัดไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด และส่งผ่านต่อไปยังกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเพื่อส่งคำขอของบประมาณไปยังสำนักงบประมาณ หากแต่พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนด

⁶ อ้างอิง : กระทรวงมหาดไทย. (30 มิถุนายน 2563). แนวทางการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ.2564 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0808.2/ว 3842.

รายละเอียดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องยื่นคำขอของงบประมาณรายจ่ายต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

เหตุผลสำคัญของการปรับปรุงกฎหมายฉบับนี้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถของงบประมาณโดยตรงนั้นเกิดจากวิสัยทัศน์ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ที่เห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการจัดสรรงบประมาณและเงินอุดหนุนอยู่แล้ว เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการกระจายเงินลงสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและลดขั้นตอนที่ยุ่งยากลงอีกด้วย จึงเห็นควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยรับงบประมาณโดยตรง

ในปี พ.ศ.2563 รัฐบาลได้มีการนำร่องให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) จำนวน 76 แห่ง เปลี่ยนไปใช้วิธีการของงบประมาณโดยตรง ส่วนเทศบาลนครและเทศบาลเมือง จำนวน 209 แห่ง จะเริ่มใช้วิธีการงบประมาณดังกล่าวในปี พ.ศ.2564 ส่วนเทศบาลตำบล จำนวน 2,233 แห่งนั้นจะเริ่มใช้ในปี พ.ศ. 2565 และสุดท้ายเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 5,332 แห่งจะเริ่มใช้วิธีการงบประมาณดังกล่าวในปี พ.ศ.2566 ตามลำดับ

จากข้อมูลตัวเลขงบประมาณปี 2564 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลจำนวน 322,250.40 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2563 ที่ได้รับจัดสรรเงินอุดหนุนจากรัฐบาลจำนวน 306,988.20 ล้านบาท หรือกล่าวได้ว่า ในปีงบประมาณ 2564 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับเงินอุดหนุนเพิ่มขึ้น 15,262,20 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 5.00 จากเงินอุดหนุนของปีก่อนหน้า

ตารางที่ 2-37 แสดงการจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปีงบประมาณ 2563-2564

รายการ	ปีงบประมาณ (ล้านบาท)		เพิ่ม/ลด	
	2563	2564	จำนวน (ล้านบาท)	ร้อยละ
1. รายได้สุทธิของรัฐบาล (ไม่รวมเงินกู้)	2,731,000.00	2,677,000.00	-54,000.00	-2.00
2. รายได้ของ อปท.	803,864.20	789,803.30	-14,060.90	-1.70
- รายได้ที่ อปท. จัดเก็บเอง+รัฐ	496,876.00	467,552.90	-29,323.10	-5.90
จัดเก็บให้+รัฐแบ่งให้				
- เงินอุดหนุน อปท.	306,988.20	322,250.40	15,262.20	+5.00

ที่มา: สำนักงบประมาณ. ตัวเลขงบประมาณโดยสังเขป ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564.

ปีงบประมาณ พ.ศ.2564 รัฐบาลได้จัดสรรรายได้จากเงินอุดหนุนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 7,852 แห่ง รวมทั้งสิ้น 322,250.40 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 40.80 ของรายได้ที่รัฐจัดสรรให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดที่จำนวน 789,803.30 ล้านบาท โดยจำแนกออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้⁷

1) การจัดสรรเงินอุดหนุนผ่านกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ได้แก่ เทศบาล ตำบล จำนวน 2,238 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 5,322 แห่ง จำนวนทั้งสิ้น 226,450 ล้านบาท (เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ.2563 จำนวน 9,879.30 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.60)

2) การจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรง ได้แก่ องค์การบริหารส่วน จังหวัด เทศบาลนคร เทศบาลเมือง กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา จำนวนทั้งสิ้น 93,152.90 ล้านบาท (เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ.2563 จำนวน 2,735.50 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.00)

ตารางที่ 2-38 เปรียบเทียบการจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่ อปท. ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2564

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวน (แห่ง)	ปีงบประมาณ (ล้านบาท)		เพิ่ม/ลด	
		2563	2564	จำนวน (ล้านบาท)	ร้อยละ
องค์การบริหารส่วนจังหวัด	76	27,942.20	28,797.80	+855.60	+3.10%
เทศบาลนคร	30	12,993.50	13,393.40	+399.90	+3.10%
เทศบาลเมือง	184	24,468.40	24,896.90	+428.50	+1.80%
กรุงเทพมหานคร	1	23,097.80	24,084.10	+986.30	+4.30%
เมืองพัทยา	1	1,915.50	1,980.70	+65.20	+3.40%
รวมทั้งสิ้น	292	90,417.40	93,152.90	+2,725.50	+3.00%

ที่มา: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. รายงานการวิเคราะห์งบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 ใน คณะกรรมาธิการ วิสามัญพิจารณาร่าง พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564. หน้า 11.

3) การจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่กองทุนประชารัฐสวัสดิการเพื่อเศรษฐกิจฐานรากและสังคม จำนวน 2,647.40 ล้านบาท โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มเบี้ยผู้พิการที่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ 200 บาทต่อคน ต่อเดือน (จากเดิมคนละ 800 บาทต่อคนต่อเดือน เพิ่มขึ้นเป็น 1,000 บาทต่อคนต่อเดือน)

ตารางที่ 2-39 ตารางสรุปการจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่ อปท. ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2564

การจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่ อปท.	ปีงบประมาณ (ล้านบาท)		เพิ่ม/ลด	
	2563	2564	จำนวน (ล้านบาท)	ร้อยละ
1) การจัดสรรเงินอุดหนุนผ่านกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	216,570.80	226,450.00	15,262.10	+5.00%

⁷ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. รายงานการวิเคราะห์งบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 ใน คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่าง พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564. หน้า 11.

การจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่ อปท.	ปีงบประมาณ (ล้านบาท)		เพิ่ม/ลด	
	2563	2564	จำนวน (ล้านบาท)	ร้อยละ
(เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล)				
2) อปท. เป็นหน่วยรับงบโดยตรง	90,417.40	93,152.90	+2,725.50	+3.00%
- องค์การบริหารส่วนจังหวัด ⁸	27,942.20	28,797.80	+855.60	+3.10%
- เทศบาลนคร	12,993.50	13,393.40	+399.90	+3.10%
- เทศบาลเมือง	24,468.40	24,896.90	+428.50	+1.80%
- กรุงเทพมหานคร	23,097.80	24,084.10	+986.30	+4.30%
- เมืองพัทยา	1,915.50	1,980.70	+65.20	+3.40%
3) การจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่กองทุน ประชารัฐฯ	-	2,647.40	2,647.40	+100%
รวมทั้งสิ้น	306,988.20	322,250.40	15,262.10	+5.00%

ที่มา: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. รายงานการวิเคราะห์งบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 ใน คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่าง พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564. หน้า 11.

⁸ องค์การบริหารส่วนจังหวัด 76 แห่ง ได้รับการจัดสรรเงินอุดหนุนในปีงบประมาณ พ.ศ.2564 รวมทั้งสิ้น 28,797.84 ล้านบาท แบ่งออกเป็น เงินอุดหนุนทั่วไป 25,981.23 ล้านบาท และเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ 2,816.60 ล้านบาท อย่างไรก็ตามมีองค์การบริหารส่วนจังหวัด 7 แห่ง ที่ไม่ได้รับจัดสรรเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ ได้แก่ อบจ.สิงห์บุรี / นนทบุรี / สมุทรปราการ / สมุทรสาคร / ภูเก็ต / พะเยา / เพชรบูรณ์ ทำให้ขาดการสนับสนุนงบลงทุนจากภาครัฐ

รายได้จากเงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากที่สุด - น้อยที่สุด ในปีงบประมาณ 2562

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลมากที่สุด คือ กรุงเทพมหานคร ได้รับเงินอุดหนุน จำนวน 20,020.99 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 7.26 ของเงินอุดหนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด ขณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลน้อยที่สุด คือ เทศบาลตำบลหนองหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด ได้รับเงินอุดหนุน 2.23 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.00081 ของเงินอุดหนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด

ตารางที่ 2-40 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับเงินอุดหนุนมากที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ลำดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จังหวัด	เงินอุดหนุน (ล้านบาท)	เงินอุดหนุนของ อปท. ต่อ รายได้เงินอุดหนุนทั้งหมด (ร้อยละ)
1	กรุงเทพมหานคร	กรุงเทพฯ	20,020.99	7.26
2	องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา	นครราชสีมา	2,296.77	0.83
3	เมืองพัทยา	ชลบุรี	1,739.15	0.63
4	องค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ	ศรีสะเกษ	1,274.70	0.46
5	องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ	ชัยภูมิ	1,100.44	0.39
6	องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี	อุบลราชธานี	1,073.57	0.38
7	องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์	กาฬสินธุ์	942.41	0.34
8	องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น	ขอนแก่น	937.76	0.34
9	องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี	นนทบุรี	803.73	0.29
10	องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม	มหาสารคาม	783.64	0.28

ที่มา: สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

ตารางที่ 2-41 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับเงินอุดหนุนน้อยที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ลำดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จังหวัด	เงินอุดหนุน (ล้านบาท)	เงินอุดหนุนของ อปท. ต่อ รายได้เงินอุดหนุนทั้งหมด (ร้อยละ)
1	เทศบาลตำบลหนองหลวง	ร้อยเอ็ด	2.23	0.00081
2	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองน้ำส้ม	พระนครศรีอยุธยา	2.54	0.00092
3	องค์การบริหารส่วนตำบลเสาชิน	แม่ฮ่องสอน	2.55	0.00092
4	องค์การบริหารส่วนตำบลอุตะเถา	ชัยนาท	2.56	0.00093
5	องค์การบริหารส่วนตำบลบางเตย	ปราจีนบุรี	2.61	0.00094
6	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองนิคมยาดรา	สมุทรปราการ	2.61	0.00094

ลำดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จังหวัด	เงินอุดหนุน (ล้านบาท)	เงินอุดหนุนของ อปท. ต่อ รายได้เงินอุดหนุนทั้งหมด (ร้อยละ)
7	องค์การบริหารส่วนตำบลเปือย	น่าน	2.68	0.00097
8	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง	นครนายก	2.68	0.00097
9	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกระเปียน	ลพบุรี	2.69	0.00097
10	องค์การบริหารส่วนตำบลบางมัญ	สิงห์บุรี	2.71	0.00098

ที่มา: สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

(1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด

องค์การบริหารส่วนจังหวัดที่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลมากที่สุด คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา มีรายได้จากเงินอุดหนุน จำนวน 2,296.77 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.83 ของรายได้จากเงินอุดหนุนทั้งหมด ขณะที่องค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลน้อยที่สุด คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดระนอง มีรายได้จากเงินอุดหนุน จำนวน 126.79 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.045 ของรายได้จากเงินอุดหนุนทั้งหมด

ตารางที่ 2-42 องค์การบริหารส่วนจังหวัดที่ได้รับเงินอุดหนุนมากที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ลำดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จังหวัด	เงินอุดหนุน (ล้านบาท)	เงินอุดหนุนของ อปท. ต่อ รายได้เงินอุดหนุนทั้งหมด (ร้อยละ)
1	องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา	นครราชสีมา	2,296.77	0.83
2	องค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ	ศรีสะเกษ	1,274.70	0.46
3	องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ	ชัยภูมิ	1,100.44	0.40
4	องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี	อุบลราชธานี	1,073.57	0.38
5	องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์	กาฬสินธุ์	942.41	0.34
6	องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น	ขอนแก่น	937.76	0.34
7	องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี	นนทบุรี	803.73	0.29
8	องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม	มหาสารคาม	783.64	0.28
9	องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี	อุดรธานี	647.81	0.23
10	องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร	สกลนคร	621.73	0.22

ที่มา: สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

ตารางที่ 2-43 องค์การบริหารส่วนจังหวัดที่ได้รับเงินอุดหนุนน้อยที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ลำดับ	องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	จังหวัด	เงินอุดหนุน (ล้านบาท)	เงินอุดหนุนของ อปท. ต่อ รายได้เงินอุดหนุนทั้งหมด (ร้อยละ)
1	องค์การบริหารส่วนจังหวัดระนอง	ระนอง	126.79	0.045
2	องค์การบริหารส่วนจังหวัดตราด	ตราด	137.15	0.049
3	องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสงคราม	สมุทรสงคราม	138.63	0.050
4	องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครนายก	นครนายก	146.46	0.053
5	องค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน	แม่ฮ่องสอน	150.40	0.054
6	องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี	เพชรบุรี	155.04	0.056
7	องค์การบริหารส่วนจังหวัดพังงา	พังงา	165.70	0.060
8	องค์การบริหารส่วนจังหวัดสิงห์บุรี	สิงห์บุรี	167.47	0.061
9	องค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่	กระบี่	168.49	0.061
10	องค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล	สตูล	168.70	0.061

ที่มา: สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

(2) เทศบาล

เทศบาลที่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลมากที่สุด คือ เทศบาลนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช มีรายได้จากเงินอุดหนุน จำนวน 724.58 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.263 ของรายได้จากเงินอุดหนุนทั้งหมด ขณะที่เทศบาลที่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลน้อยที่สุด คือ เทศบาลตำบลหนองหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด มีรายได้จากเงินอุดหนุน จำนวน 2.23 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.0008 ของรายได้จากเงินอุดหนุนทั้งหมด

ตารางที่ 2-44 เทศบาลที่มีรายได้ได้รับเงินอุดหนุนมากที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ลำดับ	องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	จังหวัด	เงินอุดหนุน (ล้านบาท)	เงินอุดหนุนของ อปท. ต่อรายได้เงินอุดหนุน ทั้งหมด (ร้อยละ)
1	เทศบาลนครศรีธรรมราช	นครศรีธรรมราช	724.58	0.263
2	เทศบาลนครขอนแก่น	ขอนแก่น	720.03	0.261
3	เทศบาลนครนนทบุรี	นนทบุรี	715.44	0.260
4	เทศบาลนครอุดรธานี	อุดรธานี	711.61	0.258
5	เทศบาลนครหาดใหญ่	สงขลา	685.62	0.248

ลำดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จังหวัด	เงินอุดหนุน (ล้านบาท)	เงินอุดหนุนของ อปท. ต่อรายได้เงินอุดหนุน ทั้งหมด (ร้อยละ)
6	เทศบาลนครนครราชสีมา	นครราชสีมา	602.88	0.218
7	เทศบาลนครเชียงใหม่	เชียงใหม่	584.51	0.211
8	เทศบาลนครนครปฐม	นครปฐม	560.48	0.203
9	เทศบาลนครเชียงราย	เชียงราย	513.37	0.186
10	เทศบาลนครนครสวรรค์	นครสวรรค์	499.88	0.181

ที่มา: สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

ตารางที่ 2-45 เทศบาลที่ได้รับเงินอุดหนุนน้อยที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ลำดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จังหวัด	เงินอุดหนุน (ล้านบาท)	เงินอุดหนุนของ อปท. ต่อรายได้เงินอุดหนุน ทั้งหมด (ร้อยละ)
1	เทศบาลตำบลหนองหลวง	ร้อยเอ็ด	2.23	0.0008
2	เทศบาลตำบลประตูป่า	ลำพูน	2.91	0.0010
3	เทศบาลตำบลบ้านค่ายพัฒนา	ระยอง	2.96	0.0010
4	เทศบาลตำบลกุฎโง้ง	ชลบุรี	3.18	0.0011
5	เทศบาลตำบลหนองขนาน	เพชรบุรี	3.67	0.0013
6	เทศบาลตำบลศรีถ้อย	พะเยา	4.71	0.0017
7	เทศบาลตำบลนาแหร	นครศรีธรรมราช	5.49	0.0020
8	เทศบาลตำบลบางกระปือ	สมุทรสงคราม	6.08	0.0022
9	เทศบาลตำบลบางน้ำเปรี้ยว	ฉะเชิงเทรา	6.23	0.0022
10	เทศบาลตำบลหนองแก	หนองบัวลำภู	6.48	0.0023

ที่มา: สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

- เทศบาลนคร

เทศบาลนครที่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลมากที่สุด คือ เทศบาลนครนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช มีรายได้จากเงินอุดหนุน จำนวน 724.58 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.263 ของรายได้จากเงินอุดหนุนทั้งหมด ขณะที่เทศบาลนครที่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลน้อยที่สุด คือ เทศบาลนครเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีรายได้จากเงินอุดหนุน จำนวน 201.57 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.073 ของรายได้จากเงินอุดหนุนทั้งหมด

ตารางที่ 2-46 เทศบาลนครที่ได้รับเงินอุดหนุนมากที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ลำดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จังหวัด	เงินอุดหนุน (ล้านบาท)	เงินอุดหนุนของ อปท. ต่อรายได้เงินอุดหนุน ทั้งหมด (ร้อยละ)
1	เทศบาลนครนครศรีธรรมราช	นครศรีธรรมราช	724.58	0.263
2	เทศบาลนครขอนแก่น	ขอนแก่น	720.03	0.261
3	เทศบาลนครนนทบุรี	นนทบุรี	715.44	0.260
4	เทศบาลนครอุดรธานี	อุดรธานี	711.61	0.258
5	เทศบาลนครหาดใหญ่	สงขลา	685.62	0.248
6	เทศบาลนครนครราชสีมา	นครราชสีมา	602.88	0.218
7	เทศบาลนครเชียงใหม่	เชียงใหม่	584.51	0.211
8	เทศบาลนครนครปฐม	นครปฐม	560.48	0.203
9	เทศบาลนครเชียงราย	เชียงราย	513.37	0.186
10	เทศบาลนครนครสวรรค์	นครสวรรค์	499.88	0.181

ที่มา: สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

ตารางที่ 2-47 เทศบาลนครที่มีเงินอุดหนุนน้อยที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ลำดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จังหวัด	เงินอุดหนุน (ล้านบาท)	เงินอุดหนุนของ อปท. ต่อรายได้เงินอุดหนุน ทั้งหมด (ร้อยละ)
1	เทศบาลนครเกาะสมุย	สุราษฎร์ธานี	201.57	0.073
2	เทศบาลนครรังสิต	ปทุมธานี	203.64	0.073
3	เทศบาลนครอ้อมน้อย	สมุทรสาคร	217.16	0.078
4	เทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์	ชลบุรี	243.92	0.088
5	เทศบาลนครสกลนคร	สกลนคร	264.32	0.095
6	เทศบาลนครแหลมฉบัง	ชลบุรี	269.13	0.097
7	เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา	พระนครศรีอยุธยา	289.52	0.104
8	เทศบาลนครสมุทรปราการ	สมุทรปราการ	309.10	0.112
9	เทศบาลนครพิษณุโลก	พิษณุโลก	327.96	0.120
10	เทศบาลนครลำปาง	ลำปาง	337.97	0.122

ที่มา: สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

• เทศบาลเมือง

เทศบาลเมืองที่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลมากที่สุด คือ เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล จำนวน 400.65 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.145 ของเงินอุดหนุนทั้งหมด ขณะที่เทศบาลเมืองที่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลน้อยที่สุด คือ เทศบาลเมืองสามค้ายเผือก จังหวัดนครปฐม ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล จำนวน 22.55 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.008 ของเงินอุดหนุนทั้งหมด

ตารางที่ 2-48 เทศบาลเมืองที่ได้รับเงินอุดหนุนมากที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ลำดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จังหวัด	เงินอุดหนุน (ล้านบาท)	เงินอุดหนุนของ อปท. ต่อรายได้เงินอุดหนุน ทั้งหมด (ร้อยละ)
1	เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด	ร้อยเอ็ด	400.65	0.145
2	เทศบาลเมืองราชบุรี	ราชบุรี	367.99	0.133
3	เทศบาลเมืองพัทลุง	พัทลุง	355.47	0.128
4	เทศบาลเมืองอุตรดิตถ์	อุตรดิตถ์	350.31	0.127
5	เทศบาลเมืองสระบุรี	สระบุรี	336.70	0.122
6	เทศบาลเมืองหนองคาย	หนองคาย	320.87	0.116
7	เทศบาลเมืองนราธิวาส	นราธิวาส	311.92	0.113
8	เทศบาลเมืองปัตตานี	ปัตตานี	306.50	0.111
9	เทศบาลเมืองชะอำ	เพชรบุรี	286.74	0.104
10	เทศบาลเมืองสุโขทัย	สุโขทัย	284.86	0.103

ที่มา: สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

ตารางที่ 2-49 เทศบาลเมืองที่ได้รับเงินอุดหนุนน้อยที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ลำดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จังหวัด	เงินอุดหนุน (ล้านบาท)	เงินอุดหนุนของ อปท. ต่อรายได้เงินอุดหนุน ทั้งหมด (ร้อยละ)
1	เทศบาลเมืองสามค้ายเผือก	นครปฐม	22.55	0.008
2	เทศบาลเมืองปทุมธานี	ปทุมธานี	24.58	0.009
3	เทศบาลเมืองโนนสูง-น้ำคำ	อุดรธานี	25.85	0.009
4	เทศบาลเมืองเสนา	พระนครศรีอยุธยา	29.59	0.011
5	เทศบาลเมืองกระนวน	ขอนแก่น	29.75	0.011

ลำดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จังหวัด	เงินอุดหนุน (ล้านบาท)	เงินอุดหนุนของ อปท. ต่อรายได้เงินอุดหนุน ทั้งหมด (ร้อยละ)
6	เทศบาลเมืองพิชัย	ลำปาง	33.39	0.012
7	เทศบาลเมืองหนองปลิง	กำแพงเพชร	34.79	0.013
8	เทศบาลเมืองผักไห่	พระนครศรีอยุธยา	35.20	0.013
9	เทศบาลเมืองแจระแม	อุบลราชธานี	35.38	0.013
10	เทศบาลเมืองดอนสัก	สุราษฎร์ธานี	36.51	0.013

ที่มา: สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

• เทศบาลตำบล

เทศบาลตำบลที่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลมากที่สุด คือ เทศบาลตำบลแม่กุ จังหวัดตาก ได้รับเงินอุดหนุน จำนวน 313.30 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.113 ของเงินอุดหนุนทั้งหมด ขณะที่เทศบาลตำบลที่ได้รับเงินอุดหนุนน้อยที่สุด คือ เทศบาลตำบลหนองหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด ได้รับเงินอุดหนุน จำนวน 2.23 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.0008 ของเงินอุดหนุนทั้งหมด

ตารางที่ 2-50 เทศบาลตำบลที่ได้รับเงินอุดหนุนมากที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ลำดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จังหวัด	เงินอุดหนุน (ล้านบาท)	เงินอุดหนุนของ อปท. ต่อรายได้เงินอุดหนุน ทั้งหมด (ร้อยละ)
1	เทศบาลตำบลแม่กุ	ตาก	313.30	0.113
2	เทศบาลตำบลบางปู	สมุทรปราการ	261.63	0.094
3	เทศบาลตำบลบางศรีเมือง	สมุทรปราการ	234.11	0.084
4	เทศบาลตำบลหนองแค	สระบุรี	148.57	0.053
5	เทศบาลตำบลด่านสำโรง	สมุทรปราการ	137.12	0.049
6	เทศบาลตำบลปลายบาง	นนทบุรี	135.77	0.049
7	เทศบาลตำบลทาสบชัย	ลำพูน	125.40	0.045
8	เทศบาลตำบลธัญบุรี	ปทุมธานี	114.67	0.041
9	เทศบาลตำบลพรุไฉ	พังงา	113.99	0.041
10	เทศบาลตำบลสนามไชย	จันทบุรี	113.09	0.041

ที่มา: สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

ตารางที่ 2-51 เทศบาลตำบลที่ได้รับเงินอุดหนุนน้อยที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ลำดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จังหวัด	เงินอุดหนุน (ล้านบาท)	เงินอุดหนุนของ อปท. ต่อรายได้เงินอุดหนุน ทั้งหมด (ร้อยละ)
1	เทศบาลตำบลหนองหลวง	ร้อยเอ็ด	2.23	0.0008
2	เทศบาลตำบลประตูป่า	ลำพูน	2.91	0.0010
3	เทศบาลตำบลบ้านค่ายพัฒนา	ระยอง	2.96	0.0010
4	เทศบาลตำบลกุฉินารายณ์	ชลบุรี	3.18	0.0011
5	เทศบาลตำบลหนองขนาน	เพชรบุรี	3.67	0.0013
6	เทศบาลตำบลศรีถ้อย	พะเยา	4.71	0.0017
7	เทศบาลตำบลนาแหร	นครศรีธรรมราช	5.49	0.0020
8	เทศบาลตำบลบางกระปือ	สมุทรสงคราม	6.08	0.0022
9	เทศบาลตำบลบางน้ำเปรี้ยว	ฉะเชิงเทรา	6.23	0.0022
10	เทศบาลตำบลหนองแก	หนองบัวลำภู	6.48	0.0023

ที่มา: สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

(3) องค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลมากที่สุด คือ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม จังหวัดปทุมธานี ได้รับเงินอุดหนุน จำนวน 122.05 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.0442 ของเงินอุดหนุนทั้งหมด ขณะที่องค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลน้อยที่สุด คือ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองน้ำส้ม จังหวัดร้อยเอ็ด ได้รับเงินอุดหนุน จำนวน 2.54 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.0009 ของเงินอุดหนุนทั้งหมด

ตารางที่ 2-52 องค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับเงินอุดหนุนมากที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ลำดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จังหวัด	เงินอุดหนุน (ล้านบาท)	เงินอุดหนุนของ อปท. ต่อรายได้เงินอุดหนุน ทั้งหมด (ร้อยละ)
1	องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม	ปทุมธานี	122.05	0.0442
2	องค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่	สมุทรปราการ	115.29	0.0418
3	องค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด	สมุทรปราการ	97.53	0.0353
4	องค์การบริหารส่วนตำบลท่ากระดาน	ฉะเชิงเทรา	94.98	0.0344

ลำดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จังหวัด	เงินอุดหนุน (ล้านบาท)	เงินอุดหนุนของ อปท. ต่อรายได้เงินอุดหนุน ทั้งหมด (ร้อยละ)
5	องค์การบริหารส่วนตำบลท่าศาลา	นครศรีธรรมราช	87.38	0.0316
6	องค์การบริหารส่วนตำบลรับร้อ	ชุมพร	87.18	0.0316
7	องค์การบริหารส่วนตำบลคลองตะเกรา	ฉะเชิงเทรา	81.44	0.0295
8	องค์การบริหารส่วนตำบลละงู	สตูล	80.11	0.0290
9	องค์การบริหารส่วนตำบลบางไฉลง	สมุทรปราการ	79.03	0.0286
10	องค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง	สุรินทร์	76.49	0.0277

ที่มา: สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

ตารางที่ 2-53 องค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับเงินอุดหนุนน้อยที่สุด 10 ลำดับแรกในปี 2562

ลำดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จังหวัด	เงินอุดหนุน (ล้านบาท)	เงินอุดหนุนของ อปท. ต่อรายได้เงินอุดหนุน ทั้งหมด (ร้อยละ)
1	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองน้ำส้ม	อยุธยา	2.54	0.0009
2	องค์การบริหารส่วนตำบลเสาหิน	แม่ฮ่องสอน	2.55	0.0009
3	องค์การบริหารส่วนตำบลอุตะเภา	ชัยนาท	2.56	0.0009
4	องค์การบริหารส่วนตำบลคลองนิยม ยาตรา	สมุทรปราการ	2.61	0.0009
5	องค์การบริหารส่วนตำบลเปือ	น่าน	2.68	0.0009
6	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง	นครนายก	2.68	0.0009
7	องค์การบริหารส่วนตำบลหนอง กระเปียน	ลพบุรี	2.69	0.0009
8	องค์การบริหารส่วนตำบลบางมัญ	สิงห์บุรี	2.71	0.0009
9	องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเป้า	เชียงใหม่	2.74	0.0009
10	องค์การบริหารส่วนตำบลหัวเตย	สุราษฎร์ธานี	2.80	0.0010

ที่มา: สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”, สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/money/index.jsp> เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564.

ด้านการบริหารงานบุคคล

4. ด้านการบริหารงานบุคคล

สถานการณ์ด้านการบริหารงานบุคคลแสดงให้เห็นถึงจำนวนบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดและจำนวนบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภท รวมถึงสัดส่วนของบุคลากรท้องถิ่นเทียบกับบุคลากรภาครัฐ ตลอดจนสัดส่วนบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จำแนกตามเพศและประเภทตำแหน่ง

สถานการณ์ด้านการบริหารงานบุคคล ประกอบด้วยข้อมูล 4 ส่วน

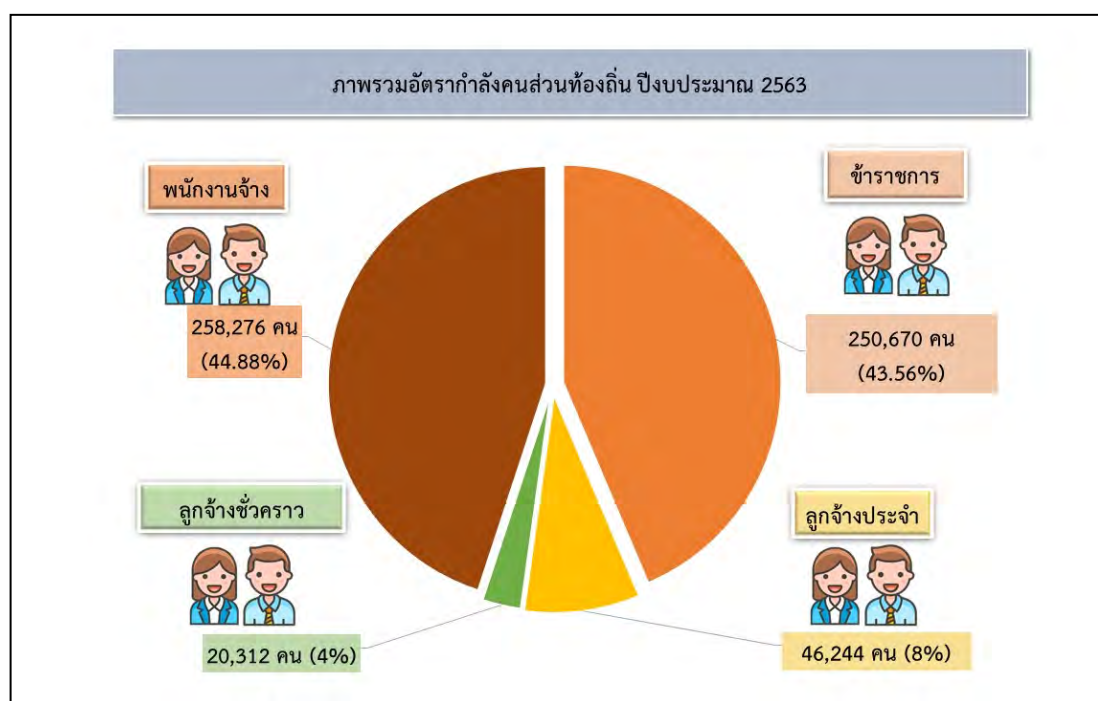

4.1 ภาพรวมบุคลากรท้องถิ่น

ในปี 2563 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบุคลากร (ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างชั่วคราว และพนักงานจ้าง) รวมทั้งสิ้น 575,502 คน สามารถจำแนกออกเป็นประเภทกำลังคนส่วนท้องถิ่น ได้แก่ พนักงานจ้าง มีกำลังคนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.88 ของกำลังคนส่วนท้องถิ่นทั้งหมด รองลงมาคือ ข้าราชการ มีกำลังคน คิดเป็นร้อยละ 43.56 ของกำลังคนส่วนท้องถิ่นทั้งหมด ซึ่งถือว่าจำนวนพนักงานจ้างมีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกับข้าราชการส่วนท้องถิ่น ถัดมาคือ ลูกจ้างประจำ คิดเป็นร้อยละ 8 และลูกจ้างชั่วคราว ซึ่งมีสัดส่วนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4 ตามลำดับ

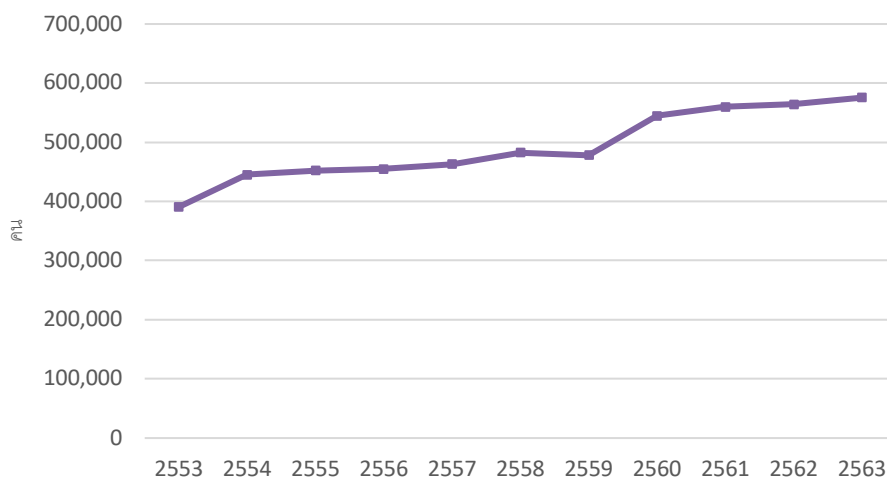
แผนภาพที่ 2-75 ภาพรวมอัตรากำลังคนส่วนท้องถิ่น ปีงบประมาณ 2563

ที่มา: สำนักงานพัฒนาระบบจำแนกตำแหน่งและค่าตอบแทน สำนักงาน ก.พ. “กำลังคนภาครัฐฝ่ายพลเรือน 2563”. สืบค้นจาก <http://www.ocsc.go.th> เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2566.

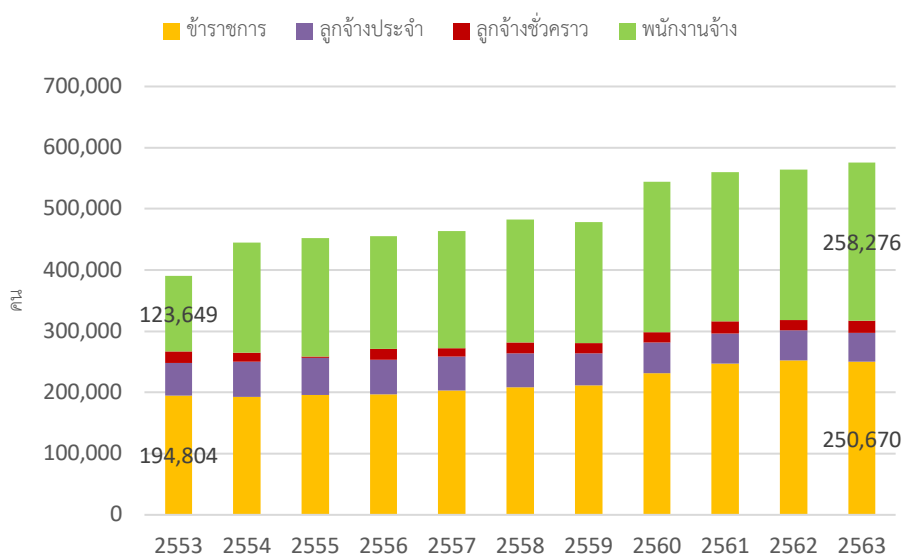
ในช่วงระยะเวลา 10 ปี (ระหว่างพ.ศ. 2553 - 2563) จำนวนบุคลากรรวมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องถึงร้อยละ 47.32 จากประมาณ 390,646 คน ในปี พ.ศ. 2553 เป็น 575,502 คน ในปี พ.ศ. 2563 มีเพียงลูกจ้างชั่วคราวที่มีจำนวนลดลง ประมาณร้อยละ 14 ในขณะที่ข้าราชการเพิ่มสูงขึ้น ร้อยละ 29 ลูกจ้างประจำเพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 9 และ พนักงานจ้างเพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ 109 ตามลำดับ

แผนภาพที่ 2-76 จำนวนรวมกำลังคนส่วนท้องถิ่น

ที่มา: วุฒิสาร ต้นไชย และคณะ. (2566).การศึกษาวิเคราะห์และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายกำหนดแนวทางการพัฒนาระบบงบประมาณและระบบบริหารสวัสดิการรักษายาบาลพนักงานส่วนท้องถิ่น ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ.

แผนภาพที่ 2-77 จำนวนกำลังคนส่วนท้องถิ่น จำแนกตามประเภท

ที่มา: วุฒิสาร ต้นไชย และคณะ. (2566).การศึกษาวิเคราะห์และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายกำหนดแนวทางการพัฒนาระบบงบประมาณและระบบบริหารสวัสดิการรักษายาบาลพนักงานส่วนท้องถิ่น ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ.

ตารางที่ 2-54 จำนวนภาพรวมอัตรากำลังคนส่วนท้องถิ่น ปี 2563

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ข้าราชการ	ลูกจ้างประจำ		ลูกจ้างชั่วคราว		พนักงานจ้าง
		เงินใน	เงินนอก	เงินใน งบบุคลากร	เงินใน อื่นๆ	
กรุงเทพมหานคร	35,284	35,502	1,081	17,116	3,196	-
องค์การบริหารส่วนจังหวัด	10,783	-	963	-	-	14,828
องค์การบริหารส่วนตำบล	79,291	-	3,676	-	-	95,271
เทศบาล	68,639	-	7,544	-	-	118,105
สถานศึกษาส่วนท้องถิ่น	56,673	476	-	-	-	30,072
รวมทั้งสิ้น	250,670	35,978	13,264	17,116	3,196	258,276

ที่มา: สำนักงานพัฒนาระบบจำแนกตำแหน่งและค่าตอบแทน สำนักงาน ก.พ. “กำลังคนภาครัฐฝ่ายพลเรือน 2563”. สืบค้นจาก <http://www.ocsc.go.th> เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2566.

ตารางที่ 2-55 จำนวนข้าราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ตำแหน่ง		จำนวนบุคลากรปัจจุบัน	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ข้าราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค	1,215,301	78.49	1,110,992	81.59
ข้าราชการพลเรือนสามัญ	458,796	29.63	421,288	30.93
ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา	471,404	30.46	427,525	31.40
ข้าราชการพลเรือนในอุดมศึกษา	13,820	0.89	13,422	0.99
ข้าราชการรัฐสภาสามัญ	3,466	0.22	3,106	0.23
ข้าราชการตำรวจ	233,839	15.10	213,208	15.66
ข้าราชการอัยการ	4,457	0.29	4,236	0.30
ข้าราชการตุลาการ	5,487	0.35	5,429	0.40
ข้าราชการองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ	24,032	1.55	22,838	1.68
ข้าราชการส่วนท้องถิ่น	333,013	21.51	250,670	18.41
ข้าราชการกรุงเทพมหานคร	38,857	2.51	35,284	2.59
- ข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ	22,966	1.48	20,346	1.49
- ข้าราชการกรุงเทพมหานคร	15,891	1.03	14,938	1.10
ข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด	15,972	1.03	10,783	0.79
พนักงานส่วนตำบล	113,784	7.35	79,291	5.83
พนักงานเทศบาล	97,166	6.28	68,639	5.04
ครูส่วนท้องถิ่น	67,234	4.34	56,673	4.16
รวม	1,548,314	100.00	1,361,662	100.00

ที่มา: สำนักงานพัฒนาระบบจำแนกตำแหน่งและค่าตอบแทน สำนักงาน ก.พ. “กำลังคนภาครัฐฝ่ายพลเรือน 2563”. สืบค้นจาก <http://www.ocsc.go.th> เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2566.

4.2 จำนวนบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำแนกตามเพศ

ในปี 2563 บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 64.99 เมื่อเปรียบเทียบกับในแต่ละประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่ากรุงเทพมหานคร และองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีสัดส่วนของบุคลากรเพศหญิงสูงเกินกว่าเพศชาย ถึงร้อยละ 64.45 และร้อยละ 63.15 ตามลำดับ

ตารางที่ 2-56 จำนวนบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำแนกตามเพศ

ประเภทข้าราชการ	2563				2562
	รวม	ชาย	หญิง	%หญิง	%หญิง
กรุงเทพมหานคร	20,346	7,233	13,113	64.45	69.74
องค์การบริหารส่วนจังหวัด	10,783	3,973	6,810	63.15	60.00
องค์การบริหารส่วนตำบล	79,291	31,874	47,417	59.80	56.22
เทศบาล	68,639	30,881	37,758	55.01	59.81
สถานศึกษาส่วนท้องถิ่น	56,673	8,578	48,095	84.86	85.63
รวม	235,732	82,539	153,193	64.99	58.64

ที่มา: สำนักงานพัฒนาระบบจำแนกตำแหน่งและค่าตอบแทน สำนักงาน ก.พ. “กำลังคนภาครัฐฝ่ายพลเรือน 2563”. สืบค้นจาก <http://www.ocsc.go.th> เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2566.

หมายเหตุ : * ไม่รวมข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร จำนวน 14,938 คน เนื่องจากไม่มีรายงานข้อมูลจำแนกตามเพศ

4.3 บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำแนกตามระดับการศึกษา

จากข้อมูลสถิติบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าบุคลากรโดยส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป หรือคิดเป็นสัดส่วนกว่าร้อยละ 80 ขึ้นไป และบุคลากรที่ทำงานในสถานศึกษาส่วนท้องถิ่นทุกคนมีระดับการศึกษาสูงตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป

ตารางที่ 2-57 จำนวนบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำแนกตามระดับการศึกษา

ส่วนราชการ	2562						
	รวมทั้งหมด	ต่ำกว่าป.ตรี	ปริญญาตรีขึ้นไป				% ป.ตรีขึ้นไป
			รวม	ป.ตรี	ป.โท	ป.เอก	
กรุงเทพมหานคร	35,284	5,197	30,087	22,375	7,319	393	85.27
องค์การบริหารส่วนจังหวัด	10,783	1,090	9,693	6,589	3,078	26	89.89
องค์การบริหารส่วนตำบล	79,291	7,603	71,688	44,968	26,649	71	90.41
เทศบาล	68,639	7,473	61,166	38,347	22,719	100	89.11
สถานศึกษาส่วนท้องถิ่น	68,639		56,673	39,138	17,346	189	100
รวม	250,670	21,363	229,307	798,931	77,111	779	85.06

ที่มา: สำนักงานพัฒนาระบบจำแนกตำแหน่งและค่าตอบแทน สำนักงาน ก.พ. “กำลังคนภาครัฐฝ่ายพลเรือน 2563”. สืบค้นจาก <http://www.ocsc.go.th> เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2566.

หมายเหตุ : * ไม่รวมข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 2,217 คน เนื่องจากไม่มีรายงานข้อมูลจำแนกตามการศึกษา

ด้านธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5. ด้านธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สถิติการร้องเรียนและการชี้มูลความผิดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสิ่งที่สามารถชี้วัดและสะท้อนมิติความเป็นองค์กรแห่งธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ ซึ่งในด้านดังกล่าวนี้สามารถรวบรวมข้อมูลได้จากหน่วยงานต่างๆ ได้ดังนี้

<p>☞ สถิติเรื่องร้องเรียนและเรื่องตรวจสอบสืบสวน</p> <p>โดยสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.)</p>
<p>☞ สถิติเรื่องร้องเรียนและการชี้มูลความผิด</p> <p>โดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)</p>
<p>☞ สถิติเรื่องร้องเรียนและเรื่องตรวจสอบสืบสวน</p> <p>โดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.)</p>
<p>☞ สถิติเรื่องร้องเรียนและการชี้มูลความผิด</p> <p>โดยศาลปกครอง</p>
<p>☞ สถิติความคิดเห็นเกี่ยวกับการคอร์รัปชันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p>

5.1 สถิติเรื่องร้องเรียนและเรื่องตรวจสอบสืบสวน โดยสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.)

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจเงินแผ่นดิน และตรวจผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพในการใช้จ่ายเงินของหน่วยงานภาครัฐ ตั้งแต่กระบวนการจัดเก็บรายได้ การรับเงิน การจ่ายเงิน การใช้ประโยชน์ของทรัพย์สิน การเก็บรักษา ตลอดจนการบริหารทรัพย์สินและผลประโยชน์ของหน่วยงานภาครัฐ โดยการตรวจสอบว่ากระบวนการดังกล่าวเป็นไปตามระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ มติคณะรัฐมนตรี และแผนปฏิบัติการราชการของหน่วยงานหรือไม่ การใช้จ่ายเงินงบประมาณของหน่วยงานภาครัฐได้ก่อให้เกิดประโยชน์ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เกิดความคุ้มค่า และเกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลหรือไม่

การตรวจเงินแผ่นดิน ของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ได้จำแนกลักษณะการตรวจสอบเป็น 3 กลุ่ม คือ

☞ **การตรวจสอบทางการเงิน (Financial Audit)** เป็นการตรวจสอบรายงานการเงินโดยรวมปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงหรือไม่ เหตุเหตุต้องสงสัยว่าเกิดการทุจริตหรือเกิดข้อผิดพลาดหรือไม่

☞ **การตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมาย (Compliance Audit)** เป็นการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งครอบคลุมไปถึงการตรวจสอบการปฏิบัติตามภารกิจหน้าที่ของหน่วยงาน

☞ **การตรวจสอบผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพการดำเนินงาน (Performance Audit)** เป็นการตรวจสอบเพื่อนำเสนอข้อเท็จจริง และให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนา ปรับปรุง และแก้ไขข้อบกพร่องในการดำเนินงาน

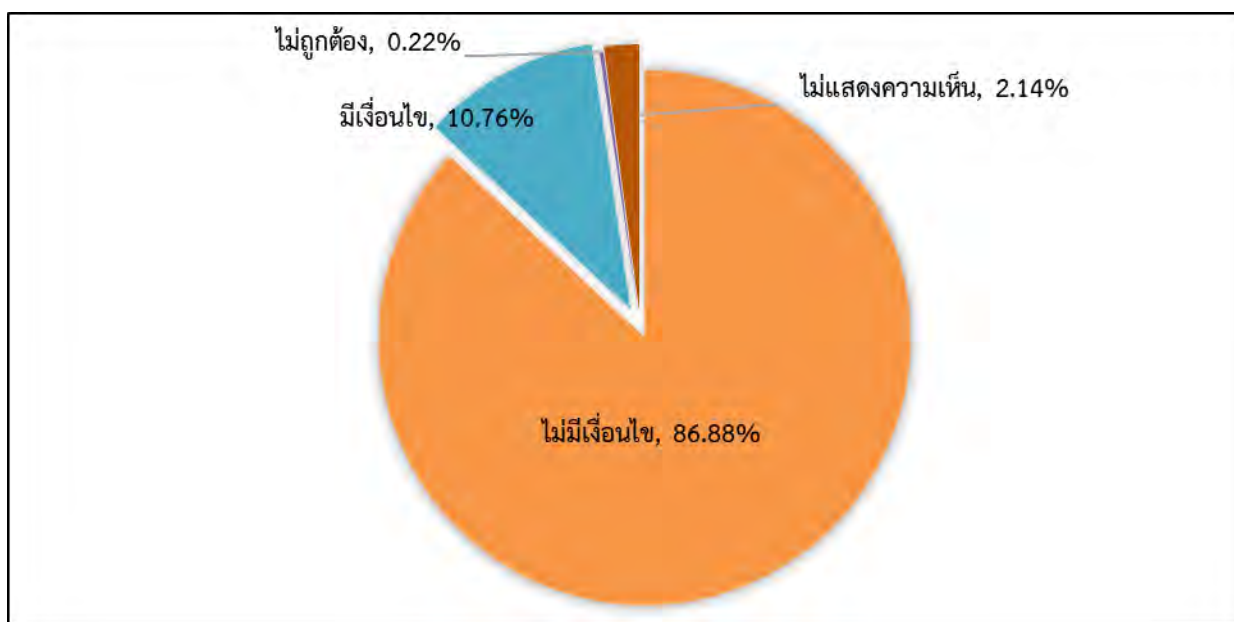
1) การตรวจสอบทางการเงิน

จากการตรวจสอบรายงานการเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในปี พ.ศ. 2565 พบว่า มีผลการตรวจสอบแบบไม่มีเงื่อนไข จำนวน 6,914 รายการ คิดเป็นร้อยละ 92.47 รองลงมาเป็นผลการตรวจสอบแบบมีเงื่อนไข จำนวน 799 รายการ คิดเป็นร้อยละ 10.68 ถัดมาเป็นผลการตรวจสอบรายงานการเงินแบบไม่ถูกต้อง จำนวน 18 รายการ คิดเป็นร้อยละ 0.24 และไม่แสดงความเห็น จำนวน 115 รายการ คิดเป็นร้อยละ 1.54 ของรายงานการเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด

การตรวจสอบรายงานการเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ระบุแบบมีเงื่อนไข จำนวน 799 รายการนั้น สามารถจำแนกเป็น การแสดงความเห็นแบบมีเงื่อนไขต่อรายงานการเงินขององค์การบริหารส่วนตำบลมากที่สุด จำนวน 497 รายการ อันดับสองเป็นของเทศบาล จำนวน 280 รายการ และอันดับสามเป็นองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 20 รายการ ซึ่งประเด็นที่มีการแสดงความเห็นแบบมีเงื่อนไขส่วนใหญ่เกือบทุกหน่วย คือ ประเด็นทรัพย์สินที่แสดงในงบแสดงฐานะการเงินที่มีจำนวนเงินแตกต่างจากรายการทรัพย์สินตามทะเบียนคุมทรัพย์สิน หรือเกิดจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้จัดทำทะเบียนคุมทรัพย์สินหรือจดทะเบียนไม่ครบถ้วน รวมถึงการบันทึกบัญชีไม่ถูกต้อง รวมถึงไม่สามารถชี้แจงสาเหตุของข้อผิดพลาด

หรือผลแตกต่างกันได้ ซึ่งเกี่ยวข้องกับรายการที่มีจำนวนเงินสูงอย่างมีสาระสำคัญหลายรายการ หรือเพียงรายการเดียวแต่มีสัดส่วนที่สำคัญ ซึ่งประเด็นปัญหาดังกล่าวนี้มีมาอย่างต่อเนื่อง จึงส่งผลให้การตรวจสอบรายงานการเงินของ สตง. มีการแสดงความเห็นแบบมีเงื่อนไขต่อรายงานการเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แผนภาพที่ 2-78 การแสดงความเห็นต่อรายงานการเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปี พ.ศ. 2565

ที่มา: สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน, “รายงานการเงินที่หน่วยรับตรวจเปิดเผย และสถิติการตรวจสอบรายงานการเงินพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน”, สืบค้นจาก <https://www.audit.go.th/th/รายงานการเงิน> เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2566.

ตารางที่ 2-58 สรุปสถิติผลการตรวจสอบและการแสดงความเห็นต่อรายงานการเงิน โดย สตง. ใน
ปีงบประมาณ พ.ศ.2565⁹

ประเภทหน่วยรับตรวจ	จำนวน รายงาน*	จำนวน หน่วยรับ ตรวจ	ตรวจสอบตาม		การแสดงความเห็นต่อรายงานการเงิน ¹⁰				
			พ.ร.บ. วนย ฯ (รายงาน)	กฎหมายอน (รายงาน)	ไม่มเงื่อนไข (รายงาน)	มเงื่อนไข (รายงาน)	ไม่ถูกต้อง (รายงาน)	ไม่แสดง ความเห็น	รวม (รายงาน)
ราชการส่วนกลางและส่วน ภูมิภาค ¹¹	303	301	301	2	182	99	4	18	303
ราชการส่วนท้องถิ่น ¹²	7,846	7,845	7,845	1	6,914	799	18	115	7,846
- องค์การบริหารส่วนจังหวัด ¹³	76	76	76	-	55	20	-	1	76
- เทศบาล ¹⁴	2,469	2,468	2,469	-	2,144	280	10	35	2,469
- องค์การบริหารส่วนตำบล ¹⁵	5,298	5,298	5,298	-	4,714	497	8	79	5,298
- กรุงเทพมหานคร	2	2	1	1	1	1	-	-	2
- เมืองพัทยา ¹⁶	1	1	1	-	-	1	-	-	1
รัฐวิสาหกิจและบริษัทมหาชน ¹⁷	183	77	69	114	68	9	-	1	78
กองทุนและเงินหมุนเวียน ¹⁸	139	115	16	123	115	16	-	3	134
หน่วยงานรัฐอื่นๆ ¹⁹	210	129	114	96	198	9	1	2	210
รวม	8,461	8,467	8,345	336	7,477	932	23	139	8,571

ที่มา: สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน. รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565. หน้า 49.

2) การตรวจสอบการปฏิบัติงานตามกฎหมาย¹⁰

การตรวจสอบการปฏิบัติงานตามกฎหมาย เป็นการตรวจสอบการจัดเก็บรายได้ การรับ การใช้จ่าย การใช้ประโยชน์ การเก็บรักษา การนำเงินส่งคลัง การกักหนึ่ การบริหารหนี้สาธารณะ และการบริหารซึ่งเงิน ทรัพย์สิน สิทธิ และผลประโยชน์ ของหน่วยรับตรวจ หรือที่อยู่ในความครอบครองหรืออำนาจใช้จ่ายของหน่วย รับตรวจ รวมถึงการตรวจสอบอื่นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2561 และกฎหมายอื่น ที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่ใช้ในการตรวจสอบ และตรวจว่าการใช้จ่ายเงิน หรือการใช้ประโยชน์นั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ซึ่งการตรวจสอบการปฏิบัติงานตามกฎหมายที่ เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเป็นประเด็นสำคัญที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสนใจ มากที่สุด นั่นคือ ประเด็นเรื่องการจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งจัดอยู่ในเรื่องการตรวจสอบการจัดให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินและ การบริหารทรัพย์สินของรัฐ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้วางแผนตรวจสอบการจัดให้ได้มาซึ่ง ทรัพย์สินและการบริหารทรัพย์สินของรัฐตั้งแต่การจัดทำแผนปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้างการประกาศเชิญชวน ทั่วไป การจัดทำสัญญา การปฏิบัติงานตามสัญญา รวมทั้งช่วงระยะเวลาประกันและการใช้ประโยชน์โดยให้ ความสำคัญกับการตรวจสอบ ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

⁹ * กรณีที่มีการตรวจสอบรายงานการเงินมากกว่า 1 งวดบัญชี จำนวนรายงานจะมากกว่าจำนวนหน่วยรับตรวจ

** รายงานการเงินที่แสดงความเห็น จำนวน 8,571 รายงาน เนื่องจากไม่รวมถึงการสอบทานรายงานการเงิน

ระหว่างกาล จำนวน 106 รายงาน และรายงานการเงินฉบับคำแปลภาษาอังกฤษ จำนวน 4 รายงาน

¹⁰ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน. รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565. หน้า 75 - 109.

1. การตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างเพื่อแก้ไขปัญหา เยี่ยวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

- ด้านการแพทย์และสาธารณสุข ได้แก่การจัดหาและบริหารวัคซีนป้องกันโรค การจัดหาอุปกรณ์ทางการแพทย์ และสาธารณสุข และการเตรียมความพร้อมด้านสถานพยาบาล เป็นต้น

- ด้านการช่วยเหลือ เยี่ยวยา และชดเชยให้กับภาคประชาชน เกษตรกร และผู้ประกอบการ

- ด้านการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม เช่น การส่งเสริมและการกระตุ้นการบริโภคภาคครัวเรือนและเอกชน และการกระตุ้นเศรษฐกิจและการจ้างงาน

2. การตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างโครงการขนาดใหญ่ที่มีงบประมาณมูลค่า สูง หรือแผนงาน/โครงการที่ได้รับความสนใจจากประชาชน

3. การตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างโครงการขนาดใหญ่ที่มีมูลค่าเกินกว่า 500 ล้านบาท ขึ้นไปภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กิจกรรมปฏิรูปที่ 5 การพัฒนามาตรการการสกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบายในการดำเนินโครงการขนาดใหญ่

4. การตรวจสอบสัญญาจากการประเมินความเสี่ยงของหน่วยรับตรวจในความรับผิดชอบ

โดยสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้กำหนดเป้าหมายการตรวจสอบตามแผนปฏิบัติการประจำปี 2565 จำนวน 3,363 สัญญา/ประกาศ โดยสามารถดำเนินการตรวจสอบแล้วเสร็จเป็นผลผลิตจำนวน 3,937 สัญญา/ประกาศ รวม 1,563 หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 117.07 ของเป้าหมายจำนวนสัญญา/ประกาศที่กำหนดไว้ตามแผน และตรวจสอบพบข้อบกพร่อง จำนวน 1,428 สัญญา/ประกาศ รวม 685 หน่วยงาน

3) การตรวจสอบผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพการดำเนินงาน¹¹

การตรวจสอบผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพการดำเนินงาน (Performance Audit) เป็นการตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยรับตรวจเพื่อแสดงความคิดเห็นว่าเป็นไปโดยประหยัดคุ้มค่า เกิดผลสัมฤทธิ์และมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ที่หน่วยรับตรวจกำหนดไว้หรือไม่และเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะให้แก่หน่วยรับตรวจในการเพิ่มผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพในการดำเนินงานของหน่วยรับตรวจ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้วางแผนการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพการดำเนินงาน โดยมีเป้าหมายผลผลิตตามแผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำนวน 67 เรื่อง/โครงการ โดยให้ความสำคัญกับการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพการดำเนินงานในหลายประเด็น ได้แก่การตรวจสอบตามแผนงาน/งาน/โครงการภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580) การตรวจสอบการช่วยเหลือ เยี่ยวยา และชดเชย ให้กับภาคประชาชน เกษตรกร และผู้ประกอบการ ซึ่งได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) การตรวจสอบแผนงาน/โครงการที่เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาหรือการบริหารจัดการสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส

¹¹ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน. รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565. หน้า 110.

โคโรนา 2019 (COVID-19) การตรวจสอบการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน (Public – Private Partnership: PPP) การตรวจสอบภายใต้โครงการความร่วมมือระหว่างสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินกับ องค์การสถาบัน ตรวจสอบสูงสุดนานาชาติ (INTOSAI) และองค์การสถาบันการตรวจสอบสูงสุดแห่งเอเชีย (ASOSAI) การตรวจสอบเชิงวิเคราะห์การรักษาวินัยการเงินการคลังของรัฐตามพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 การตรวจสอบการป้องกันและแก้ไขปัญหาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและภัยพิบัติทางธรรมชาติ การตรวจสอบตามแผนงานบูรณาการส่งเสริมการพัฒนากลุ่มจังหวัดปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 - 2563 ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 (พ.ศ. 2561 - 2580) ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนา ระบบการบริหารจัดการภาครัฐ และการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์การบริหารงบประมาณกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 – 2563

4) การตรวจสอบสืบสวน

การตรวจสอบสืบสวน โดยสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวม พยานหลักฐานในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการทุจริตหรือปฏิบัติไม่เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งได้จากการรวบรวมข้อมูลเรื่องร้องเรียนมาจากหลายแหล่ง เช่น บัตรสนเท่ห์ ข่าวสารจากสื่อมวลชน และการตรวจสอบของหน่วยงาน เป็นต้น

ตารางที่ 2-59 สรุปสถิติการรับเรื่องร้องเรียนการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐ ประจำปีงบประมาณ 2565 โดยสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

ลำดับ	ประเภทหน่วยงาน	จำนวน (หน่วยงาน)
1	องค์การบริหารส่วนจังหวัด	609
2	เทศบาล	664
3	องค์การบริหารส่วนตำบล	26
4	กรุงเทพมหานคร	3
5	เมืองพัทยา	36
6	ไม่ระบุหน่วยงาน	257
	รวม	1,595

ที่มา: สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน. ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2565.

หมายเหตุ: 1 หน่วยงาน อาจมีการรับเรื่องร้องเรียนมากกว่า 1 เรื่อง

ตารางที่ 2-60 สรุปสถิติการรับเรื่องร้องเรียนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ประจำปีงบประมาณ 2565 โดยสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

ลำดับ	ประเภทหน่วยงาน	จำนวน (หน่วยงาน)
1	องค์การบริหารส่วนจังหวัด	33
2	เทศบาล	288
3	องค์การบริหารส่วนตำบล	341
4	กรุงเทพมหานคร	1
5	เมืองพัทยา	1
	รวม	664

ที่มา: สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน. ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2565.

หมายเหตุ: 1 หน่วยงาน อาจมีการรับเรื่องร้องเรียนมากกว่า 1 เรื่อง

แผนภาพที่ 2-61 สรุปสถิติการข้มูลความผิดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ประจำปีงบประมาณ 2565 โดยสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

ลำดับ	ประเภทหน่วยงาน	ประเภทการข้มูลความผิด			
		ละเมิด	วินัย	การทุจริต	รวมทั้งสิ้น*
1	องค์การบริหารส่วนจังหวัด	3	2	1	5
2	เทศบาล	19	18	9	35
3	องค์การบริหารส่วนตำบล	36	19	27	56
4	กรุงเทพมหานคร	1	1	1	1
5	เมืองพัทยา	0	0	0	0
	รวม	59	40	38	97

ที่มา: สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน. ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2565.

หมายเหตุ: *รวมทั้งสิ้น หมายถึง ในจำนวนหน่วยงาน 1 หน่วย อาจพบการข้มูลความผิดมากกว่า 1 ประเภทความผิด

5.2 สถิติเรื่องร้องเรียนและการข้มูลความผิด โดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) จัดตั้งขึ้นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และ 2560 โดยมีเจตนารมณ์เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐให้เป็นไปโดยชอบตามที่กฎหมายกำหนด ประกอบด้วย การป้องกันการทุจริต การปราบปรามการทุจริต การตรวจสอบทรัพย์สิน รวมถึงการเสนอ

ความเห็นและเสนอมาตรการด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงการทำงานของหน่วยงานภาครัฐให้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุจริตยุติธรรม

1) การป้องกันการทุจริต

การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment – ITA) ถือเป็น การประเมินด้านคุณธรรมและความโปร่งใสที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศไทย โดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ป.ป.ช.) ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารราชการของหน่วยงานภาครัฐอย่างรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นการเก็บข้อมูลจากข้าราชการ พนักงาน เจ้าหน้าที่ของรัฐ และผู้มารับบริการหรือติดต่อหน่วยงานภาครัฐ ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญที่เข้ามาทำหน้าที่เป็นตัวแทนสาธารณะในการตรวจสอบหน่วยงานแต่ละแห่ง เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความโปร่งใส มีผลการดำเนินงานที่มีธรรมาภิบาล และเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะอย่างทั่วถึง ซึ่งผลคะแนนจากการประเมิน ITA ของหน่วยงานภาครัฐไทยยังสามารถส่งผลสะท้อนต่อการยกระดับดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perception Index – CPI) ของประเทศได้ในระยะยาว

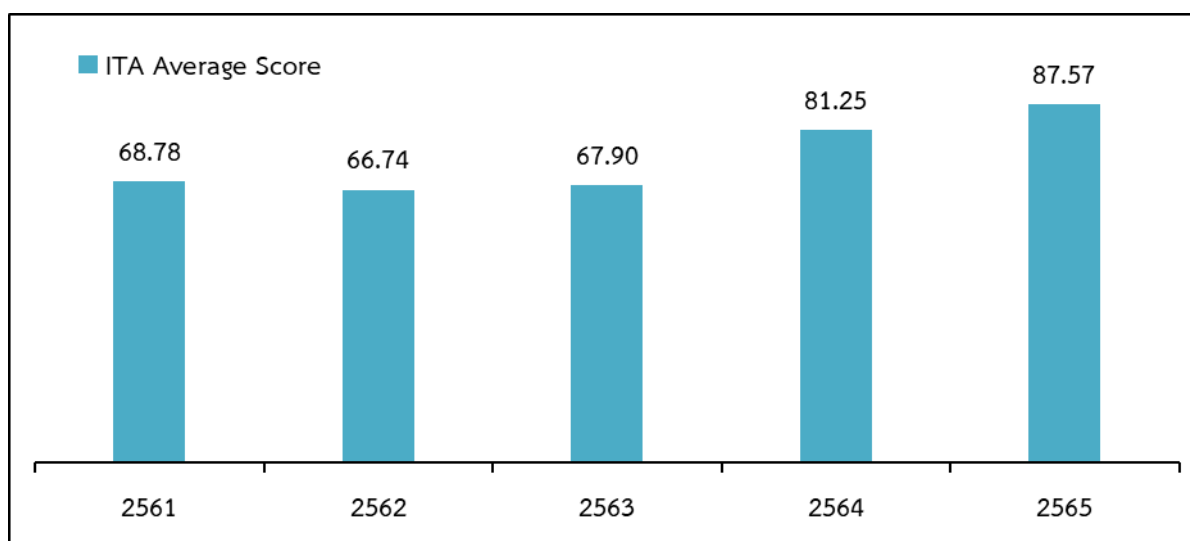
ตารางที่ 2-62 แสดงคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ของประเทศไทย 9 ปีย้อนหลัง

ปี	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565
คะแนน	38	38	35	37	36	36	36	35	36
อันดับโลก	85	76	101	96	99	101	104	110	101

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ. (31 มกราคม 2566). ดัชนีการรับรู้การทุจริตในหน่วยงานภาครัฐของประเทศไทย. สืบค้นจาก <https://www.nacc.go.th/categorydetail/2018083118464105/20230131152920?> เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2566.

ในปีงบประมาณ 2565 มีหน่วยงานภาครัฐไทยเข้ารับการประเมินทั้งสิ้น 8,303 แห่ง สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ได้เก็บข้อมูล ITA จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,300,132 คน แบ่งออกเป็น ข้าราชการ พนักงาน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน 471,719 คน และผู้รับบริการ/ติดต่อหน่วยงาน ประชาชนทั่วไป จำนวน 828,413 คน ในปีงบประมาณ 2565 พบว่า ผลคะแนนเฉลี่ยในภาพรวมของประเทศไทย เท่ากับ 87.57 คะแนน โดยในปีงบประมาณ 2565 มีตัวชี้วัดที่มีค่าคะแนนผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ เพิ่มขึ้นเป็น 8 ตัวชี้วัด จากทั้งหมด 10 ตัวชี้วัด ซึ่งสูงกว่าปีงบประมาณ 2563 อย่างมากและเมื่อเทียบกับผลการประเมิน ITA งบประมาณ 2564 รายตัวชี้วัด พบว่า มีตัวชี้วัดที่มีค่าคะแนนผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติฯ เพียง 2 ตัวชี้วัดเท่านั้น จึงกล่าวได้ว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 นี้ หน่วยงานภาครัฐมีพัฒนาการก้าวกระโดดเป็นอย่างมาก

แผนภาพที่ 2-79 ภาพรวมคะแนนเฉลี่ย ITA ของหน่วยงานภาครัฐระดับประเทศ

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. รายงานผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. หน้า 15.

การประเมิน ITA 2565 มีการเก็บข้อมูลอย่างรอบด้านและหลากหลายมิติ โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การเก็บข้อมูลจากบุคลากรในหน่วยงานภาครัฐ (Internal Integrity and Transparency Assessment : IIT) โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรภาครัฐทุกระดับที่ปฏิบัติงานมาไม่น้อยกว่า 1 ปี ได้มีโอกาสสะท้อนและแสดงความคิดเห็นเรื่องคุณธรรมและความโปร่งใสในหน่วยงานของตนเอง โดยสอบถามการรับรู้และความคิดเห็นใน 5 ตัวชี้วัด 30 ข้อคำถาม ได้แก่

- ตัวชี้วัดที่ 1 การปฏิบัติหน้าที่
- ตัวชี้วัดที่ 2 การใช้งบประมาณ
- ตัวชี้วัดที่ 3 การใช้อำนาจ
- ตัวชี้วัดที่ 4 การใช้ทรัพย์สินของราชการ
- ตัวชี้วัดที่ 5 การแก้ไขปัญหาการทุจริต

ส่วนที่ 2 การเก็บข้อมูลจากผู้รับบริการหรือผู้ติดต่อหน่วยงานภาครัฐ (External Integrity and Transparency Assessment : EIT) โดยเปิดโอกาสให้ผู้รับบริการหรือผู้ติดต่อหน่วยงานภาครัฐในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ได้มีโอกาสสะท้อนและแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ โดยสอบถามการรับรู้และความคิดเห็นใน 3 ตัวชี้วัด 15 ข้อคำถาม ได้แก่

- ตัวชี้วัดที่ 6 คุณภาพการดำเนินงาน
- ตัวชี้วัดที่ 7 ประสิทธิภาพการสื่อสาร
- ตัวชี้วัดที่ 8 การปรับปรุงระบบการทำงาน

ส่วนที่ 3 การเปิดเผยข้อมูลทางเว็บไซต์ของหน่วยงาน (Open Data Integrity and Transparency Assessment : OIT) เป็นการตรวจสอบระดับการเปิดเผย

ข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐที่เผยแพร่ไว้ทางหน้าเว็บไซต์ หลักของหน่วยงาน โดยมีสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นผู้ตรวจสอบข้อมูลและให้คะแนนตามหลักเกณฑ์การประเมินที่กำหนดพร้อมให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนาในข้อคำถามที่ไม่ได้คะแนน แบ่งออกเป็น 2 ตัวชี้วัด 43 ข้อคำถาม ได้แก่

- ตัวชี้วัดที่ 9 การเปิดเผยข้อมูล
  - ตัวชี้วัดย่อยที่ 9.1 ข้อมูลพื้นฐาน
  - ตัวชี้วัดย่อยที่ 9.2 การบริหารงาน
  - ตัวชี้วัดย่อยที่ 9.3 การบริหารเงินงบประมาณ
  - ตัวชี้วัดย่อยที่ 9.4 การบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล
  - ตัวชี้วัดย่อยที่ 9.5 การส่งเสริมความโปร่งใส
- ตัวชี้วัดที่ 10 การป้องกันการทุจริต
  - ตัวชี้วัดย่อยที่ 10.1 การดำเนินการเพื่อป้องกันการทุจริต
  - ตัวชี้วัดย่อยที่ 10.2 มาตรการภายในเพื่อป้องกันการทุจริต

ตารางที่ 2-63 ภาพรวมผลการประเมิน ITA ของ อปท. ทั่วประเทศ ประจำปี 2565

อปท.	จำนวน อปท.	คะแนน เฉลี่ยปี 2564	คะแนน เฉลี่ยปี 2565	พัฒนาการ	ร้อยละ* ที่ผ่าน
องค์การบริหารส่วนจังหวัด	76	92.18	93.29	+1.11	92.11
เทศบาลนคร	30	91.25	88.69	-2.56	76.67
เทศบาลเมือง	195	85.32	89.30	+3.98	77.95
เทศบาลตำบล	2,247	79.48	87.80	+8.32	71.43
องค์การบริหารส่วนตำบล	5,300	80.72	87.04	+6.32	68.09
อปท.รูปแบบพิเศษ	2	84.44	83.13	-1.32	50.00
รวม	7,850	40	772	1,314	1,813

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. รายงานผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. หน้า 22.

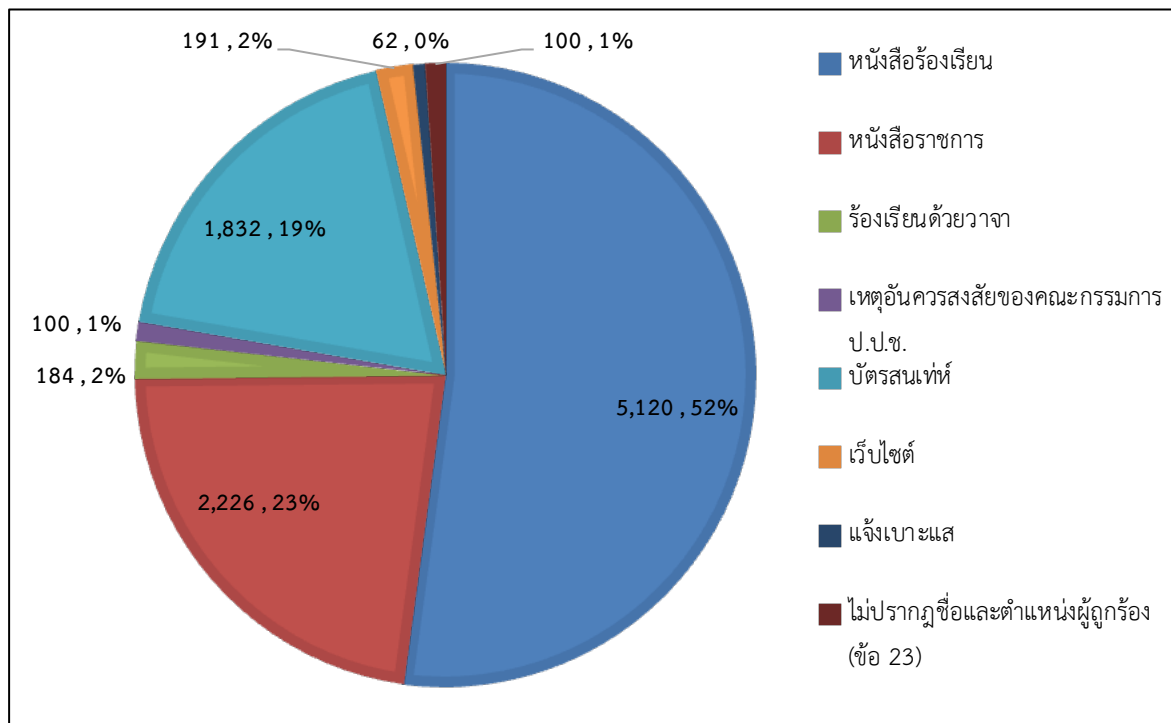
หมายเหตุ: *แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ กำหนดค่าเป้าหมายให้หน่วยงานภาครัฐ จำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 มีค่าคะแนน 85 คะแนนขึ้นไป

2) การปราบปรามการทุจริต

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ได้เผยแพร่ข้อมูลสถิติในภาพรวมประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 เรื่องสถิติการกล่าวหา ร้องเรียนมายัง ป.ป.ช. จำนวนมากถึง 9,769 เรื่องจากหลากหลายช่องทาง ได้แก่ หนังสือร้องเรียน 5,120 เรื่อง หนังสือราชการ 2,226 เรื่อง การร้องเรียน

ด้วยวาจา 138 เรื่อง เหตุอันควรสงสัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. 100 เรื่อง บัตรสนเท่ห์ 1,832 เรื่อง เว็บไซต์ 191 เรื่อง แจ็งเบาะแส 62 เรื่อง และไม่ปรากฏชื่อและตำแหน่งผู้ถูกร้องจำนวน 100 เรื่อง

แผนภาพที่ 2-80 แสดงสถิติการร้องเรียนมายัง ป.ป.ช. ผ่านช่องทางต่างๆ ในปีงบประมาณ พ.ศ.2565

ที่มา: ศูนย์บริหารข้อมูลสำนักงาน ป.ป.ช. สำนักบริหารงานกลาง สำนักงาน ป.ป.ช. (2566). ระบบตรวจรับคำกล่าวหา (PESCA): รายงานสถิติเรื่องกล่าวหา ร้องเรียน ประจำปีงบประมาณ 2565. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.

สำหรับหน่วยงานที่ถูกกล่าวหามากที่สุด 3 อันดับแรก ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ยังคงเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีเรื่องถูกกล่าวหา ร้องเรียนมากถึง 2,142 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 41.84 ของจำนวนเรื่องที่ถูกกล่าวหาทั้งหมด รองลงมาเป็นกระทรวงมหาดไทย จำนวน 569 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 11.11 ของจำนวนเรื่องที่ถูกกล่าวหาทั้งหมด และกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 316 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 6.17 ของจำนวนเรื่องที่ถูกกล่าวหาทั้งหมด ตามลำดับ

ตารางที่ 2-64 รายงานสถิติเรื่องกล่าวหาร้องเรียนปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

จำแนกตามหน่วยงานที่ผู้ถูกร้องสังกัด และประเภทคำกล่าวหา

หน่วยงาน	ประเภทคำกล่าวหา										รวมทั้งหมด
	กลุ่มที่มีรายละเอียดคำกล่าวหาครบถ้วน					กลุ่มที่มีรายละเอียดคำกล่าวหาไม่ครบถ้วน					
	หนังสือร้องเรียน	หนังสือราชการ	ร้องเรียนด้วยวาจา	เหตุอันควรสงสัย (ของคณะกรรมการ ป.ป.ช.)	รวม	บัตรสนเท่ห์	เว็บไซต์	แจ้งเบาะแส	ไม่ปรากฏชื่อและตำแหน่งผู้ถูกร้อง (ข้อ 23)	รวม	
รวมเรื่องกล่าวหาหน่วยงานทั้งหมด	5,120	2,226	138	100	7,584	1,832	191	62	100	2,185	9,769
หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	2,142	461	56	49	2,708	774	53	29	14	870	3,578
องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)	1,059	217	22	22	1,320	317	24	15	6	362	1,682
เทศบาลตำบล	691	130	27	12	860	246	17	5	2	270	1,130
เทศบาลเมือง	169	36	3	8	216	83	1	1	2	87	303
กรุงเทพมหานคร	51	43	2	-	96	72	4	4	1	81	177
องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.)	91	17	1	6	115	30	3	2	1	36	151
เทศบาลนคร	49	12	1	1	63	14	1	1	2	18	81
เมืองพัทยา	20	3	-	-	23	1	-	-	-	1	24
ไม่ระบุ	12	3	-	-	15	11	3	1	-	15	30
ส่วนราชการมีฐานะเป็นกรมไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือกระทรวง	439	476	22	1	938	89	12	2	14	117	1,055
กระทรวงมหาดไทย	569	248	16	15	848	164	16	7	4	191	1,039
กระทรวงศึกษาธิการ	316	71	10	10	407	139	10	5	2	156	563
หน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ	134	133	1	-	268	21	4	-	2	27	295
กระทรวงคมนาคม	162	69	3	-	234	48	5	1	7	61	295
กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม	165	38	1	-	204	58	11	1	6	76	280
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	118	74	6	4	202	60	3	1	7	71	273
กระทรวงการคลัง	89	108	2	5	204	33	5	-	3	41	245
กระทรวงสาธารณสุข	87	35	2	-	124	79	14	2	1	96	220
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	86	51	2	4	143	53	4	-	3	60	203
กระทรวงยุติธรรม	78	38	2	-	118	18	1	-	-	19	137
ส่วนราชการที่ไม่สังกัดกระทรวง/ทบวง	90	25	3	1	119	5	2	1	3	11	130
กระทรวงกลาโหม	46	41	3	-	90	22	2	-	-	24	114
สำนักนายกรัฐมนตรี	28	10	2	1	41	12	3	-	2	17	58
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	22	16	-	-	38	5	-	-	-	5	43
กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร)	18	17	-	-	35	3	1	-	-	4	39
กระทรวงอุตสาหกรรม	20	7	1	-	28	10	1	-	-	11	39
กระทรวงพลังงาน	18	8	-	1	27	9	2	-	-	11	38
กระทรวงพาณิชย์	16	13	-	-	29	2	4	-	2	8	37
กระทรวงแรงงาน	15	9	-	-	24	4	2	1	-	7	31
กระทรวงวัฒนธรรม	11	4	-	-	15	12	-	-	-	12	27
กระทรวงการต่างประเทศ	3	1	-	-	4	-	-	-	1	1	5
ไม่ระบุ	427	267	6	9	709	203	35	12	29	279	988

ที่มา: ศูนย์บริหารข้อมูลสำนักงาน ป.ป.ช. สำนักบริหารงานกลาง สำนักงาน ป.ป.ช. (2566). ระบบตรวจรับคำกล่าวหา (PESCA): รายงานสถิติเรื่องกล่าวหาร้องเรียน ประจำปีงบประมาณ 2565. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.

สำหรับประเภทคำกล่าวหาร้องเรียนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีจำนวนมากที่สุด 3 อันดับแรก ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 พบว่า เป็นเรื่องการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบหรือโดยทุจริต จำนวน 1,996 เรื่อง รองลงมาเป็นคำกล่าวหาเรื่องการจัดซื้อจัดจ้าง จำนวน 897 เรื่อง และอันดับที่ 3 คือเรื่องการใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบหรือโดยทุจริต จำนวน 366 เรื่อง

**ตารางที่ 2-65 รายงานสถิติเรื่องกล่าวหาร้องเรียนปีงบประมาณ พ.ศ. 2565
จำแนกตามหน่วยงานที่ผู้ถูกร้องสังกัด และลักษณะความผิด**

หน่วยงาน	ลักษณะความผิด												รวมทั้งหมด
	การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม	การจัดทำโครงการหรืออนุมัติจัดสรรงบประมาณอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๑๔	จงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย	จงใจไม่ปฏิบัติหน้าที่หรือหนีสิน/จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินอันเป็นเท็จ	จัดซื้อจัดจ้าง	เจ้าพนักงานยกยอกทรัพย์สิน	ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบหรือโดยทุจริต	ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบหรือโดยทุจริต	ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง	ร่ำรวยผิดปกติ	เรียกรับสินบนให้/ขอให้หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ	ไม่ระบุนาม	
รวมทั้งหมด (ทุกหน่วยงาน)	73	1	20	2	1,465	161	863	6,441	61	143	298	241	9,769
หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	58	1	1	2	897	45	366	1,996	14	47	84	67	3,578
องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)	30	1	-	2	446	26	172	914	4	22	37	28	1,682
เทศบาลตำบล	21	-	-	-	304	16	131	593	7	7	27	24	1,130
เทศบาลเมือง	3	-	1	-	71	-	27	185	2	2	7	5	303
กรุงเทพมหานคร	-	-	-	-	15	2	4	138	-	5	7	6	177
องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.)	2	-	-	-	39	-	20	73	1	9	4	3	151
เทศบาลนคร	-	-	-	-	15	1	6	55	-	2	1	1	81
เมืองพัทยา	-	-	-	-	3	-	2	19	-	-	-	-	24
ไม่ระบุ	2	-	-	-	4	-	4	19	-	-	1	-	30

ที่มา: ศูนย์บริหารข้อมูลสำนักงาน ป.ป.ช. สำนักบริหารงานกลาง สำนักงาน ป.ป.ช. (2566). ระบบตรวจรับคำกล่าวหา (PESCA): รายงานสถิติเรื่องกล่าวหาร้องเรียน ประจำปีงบประมาณ 2565. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.

**แผนภาพที่ 2-81 แสดงประเภทคำกล่าวหาที่ อปท.ถูกกล่าวหาเรื่องร้องเรียนมากที่สุด 3 อันดับแรก
ในปีงบประมาณ พ.ศ.2565**

อันดับ 1	อันดับ 2	อันดับ 3
 <p>การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ 1,996 เรื่อง</p>	 <p>การจัดซื้อจัดจ้าง 897 เรื่อง</p>	 <p>การใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบ 366 เรื่อง</p>

ที่มา: ศูนย์บริหารข้อมูลสำนักงาน ป.ป.ช. สำนักบริหารงานกลาง สำนักงาน ป.ป.ช. (2566). ระบบตรวจรับคำกล่าวหา (PESCA): รายงานสถิติเรื่องกล่าวหาร้องเรียน ประจำปีงบประมาณ 2565. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.

3) กรณีศึกษาการข้อมูลความผิดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่น่าสนใจ

ในปีงบประมาณ 2565 คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีการไต่สวนข้อเท็จจริงและข้อมูลความผิดทางอาญา และทางวินัยกรณีการกระทำความผิดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้หลายคดี โดยกลุ่มคดีที่มีการข้อมูลความผิดมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ กลุ่มคดีด้านการจัดซื้อจัดจ้าง 123 คดี กลุ่มคดีด้านจริยธรรมและความประพฤติ มีขอบ 50 คดี และกลุ่มคดีด้านกระบวนการยุติธรรม การเมือง และการบริหารราชการ 32 คดี ซึ่งมีข้อมูลการข้อมูลความผิด สรุปได้ดังตารางนี้

ตารางที่ 2-66 รายงานสถิติผลการข้อมูลความผิดเจ้าหน้าที่ของรัฐสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกข้อมูลตามประเภทคดี และประเภทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ประเภทคดี	ประเภทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น							รวม
	กรุงเทพมหานคร	เมืองพัทยา	องค์การบริหารส่วนจังหวัด	เทศบาลนคร	เทศบาลเมือง	เทศบาลตำบล	องค์การบริหารส่วนตำบล	
1. กลุ่มคดีด้านกระบวนการยุติธรรม การเมือง และการบริหารราชการ	-	-	3	1	-	11	17	32
1.1 กระบวนการยุติธรรม	-	-	1	-	-	3	1	5
1.2 การบริหารงานบุคคล	-	-	-	-	-	2	4	6
1.3 นักการเมือง ผู้มีอิทธิพลทางการเมือง ผู้บริหารระดับสูง และการทุจริตเชิงนโยบาย	-	-	-	-	-	-	-	-
1.4 การปกครองท้องถิ่น และการปกครองลักษณะท้องถิ่น	-	-	2	1	-	6	12	21
1.5 กิจการระหว่างประเทศ	-	-	-	-	-	-	-	-
2. กลุ่มคดีด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	-	-	5	-	1	8	5	19
2.1 ที่ดิน	-	-	2	-	-	-	2	4
2.2 การบริหารจัดการน้ำ	-	-	2	-	1	2	-	5
2.3 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	-	-	1	-	-	6	3	10
3. กลุ่มคดีด้านจัดซื้อจัดจ้าง	1	-	18	3	4	41	56	123
3.1 การจัดซื้อจัดจ้าง	1	-	12	1	3	26	46	89
3.2 การเสนอราคา ต่อหน่วยงานของรัฐ	-	-	6	2	1	15	10	34
4. กลุ่มคดีด้านสังคม	1	-	1	2	-	-	2	6
4.1 การศึกษา	-	-	-	2	-	-	1	3
4.2 ศาสนาและศิลปวัฒนธรรม	-	-	1	-	-	-	-	1
4.3 สาธารณสุขและสุขภาพ	-	-	-	-	-	-	-	-
4.4 การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสวัสดิการสังคม	1	-	-	-	-	-	1	2
5. กลุ่มคดีด้านเศรษฐกิจ	-	-	-	-	-	1	5	6
5.1 การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว	-	-	-	-	-	-	-	-
5.2 การคลัง การงบประมาณ และสถาบันการเงิน	-	-	-	-	-	1	5	6
5.3 แรงงานและการค้ามนุษย์	-	-	-	-	-	-	-	-
6. กลุ่มคดีด้านการให้บริการสาธารณูปโภค	-	-	1	-	2	4	10	17
6.1 สาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน	-	-	1	-	2	4	10	17
6.2 โทรคมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	-	-	-	-	-	-	-	-
7. กลุ่มคดีด้านจริยธรรมและความประพฤติมิชอบ	1	-	2	1	5	14	27	50
7.1 ร่ำรวยผิดปกติ	-	-	-	-	-	1	1	2
7.2 เรียกรับสินบนและผลประโยชน์ตอบแทนอื่น	1	-	1	-	2	8	21	33
7.3 การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม	-	-	-	-	1	3	3	7
7.4 การปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐหรือทรัพย์สินของหน่วยงานของรัฐเป็นจำนวนมาก	-	-	1	1	2	2	2	8
7.5 การฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง	-	-	-	-	-	-	-	-
8. กลุ่มคดีอื่นๆ	-	-	2	1	-	5	6	14
รวม	3	-	32	8	12	84	128	267
ร้อยละ (%)	1.12	-	11.99	3.00	4.49	31.46	47.94	100.00

ที่มา: สำนักการประชุม สำนักงาน ป.ป.ช. (2566). ระบบตรวจรับคำกล่าวหา (PESCA): รายงานสถิติเรื่องกล่าวหา ร้องเรียน ประจำปีงบประมาณ 2565. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.

5.3 สถิติเรื่องร้องเรียนและเรื่องตรวจสอบสืบสวนโดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.)

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) เดิมเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรม จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) มีภารกิจเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ โดยการจัดทำข้อเสนอเกี่ยวกับนโยบาย มาตรการ และแผนพัฒนาการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ กำกับและตรวจสอบ เจ้าหน้าที่และหน่วยงานของรัฐ ติดตามและรายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตในภาครัฐ แสวงหาข้อมูลและรวบรวมพยานหลักฐาน รวมทั้งไต่สวนข้อเท็จจริงเพื่อดำเนินการทางวินัยและคดีกับผู้กระทำผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลและบรรลุผลตามเป้าหมายในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

ในปี พ.ศ. 2565 สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) ได้รวบรวมสถิติเรื่องร้องเรียนหน่วยงานของรัฐ ไว้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2-67 สถิติเรื่องร้องเรียนหน่วยงานของรัฐ ของสำนักงาน ป.ป.ท. ที่รับไว้ดำเนินการ ประจำปี 2565 ตามมาตรา 62 แห่ง พ.ร.บ. ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

ลำดับที่	หน่วยงานที่ถูกร้องเรียน	จำนวนเรื่อง
1	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	83
2	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	60
3	กระทรวงมหาดไทย	40
4	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	28
5	กระทรวงศึกษาธิการ	28
6	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	17
7	รัฐวิสาหกิจ	16
8	กระทรวงสาธารณสุข	10
9	กระทรวงคมนาคม	4
10	กระทรวงการคลัง	3
11	กระทรวงยุติธรรม	3
12	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	2
13	กระทรวงกลาโหม	1
14	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	1
15	กระทรวงแรงงาน	1
16	ไม่ระบุหน่วยงาน	1
17	องค์กรอิสระ	1

ลำดับที่	หน่วยงานที่ถูกร้องเรียน	จำนวนเรื่อง
	รวม	299

ที่มา : ศูนย์รับเรื่องร้องเรียน กองบริหารคดี สำนักงาน ป.ป.ท.

5.4 สถิติเรื่องร้องเรียนและข้อมูลความผิด โดยสำนักงานศาลปกครอง

สำนักงานศาลปกครองเป็นหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ ทำหน้าที่เป็นที่พึ่งพิงในการอำนวยความสะดวก เป็นธรรมและความยุติธรรมทางปกครองให้แก่สังคม โดยคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะและธรรมาภิบาลเป็นสำคัญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 197 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของศาลปกครองให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีระหว่างหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรตามรัฐธรรมนูญ เจ้าหน้าที่ของรัฐกับเอกชน หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยกัน อันเนื่องมาจากการใช้อำนาจทางปกครองตามกฎหมาย หรือการดำเนินกิจการทางปกครองของหน่วยงานราชการ

การให้ความสำคัญกับกฎหมายปกครองจึงเปรียบเสมือนเครื่องมือในการบริหารงานและจัดบริการสาธารณะของหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องอาศัยความรู้และความเข้าใจกฎหมายปกครอง เพื่อช่วยให้องค์กรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จัดบริการสาธารณะได้ตรงกับความต้องการของประชาชน ตลอดจนปฏิบัติตามที่ได้ถูกต้องตรงตามกฎระเบียบที่กำหนดไว้ ซึ่งที่ผ่านมาสถิติคดีปกครองเป็นข้อมูลที่สะท้อนให้เห็นการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและส่วนราชการทุกหน่วยงานได้เป็นอย่างดี

จากข้อมูลสถิติคดีปกครองในปี พ.ศ.2555 – 2565 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีจำนวนคดีที่มีการยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองจำนวนมาก ที่ผ่านมานั้นคดีทางปกครองหลายคดีค่อนข้างมีความซับซ้อน บางคดีมีคู่ขัดแย้งหรือหน่วยงานอื่นเข้ามาเกี่ยวข้องหลายฝ่าย ทำให้การดำเนินคดีทางปกครองของศาลปกครองจึงต้องใช้ระยะเวลาในการตัดสินพิพากษาคดี โดยคดีปกครองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีทั้งส่วนที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นถูกฟ้องคดีเอง และคดีส่วนที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นคู่ขัดแย้งกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกัน

ตารางที่ 2-68 ข้อมูลคดีรับเข้าของศาลปกครองชั้นต้น

กรณีที่หน่วยงานถูกฟ้องคดีเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปี พ.ศ.2555 – 2565

หน่วยงาน	ปี พ.ศ.										
	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565
องค์กรบริหารส่วนจังหวัด	78	76	59	59	92	134	197	163	93	123	267
เทศบาล	719	664	549	815	771	729	724	895	835	904	1,472
องค์กรบริหารส่วนตำบล	536	594	371	802	693	528	809	606	592	633	649

ที่มา : สำนักบริหารยุทธศาสตร์ สำนักงานศาลปกครอง (2566). ข้อมูลคดีรับเข้าของศาลปกครองชั้นต้นกรณีที่หน่วยงานถูกฟ้องคดีเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปี พ.ศ.2555 – 2565

หมายเหตุ : ในแต่ละคดีอาจมีหน่วยงานถูกฟ้องคดีมากกว่า 1 หน่วยงาน ดังนั้น ผลรวมของจำนวนคดีของหน่วยงาน จึงมีจำนวนมากกว่าจำนวนคดีจริง

จากข้อมูลคดีรับเข้าของศาลปกครองชั้นต้นกรณีที่หน่วยงานถูกฟ้องคดีเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 – 2565 เทศบาลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีกรณีการยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครอง

ตารางที่ 2-69 ข้อมูลคดีรับเข้าของศาลปกครองชั้นต้นกรณีที่หน่วยงานถูกฟ้องคดีเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกเป็นเรื่องที่ฟ้อง ปี 2555-2562

เรื่องที่ฟ้อง	ปี พ.ศ.										
	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565
การบริหารงานบุคคล วินัยฯ	320	273	266	574	500	355	376	450	496	624	1,199
ละเมิด ความรับผิดอย่างอื่น	220	296	147	231	270	329	430	337	328	368	349
การพิสดุ สัญญาทางปกครอง	266	283	216	223	284	331	220	288	218	215	244
การควบคุมอาคารและเหตุเดือดร้อนรำคาญ	150	174	152	343	203	176	218	324	215	173	240
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	112	109	61	64	81	61	113	97	85	85	96
ที่ดิน สาธารณสมบัติของแผ่นดิน	70	61	39	85	61	45	264	62	64	66	115
การปกครอง การบริหารราชการแผ่นดิน	76	88	39	54	60	24	29	36	37	50	45
การคมนาคม พาณิชยกรรมอุตสาหกรรม	21	23	26	25	27	13	38	32	30	18	23
การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม	9	7	11	27	31	25	16	12	9	10	20
การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์	1			5	4				1	3	1
อื่น ๆ	95	41	28	57	58	45	39	39	50	59	75

ที่มา: สำนักบริหารยุทธศาสตร์ สำนักงานศาลปกครอง (2566). ข้อมูลคดีรับเข้าของศาลปกครองชั้นต้นกรณีที่หน่วยงานถูกฟ้องคดีเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปี พ.ศ.2555 – 2565

หมายเหตุ: ข้อมูลสถิติที่เก็บรวบรวมนี้อาจมีความคลาดเคลื่อนของตัวเลขที่เกิดจากการฟ้องคดี เนื่องจากแต่ละคดีอาจมีการฟ้องมากกว่า 1 เรื่อง ดังนั้น ผลรวมของจำนวนคดีจำแนกตามเรื่องที่ฟ้องจะมีจำนวนมากกว่าจำนวนคดีรับเข้าจริง

เมื่อเปรียบเทียบตัวเลขข้อมูลคดีปกครองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด พบว่า ในปี 2565 เรื่องที่มีการฟ้องต่อศาลปกครองมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ เรื่องการบริหารงานบุคคลและวินัย เรื่องการละเมิดและความรับผิดชอบอื่น และเรื่องการพิสดุและสัญญาการปกครอง

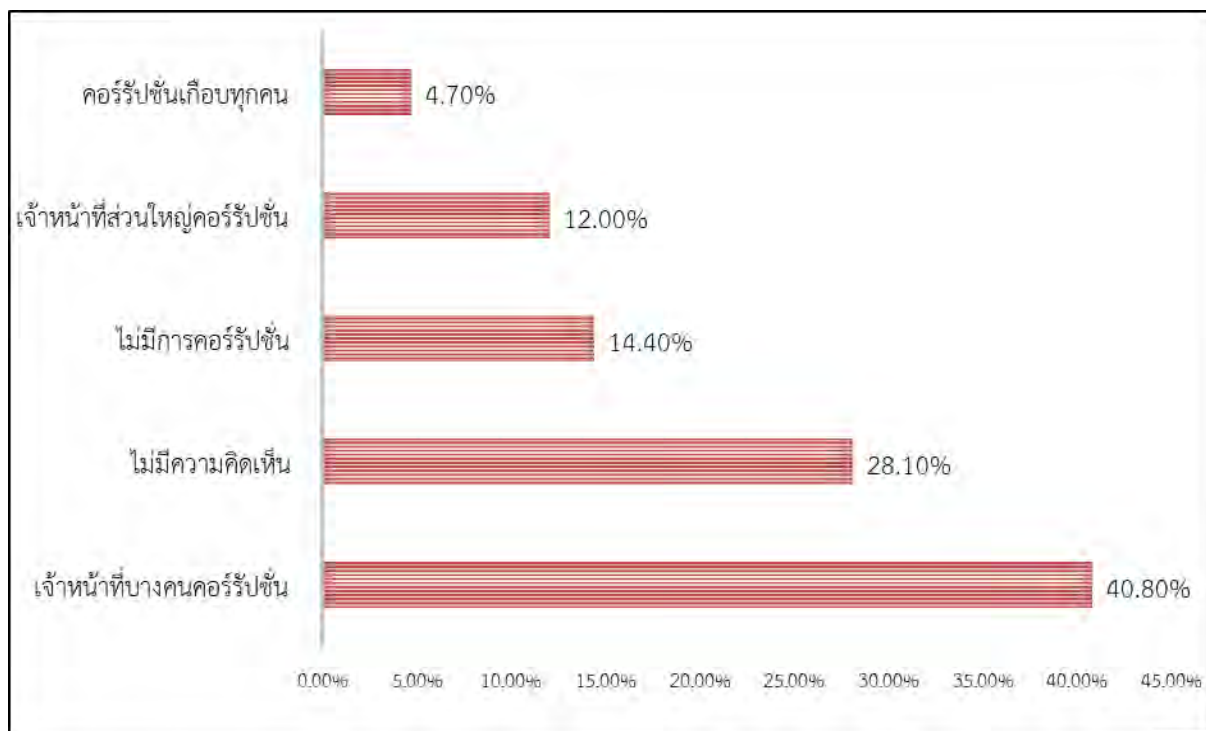
5.5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการคอร์รัปชันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สถาบันพระปกเกล้า ได้ดำเนินการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการบริการสาธารณะและการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ พ.ศ. 2565 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการสาธารณะและการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ และนำผลที่ได้จากการสำรวจไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาการจั้บริการสาธารณะให้มีคุณภาพและสนองต่อความต้องการของประชาชนต่อไป

ผลสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการคอร์รัปชันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ประชาชนร้อยละ 57.5 ระบุว่ามีการคอร์รัปชันและรับสินบนในการปกครองส่วนท้องถิ่น (โดยมีผู้ที่เห็นว่า

เจ้าหน้าที่คอร์รัปชันเกือบทุกคน ร้อยละ 4.7 ส่วนใหญ่คอร์รัปชัน ร้อยละ 12 และเจ้าหน้าที่บางคนคอร์รัปชัน ร้อยละ 40.8) และร้อยละ 14.4 ระบุว่าแทบจะไม่มีใครเกี่ยวข้อง/ไม่มี อีกร้อยละ 28.1 ไม่มีความคิดเห็น

แผนภาพที่ 2-82 ร้อยละความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการคอร์รัปชันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ปี พ.ศ. 2565

ที่มา: สถาบันพระปกเกล้า, ความเชื่อมั่นต่อสถาบันต่างๆ และความพึงพอใจต่อการบริการสาธารณะ พ.ศ.2565 และสรุปผลการสำรวจ พ.ศ.2545-2565.

ด้านการได้รับรางวัลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

6. ด้านการได้รับรางวัลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สถานการณ์ด้านการได้รับรางวัลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแสดงให้เห็นถึงจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลด้านการบริหารงานและธรรมาภิบาลจากหน่วยงานต่างๆ ในระดับประเทศ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สถานการณ์ด้านการได้รับรางวัลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยข้อมูล 4 ส่วน ได้แก่

-
รางวัลของสถาบันพระปกเกล้า
-
**รางวัลของสำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจ
ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**
-
รางวัล United Nations Public Service Awards (UNPSA)
-
รางวัลเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

6.1 รางวัลของสถาบันพระปกเกล้า

รางวัลจากสถาบันพระปกเกล้าหรือรางวัลพระปกเกล้า ประกอบด้วยรางวัลพระปกเกล้าและรางวัลพระปกเกล้าทองคำ¹²

ในช่วงปี 2544 – 2565 มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลพระปกเกล้ารวม 199 แห่ง เมื่อพิจารณาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภท พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีสัดส่วนเคยได้รับรางวัลมากที่สุด คือ เทศบาลนคร คิดเป็นร้อยละ 40 ของเทศบาลนครทั้งหมด และองค์การบริหารส่วนตำบล เคยได้รับรางวัลน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.51 ขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมด

ตารางที่ 2-70 จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลพระปกเกล้า ปี 2544 – 2563

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวน อปท.	จำนวน อปท. ที่ได้รับรางวัล	คิดเป็นร้อยละ
องค์การบริหารส่วนจังหวัด	76	22	28.95
เทศบาล			
- เทศบาลนคร	30	12	40
- เทศบาลเมือง	195	27	13.85
- เทศบาลตำบล	2,247	58	2.58
องค์การบริหารส่วนตำบล	5,300	80	1.51
เมืองพัทยา	1	-	0
กรุงเทพมหานคร	1	-	0

ที่มา: วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้าสถาบันพระปกเกล้า.

¹² รางวัลพระปกเกล้า เป็นรางวัลและใบประกาศนียบัตรที่จัดขึ้นโดยสถาบันพระปกเกล้าเพื่อมอบให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นเลิศในประเภทต่าง ๆ ตั้งแต่ปี 2544 เป็นต้นมา โดยปัจจุบันแบ่งเป็นประเภทรางวัล ได้แก่ 1) รางวัลด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน 2) รางวัลด้านการเสริมสร้างเครือข่าย รัฐ เอกชน และประชาสังคม และ 3) รางวัลด้านการลดความเหลื่อมล้ำ

รางวัลพระปกเกล้าทองคำ เป็นรางวัลที่ริเริ่มขึ้นเพื่อสร้างแรงจูงใจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เคยได้รับรางวัลพระปกเกล้า มีการพัฒนาต่อยอดการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการบริหารงานท้องถิ่นอยู่เสมอ และยังเป็นการเชิดชูเกียรติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นสุดยอดด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการเสริมสร้างสันติสุขและสมานฉันท์ และด้านการเสริมสร้างเครือข่ายรัฐ เอกชน และประชาสังคม โดยมีเงื่อนไข คือ ต้องเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เคยได้รับรางวัลพระปกเกล้าในประเภทเดียวกันมาแล้ว 2 ครั้ง ในระยะเวลา 5 ปี ย้อยหลัง เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ในประเทศไทย.

สำหรับรางวัลพระปกเกล้าทองคำ ในช่วง ปี 2549 – 2565 มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลพระปกเกล้าทองคำ รวม 62 แห่ง เมื่อพิจารณาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภท พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีสัดส่วนเคยได้รับรางวัลมากที่สุด คือ เทศบาลนคร คิดเป็นร้อยละ 30 ของเทศบาลนครทั้งหมด และองค์การบริหารส่วนตำบล เคยได้รับรางวัลน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.25 ขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมด

ตารางที่ 2-71 จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลพระปกเกล้าทองคำ ปี 2549 – 2561

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวน อปท.	จำนวน อปท. ที่ได้รับรางวัล	คิดเป็นร้อยละ
องค์การบริหารส่วนจังหวัด	76	9	11.84
เทศบาล			
- เทศบาลนคร	30	9	30
- เทศบาลเมือง	195	12	6.15
- เทศบาลตำบล	2,247	19	0.85
องค์การบริหารส่วนตำบล	5,300	13	0.25
เมืองพัทยา	1	-	-
กรุงเทพมหานคร	1	-	-

ที่มา: วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้าสถาบันพระปกเกล้า.

ในปี พ.ศ. 2565 คณะกรรมการได้มีมติปรับเปลี่ยนประเภทรางวัลพระปกเกล้า จากเดิมที่มี 3 ประเภทรางวัล ได้แก่ (1) ประเภทด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน (2) ประเภทด้านการเสริมสร้างเครือข่าย รัฐ เอกชน และประชาสังคม และ (3) ประเภทด้านการเสริมสร้างสันติสุขและความสมานฉันท์ ซึ่งทั้ง 3 ประเภทรางวัลได้รับการตอบรับและประสบความสำเร็จอย่างต่อเนื่อง คณะกรรมการจึงมีมติปรับเปลี่ยน “ประเภทด้านการเสริมสร้างสันติสุขและความสมานฉันท์” เป็น “ประเภทด้านการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม”

จากสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำทางสังคมของประเทศไทยทุกวันนี้ได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น มีมิติความเหลื่อมล้ำที่ซับซ้อน และมีความเกี่ยวโยงกันทุกมิติทางสังคม ซึ่งการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำไม่สามารถแก้ไขได้โดยการหวังพึ่งพารัฐส่วนกลางแต่เพียงฝ่ายเดียวได้อีกต่อไป การเข้ามามีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจอย่างยิ่ง เพราะที่ผ่านมาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินกิจกรรมในพื้นที่มาโดยตลอด ทั้งยังเป็นหน่วยงานที่รู้ปัญหาและใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด การดำเนินกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในหลายพื้นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ดังนั้นคณะกรรมการจึงเห็นควรสนับสนุนและเชิดชูเกียรติองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สามารถลดความเหลื่อมล้ำในพื้นที่ได้ อีกทั้งยังผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศได้เห็นความสำคัญกับการลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความผาสุกให้กับประชาชนในพื้นที่

6.2 รางวัลของสำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รางวัลของสำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือ รางวัลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี¹³ ในช่วงปี 2558 – 2566 มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัล รวม 396 แห่ง เมื่อพิจารณาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภท พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีสัดส่วนเคยได้รับรางวัลมากที่สุด คือ เทศบาลนคร คิดเป็นร้อยละ 76.66 ของเทศบาลนครทั้งหมด ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลได้รับรางวัลน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.87 ขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมด

ตารางที่ 2-72 จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี ปี 2558-2566

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวน อปท.	จำนวน อปท. ที่ได้รับรางวัล	คิดเป็นร้อยละ
องค์การบริหารส่วนจังหวัด	76	28	36.84
เทศบาล			
- เทศบาลนคร	30	23	76.66
- เทศบาลเมือง	195	50	25.64
- เทศบาลตำบล	2,247	143	6.36
องค์การบริหารส่วนตำบล	5,300	152	2.87
เมืองพัทยา	1	-	0
กรุงเทพมหานคร	1	-	0
รวมทั้งสิ้น	7,850	396	5.04

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, “ผลการคัดเลือก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีการบริหารจัดการที่ดี,” สืบค้นจาก <https://odloc.go.th/good-management/> เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2566.

¹³ รางวัลที่จัดขึ้นโดยสำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือรางวัลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี เป็นรางวัลจูงใจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของท้องถิ่น และจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี

6.3 รางวัล United Nations Public Service Awards (UNPSA)

รางวัลเชิดชูเกียรติ “งานบริการภาครัฐที่เป็นเลิศ” หรือ รางวัล UNPSA เป็นรางวัลที่เริ่มต้นขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2546 โดยคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ (Economic and Social Council - ECOSOC) เพื่อสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมในการบริการภาครัฐตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับวาระและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ที่ต้องการเปลี่ยนผ่านงานบริการภาครัฐบนพื้นฐานของการใช้ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมในการทำงาน มีความโปร่งใส เสมอภาค และเท่าเทียมกัน โดยเป้าประสงค์ที่สำคัญของรางวัล UNPSA มีดังนี้¹⁴

- 1) มุ่งเน้นการสร้างนวัตกรรมในการบริหารงานภาครัฐ
- 2) ให้รางวัลแก่หน่วยงานภาครัฐที่มีการบริการภาครัฐที่เป็นเลิศ
- 3) กระตุ้นให้ข้าราชการดำเนินการขับเคลื่อนไปสู่การสร้างนวัตกรรม
- 4) พัฒนาคือความเป็นมืออาชีพในการให้บริการภาครัฐ
- 5) ยกย่องคุณลักษณะที่ดีที่ให้บริการภาครัฐ
- 6) รวบรวมและเผยแพร่ต้นแบบแนวทางการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จ

ที่ผ่านมา มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รางวัล United Nations Public Service Awards (UNPSA) จำนวน 2 แห่ง¹⁵ เท่านั้น คือ

☞ พ.ศ.2560 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รางวัล UNPSA คือ **เทศบาลตำบลเขาพระงาม จังหวัดลพบุรี** ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ สาขาวัตกรรมการบริการประชาชนด้านสุขภาพที่เป็นเลิศ จากโครงการบ้านต้นแบบสุขภาพผู้ป่วยเรื้อรังและผู้สูงอายุเทศบาลตำบลเขาพระงาม จ.ลพบุรี

☞ พ.ศ.2562 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รางวัล UNPSA คือ **องค์การบริหารส่วนตำบลหนองตาแต้ม จังหวัดประจวบคีรีขันธ์** ได้รับรางวัลชนะเลิศ สาขาการพัฒนาประสิทธิภาพและความรับผิดชอบต่อ

¹⁴ รางวัล United Nations Public Service Awards (UNPSA) เป็นรางวัลที่จัดตั้งขึ้นโดยคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ (Economic and Social Council-ECOSOC) ในปี พ.ศ. 2545 เพื่อมอบให้แก่หน่วยงานที่ดำเนินการด้านการให้บริการสาธารณะ มีผลงานการบริหารราชการยอดเยี่ยม มีนวัตกรรมในการบริหารราชการ ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับโลก และมอบหมายให้ Division for Public Administration and Development Management (DPADM) เป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการโดยพิธีมอบรางวัล UNPSA จะจัดขึ้นในวันที่ 23 มิถุนายนของทุกปี สำนักงานเลขาธิการแห่งสหประชาชาติ (UN) ได้เปิดให้ประเทศสมาชิกเสนอชื่อองค์กรและหน่วยงานภาครัฐสมัครเข้ารับการคัดเลือกเป็นประจำทุกปีผ่านทางเว็บไซต์ www.unpan.org และสำหรับประเทศที่สมัครเพื่อขอรับรางวัล UNPSA ที่มาจากทั่วโลกนั้น จะถูกนำมาแบ่งกลุ่มตามภูมิภาคเพื่อความเท่าเทียม โดยแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มแอฟริกา
2. กลุ่มเอเชียและแปซิฟิก
3. กลุ่มยุโรปตะวันออก
4. กลุ่มลาตินอเมริกาและแคริบเบียน
5. กลุ่มยุโรปตะวันตกและอื่น ๆ

¹⁵ สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, “ผลงานที่ได้รับรางวัล United Nations Public Service Awards (UNPSA),” สืบค้นจาก <https://odloc.go.th/good-management/> เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2566.

หน่วยงานภาครัฐ จากโครงการชุมชนไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์แบบพึ่งพาตนเอง (Self-Reliant Solar Energy Community) เป็นการบริหารจัดการพลังงานไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ให้ชุมชนได้นำไปใช้ทุกครัวเรือน

6.4 รางวัลเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

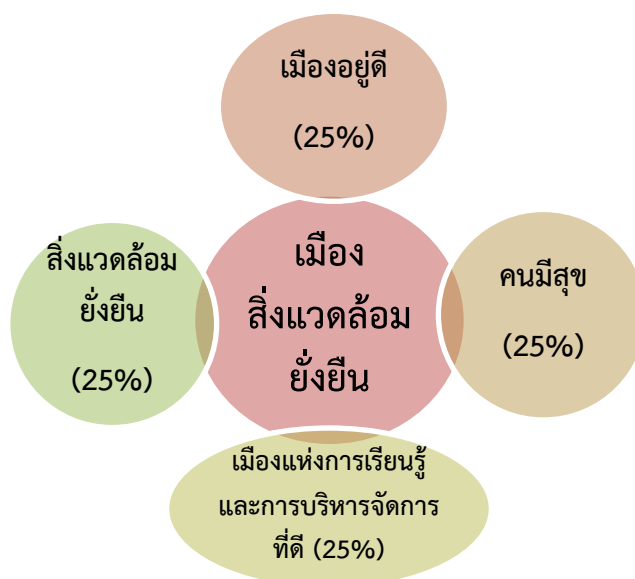
การขยายตัวของเมืองในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และหลายฝ่ายคาดการณ์กันว่าในปี พ.ศ.2569 ประเทศไทยจะมีประชากรที่อาศัยอยู่ในเมืองเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 60 ของประชากรทั้งหมด การเพิ่มขึ้นของประชากรดังกล่าวได้ทำให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมกระจุกตัวอยู่ในเขตเมืองเพิ่มขึ้น อีกทั้งยังทำให้เกิดการขาดแคลนทรัพยากรต่างๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น มลพิษทางอากาศ มลพิษทางน้ำ มลพิษทางเสียง เป็นต้น นอกจากนี้การขยายตัวของเมืองได้ทำให้พื้นที่สีเขียวในเมืองลดลง ซึ่งข้อมูลจากสำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร ระบุว่า กรุงเทพมหานครมีพื้นที่สีเขียวเพียง 38 ล้านตารางเมตร หรือคิดเป็นร้อยละ 2.4 ของพื้นที่ทั้งหมดเท่านั้น ดังนั้นแล้วความเป็นเมืองจึงกลายเป็นความท้าทายอย่างหนึ่งของประเทศไทยที่จะต้องเร่งแก้ไขและพัฒนาพื้นที่อย่างบูรณาการในทุกมิติ เพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต

รัฐบาลไทยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญเรื่องการพัฒนาเมืองที่เติบโตบนคุณภาพชีวิตที่ดีและมิตรกับสิ่งแวดล้อม จึงมีมติเห็นชอบแนวทางการขับเคลื่อนเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2560 และมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณากรอบแนวทางการขับเคลื่อนเมืองสิ่งแวดล้อมให้มีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น

จากนโยบายการขับเคลื่อนเมืองสิ่งแวดล้อมระดับประเทศถูกถ่ายทอดลงไปสู่หน่วยปฏิบัติในระดับพื้นที่ “เทศบาล” ในฐานะเมืองตามกฎหมายผังเมืองของไทย จึงเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีส่วนสำคัญทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนเป็นแหล่งผลิตสินค้าและบริการของเมือง จึงมีบทบาทโดยตรงในการจัดการสิ่งแวดล้อม ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน และสร้างการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในเมือง

ด้วยเหตุนี้ การประเมินเมืองสิ่งแวดล้อม หรือการมอบรางวัลเมืองสิ่งแวดล้อม เป็นความมุ่งหวังอย่างยิ่งให้เทศบาลทุกระดับได้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาเมืองของตนเองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเป็นการยกระดับเมืองท้องถิ่นสู่การพัฒนาเมืองที่เป็นมาตรฐานสากลในระดับประเทศต่อไป

แผนภาพที่ 2-76 แสดงกรอบแนวคิดเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

ที่มา: กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. เมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน. สืบค้นจาก <https://sar.deqp.go.th/> เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2564.

นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2559 ได้มีการมอบรางวัลเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนมาก โดยมีการกระจายรางวัลให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทุกขนาด ตั้งแต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กจนถึงขนาดใหญ่ เพื่อเป็นการจูงใจและผลักดันให้เกิดการพัฒนาเมืองด้านสิ่งแวดล้อมในระดับท้องถิ่น

ตารางที่ 2-73 แสดงรายชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลเทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืนยอดเยี่ยม และรางวัลสิ่งแวดล้อมยั่งยืนยอดเยี่ยม

รางวัลเทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืนยอดเยี่ยม			
ปี พ.ศ.	เทศบาลนคร	เทศบาลเมือง	เทศบาลตำบล
2560	เทศบาลนครอุดรธานี	-	เทศบาลตำบลเวียงเทิง เทศบาลตำบลหมัน
2562	เทศบาลนครลำปาง	เทศบาลเมืองลำพูน	เทศบาลตำบลป่าสัก
2563	เทศบาลนครยะลา	เทศบาลเมืองชัยภูมิ	เทศบาลตำบลปริก
2564	เทศบาลนครนนทบุรี	เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด	เทศบาลตำบลท่าคันโท
2565	เทศบาลนครพิษณุโลก	เทศบาลเมืองทุ่งสง	เทศบาลตำบลอิสาน
รางวัลสิ่งแวดล้อมยั่งยืนยอดเยี่ยม			
ปี พ.ศ.	เทศบาลนคร	เทศบาลเมือง	เทศบาลตำบล
2560	เทศบาลนครภูเก็ต	เทศบาลเมืองตากลิ	เทศบาลตำบลบ้านสา
2562	เทศบาลนครนครสวรรค์	เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์	เทศบาลตำบลกำแพง
2563	เทศบาลนครสงขลา	เทศบาลเมืองแสนสุข	เทศบาลตำบลทับมา

2564	เทศบาลนครปากเกร็ด	เทศบาลเมืองยโสธร	เทศบาลตำบลนาทม
2565	เทศบาลนครขอนแก่น	เทศบาลเมืองหัวหิน	เทศบาลตำบลลำสินธุ์

ที่มา: กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เรื่อง ผลการประกวดเมืองสิ่งแวดล้อม ประจำปี 2559 – 2565. สืบค้นจาก <https://sar.deqp.go.th/> เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2566..

หมายเหตุ: ผลการประกวดเมืองสิ่งแวดล้อม ประจำปี 2561 ได้มีประเมินผลเป็นระดับภาค ตามสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 1 – 16 ซึ่งมีเทศบาลที่ได้รับรางวัลสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ระดับดีเยี่ยม จำนวน 57 แห่ง (ที่มา: <https://bit.ly/3yPiMQj>)

ด้านความพึงพอใจต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

7. ด้านความพึงพอใจต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับความเชื่อมั่นต่อสถาบันต่างๆ และความพึงพอใจต่อการจัดบริการสาธารณะ เป็นหนึ่งในโครงการที่สถาบันพระปกเกล้าได้ทำการสำรวจมาโดยตลอดนับตั้งแต่ปี พ.ศ.2545 เป็นต้นมา เพื่อประเมินระดับความเชื่อมั่นของประชาชน และประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐไทย อันเป็นการสะท้อนให้หน่วยงานภาครัฐรับทราบถึงความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการทำงานของหน่วยงานให้สามารถพัฒนาแนวทางการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหนึ่งในหน่วยงานภาครัฐที่สถาบันพระปกเกล้าได้ทำการสำรวจในครั้ง นี้ โดยประเด็นที่ได้สำรวจนั้นมีหลายประเด็นด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นระดับความพึงพอใจของประชาชนในการไปติดต่อใช้บริการและการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนการสำรวจเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ทั้งนี้ในการรายงานสถานการณ์การกระจายอำนาจ ปี พ.ศ. 2566 สถาบันพระปกเกล้า ยังได้มีการรวบรวมข้อมูลและสถิติที่น่าสนใจจากการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Performance Assessment: LPA) ประจำปี 2564 ซึ่งจัดทำโดยกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย เพื่อให้ครอบคลุมประเด็นด้านความพึงพอใจต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังต่อไปนี้

ความเชื่อมั่นที่มีต่อการทำงานของคณะบุคคล/หน่วยงานภาครัฐต่างๆ

ความพึงพอใจต่อการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

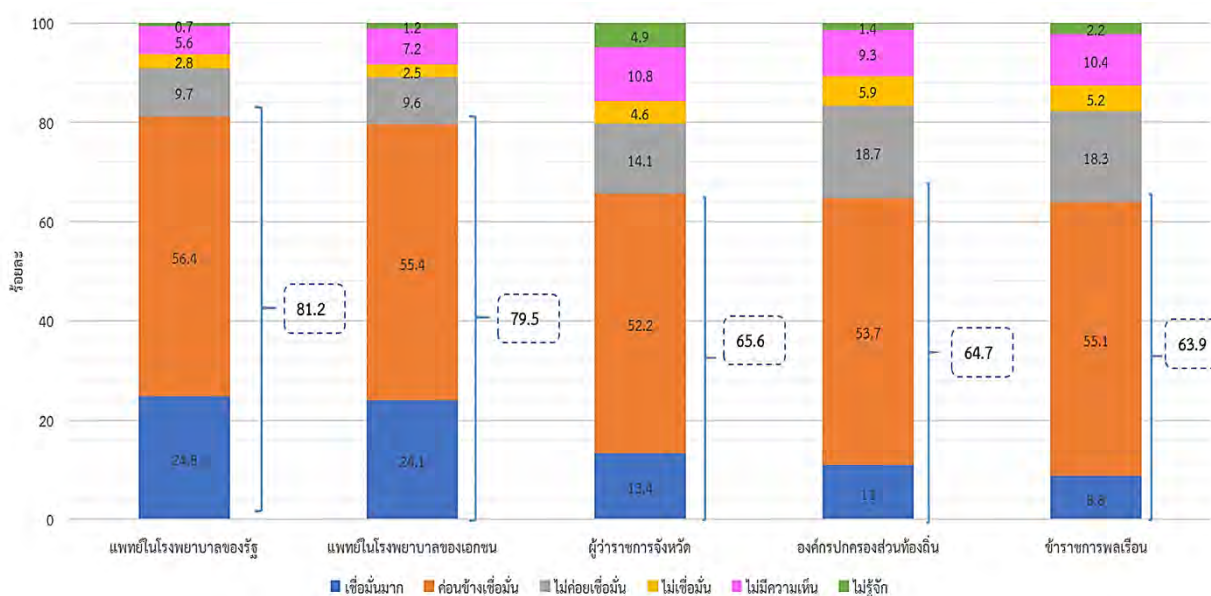

การร้องเรียนเกี่ยวกับการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

7.1 ความเชื่อมั่นที่มีต่อการทำงานของคณะบุคคล/หน่วยงานภาครัฐต่างๆ

การสำรวจประเด็นความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการทำงานของคณะบุคคล/หน่วยงานภาครัฐต่างๆ พบว่า ประชาชนค่อนข้างเชื่อมั่นการทำงานของคณะบุคคล/หน่วยงานภาครัฐ 5 อันดับแรก คือ การทำงานของคณะบุคคล/สถาบัน/หน่วยงานต่าง ๆ ประชาชนค่อนข้างเชื่อมั่นถึงเชื่อมั่นมาก 5 อันดับแรก คือ แพทย์ในโรงพยาบาลของรัฐ (ร้อยละ 81.2) แพทย์ในโรงพยาบาลของเอกชน (ร้อยละ 79.5) ผู้ว่าราชการจังหวัดคนปัจจุบัน (ร้อยละ 65.6) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบจ./เทศบาล/อบต./กทม./เมืองพัทยา/สำนักงานเขต) (ร้อยละ 64.7) และข้าราชการพลเรือน (ร้อยละ 63.9) ตามลำดับ

แผนภาพที่ 2-83 ร้อยละของประชาชนที่มีความเชื่อมั่นต่อการทำงานของคณะบุคคล/หน่วยงานภาครัฐต่างๆ

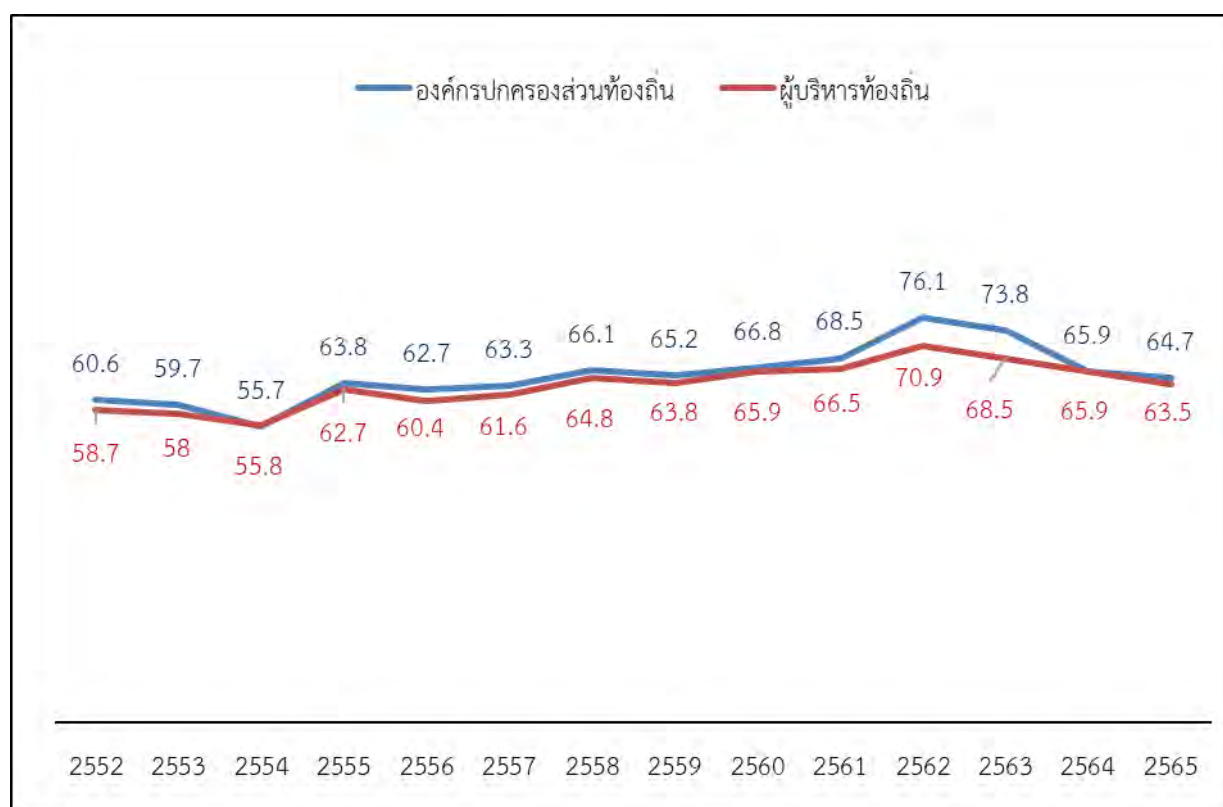
ที่มา: สถาบันพระปกเกล้า, ความเชื่อมั่นต่อสถาบันต่างๆ และความพึงพอใจต่อการบริการสาธารณะ พ.ศ.2565 และสรุปผลการสำรวจ พ.ศ.2545-2565. หน้า 9-10.

ที่ผ่านมาสถาบันพระปกเกล้าได้มีการสำรวจข้อมูลความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาอย่างต่อเนื่อง หากเราพิจารณาข้อมูลย้อนหลังตั้งแต่ปี พ.ศ.2552 จนถึงปี พ.ศ.2565 พบว่า ความเชื่อของประชาชนต่อการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการทำงานของผู้บริหารท้องถิ่นมีแนวโน้มความเชื่อมั่นที่ไปในทิศทางเดียวกัน โดยพบว่า ปีที่ประชาชนเชื่อมั่นน้อยที่สุดคือปี 2550 โดยประชาชนมีความเชื่อมั่นต่อการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่น อยู่ที่ร้อยละ 49.4 และร้อยละ 44.4 ตามลำดับ นอกจากนี้ ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา โดยภาพรวม ระดับความเชื่อมั่นมีแนวโน้มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนถึงปี 2562 ซึ่งเป็นปีที่ประชาชนเชื่อมั่นต่อการทำงานของทั้งสององค์กรมากที่สุด คือ ร้อยละ 76.1 สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และร้อยละ 70.9 สำหรับสมาชิกสภา

ท้องถิ่น ซึ่งผลสำรวจดังกล่าวนี้อาจสะท้อนให้เห็นว่า ประชาชนยังคงเชื่อมั่นและไว้วางใจการทำงานของผู้บริหารท้องถิ่น ส่วนหนึ่งนั้นอาจมีสาเหตุมาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด เข้าถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนได้ดีที่สุด แต่อย่างไรก็ตาม ในช่วง 4 ปีหลังนี้ พบว่ามีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง จนเหลือร้อยละ 64.7 สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และร้อยละ 63.5 สำหรับสมาชิกสภาท้องถิ่น ตามลำดับ โดยมีข้อสังเกตว่าในปี พ.ศ. 2563 – 2565 เป็นปีที่เกิดการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

แผนภาพที่ 2-84 ร้อยละความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ระหว่างปี พ.ศ.2552-2565

ที่มา: สถาบันพระปกเกล้า, ความเชื่อมั่นต่อสถาบันต่างๆ และความพึงพอใจต่อการบริการสาธารณะ พ.ศ.2565 และสรุปผลการสำรวจ พ.ศ.2545-2565.

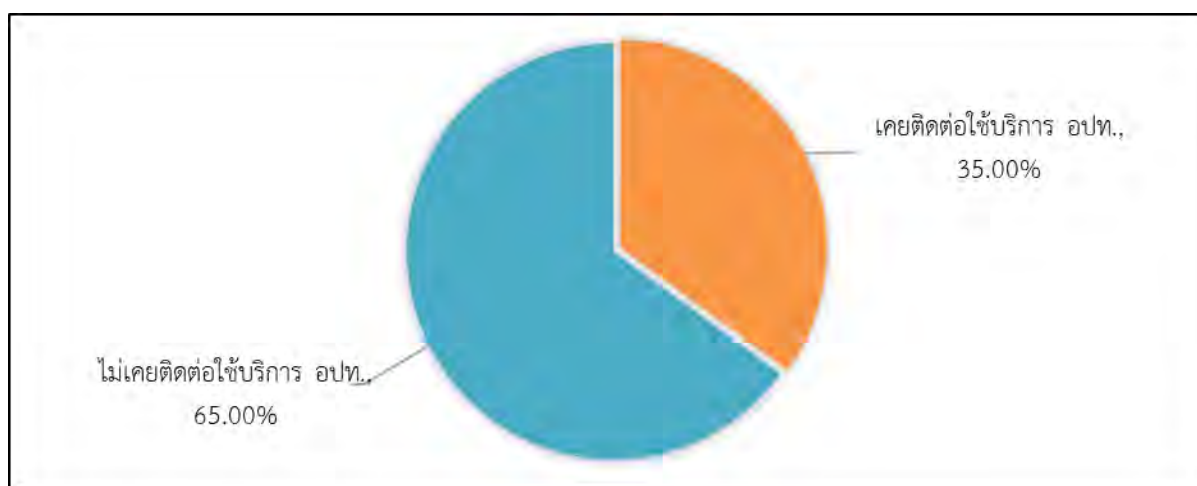
7.2 ความพึงพอใจต่อการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับความเชื่อมั่นต่อสถาบันต่าง ๆ และความพึงพอใจต่อการจัดบริการสาธารณะ โดยสถาบันพระปกเกล้า เมื่อสอบถามประชาชนเกี่ยวกับการเคยติดต่อใช้บริการกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน ปี 2565 ประชาชนร้อยละ 35 เคยติดต่อหรือเคยใช้บริการ ซึ่งค่อนข้างใกล้เคียงกับปีก่อน ๆ และเมื่อสอบถามถึงระดับความพึงพอใจของประชาชน หากเคยติดต่อหรือใช้บริการของ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ประชาชนร้อยละ 82.5 มีความพึงพอใจในการใช้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีแนวโน้มของระดับความพึงพอใจที่ลดลงมากที่สุดนับตั้งแต่ทำการศึกษามา

นอกจากนี้ เมื่อสอบถามถึงการเคยมีส่วนร่วมกับหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการวางแผนการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน ในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมา พบว่า ในปี 2565 ประชาชนเคยเข้าร่วมการวางแผนการให้บริการสาธารณะ คิดเป็นร้อยละ 18.1 ซึ่งลดลงจากปี 2564 ซึ่งมีส่วนร่วมที่ร้อยละ 20.0 อีกทั้งยังพบว่าเป็นช่วงปีที่ประชาชนให้การมีส่วนร่วมน้อยที่สุดเช่นกัน ทั้งนี้ กิจกรรมที่ประชาชนเข้าร่วมมากที่สุดคือ การประชุมหมู่บ้าน ร้อยละ 91.6 และร่วมวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ร้อยละ 24.8 ตามลำดับ

แผนภาพที่ 2-85 ร้อยละของประชาชนที่เคยติดต่อใช้บริการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ที่มา: สถาบันพระปกเกล้า, ความเชื่อมั่นต่อสถาบันต่างๆ และความพึงพอใจต่อการบริการสาธารณะ พ.ศ.2565 และสรุปผลการสำรวจ พ.ศ.2545-2565.

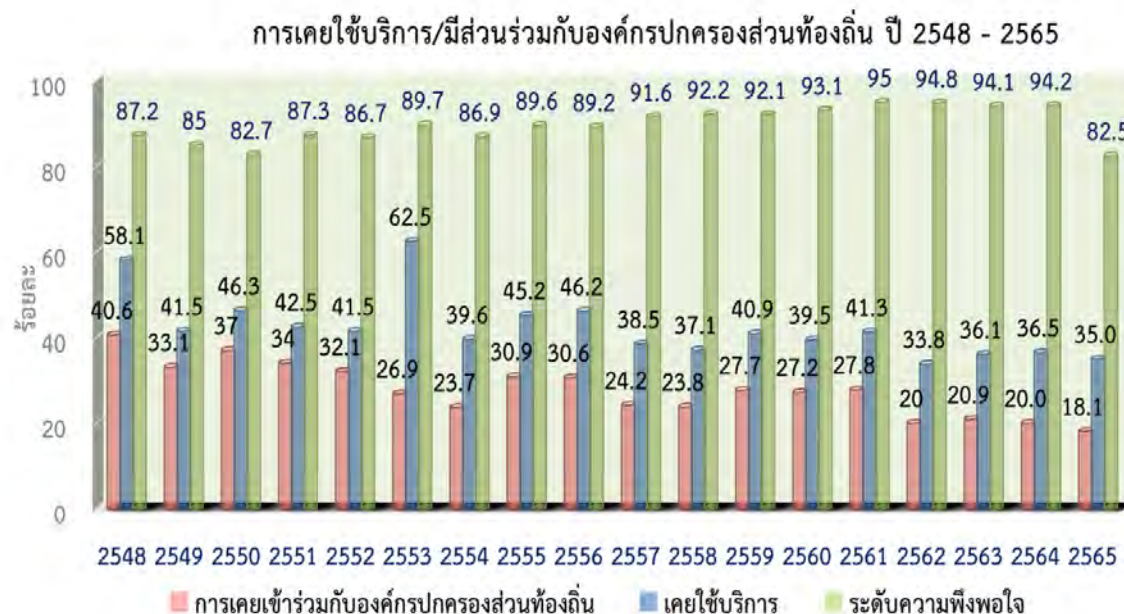
ตารางที่ 2-73 ร้อยละของประชาชน จำแนกตามการเคยใช้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
หรือมีส่วนร่วมกับหน่วยงานในรอบ 12 เดือน ปี 2565

การเคยใช้บริการหรือมีส่วนร่วมกับหน่วยงาน	ร้อยละ
การเคยใช้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	100.0
<ul style="list-style-type: none"> ● เคย ● ไม่เคย 	<p>35.0</p> <p>65.0</p>
ผู้ที่เคยใช้บริการฯ ระบุระดับความพึงพอใจ	100.0
<ul style="list-style-type: none"> ● พอใจมาก ● ค่อนข้างพอใจ ● ไม่ค่อยพอใจ ● ไม่พอใจเลย ● ไม่มีความคิดเห็น 	<p>20.2</p> <p>72.3</p> <p>4.8</p> <p>0.8</p> <p>1.9</p>
การเข้าร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	
<ul style="list-style-type: none"> ● เคย ● ไม่เคย 	<p>18.1</p> <p>81.9</p>
ผู้ที่เคยเข้าร่วมฯ ระบุกิจกรรมที่เข้าร่วม ^{1/}	100.0
<ul style="list-style-type: none"> ● การประชุมหมู่บ้าน ● วางแผนพัฒนาท้องถิ่น ● อื่น ๆ (ด้านยาเสพติด อบรบ ดูงาน) ● ไม่ระบุ 	<p>91.6</p> <p>24.8</p> <p>0.3</p> <p>1.4</p>

หมายเหตุ : 1/ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ที่มา: สถาบันพระปกเกล้า, ความเชื่อมั่นต่อสถาบันต่างๆ และความพึงพอใจต่อการบริการสาธารณะ พ.ศ.2565 และสรุปผลการสำรวจ พ.ศ.2545-2565.

แผนภาพที่ 2-86 ร้อยละของประชาชน จำแนกตามการเคยใช้บริการ/มีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปี 2548 – 2565

ที่มา: สถาบันพระปกเกล้า, ความเชื่อมั่นต่อสถาบันต่างๆ และความพึงพอใจต่อการบริการสาธารณะ พ.ศ.2565 และสรุปผลการสำรวจ พ.ศ.2545-2565.

ในปี พ.ศ. 2558 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้เปลี่ยนชื่อระบบการประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็น “การประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สถ.-อปท.)” หรือ “Local Performance Assessment (LPA)” ต่อมาในปี พ.ศ. 2559 จึงได้พัฒนารูปแบบและวิธีการประเมินให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล โดยเพิ่มการประเมินผลการดำเนินงานด้วยความโปร่งใสตรวจสอบได้ตามหลักธรรมาภิบาล ทำให้ในปัจจุบันการประเมิน LPA มี 5 ด้าน คือ

ด้านที่ 1 การบริหารจัดการ

ด้านที่ 2 การบริหารงานบุคคลและกิจการสภา

ด้านที่ 3 การบริหารงานการเงินและการคลัง

ด้านที่ 4 การบริการสาธารณะ

ด้านที่ 5 ธรรมาภิบาล

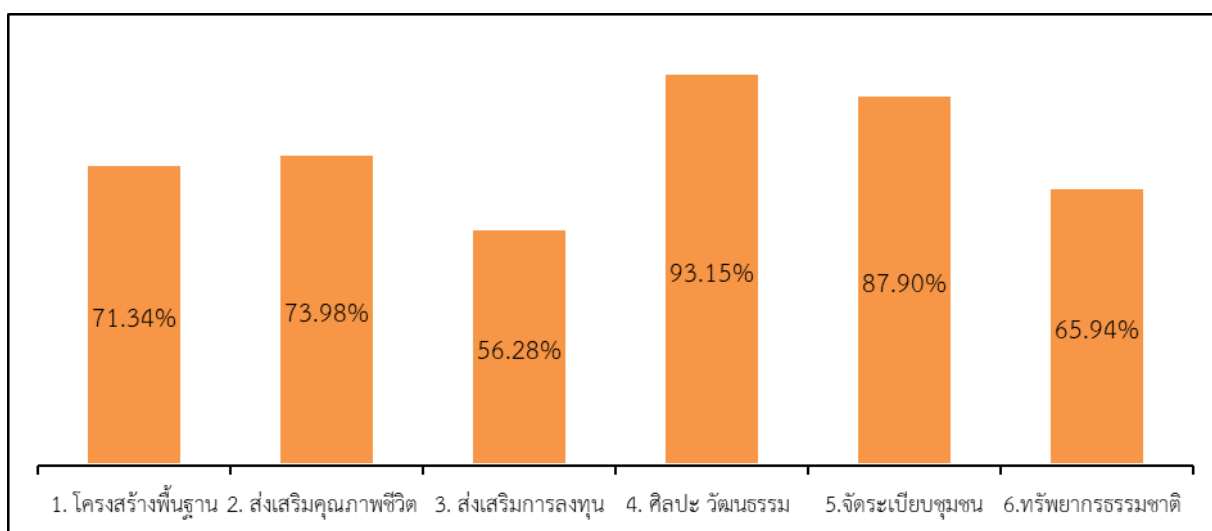
โดยในด้านที่ 4 การบริการสาธารณะ มีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินการบริหารงานตามแผนปฏิบัติการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อบริการประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยในหมวดนี้ สามารถแบ่งการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อประชาชนได้ออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่

1. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน
2. ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต
3. ด้านการวางแผนการส่งเสริมการลงทุนพาณิชย์ยกรรมและการท่องเที่ยว

4. ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา และภูมิปัญญาท้องถิ่น
5. ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อย
6. ด้านการบริหารจัดการ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม

ผลสำรวจระดับความคิดเห็นพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Performance Assessment: LPA) ประจำปี 2564 พบว่า ประชาชนมีระดับความพึงพอใจต่อการจัดบริการสาธารณะด้านด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา และภูมิปัญญาท้องถิ่น มากที่สุดถึงร้อยละ 93.15 รองลงมาเป็นการจัดบริการด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อย ร้อยละ 87.90 การจัดบริการสาธารณะด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต ร้อยละ 73.98 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ร้อยละ 71.34 ด้านการบริหารจัดการ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ร้อยละ 65.94 และด้านการวางแผนการส่งเสริมการลงทุนพาณิชย์ยกรรมและการท่องเที่ยว ร้อยละ 56.28 ตามลำดับ

แผนภาพที่ 2-87 ร้อยละความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะของ อปท.

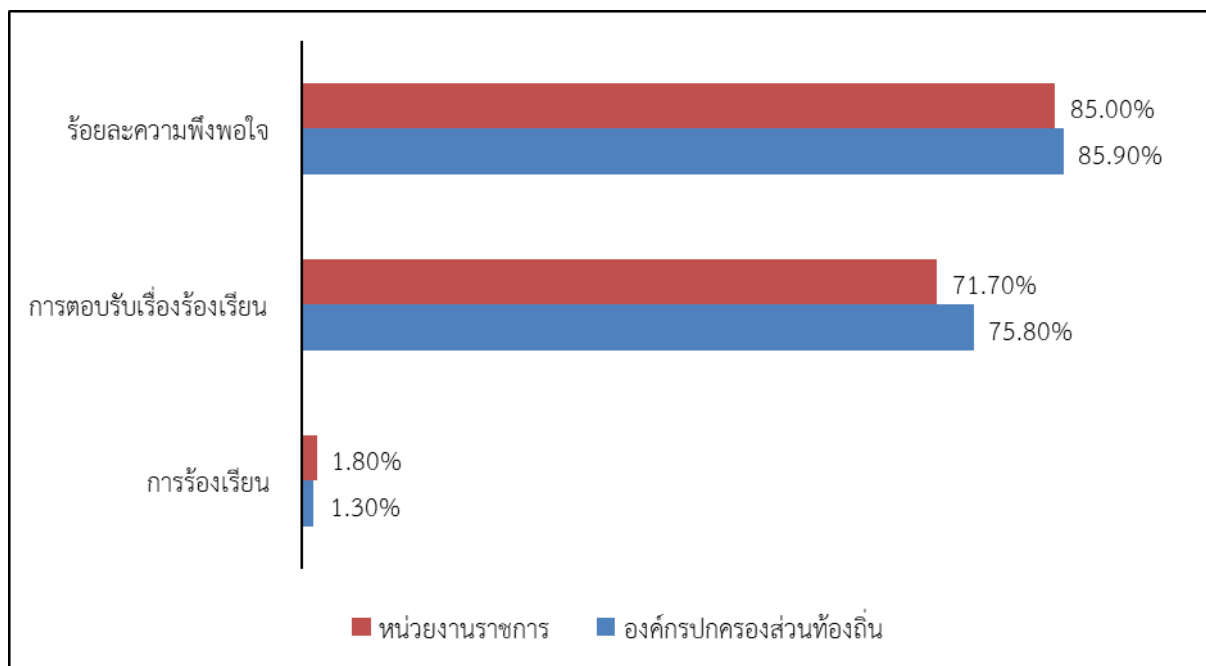
ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, รายงานสรุปผลการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สถ.-อปท.) ประจำปี พ.ศ. 2564 Local Performance Assessment (LPA) Annual Report 2021. หน้า 24.

7.3 การร้องเรียนเกี่ยวกับการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการสอบถามประชาชนเกี่ยวกับการเคยร้องเรียนเกี่ยวกับการให้บริการของหน่วยราชการในรอบปี 2565 ที่ผ่านมา พบว่า ร้อยละ 1.8 ระบุว่าเคย และส่วนใหญ่ร้อยละ 98.2 ระบุว่าไม่เคย และในกลุ่มคนที่เคยร้องเรียนนั้นใช้วิธีบอกเล่าด้วยวาจามากที่สุด ร้อยละ 40.2 โดยผู้ที่เคยร้องเรียน ร้อยละ 71.7 ระบุว่าได้รับการตอบรับการร้องเรียนดังกล่าว และมีความพึงพอใจต่อการรับข้อเรียนเรียนนั้น คิดเป็นร้อยละ 85.0

ในขณะที่การร้องเรียนการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรอบปีที่ผ่านมา พบว่าประชาชนร้อยละ 1.3 ที่ระบุว่าเคยร้องเรียน และส่วนใหญ่ร้อยละ 98.7 ระบุว่าไม่เคยร้องเรียน สำหรับผู้ที่เคยร้องเรียน ระบุว่าร้องเรียนด้วยวิธีบอกเล่าด้วยวาจามากที่สุด โดยผู้ที่เคยร้องเรียน ร้อยละ 75.8 ระบุว่าได้รับการตอบรับการร้องเรียนดังกล่าว และมีความพึงพอใจต่อการรับข้อเรียนเรียนนั้น คิดเป็นร้อยละ 85.9

แผนภาพที่ 2-88 ร้อยละความพึงพอใจของประชาชนต่อการรับเรื่องร้องเรียนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ที่มา: สถาบันพระปกเกล้า, ความเชื่อมั่นต่อสถาบันต่างๆ และความพึงพอใจต่อการบริการสาธารณะ พ.ศ.2565 และสรุปผลการสำรวจ พ.ศ.2545-2565.

รายการเอกสารอ้างอิง

- Bervia, Mark. (2009). *Key Concepts in Governance*. London: SAGE Publications, p. 64.
- Brinkerhoff, Derick W. and Azfar, Omar. (2006). *Decentralization and Community Empowerment: Does community empowerment deepen democracy and improve service delivery?* Paper prepared for U.S. Agency for International Development Office of Democracy and Governance.
- Disaster Risk Management Knowledge Centre, E. C. (2021). *Inform climate change risk*. Retrieved March 7, 2023, from <https://drmkc.jrc.ec.europa.eu/inform-index/Other-INFORMProducts/INFORM-Climate-Change-Risk>
- Hambleton, Robin Savitch, Hank V. and Stewart, Murray. (2002). *Globalism and Local Democracy*. In Hambleton, Robin Savitch, Hank V. and Stewart, Murray (Ed.), *Globalism and Local Democracy: Challenge and Change in Europe and North America* (pp. 1-19). Hampshire: Palgrave, p. 12.
- IPCC, 2022: Climate Change 2022: Impacts, Adaptation, and Vulnerability, Contribution of Working Group II to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change; “Mapped: How every part of the world has warmed – and could continue to, Berkeley Dataset,” Carbon Brief, 26 September 2018.
- Kjaer, Anne Mette. (2004). *Governance*. Cambridge: Polity Press, p. 29.
- Technical Publication Series. (2000). *Decentralization and democratic local governance programming handbook*. Washington: USAID, p. 6.
- Turner, Mark. (1999). *Central-Local Relations: Themes and Issues*. In Turner, mark (Ed.), *Central-local relations in Asia-Pacific: Convergence or divergence?* (pp. 1-18). Hampshire: Palgrave, p. 4.
- Saito, Fumihiko. (2011). *Decentralization*. In Mark Bevir (Ed.), *The SAGE handbook of governance* (pp. 484-500), ibrd, p. 491.
- Sirilurt, P. (2022, November 29). *COP27 Summary*. SDG Move. Retrieved March 8, 2023, from <https://www.sdgmove.com/2022/11/29/cop27-climate-change-conference-2022/>
- Sisk, Timothy D. (2001). *Democracy at the local level: the international IDEA handbook on participation, representation, conflict management, and governance*. Stockholm: International Institute for democracy and electoral assistance, p. 45-46.

World Economic Forum. (2023). Global risks report 2023. World Economic Forum. Retrieved March 8, 2023, from <https://www.weforum.org/reports/global-risks-report-2023>

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2566). นโยบายและแผนในระดับนานาชาติและระดับประเทศที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการบริหารจัดการเมืองและการส่งเสริม การจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง. คู่มือการประเมินสิ่งแวดล้อมยั่งยืนสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม.

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2566). ข้อมูลจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปี

งบประมาณ พ.ศ. 2566. สืบค้นเมื่อ 1 กันยายน 2566,

จาก <https://ele.dla.go.th/public/orgInfo01.do/>

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2566). ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. สืบค้นเมื่อ 1 กันยายน 2566. จาก <https://ele.dla.go.th/public/orgInfo01.do/>

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2566). รายงานสรุปผลการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สถ.- อปท.) ประจำปี พ.ศ. 2564 Local Performance Assessment (LPA) Annual Report 2021. (น.24). กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2566). สรุปข้อมูลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ.

สืบค้นเมื่อ 1 กันยายน 2566. จาก <https://ele.dla.go.th/public/orgInfo01.do/>

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2566). ผลการประกวดเมืองสิ่งแวดล้อม ประจำปี 2559 – 2565.

สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2566. จาก <https://sar.deqp.go.th/>

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2566). ที่มาและความสำคัญของการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน. คู่มือการประเมินสิ่งแวดล้อมยั่งยืนสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม.

กองกฎหมายและระเบียบท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2566). สรุปการเปลี่ยนชื่อและฐานะของ อปท. รายปี. สืบค้นเมื่อ 5 กันยายน 2566. จาก <https://ele.dla.go.th/public/orgInfo04.do>

คุณาชา ไชยชุมพร และ สุณีย์ มัลลิกะมาลย์. (2565). กฎหมายต้นแบบว่าด้วยการซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจก.,วารสารสหวิทยาการการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ((1) , 60 - 70). บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

จิรวัดน์ ระติสุนทร. (2564). ประเด็นการยกระดับการทำงาน จาก COP 26. เอกสารการสัมมนาวิชาการ สาธารณะจาก COP26 สู่ COP27 เดินหน้าภาคพลังงานสู่ความเป็นกลางทางคาร์บอน 2050 . การประชุมสัมมนาจัดโดย Clean, Affordable, and Secure Energy for Southeast Asia: CASE สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย TDRI และ องค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมัน GIZ, กรุงเทพฯ.

ชาญวิทย์ ชัยกันย์. (2566). บทบาทของศาลในการแก้ไขปัญหา อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ. เอกสารการสัมมนาวิชาการ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ : แง่มุมการพิจารณาในด้านกฎหมาย

- ปกครองและคดีปกครองของต่างประเทศและของไทย. การประชุมสัมมนาจัดโดยศาลปกครอง, กรุงเทพฯ.
- ไทยพีบีเอส, “นักวิทยาศาสตร์เตือนอุณหภูมิโลกจ่อเพิ่มขึ้น 1.5 องศา ในปี 2027,” ไทยพีบีเอส (18 พ.ค. 2566).
- ธนศวรรี เจริญเมือง. (2544). *100 ปี การปกครองท้องถิ่นไทย พ.ศ.2440-2540*. กรุงเทพมหานคร: โครงการจัดพิมพ์คอบไฟ, น. 290-291.
- นิตยา โพธิ์นอก (2564). *การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development)*. เอกสารการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้น SDGs. สถาบันพระปกเกล้า.
- ปธาน สุวรรณมงคล. (2554). *การกระจายอำนาจ:แนวคิดและประสบการณ์จากเอเชีย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า 6.
- ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจัดการมูลฝอย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2565. (2565, ตุลาคม 25). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139/ ตอนพิเศษ 253 ง. หน้า 5 - 6.
- ปรีดารัตน์ พลละเอียด. (2563). *การพัฒนาดัชนีและเครื่องมือสำหรับประเมินความตระหนักด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประชาชน / ปรีดารัตน์ พลละเอียด, เอกสารผลงาน การพัฒนาดัชนีและเครื่องมือสำหรับประเมินความตระหนักด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประชาชน. สืบค้นเมื่อ เมษายน 21, 2566, จากฐานข้อมูล (Chiang Mai University Digital Collections).*
- พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542. (2542, พฤศจิกายน 11). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116/ ตอนที่ 114 ก. หน้า 53 - 54.
- พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542. (2542, พฤศจิกายน 11). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116/ตอนที่ 114 ก. หน้า 54 - 55.
- พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542. (2542, พฤศจิกายน 11). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116/ตอนที่ 114 ก. หน้า 55.
- วุฒิสาร ตันไชย และคณะ. (2566). *การศึกษาวิเคราะห์และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายกำหนดแนวทางการพัฒนาระบบงบประมาณและระบบบริหารสวัสดิการรักษายาบาลพนักงานส่วนท้องถิ่น ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565*. สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2549). *การประเมินความเสี่ยงและความเปราะบางทางสังคม : การวัดภาวะความยากไร้และความเปราะบางสังคมสู่แนวทางนำไปปฏิบัติได้ในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. สืบค้นจาก <https://tdri.or.th/wpcontent/uploads/2012/12/h103.pdf>
- สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย (2548). , *ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ตัวชี้วัดการมีส่วนร่วมของประชาชน พ.ศ.2548*. นนทบุรี: สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย.
- สุวัฒน์ อัครไชยชาญ, “โลกร้อน โลกรวน ประเทศไทย กบตัม,” นิตยสารสารคดี(มิถุนายน 2566): 29.

- แสงจันทร์ ลิ้มจิรกาล. (2558). แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558-2593. วารสารสิ่งแวดล้อม, ปีที่ 19 (ฉบับที่ 4), 9-15. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยสภาพแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โสภารัตน์ จารุสมบัติ. (2564). *ศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการสิ่งแวดล้อม*, วารสารสถาบันพระปกเกล้า, 9(1), 5-35. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน. (2566). *รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565*. (น.49). สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน.
- สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน. (2566). *รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565*. (น.75 - 109). สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน.
- สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน. (2566). *รายงานการเงินที่หน่วยรับตรวจเปิดเผย และสถิติการตรวจสอบรายงานการเงินพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน*. สืบค้นเมื่อ 27 มิถุนายน 2566. จาก <https://www.audit.go.th/th/รายงานการเงินการตรวจเงินแผ่นดิน>. สืบค้นเมื่อ 27 มิถุนายน 2566.
- สำนักงานนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2566). *ผลการคัดเลือก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีการบริหารจัดการที่ดี*. สืบค้นเมื่อ 1 กันยายน 2566. <https://odloc.go.th/good-management/>
- สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2566). *ผลงานที่ได้รับรางวัล United Nations Public Service Awards (UNPSA)*. สืบค้นเมื่อ 1 กันยายน 2566. สืบค้นจาก <https://odloc.go.th/good-management/>
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ. (2566). *ดัชนีการรับรู้การทุจริตในหน่วยงานภาครัฐของประเทศต่างๆ*. สืบค้นเมื่อ 1 เมษายน 2566. จาก <https://www.nacc.go.th/categorydetail/2018083118464105/20230131152920?>
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2566). *รายงานผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565*. (น.22). สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.
- บายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2561). *บทนำ นิยาม และหลักการจัดทำแผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศแห่งชาติ. แผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2564). *พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม*. สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2566, จากเว็บไซต์: <https://www.onep.go.th/>
- สำนักบริหารยุทธศาสตร์ สำนักงานศาลปกครอง (2566). *ข้อมูลคดีรับเข้าของศาลปกครองชั้นต้นกรณีที่หน่วยงานถูกฟ้องคดีเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปี พ.ศ.2555 – 2565*. สำนักงานศาลปกครองสูงสุด.

- ศูนย์บริหารข้อมูลสำนักงาน ป.ป.ช. สำนักงานบริหารงานกลาง สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2566). *ระบบตรวจรับคำกล่าวหา (PESCA): รายงานสถิติเรื่องกล่าวหาร้องเรียนประจำปีงบประมาณ 2565*. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.
- ศิวพา สิริจามร และ จำลอง โพธิ์บุญ (2558). *ธรรมาภิบาลในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองศรีราชา จังหวัดชลบุรี*. วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ศูนย์ภูมิอากาศ กรมอุตุนิยมวิทยา. (2565). *ภาวะเรือนกระจก (Greenhouse effect)*. สืบค้น 3 เมษายน 2566. จาก <http://climate.tmd.go.th/content/article/10>
- อภิชาติ สถิตนิรามัย. (2555). *รัฐธรรมนูญ การกระจายอำนาจ และการมีส่วนร่วมของประชาชน*. กรุงเทพมหานคร: แผนงานการเสริมสร้างนโยบายสาธารณะที่ดี สถาบันศึกษานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, น. 12.
- อรทัย ก๊กผล. (2559). *Urbanization: เมื่อเมืองกลายเป็นโจทย์ของการบริหารจัดการท้องถิ่นสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- อำนาจ วงศ์บัณฑิต. (กันยายน 2565). *องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดการสิ่งแวดล้อม*. เอกสารประกอบการบรรยายหลักสูตร ประกาศนียบัตรกฎหมายท้องถิ่น รุ่นที่ 11, กรุงเทพฯ: วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า. (อัดสำเนา).

ภาคผนวก

**แบบสอบถาม บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดการ
ด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
ภายใต้โครงการรายงานวิจัยประเมินการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นประจำปี 2566
(Decentralization Report 2023)**

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้ ใช้เวลาทำ 20 นาทีโดยประมาณ ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 30 ข้อ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ซึ่งเป็นการตอบแบบตัวเลือกทั้งหมด ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 ความสามารถ บทบาท และการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 2.1 สถานการณ์การจัดการสิ่งแวดล้อมทั่วไป จำนวน 5 ข้อใหญ่ (มี 29 ข้อย่อย)

ส่วนที่ 2.2 บทบาทและการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการ

ด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ แบ่งเป็น 3 มิติ

มิติที่ 1 มิติด้านการปรับตัว (adaptation) 4 ข้อใหญ่ (มี 30 ข้อย่อย)

มิติที่ 2 มิติด้านการลดก๊าซเรือนกระจก (mitigation) 2 ข้อใหญ่ (มี 24 ข้อย่อย)

มิติที่ 3 มิติด้านการสร้างขีดความสามารถและขับเคลื่อนการดำเนินงานรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพ

ภูมิอากาศ 8 ข้อใหญ่ (มี 22 ข้อย่อย)

ส่วนที่ 3 ตรวจสอบความต้องการการฝึกอบรมของสถาบันพระปกเกล้า จำนวน 2 ข้อย่อย

ในการนี้ วิทยาลัยฯ ขอความอนุเคราะห์ให้ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือรองปลัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้อำนวยการสำนัก/กอง/ฝ่ายที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งดำรงตำแหน่งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและทำงานเกี่ยวกับด้านสิ่งแวดล้อม เป็นตัวแทนในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้ ภายในวันที่ 20 มิถุนายน 2566

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คำชี้แจง : โปรดระบุข้อมูลและทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับข้อมูลทั่วไปของท่านและ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของท่าน

ขอความกรุณาให้ปลัด หรือรองปลัด หรือผู้อำนวยการ เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ตำแหน่งผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ปลัด

1.2 รองปลัด

1.3 ผู้อำนวยการฝ่าย / กอง / สำนัก.....ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ
สิ่งแวดล้อม

1.4 อื่น ๆ (ระบุ).....

2. ชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....

3. ที่ตั้ง (อปท.) อำเภอ..... จังหวัด

.....

3.1) ภาคกลาง

3.2) ภาคเหนือ

3.3) ภาคใต้

3.4) ภาคตะวันออก

3.5) ภาคตะวันตก

3.6) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

4. จำนวนประชากรในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของท่าน (เลือกตอบประเภทใดประเภท
หนึ่ง)

4.1) องค์กรบริหารส่วนจังหวัด

จำนวนประชากรขององค์กรบริหารส่วนจังหวัดของท่าน

4.1.1) ไม่เกิน 500,000 คน

4.1.2) 500,001 – 1,000,000 คน

4.1.3) 1,000,001 คน ขึ้นไป

4.2) เทศบาลนคร

จำนวนประชากรของเทศบาลนครของท่าน

4.2.1) ไม่เกิน 50,000 คน

4.2.2) 50,001 – 70,000 คน

4.2.3) 70,000 คน ขึ้นไป

4.3) เทศบาลเมือง

จำนวนประชากรของเทศบาลเมืองของท่าน

- 4.3.1) ไม่เกิน 10,000 คน
- 4.3.2) 10,001 – 50,000 คน
- 4.3.3) 50,001 คน ขึ้นไป

4.4) เทศบาลตำบล

จำนวนประชากรของเทศบาลตำบลของท่าน

- 4.4.1) ไม่เกิน 7,000 คน
- 4.4.2) 7,001 – 14,999 คน
- 4.4.3) 15,000 คน ขึ้นไป

4.5) องค์การบริหารส่วนตำบล

จำนวนประชากรขององค์การบริหารส่วนตำบลของท่าน

- 4.5.1) ไม่เกิน 2,000 คน
- 4.5.2) 2,001 – 6,999 คน
- 4.5.3) 7,000 คน ขึ้นไป

4.6) เมืองพัทยา

4.7) กรุงเทพมหานคร

5. รายได้รวม (จัดเก็บเอง, รัฐจัดสรร, เงินอุดหนุน) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปีงบประมาณ 2565

5.1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด

รายได้รวมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดของท่าน

- 5.1.1.) ไม่เกิน 600 ล้านบาท
- 5.1.2.) 601 ล้านบาท – 900 ล้านบาท
- 5.1.3.) 901 ล้านบาท ขึ้นไป

5.2) เทศบาลนคร

รายได้รวมของเทศบาลนครของท่าน

- 5.1.1.) ไม่เกิน 700 ล้านบาท
- 5.1.2.) 701 ล้านบาท – 800 ล้านบาท
- 5.1.3.) 801 ล้านบาท – 900 ล้านบาท

5.1.4.) 901 ล้านบาท ขึ้นไป

5.3) เทศบาลเมือง

รายได้รวมของเทศบาลเมืองของท่าน

5.1.1.) ไม่เกิน 100 ล้านบาท

5.1.2.) 101 ล้านบาท – 300 ล้านบาท

5.1.3.) 301 ล้านบาท – 600 ล้านบาท

5.1.4.) 601 ล้านบาท ขึ้นไป

5.4) เทศบาลตำบล/องค์การบริหารส่วนตำบล

รายได้รวมของเทศบาลตำบล/องค์การบริหารส่วนตำบลของท่าน

5.1.1.) ไม่เกิน 50 ล้านบาท

5.1.2.) 51 ล้านบาท – 100 ล้านบาท

5.1.3.) 101 ล้านบาท – 200 ล้านบาท

5.1.4.) 201 ล้านบาท ขึ้นไป

5.5) เมืองพัทยา

5.6) กรุงเทพมหานคร

6. รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำแนกตามประเภทรายได้ ปีงบประมาณ 2565

6.1) รายได้จัดเก็บเอง จำนวน ..... บาท

6.2) รายได้จากเงินจัดสรร จำนวน ..... บาท

6.3) รายได้จากเงินอุดหนุนทั่วไป จำนวน ..... บาท

7. วาระการดำรงตำแหน่งของนายกฯ

7.1) นายกฯ ของท่านดำรงตำแหน่งต่อเนื่องมาแล้วไม่เกิน 1 วาระ (สมัย)

7.2) นายกฯ ของท่านดำรงตำแหน่งต่อเนื่องมาแล้วไม่เกิน 2 วาระ (สมัย)

7.3) นายกฯ ของท่านดำรงตำแหน่งต่อเนื่องมาแล้วไม่เกิน 3 วาระ (สมัย)

7.4) นายกฯ ของท่านดำรงตำแหน่งต่อเนื่องมาแล้วตั้งแต่ 4 วาระ (สมัย) ขึ้นไป

7.5) ปลัดฯ ทำหน้าที่รักษาราชการแทนนายกฯ

เนื่องจาก (โปรดระบุ).....

ส่วนที่ 2 ความสามารถ บทบาท และการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.1 สถานการณ์การจัดการสิ่งแวดล้อมทั่วไป

2.1.1 กรณาระบุสถานการณ์การดำเนินงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของท่าน

อธิบายคำสำคัญ :

*การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงลักษณะอากาศเฉลี่ยในพื้นที่หนึ่ง ซึ่งรวมถึงลักษณะทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับอากาศ เช่น อุณหภูมิ ฝน ลม เป็นต้น อันเป็นผลทางตรงหรือทางอ้อมจากกิจกรรมมนุษย์ที่ทำให้องค์ประกอบของบรรยากาศเปลี่ยนแปลงไป (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2561)

กิจกรรม	สถานะการดำเนินการ		
	มี	ไม่มี แต่มีแผนจะดำเนินการในอนาคต	ไม่มี
1.) ผู้บริหาร อปท. มีการแถลงนโยบายการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ* ต่อสภา			
2.) มีการจัดทำแผนงานการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแยกออกมาชัดเจน			
3.) มีการออกข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ			
4.) มีการบังคับใช้ข้อบัญญัติท้องถิ่นหรือเทศบัญญัติเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ			
5.) มีโครงการเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศภายใต้ยุทธศาสตร์ด้านการจัดการ			

กิจกรรม	สถานะการดำเนินการ		
	มี	ไม่มี แต่มีแผนจะดำเนินการในอนาคต	ไม่มี
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแผนพัฒนาท้องถิ่นใน ปีงบประมาณ 2566			
6.) บุคลากรใน อปท. ท่าน ได้รับการฝึกอบรมเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ			

การระบุสถานะการดำเนินงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของท่าน

กิจกรรม	สถานะการดำเนินการ	
	ใช่	ไม่ใช่
7.) ในปี 2565 ถึงปัจจุบัน อปท. ของท่าน ไม่มีเรื่องร้องเรียนเรื่องสิ่งแวดล้อมเลย		
8.) ในปี 2565 ถึงปัจจุบัน อปท. ของท่าน ท่านได้ดำเนินการจัดการเรื่องร้องเรียนเรื่องสิ่งแวดล้อมจนยุติลงได้มากกว่าร้อยละ 80		
9.) โครงการด้านสิ่งแวดล้อม ปี 2565 ได้ดำเนินการแล้วเสร็จและเป็นไปตามเป้าหมาย ร้อยละ 80 ขึ้นไป		
10.) ร้อยละ 80 ของแผนปฏิบัติการด้านสิ่งแวดล้อมของ อปท.ท่าน เป็นปัจจุบัน		
11.) งบประมาณด้านสิ่งแวดล้อมมีเพียงพอ		

2.1.2 โครงการและงบประมาณใน ปีงบประมาณ 2566

อธิบายคำสำคัญ :

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** หมายถึง กระบวนการจัดการ แผนงาน หรือกิจกรรมในการจัดสรร และ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อสนองความต้องการในระดับต่างๆ ของประชาชน และเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

สูงสุดของการพัฒนา คือ เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยยึดหลักการอนุรักษ์ ด้วยการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างฉลาด ประหยัด และก่อให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2566)

- 1.) อปท. ของท่านมีจำนวนโครงการ ทั้งหมด ..... โครงการ (กรุณาตอบเป็นตัวเลข)
  - 2.) อปท. ของท่านมีจำนวนโครงการ ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** ทั้งหมด ..... โครงการ (กรุณาตอบเป็นตัวเลข)
  - 3.) อปท. ของท่านมีจำนวนโครงการ ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทั้งหมด..... โครงการ (กรุณาตอบเป็นตัวเลข)
  - 4.) อปท. ของท่านมี
    - 4.1) โครงการด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของอปท. ท่านคิดเป็นร้อยละ ..... ของโครงการทั้งหมด (กรุณาตอบเป็นตัวเลข)
    - 4.2) โครงการด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของอปท. ท่านคิดเป็นร้อยละ .....ของโครงการทั้งหมด (กรุณาตอบเป็นตัวเลข)
  - 5.) โครงการด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ อปท. ท่าน มีที่มาจาก (3 ข้อรวมกันได้ ร้อยละ 100)
    - 5.1.) จากสภาพปัญหาในพื้นที่/การเรียกร้องของประชาชน จำนวน .....โครงการ คิดเป็นร้อยละ .....ของโครงการทั้งหมด (กรุณาตอบเป็นตัวเลข)
    - 5.2.) นโยบายจากส่วนกลาง จำนวน .....โครงการ คิดเป็นร้อยละ .....ของโครงการ ทั้งหมด (กรุณาตอบเป็นตัวเลข)
    - 5.3.) จากผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ หรือเครือข่าย จำนวน .....โครงการ คิดเป็นร้อยละ .....ของโครงการทั้งหมด (กรุณาตอบเป็นตัวเลข)
- 2.1.3 สัดส่วนงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อมต่องบประมาณทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ..... ของงบประมาณทั้งหมด (กรุณาตอบเป็นตัวเลข)
- 2.1.4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของท่านจัดเก็บข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมใดบ้าง

ประเภทข้อมูล	มีการจัดเก็บ ประมวล เผยแพร่สู่ สาธารณะ และ นำมาใช้วางแผน ตัดสินใจ	มีการ จัดเก็บ ประมวลผล และ เผยแพร่สู่ สาธารณะ	มีการจัดเก็บแต่ ไม่ประมวลผล และไม่เผยแพร่	ไม่มีการ จัดเก็บ
1. ข้อมูลสถิติการจัดเก็บและการกำจัดขยะ				
2. ข้อมูลคุณภาพน้ำ				
3. ข้อมูลคุณภาพอากาศ				
4. ข้อมูลคุณภาพดิน				
5. ข้อมูลสถานประกอบการที่เป็นภัยต่อ สภาพแวดล้อม				
6. ข้อมูลปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของ องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น				

2.1.5 ก. กรุณาเลือก สถานการณ์ปัญหาสิ่งแวดล้อมหลักที่ต้องดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วนของพื้นที่
อปท. ท่าน 4 อันดับแรก โดยเลือกเพียง 4 ตัวเลือกเท่านั้นจากประเด็นความรู้ดังต่อไปนี้

- 1.) ปัญหาขยะมูลฝอยและการจัดการ
- 2.) มลพิษทางน้ำ เช่น น้ำเน่าเสีย น้ำปนเปื้อนสารเคมี เป็นต้น
- 3.) มลพิษทางอากาศ เช่น อากาศปนเปื้อนสารพิษ ค่าฝุ่นเกิน

มาตรฐาน เป็นต้น

- 4.) มลพิษทางดิน เช่น ดินปนเปื้อนด้วยสารพิษ เป็นต้น
- 5.) ขาดแคลนพื้นที่สีเขียว
- 6.) ระดับอุณหภูมิในพื้นที่สูงเกินปกติ
- 7.) น้ำท่วมฉับพลัน
- 8.) ไฟป่า
- 9.) พายุ/คลื่นลมทางทะเล

□ 10.) อื่น ๆ .....

2.1.5 ข. จากข้อ 2.1.5 ก. กรุณาเลือก สถานการณ์ปัญหาสิ่งแวดล้อมหลักที่ต้องดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วนของพื้นที่ อปท. ท่าน 4 อันดับแรก (ตัวอย่างการตอบคำถาม : 8, 9, 2, 1)

2.2) บทบาทและการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

มิติที่ 1 มิติด้านการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Adaptation)***

อธิบายคำสำคัญ : การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (climate change adaptation)*** หมายถึง การลดความเปราะบางของสิ่งแวดล้อมและชุมชนเพื่อรองรับและชดเชยผลกระทบที่เกิดขึ้นของสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงฉับพลัน (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2561)

รายละเอียดในมิตินี้จะประกอบไปด้วยบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับ

-การจัดการน้ำ อุทกภัยและภัยแล้ง	-สาธารณสุข
-การเกษตรและความมั่นคงทางอาหาร	-การท่องเที่ยว
-การตั้งถิ่นฐานและความมั่นคงของประชาชน	-การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

2.2.1 กรุณาตอบข้อคำถามความรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสภาวะโลกร้อน (ที่มา: ปริดาร์ตัน พลละเอียด; ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2563)

รายละเอียดประกอบด้วย 3 ด้านใหญ่ คือ

1. ความรู้ทั่วไปด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อน (ข้อ 1-3)
2. ความรู้ด้านการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (ข้อ 4-5)
3. ความรู้เรื่องด้านการปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อน (ข้อ 6-7)

กรุณาตอบคำถามต่อไปนี้

	ถูก	ผิด
1. กิจกรรมของมนุษย์ เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดสภาวะโลกร้อน		
2. ปรากฏการณ์เรือนกระจก ไม่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ		
3. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อน ส่งผลให้น้ำท่วมและภัยแล้งมีความรุนแรงมากขึ้น		

	ถูก	ผิด
4. การเดินทางโดยระบบขนส่งมวลชนช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก		
5. การซื้อสินค้าราคาถูกมีส่วนในการลดก๊าซเรือนกระจก		
6. การใส่เสื้อผ้าที่ทำจากเส้นใยธรรมชาติ ไม่มีส่วนช่วยปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อน		
7. การสร้างบ้านใต้ถุนสูง การจัดเตรียมอุปกรณ์ป้องกันน้ำท่วม เป็นส่วนหนึ่งของการปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อน		

2.2.2 กรุณาตอบข้อความถามความตระหนักรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสภาวะโลกร้อน

1.) ท่านคิดว่าปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสภาวะโลกร้อนเป็นปัญหาที่น่ากลัวหรือน่าวิตกเพียงใด (โปรดระบุ ตัวเลข ไม่ได้ที่น่ากลัวหรือน่าวิตกเลย 0 – 10 น่ากลัวหรือน่าวิตกมากที่สุด)

😊 ไม่ได้ที่น่ากลัวหรือน่าวิตกเลย $\longrightarrow$ 😐 $\longrightarrow$ 😞 น่ากลัวหรือน่าวิตกมากที่สุด

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

2.) โดยภาพรวม ท่านคิดว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของท่านได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสภาวะโลกร้อน มากน้อยเพียงใด (โปรดระบุ ตัวเลข ไม่ได้รับผลกระทบเลย 0 – 10 ได้รับผลกระทบมากที่สุด)

😊 ไม่ได้รับผลกระทบเลย $\longrightarrow$ 😐 $\longrightarrow$ 😞 ได้รับผลกระทบมากที่สุด

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

3.) โดยภาพรวม ท่านคิดว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของท่านสามารถรับมือและจัดการกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสภาวะโลกร้อนได้ (โปรดระบุ ตัวเลข ไม่ได้รับผลกระทบเลย 0 – 10 ได้รับผลกระทบมากที่สุด)

😞 ไม่สามารถรับมือได้เลย $\longrightarrow$ 😐 $\longrightarrow$ 😊 มีศักยภาพรับมือได้ทุกสถานการณ์

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

4.) ท่านคิดว่าโอกาสเกิดปัญหาหรือผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ที่จะเกิดในพื้นที่ของท่านในอนาคต มีมากน้อยเพียงใด (ดัดแปลงจาก สาริกา นาวิระ; สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2563)

ระดับต่ำมาก หมายถึง มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม/ชุมชน เล็กน้อย สามารถแก้ไขหรือควบคุมได้

ระดับต่ำ หมายถึง มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม/ชุมชน น้อยต้องใช้เวลาในการแก้ไขในระยะเวลา
ไม่เกิน 1 เดือน

ระดับปานกลาง หมายถึง มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม/ชุมชน ปานกลาง ต้องใช้เวลาในการแก้ไข
ระหว่าง > 1 เดือน – 6 เดือน

ระดับสูง หมายถึง มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม/ชุมชน รุนแรง ต้องใช้เวลาในการแก้ไขระหว่าง > 6 เดือน – 1 ปี

ระดับสูงมาก หมายถึง มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม/ชุมชน รุนแรงมาก ต้องใช้เวลาในการแก้ไขมากกว่า 1 ปี

ประเภทภัยคุกคาม	ระดับสูง มาก	ระดับสูง	ระดับปาน กลาง	ระดับ ต่ำ	ระดับต่ำ มาก
1. อุทกภัยและภัยแล้งที่รุนแรง					
2. พิษผลการเกษตรตกต่ำและอาหารแพงเนื่องจากภัย ธรรมชาติ					
3. สถานที่ท่องเที่ยวเสื่อมโทรมหรือไม่สามารถใช้งานได้ เนื่องจากสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลง					
4. การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่					
5. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีผลต่อสุขภาพ เช่น ร้อนจัด หนาวจัด					
6. ความเสียหายต่อที่อยู่อาศัยของประชาชนที่เกิดจากภัย ธรรมชาติ					
7. ป่าไม้เสื่อมโทรม					
8. ความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น การสูญพันธุ์ของสัตว์ และพืชบางชนิด					
9. การย้ายถิ่นฐานที่อยู่เดิมของประชาชน					
10. ความขัดแย้งของคนในชุมชนเพื่อแย่งชิงงบประมาณ อาหาร ที่ดิน					

2.2.3 กรุณาระบุสถานการณ์การดำเนินงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของท่าน

กิจกรรม	สถานะการดำเนินการ
---------	-------------------

	มี	ไม่มี แต่มีแผนจะ ดำเนินการในอนาคต	ไม่มี
1.) อปท. ของท่านมีระบบรายงานสภาพอากาศ สำหรับประชาชนครอบคลุมทั้งพื้นที่			
2.) อปท. ของท่านมีระบบการเตือนภัยน้ำท่วม ล่วงหน้าสำหรับประชาชนครอบคลุมทั้งพื้นที่			
3.) อปท. ของท่านมีการกำหนดนโยบายช่วยเหลือ เกษตรกร หรือผู้ประกอบการที่ได้รับความเสียหายจาก การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ			
4.) อปท. ของท่านมีแหล่งงบประมาณหรือกองทุน เพื่อฟื้นฟู เยียวยา และปรับตัวต่อผลกระทบจากการ เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ			
5.) อปท. ของท่านมีแผนปฏิบัติการในการปรับตัวเพื่อ รองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศครอบคลุมทุก พื้นที่เสี่ยง			
6.) อปท. ของท่านมีการเชื่อมโยงข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน และการทำงานด้านประชากรกลุ่มเปราะบางกับ หน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่อย่างเป็นประจำ			
7.) ในแผนการดำเนินงานด้านสาธารณสุขของ อปท. ท่าน มีการกำหนดมาตรการลดความเสี่ยงทางสุขภาพ ที่เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศใน พื้นที่			
8.) อปท. ของท่านสามารถจัดการระบบส่งต่อผู้ป่วย ในกรณีที่มีความต้องการการรักษาในระดับที่สูงขึ้น			

2.2.4 กรณাপระเมินระดับความเพียงพอของพื้นที่สีเขียวในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของท่าน

- 1.) พื้นที่สีเขียว คิดเป็นร้อยละ ..... ของพื้นที่ทั้งหมดในเขต อปท. ของท่าน (กรุณาตอบเป็นตัวเลข)
- 2.) พื้นที่สีเขียวที่เป็นสวน (เช่น สวนสาธารณะ สวนหย่อม สวนสุขภาพ) คิดเป็นร้อยละ ..... ของพื้นที่สีเขียวทั้งหมดในเขต อปท. ของท่าน (กรุณาตอบเป็นตัวเลข)

- 3.) พื้นที่สีเขียวตามธรรมชาติ (เช่น พื้นที่ป่าอนุรักษ์ พื้นที่ป่าชุมชน) คิดเป็นร้อยละ .....
ของพื้นที่สีเขียวทั้งหมดในเขต อปท. ของท่าน (กรุณาตอบเป็นตัวเลข)
- 4.) พื้นที่สีเขียวที่เป็นลานสาธารณะประโยชน์ในชุมชนคิดเป็นร้อยละ ..... ของพื้นที่สีเขียว
ทั้งหมดในเขต อปท. ของท่าน (กรุณาตอบเป็นตัวเลข)
- 5.) แหล่งเรียนรู้มรดกทางภูมิปัญญาวัฒนธรรมที่มีการใช้ประโยชน์ในเชิงการสร้างการเรียนรู้ จิตสำนึก
และยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในเมืองคิดเป็นร้อยละ ..... ของพื้นที่สีเขียวทั้งหมดในเขต
อปท. ของท่าน (กรุณาตอบเป็นตัวเลข)
- 6.) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....คิดเป็นร้อยละ ..... ของพื้นที่สีเขียวทั้งหมดใน
เขต อปท. ของท่าน (ในกรณีที่มีคำตอบ กรุณาระบุพื้นที่สีเขียวและตัวเลขร้อยละ)

มิติที่ 2 การลดก๊าซเรือนกระจกและส่งเสริมการเติบโตที่ปล่อยคาร์บอนต่ำ (Mitigation)

รายละเอียดในมิตินี้จะประกอบไปด้วยบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับ

-การไฟฟ้า	-ภาคของเสีย
-การคมนาคมขนส่ง	-ภาคการเกษตร
-การใช้พลังงานภายในอาคาร	-ภาคป่าไม้
-ภาคอุตสาหกรรม	-การจัดการเมือง

2.2.5 กรุณาระบุด้านการดำเนินงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของท่าน

กิจกรรม	สถานะการดำเนินการ		
	มี	ไม่มี แต่มีแผนจะดำเนินการในอนาคต	ไม่มี
1.) อปท. ของท่านมีการเก็บข้อมูลปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในพื้นที่ชัดเจน			
2.) อปท. ของท่านมีการกำหนดค่าเป้าหมายในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและมีการประกาศสู่สาธารณะ			
3.) อปท. ของท่านมีการกำหนดข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติหรือมาตรการ เพื่อควบคุมมลพิษ หรือปรับปรุงคุณภาพอากาศ			

กิจกรรม	สถานะการดำเนินการ		
	มี	ไม่มี แต่มีแผนจะดำเนินการในอนาคต	ไม่มี
4.) อปท. ท่านมีการดำเนินการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน			
5.) อปท. ของท่านมีการกำจัดผักตบชวาและวัชพืชในแหล่งน้ำสาธารณะ			
6.) มีการรวมกลุ่มเครือข่ายด้านการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น			
7.) อปท. ของท่านการวางแผนงาน/โครงการเกี่ยวกับการปรับตัวต่อภัยพิบัติในการสร้างความมั่นคงด้านน้ำหรือด้านอาหารหรือด้านพลังงาน			
8.) อปท. ของท่านมีการออกข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติควบคุมให้อาคาร หมู่บ้านจัดสรร บ้านเรือน ที่พักอาศัย ติดตั้งบ่อดัก ไขมันและระบบน้ำเสียเฉพาะพื้นที่ หรือระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน			
9.) อปท. ของท่าน มีการปรับผังเมืองหรือการใช้ประโยชน์จากที่ดิน เพื่อให้เกิดการใช้ยานพาหนะที่มีเครื่องยนต์น้อยลง เช่น ปรับเมืองให้ประชาชนสามารถเดินหรือขี่จักรยานได้อย่างปลอดภัย เป็นต้น			
10.) อปท. ของท่านมีนโยบายการพัฒนาเครือข่ายระบบขนส่งมวลชนให้ครอบคลุมทั้งพื้นที่			
11.) อปท. ของท่านมีการรณรงค์หรือส่งเสริมให้มีการเดินทางแบบไม่ใช้เครื่องยนต์			

กรุณาระบุสถานการณ์ดำเนินงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ของท่าน

กิจกรรม	สถานะการดำเนินการ	
	ใช่	ไม่ใช่
12.) ร้อยละ 50 ของจำนวนหมู่บ้าน/ชุมชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดทำกิจกรรม โครงการ หรือนวัตกรรมท้องถิ่นที่เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน		
13.) อปท. ของท่านสามารถควบคุมสถานประกอบการที่เป็นภัยต่อสิ่งแวดล้อมได้ เช่น สถานประกอบการที่อาจก่อให้เกิดเสียงดัง กลิ่นรบกวน หรือของเสียในชุมชน		
14.) อปท. ของท่านมีการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม*		
15.) อปท. ของท่านมีกิจกรรมปลูกต้นไม้ทุกปี		
16.) อปท. ของท่านมีมาตรการการลดการใช้พลังงานภายในอาคาร เช่น การปิดไฟงดใช้พลังงานบางช่วงเวลา		

อธิบายคำสำคัญ:

* การจัดซื้อจัดจ้างสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หมายถึง การจัดซื้อสินค้าและการจัดจ้างบริการที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่าสินค้าและบริการปกติทั่วไปที่ทำหน้าที่อย่างเดียวกัน โดยพิจารณาตลอดวัฏจักรชีวิต ตั้งแต่ขั้นตอนการจัดหาวัตถุดิบ การผลิต การเอกรใช้พลังงาน และเทคโนโลยีที่เหมาะสม การบรรจุหีบห่อ การขนส่ง การใช้งาน และการจัดการซากผลิตภัณฑ์หลังหมดอายุการใช้งาน (จากนิยามดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวแตกต่างจากการจัดซื้อจัดจ้างโดยทั่วไปตรงที่พิจารณาถึงปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญด้วย นอกเหนือจากคุณภาพ ราคา และการส่งมอบ ตามหลักเกณฑ์การจัดซื้อจัดจ้างทั่วไป

2.2.6 กรณำประเมินระดับความเพียงพอของการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของท่าน

การกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล	เพียงพอต่อความต้องการและมีศักยภาพมากกว่า 3 ปี	เพียงพอต่อความต้องการและมีศักยภาพอีก 1 - 2 ปี	ไม่เพียงพอต่อความต้องการแต่อยู่ระหว่างการจัดทำเพิ่มเติมในระยะ 2 - 3 ปี	ไม่มี
1) รถจัดเก็บขยะ				
2) รถดูดส้วม				
3) บ่อทิ้งขยะ / บ่อฝังกลบ				
4) จุดคัดแยกขยะ				
5) โรงบำบัดน้ำเสีย				
6) บ่อดักไขมัน				
7) ถังขยะในชุมชน				
8) แหล่งกำจัดของเสียอันตรายที่รวบรวมได้จากชุมชน (รวมไปถึงที่อยู่นอกพื้นที่)				
9) อื่น ๆ (โปรดระบุ.....)				

มิติที่ 3 มิติด้านการสร้างขีดความสามารถและขับเคลื่อนการดำเนินงานรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

รายละเอียดในมิตินี้จะประกอบไปด้วยบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับ

-การพัฒนาข้อมูล งานศึกษาวิจัยและเทคโนโลยี	-การพัฒนากลไกสนับสนุนการดำเนินงาน
-การสร้างความรู้และเสริมสร้างศักยภาพ	-แนวทางความร่วมมือกับภาคีภายนอก

2.2.7 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของท่านมีจำนวนกิจกรรมต่อไปนี้จำนวนเท่าใด

กิจกรรม	3 กิจกรรม ขึ้นไป	2 กิจกรรม	1 กิจกรรม	ไม่มี กิจกรรม
1. กิจกรรมเพื่อให้ความรู้ประชาชนในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม				
2. กิจกรรมเพื่อการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (นอกเหนือจากการให้ความรู้ประชาชน)				
3. กิจกรรมส่งเสริมความรู้แก่ประชาชน เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในหมู่บ้าน/ชุมชน การใช้น้ำอย่างประหยัด และการจัดการน้ำเสียในหมู่บ้าน/ชุมชน				
4. โครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการลดและการคัดแยกขยะมูลฝอยจากต้นทางตามหลักการ 3Rs (Reduce, Reuse, Recycle) ที่ดำเนินการเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน				
5. โครงการ/กิจกรรมของกลุ่มอาสาสมัครท้องถิ่นรักษ์โลก (อถล.) เพื่อขับเคลื่อนการจัดการเรื่องขยะมูลฝอย				
6. กิจกรรมที่ อปท. ดำเนินการเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พัฒนาและเพิ่มพื้นที่สีเขียว				
7. กิจกรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก pm 2.5 และไฟป่าหมอกควัน				
8. กิจกรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเพื่อส่งเสริมการผลิตการบริโภค และการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม				
9. กิจกรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเพื่อการส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ				
10. กิจกรรมการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับการ				

กิจกรรม	3 กิจกรรม ขึ้นไป	2 กิจกรรม	1 กิจกรรม	ไม่มี กิจกรรม
ลดปริมาณก๊าซเรือนกระจก				
11. โครงการพัฒนาข้อมูล งานศึกษาวิจัยและเทคโนโลยีที่ เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ				

2.2.8 กรณาระบุสถานะการดำเนินงานด้านการสร้างความร่วมมือเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม

ความร่วมมือ	สถานะการดำเนินการ		
	มี	ไม่มี แต่มีแผนจะ ดำเนินการในอนาคต	ไม่มี
1) ความร่วมมือในการดำเนินงานด้าน สิ่งแวดล้อมกับภาคธุรกิจเอกชน			
2) ความร่วมมือในการดำเนินงานด้าน สิ่งแวดล้อมกับ สถาบันการศึกษา หรือหน่วย งานวิจัยและพัฒนา			
3) ความร่วมมือในการดำเนินงานด้าน สิ่งแวดล้อมกับชุมชน			
4) ความร่วมมือในการดำเนินงานด้าน สิ่งแวดล้อมกับหน่วยงานภาครัฐ			
5) อื่น ๆ			

2.2.9 เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อน ให้ประชาชน หรือไม่

1. มี
2. ไม่มี (ถ้าไม่มีข้ามไปทำข้อ 2.2.13)

2.2.10 ท่านใช้ช่องทางใดเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ สภาวะโลกร้อน ให้ประชาชน(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1. โทรศัพท์
- 2. วิทยู
- 3. Facebook
- 4. Line
- 5. Twitter
- 6. YouTube
- 7. การเรียนการสอนในสถานศึกษา
- 8. หนังสือพิมพ์/ วารสาร/ นิตยสาร
- 9. สื่อแผ่นพับใบปลิว
- 10. การจัดอบรมให้ความรู้จากหน่วยงานต่าง ๆ
- 11. อื่น ๆ

2.2.11 โปรดเลือกช่องทาง 3 ช่องทาง ที่ประชาชนใช้มากที่สุด ในการร้องเรียนหรือแจ้งความเดือดร้อน
จากผลกระทบด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

- มาร้องเรียนที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรง
- ร้องเรียนผ่านสภาท้องถิ่น
- จดหมาย/หนังสือ (ผ่านหน่วยงานที่กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)
- จดหมาย/หนังสือ (จากภาคประชาชนโดยตรง)
- Facebook
- การออกสื่อโทรศัพท์
- แอปพลิเคชันทราฟฟี่ฟองดู
- Line
- Twitter
- อื่น ๆ โปรดระบุ .....

2.2.12 ท่านทราบหรือไม่ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถขายคาร์บอนเครดิต*****ได้

อธิบายคำสำคัญ :

***** คาร์บอนเครดิต คือ สิทธิที่เกิดจากการลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่อปี หรือปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่กำหนดให้องค์กรสามารถปล่อยได้ต่อปี หากปล่อยมลภาวน้อยกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ก็สามารถนำส่วนต่างไปจำหน่ายให้กับองค์กรอื่นๆ ได้ ซึ่งสิ่งนี้เองที่เราเรียกว่า "คาร์บอนเครดิต" การซื้อขายคาร์บอนเครดิตเป็นส่วนหนึ่งของกลไกตลาดเพื่อจูงใจให้อุตสาหกรรมหรือองค์กรต่าง ๆ ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

ทราบ

ไม่ทราบ

2.2.13 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของท่านขายคาร์บอนเครดิตหรือไม่

ขาย

ไม่ขาย

หมายเหตุ :

*****ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจัดการมูลฝอย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2565 : ในวันที่ 26 ตุลาคม 2565 ปลัดกระทรวงมหาดไทย ได้ออกประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจัดการมูลฝอย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2565¹⁶ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการรองรับการบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจกอันเนื่องมาจากการจัดการมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ การกำหนดขั้นตอนในการบริหารจัดการคาร์บอนเครดิตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถขายคาร์บอนเครดิตได้จากขยะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการตามภารกิจ โดยผ่านมาตรฐานการรับรองจากองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) ซึ่งการดำเนินการเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง โดยรายได้จากการขายคาร์บอนเครดิตถือเป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งสามารถนำไปดำเนินการและจัดสรรบริการสาธารณะได้

2.2.14 ท่านเห็นด้วยกับวิธีการการแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศด้วยการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นข้อใดต่อไปนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. อนุญาตให้ อปท. สามารถประกาศเขตภัยพิบัติเองได้ เพื่อสามารถใช้อำนาจหน้าที่และงบประมาณในการแก้ไขปัญหาภัยพิบัติได้อย่างทันที่

¹⁶ ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจัดการมูลฝอย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2565. (2565, ตุลาคม 25). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139/ ตอนพิเศษ 253 ง. หน้า 5 - 6.

- 2. การบังคับใช้ พ.ร.บ.อากาศสะอาดฯ ให้ท้องถิ่นมีบทบาทในการจัดการปัญหาฝุ่น และบังคับใช้กฎหมายกับอุตสาหกรรมขนาดใหญ่
- 3. การถ่ายโอนการบริหารจัดการถนน-คูคลองแหล่งน้ำ-ชลประทาน เพื่อให้ท้องถิ่นออกแบบวางแผนเมืองและแก้ปัญหาหน้าท่วมน้ำแล้งได้ตรงจุดมากขึ้น
- 4. ถ่ายโอนการบริหารจัดการขนส่งสาธารณะ เพื่อให้ท้องถิ่นเพิ่มสายรถเมล์ได้ง่าย
- 5. ถ่ายโอนการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม-พิสูจน์สิทธิที่ดิน เพื่อให้ท้องถิ่นสั่งปิดโรงงานที่ปล่อยมลพิษได้เองและแก้ปัญหาข้อพิพาทที่ดินให้ประชาชนได้เร็วขึ้น
- 6. เพิ่มเงินอุดหนุนเพื่อปรับปรุงระบบท่อส่งน้ำประปาท้องถิ่นทั่วประเทศให้ประชาชนสามารถดื่มน้ำสะอาดจากก๊อกน้ำได้
- 7. เพิ่มเงินอุดหนุนเพื่อให้ท้องถิ่นพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่ ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวอากาศดี เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม Low Carbon Destination
- 8. เพิ่มสัดส่วนท้องถิ่น และ ชาวประมง ในคณะกรรมการประมงจังหวัด
- 9. เพิ่มงบประมาณให้ท้องถิ่น ใช้พัฒนาและปรับปรุงแหล่งน้ำในพื้นที่
- 10. ถ่ายโอนอำนาจในการอนุญาตเดินรถ กำหนดเส้นทางเดินรถ และราคาค่าโดยสาร จากคณะกรรมการควบคุมการขนส่งทางบกกลาง/จังหวัด มาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการแทน เพื่ออำนวยความสะดวกให้ประชาชนในพื้นที่ ลดการใช้พลังงาน และสร้างรายได้เพิ่มให้แก่ท้องถิ่น
- 11. สนับสนุนงบประมาณให้ท้องถิ่นพัฒนาเมืองอัจฉริยะสีเขียว
- 12. อื่น ๆ โปรดระบุ

.....

.....ขอขอบพระคุณอย่างยิ่ง.....